

51608

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELLE.
CRAKOVENSIS

51608

XIV, h, 74

PRO
AR
EPIST
PH
TO

Listopistwa P
Zawierający w
lesiastici &
ty V niuersalno
atow y w pow.
Praktykowane.
Orbis prawie.
Kiazat, Dynasti
arzew, y altior
ficialistow y
sentia, do List
submi

PROMPTV.

ARIVM.

EPISTOLOGRA-

PHICVM.

TO IEST.

Llistopistwa Politycznego Model.

Zawierający w sobie nadprzod (Ecclesiastici & Politici Status) Typy Vniuersalne, na Patacach Potentatow y w powaznych Kancellaryach Prákykowane. Monárchow (totius Orbis práwie, Cesarzow, Krolow, Kiazat, Dynastow roznych, Dygnitarzow, y altioris Minorisq, Subsellij ficialistow) Dignitati & competentis, do Llistow ych Inscriptio subministrowane

Promptuarium

Wielą przytym Obseruacyei Pu-
blicznych (accedente przy Ty-
tułach vbiuis occasione con-
gruá) nápełnione.

A P O T Y M,

*Listopiśtwá Methodo singulari y Mo-
delluszem, quouis in genere Epi-
stolandi comprehendowane.*

M I N E R W a.

Sámuelá z Obodná Obodzinskieg
Sekretarzá lego Krol. Mci. de An-
tiquá Topororum Familiá Equici
Poloni (anteceßiuè, przed ná-
stępującemi w prędcie powa-
żnemi Tráktatami) ná
świát concu-
rujące.

Prze

Epis

PRZE
STO

Zachowaß,
(Quis ad C
nie, lecz oraz

rectè scripta
Litera scripta

Gdzie n
jest nie omyl

titiám, dla c
swoici rescr

statum versa
czne confyg

ca.

A cum A
phificorum a

ties, że Expe
vicia vero, ca

Epistolographicum.

PRZEZ KTORĄ EPI-
STOLOGRAFIĄ

Zachowasz, nie tylko Lipsusowe
(Quis ad Quem scribit) osadze-
nie, lecz oraz y to tego [Tum Demum
rectè scripta, cum videtur illi, cu-
Litera scripta] *umiarkowanie.*

Gdzie naidziesz, *variorem* (i
jest nie omylna) wielu rzeczy *no-
titiā*, dla cognicyei y imitacye-
twoieci *rescriptam*, y *ad Politicu
statum* verfacyei twoich, pożyte-
czne *confygno vane evolues momen-
ta.*

A cum Aristotele, (primo Meta-
phificorum affirmuācym) consen-
ties, że *Experientiā Artem, Impe-
ritia vero, casum facit.*

Promptuarium

ELENCHVS.

Albo rãczei REGESTR. y Emphatica Promptuarij Epistolographici (z Tytułow Prognata) Membra.

Z KTORYCH,

informuie się koždy, będzieli miał [versando to opus y possidendo] ex contentis Książeczki Authorowej, vkontentowanie iãkie.

Tytuły Vniuersalne, zãczere Folio 1. á skonczone Folio 286.

Norma y Model Epistolandi, zãczere zaraz po Præcedentiách konczonych Politici Status.

Elekeyei, Inauguracyei, y Decessus Summi Pontificis w Rzymie ktoro

Epist

(ktore nota y innych appiectum iest Oycá S.) Ktore, pręminaribus n

Authorita

ones co prz

A mentia o

Reditus,

Officiales &

pensy ná pro

ex Repub. F

Mirabilia

Folio 288.

Od Kro

nych Sancti

obedientia p

Græcy F

Epistolographicum.

(ktore notatum memorabile, iako
y innych apponowanych wiele, ad-
iectum iest ex Fonte Tytułu do
Oycá S.) dostateczne opisanie.
Ktore, przed Tytułami, in Præli-
minaribus naidzieisz.

Authoritatis Pontificiz, Asserti-
ones co przednieisze, *Folio 342*
A mentia o nich, *Folio 49.*

Reditus, dorocznie Pontificum,
Officiales & Ministri tychże, Ex-
pensy ná prouizyc rożnym, wyięte
ex Repub. Rom. *Fol. 320 y dálei.*

Mirabilia Urbis Romæ recensita,
Folio 288.

Od Krolow Nászych Koron-
nych Sanctissimo, quâ Solennitate
obedientia przstatur. *Folio 17.*

Græcy Pátryarchowie, iakowá
43 exhibe-

Promptuarium.

exhibebant *Folio 12.*

Dla czego w Rzymie, á niegdzie indziej, Stolicá Apostolska założona. *Folio 52.*

Cárdynałow Prarogátywá iáka, *Folio 30. & 47.*

Relignacya Cárdynałstwa, co zá Ceremoniá expeditur.

Tamże List do Oicá S. y do Cárdynałow. *Folio 33.*

Cárdynałow, czemu takim imieniem nazywáią. *Folio 33. & 34.*

Summus Pontifex, vndè Papa, a dla czego Pontifex rzeczony *Folio 50.*

Comitum, Vice Comitum, Landgraphow, Marchionow, Baronow, equitum Auratorum, co zaczęła Dignitates, y iákimi Condycy-
ámio

Epi

ami, adipis

Status E

nuncupacu

Folio 68.

Electore

władza, t

Folio 70.

Dla cze

roná Coro

Krolá C

Cesarzá, d

ka, *Folio*

Elektore

przyczyn

obieráią d

Biskupi

runt Ducur

Tytuł. *F*

Pallius B

Epistolographicum

ami, adipiscuntur. Folio 60.

Status Ecclesiasticus, dla czego nuncupatur Tytułem CLERVS Folio 68.

Electorow, y Palatini Electoris władza, tudzież Prærogatywa iáka Folio 70. & 76.

Dla czego Cesarz, Triplici Coroná Coronatur. Folio 72.

Krolá Czeskiego, przy Elekcyei Cesarzá, definitywa Sentencya iáka, Folio 75.

Elektorowie Imperij, z iákich przyczyn, Cesarzá za Zywootá, obieraią drugiego, Folio 75.

Biskupi Krákowscy, z kąd traxerunt Ducum Seueriz, y iáko dawno Tytuł. Folio 87.

Pallius Biskupow, iáko się interpretuie.

Promptuarium

pretuic, *Folio 101.*

Mieczow Polacy przy Euangeli-
ei, quo sine dobywáli. *Folio 104.*

Opátow Przerogatywá, Faculta-
tes iákcie- Y komu Abbacie, (we-
dług Koronnych Constytucyei)
máią bydz dawáne Ciz, quibus
senentur de praescripto Regni.
Folio 95.

Przlati in Statu Ecclesiastico,
czemu takim Tytułem appellan-
tur. *Folio 108.*

Gdzie iest mieisce naipierwsze
Káplanow v Oltarza, *Folio 90.*

Ritus Religiei Grzckieie Eccle-
siasticus, iáko ma w Listách Tiu-
lari. *Folio 114.*

Archiducum Austriz, Praceden-
sia iáka y Powaga. *Folio 138.*

Impe-

Epis

Imperium

mine const.

expedyuic

ie. *Folio*

Krol His

tholiciſſimu

nissimus in

Krol An

Defensor

culum subd

tego. *Folio*

Dumnye

y glupich, s

Florentia

názwan He

Membra

sij, ktore

Libert

czemu, tá

Epistolographicum.

Imperium Romanum, quod Regia
mine constat. Y iákim porzãdkiem
expedyue Comitia Generalne swo
ie. Folio 139. y dálei.

Krol Hiszpánski, dla czego Cas
tholicissimus, á Francuski Christia
nissimus inticulatur. Folio 154.

Krol Angielski, dla czego Fidei
Defensor. Y ktory, miał hunc Ti
tululum subductum od Oica Swię
tego. Folio 160.

Dumnych Tytulow Antiquorum
y glupich, specifickacia. Folio 162.

Florentiæ Princeps, dla czego
názwan Hetruriz. Folio 167.

Membra Sacri Románi Imper
rij, ktore reputantur. Folio 189.

Libertæ Imperiales Ciuitates,
czemu, ták nominantur. Y to

Promptuarium

ich in Comicijs zá Honor. *Fol.* 185.

Xiążęta nási, w Rożnych Woiewodztwach rezydujący, iákowąż [ex stirpe suâ Ducali] Prærogatywe máia. *Folio* 212.

Do Cárów Moskiewskich, czemu contextem Idiomatis iákoby Græci [verbi Gratiâ] Samoderzcu, Oiczycu, Nasledniku, Obfádátelu, iego Cárskiemu Wieliczeſtwu, w Liſtách náſzych piſzemy Tytuł.

Folio 235.

Ceſarza Tureckiego, w Azyei, w Europie, w Afryce, iákich Provincyey Paſzowie ſą Ordynowani.

Folio 240.

Muſty, y iákoby Pátryarchá Naiwyższy Ocomanow, iákiei ieſt v ſwego Ceſarza Prærogatywy.

Folio 243.

Weze-

Epi

Wezerá

gnitas y Wt

Káinákano

Wołofcy

nie.náſzei

bywáli. *Fo*

Hánowie

niwáli rekur

subleuacya

ad Folium.

Principu

Potęgá, Or

Folio 272.

Præceden

dokonczeni

Rzymſkich.

Liſt do C

gárá, y Reſk

Liſt Piſac

Epistolographicum

Wezerá Tureckiego, iáka Dignitas y Władza, także Pászow y Káimákanow. *Folio* 247. y dálei.

Wołoscy Hospodárowie. Koronie nászei Feudatarij y Tributarij bywáli. *Folio* 255. y dálei.

Hánowie Krymscy y Ordá, czyniwáli rekurs in vicissitudine sua, o subleuacyą do Korony, *Folio* 269. *ad Folium*. 272.

Principum dálekich specificatia, Potęgá, Origo. y Nomenclatura. *Folio* 272.

Præcedencie Status Politici, po dokonczeniu Praw Stározytnych Rzymskich. *Folio* 260. záczętych.

List do Chrystusa Pána od Abagára, y Reskrypt Pánski. *Folio* 120.

List Pilatow, o Zmartwychwstá

Promptuarium

niu Páńskim. *Folio 124.*

Polkiego Królestwa Primordia,
y Koroná, iáko dawno y od kogo
venerunt. *Folio 133.*

Gdanzeczanie Tytułu (Nobili-
bus) quo tempore nábyli, y zá iá-
ko przysługę. Iákich insuper wol-
ności. *Folio 201.*

Krąkowiánie, w Murze rezydu-
jący Circulares, kiedy, y od kogo
Nobilitati. *Folio 203.*

Zgubili Woitá kiedy, y zá co,
kto go im obira teraz, y kto Woi-
skim Krąkowskiem. *Folio 203:*

Lwow, kto záłożył. Y kto,
mieć chciał Ruskie Królestwo. A
czemu niedopięte, iuz pozwolone.
Folio 205.

Gradus Nobilitatis od Polity-
kows

lkow. qu

Trybu
zas, y S
go. *Folio*

Trybu
riter Co
seruancy

Akáde

Erecta, y

Fámiliat

nászei,

ná Profe

strzowst

w Senata

Folio 227

List

Antecess

Pánzgyry

pistwa.

Epistolographicum

ktow. quot recensentur - Fol. 206.

Trybunału Koronnego Auctoritas, y Statuta Sprawiedliwości jego. Folio. 223.

Trybunałów innych, peculiariter Constitucyą składanych, obseruancya, Folio 225.

Akademia Kráowska, od kogo Erecta, y iáko dawno. A ktorych Fámiliatow è Gremio Oiczyzny nászej, Alumnos Magnæ Virtutis, ná Professyách Rektorstw, Ministrzowstw, Bákálarstw, potym zaś w Senatach wysokich, lokowáta. Folio 227. y dálei.

List Alexandra Wielkiego do Antecessorow nászych, Narod nász Pánzgyrykuiący, ná koncu Listopistwa.

DEDI.

DEDICATVR
O P V S C V L V M.
Nuncupatorie, Fawore wdzie-
czności depromptum.

Iego Mości Panu,

I A N O W I

Y Iego Mości Pánu,

NIKODEMOWI

Z Stelnice,

SILNICKIM,

Lowczycom Ziemie Lwowskiej,

*Mym Mościwym Panom
y Braci.*

SZARYVSZOW FAMILIEI,
Nie tylko Prawdziwei (enata in
tanto

tanto fangu
czykow
Gentilitia
tez, ab al
vtraq; dex
cznego w
dzicá) He
tibus, Pew
(spe non o

Zawsze
czone z
ności, ścis
ścia, który
iako Guic
ej accepti
poscit. C
nieczyman

Dedicatorium

tanto sanguine) Progeniei , y Ielit-
 czykow [per signa Stemmatis
 Gentilitia] adornatx Sementi , ale
 tez, ab assumptis (z Godnego , a
 vtraq; dexterâ , Togâ Sagoq; znâ-
 cznego w Oiczyźnie nâszei Ro-
 dzicâ) Heroicis tanti Ortus Virtu-
 tibus, Pewnei y ednâkieize sławy,
 (spe non dubiâ) Posteritati.

Zawsze dobry affekt, y wyświad-
 czone życzliwych Przyjaciół uczyn-
 ności, ścisła tych obligant wdzięczno-
 ścia, ktorym kiedykolwiek profunt. A
 iako Guicciardinus rozumie, Benefi-
 eij accepti ratio, necessitatis memoriam
 poscit. Czego ja w siebie in suspensio
 niestrzymajac (aby umnie odlogem nō
 hereant

Dedicatorium

habeant diutius in reku, absit in obli-
 veratione, collata in meâ vicissitudine
 Domu W Miciow) a to nie tak wim-
 pewnie wiele, quantum demeruistis am-
 plè, lecz tylo, ilo expendere facilitas
 remunerandi mogla, ofiarwie W M.
 onym Miciwym PP. y Braci (compa-
 triota Koronny W Miciow) agnitio-
 nem animi grati. Ze impar z tei ro-
 di fructus es munus, na ktora semina
 facta, adintegruie W Miciom uberta-
 tem copiosiore, z Historyei swosei y
 rakowa Saxo. Officio suo fungitur
 (inquit) qui tantum dat, quantum
 per fortunam licet. Wprawdziec po-
 zornieysei materiei y wiek sei (ktora
 nam prasto, non infimam Partem Ci-
 vilis Prudentis Equestris, lucubratam)
 aczeki

D
 oczekiwato w
 manibus iuz
 expensa, ale
 distulit pertim.
 Pracom moim
 perest w nich
 ktorych pracyp
 niepodobna by
 tiora, tak Belle
 nologica Regni
 bunalstich Tr
 Bowych, Fun
 znych versac
 mie intra Lare
 adolebitis W M
 lescatis, teraz
 Liben y Bibla
 hie peruoluan

De dicatorem

orzekiwato wiele z Misneruy moiej, to
 manibus iuz traktowaney, y iudicij
 expensa, ale iniuria temporis, gdy ia
 distulit pertinaciter, futuram iednak
 Pracom moim non abstulit lucem, su-
 perest w nich postepoV ac pedetentim,
 ktorzych praecipiti ietu oraz, conficere
 niepodobna byto. Nim tez ad illa al-
 tiora, tak Bellica, iako Politica, y Chro-
 nologica Regni, wisc Scimowych y Try-
 bunalstich Transakcyei, Hymaneu-
 sowych, Funabralnych y Panegyry-
 cznych versacyei, (exarowanych przez
 mie intra Lares Domesticos w Miciow)
 adolebitis WM, & faxit P. Bog ado-
 lescatis, teraz wedlug swoiei pory, do
 zihen y Bibliotek mnieiszych, capes-
 see pervolvendum tenellis ingenije
 in MM.

it in obli-
 isitudine
 tak wim
 uistis am-
 e facilitas
 ie WM.
 (compa-
) agnitio-
 r z tei ro-
 a semina
 e uberta-
 swosei y
 ungitur o
 quantum
 dziec po-
 ei (ktora
 rtem Ci-
 ubratam)
 orzeki

Dedicatorium

W. MM. Panowie hoc germen. *A* ze z nauk (według *Ambrosium* in *Epistolâ ad Constantinum*) *Sapientia*, totus ei *Mundus* possessio est, do teia *W* *M*soicow kultury animuac z *Poeta* przydawam to *Omen*.

Discite *Lechiadz*, coniungere *Pallada Marti*,

Nominis & vestri, *Gloria* perpetua erit.

Niemniej W MM. Panow upraszam, abyście przeciwko *Zoilom*, (gdz *suggestu Hieronima S. libros edere*, est *confodientium omnium linguis se prodere*, czego przecis *ingenuae mentes y Cnocie conformes neczynia*) in *Hastis Paternis* nalaziszy *Lanceam Achillis*,
sanantem

D *sanantem* kie
salutiferè, tam
rabiles res et
Doctrinas, za
Sacrum) sta
(z *Horatiusen*
Ci ktorzy, w
bydz macie
Inagines *Roa*
wszy *ustawic*
Oiczynny,
W *oistiu*, *Pr*
odwagi *mez*
pisimè *Pluta*
te. *Duxq*, *R*
me, *singulis* *a*
caput. *Y* *w*
contra *ignau*

Dedicatorum

men. *A* sanantem kiedys y vulnerantem, inie-
 sum in E- salutiferè, tãmtym letaliter (hoc fauo-
 rabilis res & Honestas tueri, iako to
 do tei sa Doctrinas, zdaniem Puteana est quid
 c z Poeta Sacrum) stawali. Fortiaq; aduersis
 gere Pal- (z Horatiusem) apponite pectora rebus.
 ria perpes Ci ktorz y, własno y z ywe iestescie, y
 ow upra- bydz macie simulacra, Gemmae &
 om, Cgdyz Inagines Rodzica swego. Ktory wzia-
 s edere, est w sly ustawiczna, iako prawdziwy Syn
 nis se proz Oiczyzny, Perennandi Nominis w
 mentes y Woisku, Przytomnosc y Praxim, a
 in Hastis odwagi mezne do siebie, wypelnit sa-
 Achillis, pssime Plutarchi de Marcello pochwa-
 sanan- te. Duxq; Romanus cum essem, decet
 one, singulis diebus, discrimini obycere
 caput. Y w osobie swoiei, Propertij
 contra ignavos vraganie zmazat. Nil
 patrium

Dedicatorium.

Patrium nisi nomen habet; Romanus
 alumnus. Gdyz solam nascendi Ori-
 ginem nie wychwyciwszy sie, tradidit
 dziatami gloriose zapracowanemi w Ex-
 pedycyach wielu, (tak postrzadzami kil-
 kakroć. Skodliwie podziemi, idko Ta-
 wrykiem. ex Clade Korşunskiej po-
 trzeby wycierpanemi petami, Zba-
 rakiemi Famelicis. O bsidionibus, sta-
 wieniem Choragwi własny eb, y na nie
 impensami) Poeci. owemu nie raz do
 własnego zdrowia animacya, akomma-
 dowana. At mihi pro Patria dulce pe-
 risse fuit. Przez co postąpił do tego
 krysu, ze meritis w Rzeczypospolitej
 swoim, uplimè sentiendi o nich, tako-
 we sposobi epimones. Sat habet fau-
 torum, quo recte facit. Co ze ia niepra-
 wisty

Wsy assero,
 relinquo do
 dicio Relac
 Przewielebn
 Cytrenskiego
 Szeremetem.
 Bractauie
 czas] Styl
 bestium perfr
 y Wm, MM
 uni Godnemi
 cessores dził
 wa swoje, ta
 A te moie
 Honoris, prz
 Wm. MN

Samuel

Dedicatorium

Wszystko assero, y Wm. MM. PP. Bractwo
walinquo do naśladowania, cieśse sie in-
dicio Relacyei Historycznei iasnie
Przewielebnego Jego Mies X. Biskupa
Cytrenskiego, wydanej o Woinie z
Szeremetem, iz Silnicius Gladifer
Bractauiensis [ktorym byl na ten
czas] Szyb wyrazam Authora, castra
hostium perfregit, Wwierdzacie tedy
y Wm, MM. PP. Bractwa, wśelakie-
mi Godnemi przymiotami, iako Suc-
cessores dzil Orzowstich, zycze Domo-
wa swoje, tak nieposledziona slawe,
A ze moie Nuncupata, vt Partem
Honoris, przyimicie wdziecznie prosze.
Wm. MM. PP. vprzeimny Brat.
y powolny sluga
Samuel z Obodna Obodzinski.
Sekretarz I. K. M.

Promptuarium

PARÆNESIS,

Albo vpomnienie zyczliwe,

Do Lektorow moich, a osobliwie ad
Vniuersam Literariam Iuuen-
tutem.

WSzyscy vnanimiter Pruden-
tes, do tego concurrunt zdá-
nia, że po Bogu, [ktorego dosko-
nálosć, ma bydz Vniuersis antepo-
nenda, y omni cultu amplexanda]
nie ten swiát, nie záwarł sublunar-
ny vberius y condyciei zycia ludz-
kiego praestabilius, ták też potrze-
bniejszego, nád facultatem Nauk.
Przez ktore, áfirmuią iedni, że co-
gnoscitur conseruatio vitæ humanæ,
drudzy ie, zá táki máiętek y posses-
sią zstimuią, że colligitur sparsa, ero-
gata

Epist

gata reuertit-
crementa. Y
ęącym vstáw
iákie, mentis
scit. A iáko
scientias, y i
kuie, fortun
sobie zyczyc
ens ad omne
sum, inuictus
ris & placidu
cum Dijs ex p
to numen p
rozrywa niev
przypadki,
Gusty. Non
& as, non nig
impetum faci
territus Sapie

Epistolographicum

gata reueretur, publicata suscipit incrementa. Y że iest, iákimści świecącym vstáwicznie sloncem, przez iákie, mentis lumen in caligine die-
scit. A iáko Seneca, gloriabundē scientias, y ich Alumnów deprádkuie, fortunniejszego nád to, ktoż sobie zyczyc' successu może. Sapiens ad omnem casum atq; in cursum, inuictus & incerritus est. Hilaris & placidus. Eriam in concussus, cum Dijs ex pári uiuit. Y komu iest, to numen przytomne, twirdzi iż rozrywa niewczásy kózde, tlemi przypadki, recuperuie vtrácone Gusty. Non si Paupertas, non si luctus, non si ignominia, non si dolor impetum faciat, pedem refert. Interritus Sapiens, contra illa ibit. Iákoż

SIS,
y zliwe,
sobliwie ad
Iuuen-

Pruden-
runt zdá-
go dosko-
s antepo-
lexanda]
sublunar-
cia ludz-
ż potrze-
m Nauk.
ni, że co-
humana,
y posses-
parfa, ero
gata

Promptuarium

koż, sam tylko rozum, wkładając
 mocne na wszystkie sprawy vincu-
 la. Przywodzi do effectu zaczęte
 okazy, y nabywa in aduersis pe-
 wnego szczęścia. Głupstwo è con-
 tra, zawody nasze, iako freno w
 czynieniu listie. Dził vmyślonych
 habitum excludit. Y rozpościera
 wszędy infelicitates same. Dla te-
 goz Sallustius, młodz czasu swego
 zachęcał ad profectum sapiendi,
 ten in między iuszemi emolumen-
 tami, stanowią największy, by
 między ludzmi niemym niezdal się
 bydz człowiek. Vt cum Magno-
 rum conuersationi ades, vel de ma-
 ximis tractes, vel tuum subiungas
 scitum etiam hac in re fore. Aegy-
 ptius zaś, wiek najmłodszy trans-
 forma-

Episto

formował w
 przemienił w
 tã, w Erudy
 owane. Qui
 eta, ex matu
 atura, præsent
 unt ex pueris
 nquirunt ea,
 entur. Gdyż
 elix Lolium,
 ur auenæ. M
 questris Iuu
 zalecenie, me
 wspomnianyc
 addiscendo co
 wiajacego czar
 turam: a o
 euulgowanyc
 thorow pozyc

Epistolegraphicum.

formował w stary. A najstarszy
wziemienil w Dziecinny, kto trawi
ta, w Erudycye żadne nie wprá-
wiane. Qui non reuoluunt ante-
ta, ex maturis iuuenes sunt. Qui
tura, praesentia, praeteritaq; legunt,
unt ex pueris senes. Qui vero non
nquirunt ea, ex senibus pueri cen-
entur. Gdyz ná Roli iálowei, In-
elix Lolium, & steriles dominan-
ur auenæ. Máiaç tedy Ephemica
questris Iuuentus, takowe nauk
zalecenie, mereberis od Authorow
wspomnianych promissa, iesli in
ddiscendo co dzien, franges vply-
wiajacego czasu [conatu tuo] ia-
turam: á odwracac sie od Pism
uulgowanych ná swiat, y od Au-
thorow pozytecznych nie bedziesz

Promptuarium

A że y w tei Minerwie moiei, mo-
żesz sobie aliquam nádemknąc fru-
gem, czytał ią bonis auspiciis, zy-
częć. Nie trącąc nádzieie, żeć post
mediocria moderna, podam subse-
quenter da Pan Bog, instituta alti-
ora.

AD ZOILVM.

*Mordico dente aliena deglu-
tientem.*

IEśli się nie vkontentuiesz tą má-
lenką Palestą moią, y nic w niej
smáku (iáko ten, który rad we-
wšytkim przebierasł) nie ná-
dziesz, niewatp że wprédce, nie
tobie iednák, ale zyczliwšym y
godniei-

Epistol

godnieiſzym ,
w czym przeb
ex Facultate L
mędrſzych Par
Flores. Ty odb
cape] iáko to
ktora ta Xiąż
kárſkiei vernab
niewaſz y ſam c
bie ozdobniey
záwſze , muſiſ
dnei Zoila bo
bydſz Prudentu
vendico ſobie,
Famam) obmo
dehahit moroſe
ci, poniewaſz
vertice ſtawáć
Magnitudo zá

Epistolographicum.

oiei, mo-
knać fru-
biciis, zy-
żec post-
am subse-
ituta alti-

godnieiszym, aby co smakować y
w czym przebirac mieli, reddam
ex Facultate Literaria, ná Głowę
mędrszych Parata sarta, Lauros &
Flores. Ty odbierzesz, [y ad tenus
cape] iako to pod Wiołnę, pod
ktorą ta Xiążecká w Prásie i ru-
kárskiej vernabat, Pokrzywki. Po-
nieważ y sam czas, excludit od cie-
bie ozdobnieyszą Koronę. Acz y
zawsze, musisz bydz incapax go-
dnei Zoila bo vien interpretuią,
bydz Prudentum (czego ia non
vendico sobie, lecz inszych tuor
Famam) obmowcą. Y że ex indè
dehahit morose drugim, z Zazdro-
ści, ponieważ sam nie vmie in eo
vertice stawac y nie może, gdzie
Magnitudo záchodzi y Indutria

M.
a deglu-

sz tą má-
ic w niei-
rad we-
nie nai-
edce, nie
wszym y
godniei-

Promptuarium

Grauiorum, Qui, quod Actione
 assequi non potest, vituperat oratione
 ne. Czyń przetoż Zoile, [quotonari od wś
 sanguis Sycophantorum resper
 według Platiny] kiedykolwiek c
 lepszego nąd szczypanie sławy nie
 prostych Person. Teraz albowie
 przy Wiesnie, kiedy *cie Wia
 neczkem z Pokrzyw tego, n
 potym (ieśli się nie pop
 przydawszy do słowa n
 nego Gwiazdką, ad Primam
 lem, consonantem R, hac
 patrzeć ną ciebie zawsze, t
 ezka będzie. Dość Authorow
 wagi, że in Apricum, pod ostr
 (iako mówią) falcis & putamini
 rozładnych, wysuwa tę Minerw
 swoię. Gdzie z Versacyei wielu
 nienad
 nendis.

Epist

enapásć in
 otogotowiu co
 onari od wś
 lec, ani też
 irium hum
 iudici
 kto
 mel
 de li
 ciężałemu z
 dopuszcz
 (ktory
 pi
 Krolewskich,
 atq; e
 nąd l
 Wiesz
 & e
 Gurnolotneg
 nendis.

Epistolographicum
quod Actionem in scalpellum Censorium,
perat oratione togatoriu concordi faba & lapillo
oile, [quod onari od wszystkich, niepodobna.
m respektu leć, ani też to było kiedy, y iest
ykolwiek cōrium humanarum, zrownać ie-
ie sławy niemu iudicio Orbis. Tym prze-
z albowiętęz, (kto miánowicie conscius
* cie Wiad mię, melioris Praxis & Artis)
tego, ná chęcią de lite cedam. Tobie zaś
poprąwisz ciężátemu z gryzliwym liuorem,
náznáczcie dopuszczę zá moim Mercuriu-
imam vocem (ktory się przebirá publicá
hac Frontennullá pisma wielu do Tronow
e, tá Xiążę Krolewskich, y rożnych in Orbe
horowei od polono atq; externo, Stanow) iná-
pod ostrzázemi nádkára polátýwáć skrzy-
& putaminámi. Wieszże iákimi : Flammi,
ę Minerwáquis, & Casui, wedlug tego
yci wielu Turnolotnego Imprezisty deuo-
nienáandis.

Promptuarium

*Dum petit infirmis, n. mium sublimis
pennis*

*Icarus, Icarus (nomine) fecit
aquas.*

TV verò summè rerum arbitri-
ter, Niesmiertelny, w Troye
S. iedy ny Boze, ktorego, moca
práwem, immobilis rerum huma-
narum ordo seritur, ktoremu wszy-
stkich intentiei y rzeczy nászych
iako Gubernatorowi nápierwizem
mu y Naiwyztżemu cursus securus
dus powinien dicari, ktory nil re-
ctum bydz stánowisz absq: sine
siebie spectato, ktory Krolestwa
gruntuiesz y transfers, funduet
conserwujesz, instauras creatur
swoie

Ep
swoie, pos
sko, niec
plos prostr
cipow ludz
contilia z
dobre, sug
wiekowi,
bie (iako F
zerna imm
nie ogarnio
tum y Grat
go hunc hor
ná ten czas
wiek indu
promieni tw
ad captum
czytających
te, iubente
swoie

rium

num sublimis

nomine) fecit

rerum arbi

7, w Troye

rego, mocą

rerum huma

oremu wzy

zy nąszych

naipierwie

ursus secur

ktory nil re

bsq: sine do

y Krolestw

, funduie

as creatur

swoie

Epistolographicum

swoie, pod nogi nam subiicis wszy-
sko, niedołącznych sustentas, la-
pros prostratoq; sublewuiesz, dow-
cipow ludzkich Organa moderaris,
contilia zbawienne, potrzebne,
dobre, suggeris y pożyteczne czło-
wiekowi, chciei mieć Sacrum so-
bie (iako Pan immensa clementia,
eterna immortalitatis, niepoięci y
nie ogarnionei istności) recogni-
tum y Gratum odemnie niegodne-
go hunc honorem tributarium eum
na ten czas, że ta moja iakazkol-
wiek industria, fomice Świętych
promieni twoich, na świat wycho-
ad captum, placitum & palatum
czytających pracą moją, te volen-
te, iubenteq; fructuose.

Promptuarium

*Sic placitum superis, exponere cuncta
labori.*

*Inuentisq; nouis, artes cummulare
ueteras,*

**T H E A T R V M
H O N O R I S.**

**Seraphico flectenti cum Stig-
matibus S. Francisco, od
Authora iako Patronowi
między Patronami
wystawione.**

Explicat inmanibus, pedibusq; uul-
nera Christi
Vulnera, tum lateri, Stigmata
sculpta suo. Iste

Epist

Iste decor, ve

Signat

Sanguinis,

inter e

Ambo sunt t

Graca

Lingua un

isse mo

Pensilis est un

ne Chris

Flexus ac

vulneri

Idem Id

RAny w R

y w

Chrystus, e

cišek p

Epistolographicum

Iste decor, vel Forma magis, Quem
Signat? & honor
Sanguinis, & Christus, quis foret
inter eos?

Ambo sunt tales. Nam Christum,
Graeca Creavit.

Lingua vinctum. Similes cense fu-
isse modos.

Pensilis est vinctus, defluxo Sangui-
ne Christus,
Flexus adest vinctus, sed potè
vulneribus.

Idem Idiomate Polono.

R Any w Reku, w swych Nogách.
y w Boku skaznie
Chrystus, takiez y Swietcy Fran-
ciszek piastnie.

Keoz

Promptuarium

Ktoż z nich Chrystus? Sa Obai
Krwia na Krzyżu zlany
Ieden, a druzi kłeczac, Ranni
pianowany.

Wten zmysł, ieśliś wlozny, Grac
kić to text p wie

Ze y nich Ghrystus właśnie, po
mašczon sie zowie

Zaz sie Krowawie nie zmašcił? Stwo
rzyciel wišacy.

Zaz od tegoz nie zmašczon? Fran
cišek kłeczacy.

Do Typo

Episto

Do Typog

in. Gener

w Wie

Litbe

Do Zoilon

dam ich p

am fronter

rolocutori

estiatia moia

y zaden, a

ultate, ode

adere tes X

z sirzpem n

Epistolographicum.

Do Typographow wssystkich
in Genere Koronnych,
w Wielkim Xięstwie
Litewskim będą-
cych.

Do Zoilow, [ad exuen-
dam ich przeciwko sobie tetri-
am frontem] transmitowawszy
prolocutoriū moje, restat w m.
et estatis moia cauere, y sollicitudē,
y zaden, absq; expressā Fa-
ultate, odemnie commisitā, re-
adere tej Xtażki nie wazył sie,
z szrzpem na Cudza Rola zacho-
dzac,

Do Typo

Promptuarium

ros, qui Orbem Terra capeſſit, egre-
ro adminiculis; na takim Tytu-
nie Monarchom, y w tym Place-
Wodzow Woiskowych, osadz-
Tacitus inuemat.

Te przetoż Tytaty zaczynam
a Primâ Catholicæ Status, y wszy-
kiego Swiata Nobilissimâ Maieſtate
ad Ocea S. Ktorego Monaden-
przeſſe Vniuerſis, ſtatuit Pan B
Y iako ſwego Vicarium, miec che-
Cnâd naipotężnieiſzemj Dynaſtiam
Naiwiękſzym.

Temu y Sam, iako vrodzony
Gremio Kościola Swietego Rz
Piego Catholic, Pokorne, Vniżo-
y Niegodne Votum Subiectionis
Sanctiſſimæ Sedi Apoſtolicæ Romanæ
takowe ſubmitto.

Ep

Corpoream,

Figuram

Pontifium,

Carne, ut ſu-

munere,

Pomifices: p

in Orbe r

Transuers

Właſność

przez odr

CHRISTV

pieze zaſa

W Ciele lu

CHRIST

Bli, y w przy

offert ſubi

Sam. d

S.R

Epistolographicum

Corpoream, Christo, toties Hominisq;
Figuram.

Pontificum, sellis, eiv generare placet.
Carne, ut sint Homines, nascente adest
munere, CHRISTI.

Pomifices: praesto vi, CHRISTVS
in Orbe regante.

Transuersa, na Idioma Polskie.

Własność Ciata y Postać Człeczna
przez odradza.

CHRISTVS tak czesło i kiedy Pa-
pieze zasada.

W Ciele lu zmi, z Vrzedu, żeby
CHRISTVSAMI (deami.

Bli, y w przytomność regoz, tu Kza-

offert subiectissime & posuit

Sam. de Obodno Obodziński

S.R.M. de Antiqua Topor.

Familia Eques Pol.

Promptuarium
Poprzedzając nihilominus, *Santissimi*
Tytul, opisuie (temu oso-
bliwie, kto tey Ceremoniey igna-
sus)

Decessum,
Electiã,
Y Inauguracyã,

Summi Pontificis w Rzymie.

*In rebus præclaris, quæ in Hono-
re & pretio habentur, optimam
scientiam numeramus; & aliam
aliã, præstantorem notitiam cen-
semus. Vel cum certior est, vel
quod in Obiectis opportunia ver-
fatur* Cicero

Skoro

2
S Kor
Paste
Stolic

tineta (per
skiey) Lam
powlecze

Rzymskie
Kosciola S.

ras przytra
nym troche

Obtoku :

czas rekoll

szego y wy

ścia Condy

ruina Erecti

uitabile skaz

Decisoriã L

Chwilę in p

Epistolographicum

SKoro tedy, *Naywyższy*
Pasterz, Prymas y Xiąze
Stolicie Apostolskiej, ex-
tinctâ (per afflatum woli Bo-
skiej). Lampade życia swego,
powlecze switne Splendory
Rzymskie funesto uelo, &
Kościola S. collucentes Auro-
ras przytrzyma w Chmur-
nym trochę (*Dormiente Sole*)
Obtoku : przełoży w ten
czas rekollekcyom, mniey-
szego y wyniesionego szczę-
ścia Condyciom, (*propositâ*
ruinâ Erectioris Molis) Ine-
uitabilę skazytelney *Natury &*
Decisoriâ Diem. Zmisza ná
Chwilę in pascuis, ná Roli

Skoro

Promptuarium

Páńskiey *Viduatam Gregem* o
złożywszy z Oycowskich rą-
micz swoich Regiment atten-
tionis, Excubijs Nowego ad
Orbū Orbum Ouile Succellora,
Ouile nitenti Vellere Cnot Pobo-
iakie-żnych Germinandum. Wy-
mu kona tenże, o nie długo ho-
Suc- duiącej, a prędko znikomei
cesso- zátargowane prawie przy-
rowi pirwizey zaraz *Inauguracyo*
zdacie swoiei (per incensam Stuppā)
Wielowładnei Iurydykciei
Smier Elogium Smiertelnosci. Ze-
ci, & ten, który Powagą Authori-
Sūma tatis *Pastoralis* mógł siłą, kco-
vlegá-ry żyjąc Soluebat y wiąza-
ia. w Niebie noxas Terrestres
Vincula & Pannas, nie zdol-

Epis

ostátniego
dytu. A ia
Wysokiey
(in Sanctissim
ta wszystkie
Exuuijs naw
Známienitey
najmnieyszy
Powirzchow
Augusto star
Winem, Aro
nym, y Bal
Vszy, Nozdr
Aloesem, y M
nionem, w Vb
nym Szárłátr
Ciako tylko C
sistebat Sacr
Złotogłowem

Epistolographicum

ostátniego prorogowac Kredytu. A iáko concedet ták Wysokiey Dignitati, ktora (in Sanctissimo) przewyzszała wszystkie *Majestates*, & in Exuuijs nawet Ozdoby swei Známenitey, niepowinna najmnieyszym ponizeniem Powirzchownym tracic in *Appo* Augusto statu, Ciało omyterat ko- Winem, Aromatis záprawio- lo ciá- nym, y Balsamem Natarte, *la ták* Vszy, Nozdrza, Vsta, Mirra, Aloesem, y Muszkem nápel- nione, w Vbierze zwyczá- nym Szarlátnym z Rokietá, (iáko tylko Celebraturus as- *Iako* sistebat Sacris) ná Lectyce *Orna-* Zlotogłowem krytey, in Mi- *thr.*

Promptuarium

trâ simplici, z Wezglowiem
Złotogłowowym, y takie-
Gdzie miż dwiemá, pod nogi pod-
*expo-*łożonemi, pod ktoremi veri-
nitur. que *Pilei Pontificales*, wystáwi
w Kościele *S. Piotra*, iáko w
Wiele Stolicy, w Poiszrodku, (cum
dni y *Armis Pontificalibus*) przez
dlá dwa álbo Trzy dni ná Wi-
ezego dok, dla *Visity*, y *Confluen-*
non tium cáłowania Ręki. *Colle-*
Huma gium tez *Romanum*, wszystkich
zur. Sacer *Senatus Cardyna'li*, O-
Rzym pátrzywszy *Miliciá* Miásto,
assetu- in *Casum cumuleu*, (co wczę-
atur snie, y ieszcze *Extremifante*
Mili- accomoduiá) iáko pozosta-
itua waiącą in *Viuis* z sobá, *Paste-*
ysta

E
ysta Gest
ścią, tak ir
ku Cont
stylo Apost
y Xiazat, d
nieyszych
cum Nunt
Canclerz w
zaraz post
piestie (ab
Finiri omni
szyc, y ad
y Moment
amplius ni
psowaniem
A tak sporz
y letimis, ter
dens, á z A

Epistolographicum

ysta Gestiebat przytomno- *Caro*
ścią, tak in ereptā z poiszrod- *dynali*
ku Contubernij, erumper *Aui-*
stylo *Apostolico*, do *Monarchow* *znia o*
y *Xiazat*, do Prálatow Przed- *smier-*
nieyszych po Proninciách, *ci.*
cum Nuntio Tristi. A *Vice-*
Cancierz w Przesenciei wielu.
zaraz post Fata, *Pieczci Po* *Pie-*
piestie (aby y te znaczyly *czci*
Finiri omnia decessu) pokru- *Kru-*
szyc, y ad signandum Spraw *sz*
y Momentow wszelákich, *ante*
amplius niesposobne za po- *Funer*
psowaniem, vczynic rozkaže.
A tak sporzadzivszy *Magnis*
Vltimis, ten pierwszy Cre-
dens, a z *Assystencyą* Gro-
má-

Promptuarium

mádną, z Pompą Ponderis
Pontificij, vdzieliwszy (*Vigilijs*
Emissis) Duszy Suffragiorum
Pastú porządkiem takowym,
Kiedy oddáda w Nocy wedlug
Sepelitur Zwyczáiu, Ziemi, nábyty od
Cialo. niey Depozyt Humanę Feli-
citaris. Continuuiać potym
dalszego progressu Funebres
Exequie Naniás, Piwszego dnia Exe-
quie quiarum *Mssy Dwieście*, przy
sakie. Kátáfalku Erygowánym, z
hoiną przez Podkárbiego
Iálmuzn Erogácyá, leguntur.
A Spiewána, przez *Cardynála*
Bisłupa, Súpremi pro tunc
między drugiemi, Solenna
skónczywszy ię, záraz ná
sóg

Epi
suggest Pub
Oratora, do
Cursus Fu
zálecenia
non Vani F
wadza. T
znioższy i
stawionego
z porząd
pami, Swie
zdobioneg
przez fan
Officialstow
Primores V
czonego,
dzień, y z
Spiewána,
gitione vb

Epistolographicum

Suggest Publiczny *Powaznego Perora*
Oratora, do wspomnienia Acti przy
 Cursus Functi, y do Cnot *Exe-*
zalecenia (iusto emulationis, *quia*
non Vani Fastus motu) spro-
 wadza. Też Funeralia, nie
 znioższy ieszcze tegoż wy-
 stawionego. *Castrum Dolaris*
 z porzodką Kościoła, Lam-
 pami, Swiecami, Insignijs O-
 zdobionego, a Pochodniami
 przez Familią Domową,
Officialstow Papierstich, y przez
Primores Urbis Pullatos oro-Conti-
ezonego, z *Stem Nisy* *conacia*
 dzień, y z ledną *Cardynalsta Exe-*
Spiewaną, *non deficiente lar- quia-*
gitione v bogich, v macnią *rum.*

Promptuarium

temi Expiatorijs Aris, Zbawienie *Pastyrskie* w Possessyci Boskiey, aż do dnia dziewiątego. Y zawsze *Finitis Sacris*, quamprimum w Sposobnym Congressie iakim, spolne incunt *Consilia* między sobą w Sprawách Kościoł zacho- dzących, y *Conclauē Ordynnia* imminenti *Electioni*. Iako tedy *Nouena*, tych Ceremonie *Exequiałnych* nadeidzie, absoluto *Sacrificio Defunctorum*, drugie zaraz celebratur o *Duchu Swietym*. *Puncta* do bliczna interim *Exhorta*, spaz *Elekcy* sabiaiąca *Animos* (do zgodnego *Idonei Capiti Ecclesie* o- bierania *Patrona*) czyni *ingres*
Con

Confi-
lia Car
dyna-
low.

Epi

Cōseruāda
przez *Cardy*
siątego na
v *S. Piotra*,
sionis. Ke
mēclaturze
rāk będzie
Zamurunko
w Oknách,
wym, że ty
naiwyższe,
stano. Zeb
bá dla *Coin*
glá bydz do
łce nawet,
Conclauē, *N*
Consors, *S*
wyiásniáło.
łdae tylko

Epistolographieum

Cōseruādē & Conueniendē
przez **Cardynatow**, dnia dzie-
siątego ná **Pałacu Apostolstis**
v **S. Piotra**, in **Conclau** **Bef-**
tionis. Ktore miejsce, **No-**
mēclaturze **correspondenc,**
tak będzie **Oszanowane,** y
Zamurunkem w **Forelsh,** **C**
w **Oknách,** posklepione **no-elan-**
wym, że tylko **Prospekty** **nie**
najwyższe, **referatim** **pozop-**
stano. Zeby, nie tylko **Oso-**
ba dla **Cointelligentiei,** **Op-**
mogła bydz **doizrzána,** ale **trze-**
mieć **nawet,** ktoredy **akces** **ad**
Conclau, **Ności** **Ciemnoscia,**
Confors, **Swicami** **calignes**
wyiásniała. **Wescie** **do** **Palacu**
bdac **tylko** **wczynia,** **przez**

Promptuarium

Bramę, exitu nullibi alio existente. A *Lancuchano* y *Czworo-
gem Żelaz* zamczystych zaw-
rą. Vnico Portico dla *Potrav*
y *Napoiow* *Cardynalskich* (kto-
re *Scrutantur* od warty nim
doida) aprato. Gdzie szyl-
wacht dla kártek, v tey pirw-
szej á *Foro Porty*, Straż
wszystka armacz manus,
Dwieście albo Trzysta Pie-
szych, Potężnemu ex *Politi-
cis*, bądź ex *Clero*, ipsa zaraz
decessus *Pontificalis Hora*,
dla *Palacu Custodyei* przez
Dzień y przez Noc, deman-
dowana bywa. *Prælidium*
drugie v teyże *Porty*, ná *sa-*

Custodia
Con-
clauis
iako
potę-
żna.

Episto

nym ad *Concilio*
seruatores *Mis-*
natorami *Pro-*
Podległych)
máiąc, przybie
Osob Nobilita-
ciemu assident
rey Bramy, *P*
Status, w pew
Xiazat swoich
dzieli ná *Prze-*
chownego Sta-
tychze Potent
iednak *Præfi-*
iako zároveň
takim *Akcie V-*
ram, tak *Ord-*
formuiąc się

Epistolographicum

mym ad *Conclauē Papsie*, *Con-*
seruatores Miasta, z *Guber-*
natorami Prouincyei (*Urbi*
Podległych) *excubias* trzy-
mając, przybierają do siebie,
Osob Nobilitatis kilka. *Trze-*
ciemu assident wyżej v *Wto-*
rey *Bramy*, *Postowie Politi-*
Status, w pewnym *Krolow y*
Xiazat swoich *Poczcie*, zci-
dzieli na *Przełożonych* (*Du-*
chownego Stanu Personach)
tychże *Potentatow*. Każdy
jednak *Præfidiarius Argus*,
iako zarówno piastuje przy
takim *Akcje Vigilanciey Cu-*
ram, tak *Ordynacyom con-*
formując się Obserwowá-
nym,

Promptuarium

nym, wtwierdzi przuio, y od
Cardynatow Rogato Sacramen-
to, w ten sposob Funkey
swoie.

Cu flor
dum
Przy-
saga
Palac y Conclauē, co do
1. mieysc, y Person inkudowa-
nych expedie Caroli, o-
patrzności wśelaka & o-
mni integritate uerit
Wernie.

2. Elektorow, ani sami przez
sie, ani drugich Instrumento
nie aggrauować. Y onsem
auertese toto conatu,
sebykolwiek Cōstituciey Cle-
mentis Papæ VI. Opri-
sanin Elekciey derogaret.
Cz wartyim ostatnim Forsē,
gdzie

Ep

gdzie sam
intra Conclauē
liminaris, c
przez sześc
nych Náciey
te zaś Mun
w Rzymie
same Curie
Ci rursus, pr
sięgi, przyd
Punktow, C
lig ieszcze.
6. Arcere r
ab Exo
y przez
do Card
kludowa
ferancie.

Epistolographicum

gdzie sam Ingres zostacie ad
intra *Conclauē Cardynalōw* Prz
liminaris, to osadzają miejsce
przez sześciu albo ośmiu róż
nych Nacley Posłow. Vacan
te zaś Munio tych *Oratorow*
w Rzymie, obwáruią przez
same *Curie Romanae* Persony.
Ci rursus, przelito Voto Przy
sięgi, przydają do piwrszych
Punktow, Osobliwy ten Ob
lig iefzcze.

to *Arcere* różnych Rozmowy, *Custo*
ab Extra submitowane, dia
y przez kartki donoszone do Ro
do *Cardynalow*, y do In-
kludowanych z niemi, *Con*
Arcet
ferancie. Excepto ple
no

Promptuarium
no Cunsessu *Eleksorow*
super schedulam, nil
redolentem *Fakcyei* E-
lectionis.

Scrutatur *hartek*
w *po-*
tra.
wach.
2. *Drugi*, Sacramenti Ex-
cubitorum *Completo*wa-
ny ten Nexus, ze *Wier-*
nie Esculenta, *Picia* y *Na-*
czynia Renidowd (*expi-*
sciac tacitas Compel-
lationes) *beda.*

Czemu Ktora *Ostarnia* Externorů
rozni Przysięga, Straż ich y Per-
*ad-*scrutacia, instituitur eo fine,
*hiben-*zeby *Communi* w takiej sprá-
tur ad wie *Negotio*, & absq; *Prziu-*
*Custo-*dicio *Gentis*, *Papiezsta* *Calcu-*
diam. *latia* y *Renunciatio* tegoż sta-
wafas

Ep
wafas, iako
Perfekciei
do mieisc
lewei Ręce
w Pokoiá
Máteryaln
bno pro de
nych, loca
ligendo,
mu uá *El*
Æqualitae
stat *Cardy*
tentiá fer
Kaptan eiu
nichtákdav
y w *Koscie*
swoią *Prze*
tez & *Zer*

Elektorow
lam, nil
Fakcyi E-

enti Ex-
mpletowa-
ze Wier-
cia y Na-
dc (expi-
Compel-

externorū
ch y Per-
r eo sine,
kiei sprā-
q; Prziū-
ta Calcu-
egoż sta-
wafāo

Epistolographicum
wafā, iako należąca Studio y
Perfekciei *Vniuersitatis*, Co
do mieifca *Conclauis*, to po
lewei Ręce *Kaplice S. Piotra*,
w Pokoiach Architektury *Pokora*
Materiałney, kożdemu oso- *Con-*
bno pro decentiā adornowā-*clauis*
nych, locatur. Władza in e-
ligendo, iest ziednoczona
mu uā *Elektorow* wszystkich
Æqualitate. *Tantum* prz-
stat *Cardynat Dyakon* in Sen-
tentiā ferenda, co *Bisłup* y
Kapłan eiusdē Ricus. Y nikt z *Wła-*
nichtak dawnieifzemi in *Curiā* dza in
y w Kościele zastugami, iakā *Eligē-*
swoją *Præcedentiā* Status, by do a-
rez & Zelo zyczliwosci *ia-qualis*
kiei

Promptuarium

Kiei Emineret, nie sięga nąd
drugich supra. Szczegulny
tylko suffragiorum Numerus
pomaga, a nie szacunek *Di-*
gnitatis (w Computowaniu
kresiek *Papiezkich*) clarescit.
Nąd to *Cardynatnowo* assum-
ptus, non Exauthoritati bę-
dac od *Oyca S.* bądź przed
Smiercią, zostawszy znowu
restituti Oris, stawa pospołu
z drugimi w *Elekcyei* cum
pari Potestate. Przed zaczę-
ciem ktorei, nastąpili co rą-
kowego pod rozsadek *Sessio-*
nis, wszystko to, (exacto filo
spolnego Consensu) do *Ap-*
probaciei przyszłego Sukces-
iorao

Episto

fora, poprzys
swoie, acced
ktorego *Car*
tu, státeczenie
żeby z przyst
nitudo rei trá
y bärzciei tálk
dulciarijs, nize
pia, *Sessia Car*
uaret, Const
VI. Chlib ty
Wodę, ná Ob
jedną od Mię
bądź Mliczna
musculo, bez
dnák *Conditu*
ę. Owoce, C
zyta. Singul

Epistolographicum

ora, poprzysięgają Statutum
 swoje, accedente w Osobie
 którego *Cardynala Pontifica-*
tu, státecznie tenendum. A
 żeby z przystągą *Boska*, Mag-
 nítudo rei tráktowana była,
 y bárzciej łáski iego Święte-
 i dulciarijs, niżeli Escarum Co-
 pia, Sessia *Cardynatoru* conui-
 uaret, Constitucia *Clementy* *Car-*
di. Chlib tylko, Wino, *Wyna-*
 Wodę, ná Obiad limitauit, *o tom*
 jednę od Mięsa álbo Ryb, *opisa-*
 bądź Mliczną Potrawę cum *ne-*
 musculo, bez wytwornej ie-
 dnák Conditury; Syr, Sata-
 e, Owoce, Cznanidis názna-
 zytá. Singulos jednák po-
 tra-

Promptuarium

erawą swoją własną, (Secul-
sā communione alterius fer-
culi,) kontentuiąc. Z wiel-
ką tedy Veneratią, y Concē-
placią *Maiestatu* tego, ktore-
go Prziusum (głosami swe-
mi) sunt eructuri *Decretum*,
zasiadaia przy Stole Czerwo-
nokrytym zgotowane *Krzest*
sobie. Postawiony na *Ota-
rzu Kielich* prozny, Patynę z
Wirzchu maiaicy, intuendo.
Scut zaś ten, modicę *Capa-
citas* będąc, malo dystās ab
Arā Sacrorum, reprezentu-
iąc *Pug Ilares* z Papiem, tak
Ordinate Scabellis, y wspo-
mianemi ambietur *Krzest*
1017

Epi

mi, żeby *Bi*
z prawei *B*
a z Lewey *B*
nalow, excip
sidentes. T
præcesserat
Ceremonia ta
szy *Collega*
się słowy,
Emphasim w
mencie zaci
struie *Prou*
Dysponuie p
nia sposob, b
sem zgodnym,
nij *Concludo*
takiej *Corre*
pozyciei, iesk

Epistolographicum

mi, żeby *Bisłupow* Szrodkiem, Gdzie
 z prawei Ręki *Kaptanow*, zaśia-
 a z Lewey *Dyakonow* *Cardy-* daia
natow, excipował Elekciei as- *ad Ele*
 sidentes. Tam znowu, choc *ctio-*
 pracefferat przy Exequiach *nem*
Ceremonia taka, naipredniei- *y iaka*
 szy *Collega Assessor* odzywa *Exhor*
 się stowy, y temiż wielką *sa do*
Emphasim w niemłym mo- *Obie-*
 mencie zaciągającemi, illu- *rania.*
struie Prouidendum Onus.
 Dysponuie przytym Obierá-
 nia sposob, bądź *Compromis-Propo-*
sem zgodnym, bądź *Via Scruti-* *nitur.*
nij Conkludowany. Gdzie *sposob*
 takiei *Corresponduiąc* *Pro-Obra-*
 pozyciei, iesliby natychmiaft *nia.*

Promptuarium

Patēti uoce (co nazywają *Viā Adorationis*) promowował Sentencyą niższą *Pontificem* który, y miał sequaces Viui Oraculi wszystkich, albo dwie części Głosow, tedy Elekeya taka, iako natchnieniem y *Consilio Dueha S.* wyzerpaiona, za szczęśliwą habetur, y do szafunku *Końciot Nowemu Piástunowi*, *Canonicè* obránemu decernitur. Y insze, dalszych *Elekciei* sposoby odcinają się.

Przy
Proposi
ciei E-
ctronis
Senten

Reuerendissimi Domini. Per-
spiciā singulari virtute, Pro-
bitate, &c. Reuerendissimo
Domini N. indicarem sine
alio

Epis
alio Proce
ad Sūmu
ex nunc, e
mum Pow
mana Ee
lesli zaś, p
promissu, co
trzą, ná ten
tem z sobą
stainie. Irr
ich Pacto, g
mie, niezez
Cardynal: w
nanimi Con
ne, napisany
obránym e C
missarzom, y w
skowanym,

Epistolographicum.

alio Proceſſu, ipsum eligendū cū Car
ad Sūmum Pontificatū. Et dynal-
ex nunc, eligo ipsum in Sum- sta.
mum Pontificem, Sacra Ro-
mana Ecclesia.

Jeśli zaś, powrócić do Com-
promissu, conducibilis vpa-
trzą, na ten zgodzić się inui-
tem z sobą, powinni iedno-
stainie. Irrito Calculo swo-
ich Pacto, gdyby na Compro-
mis, niezezwołał który. Ten,
Cardynal: wszyscy, stante u-
nanimi Consensu w referatio-
ne, napisany in Forma, trzem
obranym e Collegio Compro- Sposob
missarzom, y w skrypcie specy- compro
fikowanym, z tą deklaracya missu.

¶

data,

Promptuarium

daia, że Dway obrac Trze-
ciego między sobą zgodnie
maia Plenariam Facultatem.
Albo Trzey wszyscy, tak
z przytomnych in Conclau
zasiadających, iako y Extra
degentibus, prouidowac Va-
lent. Non amplius extendu-

Com. iac rei Eleke, et Compromissary-
primialnei Ograniczona Wladza,
Puki tylko Swice Zapalonei Con-
Swica sumpcionem (accensz spólna
weix- zgodą) praestolaturi. lesli za-
gory. wierac *Skrutynia*, zdania swe-
go Arcana władza, tedy na
kárkacia Sygnetem pieczę-
Formac rowanych, Schedulam koždy
Elek- swoje, w *Kielich* na Oltarzu
siei wytawiony wkłada. Dwuch
y Trzech

Ep
y Trzech
bitu wew
przy tomn
sentem m
kárcki. Pi
skup z Ca
swoia v Ot
Zdania tw
Ericem Pr
a potym w
wana kárck
rego eleuu
mieiscem m
mi D,akon
Oltarza stoia
Práwei stár
ko Dyakoni
z nim, Con
[

Epistolographicum

y Trzech, wyrażając proli- przez
 bitu wewnątrz, Collegio stru-
 przy tomnie assidentes. A ab- uikm.
 sentem mianując in Obice
 kártki. Pirwszy przeto Bi-
 skup z Cardynatow z kártką
 swoją v Oltarza Genuflexus,
 Zdánia twego implorat Re-
 tricem Providentiam Boga,
 a potym wstawszy, Pocło- kártkę
 wáną kártkę w Kielich (z kto Sen-
 rego eleuie Pátynę Státizy tenti-
 mieiscem między Cardynali- andi-
 mi D,akon, po lewej ręce papie-
 Oltarza stojąc) reponit. A ná zow
 Prawei stánawizy przeciw-Kielich
 ko Dyakonowi, wzajemniekładną
 z nim, Konkurruiącym Sen-
 tenti-

Promptuarium

enciom ná Kárkách od
Elektorow, otwira *Portorium*
iwiste alternatę, aż do oitac-
niego *Votorum* takowych
zkonczenia. Po ktorym, cō-
iectas & Conditas w *Kielichu*
yoces, wziawszy z nim po-
spolu z *Ottarze*, przynosi ná
Stul, y miejsce według sio-
pnia porzadku swego zasia-
da. W ten czas z Biskupow
z *Kie-* *Cardynat* Pirwszy, wzięty
licha *Kielich* Práwą ręką, a lewą
wysy- *Pátynę* ku *Kielichowi* przy-
puia císnałszy, zpuszcza náń
ná *Pa-* *kárcki*. Y stawiajac przyny
dyne. ná *Stole*, bierze *dwie* *malco-*
po *Praves*, z *Pátyny* drugą
ręką

Ep
ręką ku G
forte veni
wiek *kárcki*
Stárszemu
Kaplanowi
czytać isic
Cardynatowi
Wszędzie c
fessorow sły
peiei takow
Ego N.
Summum
tendissima
um N. Pa
natem.
Po intonowá
niei *kárcki*
nie notuia E

Epistolographicum

reka ku Gurze wyniesionei, Sorte
forte venientem ktorakol. veni-
wiek kartke. A pokazana entem
Starszemu naprzod mieisce kartke
Kaplanowi z Cardynalem, daie biora
czytac isidem loco Priori Dya-
Cardynalowi Dyakonowi, koncar
Wszedzie od wszystkich Asnatczy
sessorow slyszana. W Inskry- 14.
pciei takowei sonantem.

Ego N. Cardinalis oligo in Sen-
Summum Pontificem, Reue: tentis.
rendissimum Dominum me-
um N. Prasbyterum Cardi-
nalem.

Po intonowaniu interim ostat
niei kartki, ktorą kózda pil-
nie notuia, Elektorowie Silenti

Promptuarium

Stylo, czynią Trzey Priores
suffragiorum Comput, na
Com- Papięsta Inauguratio, Pluralie
put. tatem Consumantium. Nie
Plura- będzie tam w ręku żadnego
lita- Delectus Favoris. Nie zostaje
iii. wi respektu Powagá Vrodzenia,
y congesta Opibus Gazy
szącunku, ale samá moderata
Bosta, Digniozem w Elektorstich
Sercách fundująca, evo-
luet w pomienionych Schol-
dularum kręsek Namostnik
swego, przez Nominacię
Dyakona (subsequenti Effaco)
ostatniei kárcki Agnoscendia

Ego N. Cardinalis, Eligo in
Summum Pontificem, Ken-
vendis-

vendis-
um N.
nalem-

Do ktore
accessus
wany, prz
si, puki n
jednostai
od dwu
sine prz
Padnali c
Części) w
Papięstwu
dnemu z
Palma.
dzie do te
tylko pow
mini quæ

Epistolographicum

reuerendissimum Dominum meo-
rum N. Presbyterum Cardi-
nalem.

Do ktorei Skrutinieistylekroć Skrutio
accessus Eleccionis reassumo-niare-
wany, przez kárcki bydz mu- assu-
si, puki nie przyidzie Zgodá muie
iednostáina náiednego Elekta, az sic
od dwu Części Caraynatow, Zgodzo
sine preiudicio Conscripta.
Padnali też vnanimis (dwu
Części) voces, ná Dwu do
Papiezstwa Candydatow, za-
dnemu z nich non debetur
Palma. Ponieważ przycho-
dzic do tei Zwierzchności, iedé
tylko powinien A tak, ne- Dway
mini quæritio iure, náwracáią k lecti
fię

Promptuarium

Ius nō sic Scrutinia znouu, ad perfe-
acqui- *Etam Canoniam* (w ták Swią
unt. tobliwei Spráwie) *decisionē.*
Defi- Dokonawizy, ocerktowáną
nitic ostrożnością, szczęśliwego
Foris, *Elekciei* dzita, pirwizy z *Bisku*
znouu *Cardynat* *Eligit Electum,*
Eligit, Publicznym znouu Głosem
nia- swoim. Mianuie *Pontificem.*
nie Y o *Consens proprii Oris do-*
Cardy- pytywa się, imieniem wżyszt-
nal Bi- kich *Collegor* ná ten czas sie-
styp- dzących. Zá otrzymaniem
o Con- ktorego, w Stánie záraz,
sens Przeswitny onei *Klaury*
proxi. *Cardynalsties Senat.* Wzbu-
dzi w sobie áffekt y Cere, v-
kontentowánego oczekiwá-
nia

Ep

nia swego.
vinczowan
responduia
micisa Piru
Trzei wzn
kakroc Pro
dza, Minist
seruancyei
rowi w) stáv
Piscatoris (
Niebieskiey
Y o Imieniu
& placitū ca
postuluia.
constytucie, p
wione y pop
pifuie. Y
stati annuen

Epistolographicum

nia swego. Cōgaudebit Pa- *Con-*
winczowaniem, Dignitati Cor- *gratu-*
responduiącym. *Vstapia* *Ulcia*
micis *Parus* *przed* *Stolem*
Trzei wzmiankowani tu kil-
kakroc Proceres. Wprowa-
dzą, Ministerio wielkiej Ob-
seruancyei na *Krzesto*, Hono-
rowi wystawione. *Annulum* *Annus*
Piscatoris (iako signaculum *luis* *Pi-*
Niebieskiej Ręki) oddadzą. *scato*
Y o Imieniu (ktore in mentē *vis*
& placitū cadet) deklaracyei
postulują. Tym czasem
constytucie, pod *Elekcyo* stano-
wione y poprzysiężone pod-
pisuie. Y *Iurisdikcia*, *Pote-*
stati annuendo, zaczynając,
pio

Promptuarium

juris - pieczęcie niektóre instancie,
aikeia Supplikami deponowane. A z
Cardynatorow Dyakon, pulsatis
suspirijs zgromádzonych, y
Viesknieniu lenimen niosac,
oglasza z Zawártego ieszcze
De- Sacrarium swego (pokazaw-
nun- szy się z Krzyżem z Okna lu-
ciatio bilum Gratulaciei takiei.
Electi

*Annuntio vobis Gaudium
Magnum. Pa am habemus
Reverendissimus Dominus
Cardinalis N. Electus est in
Summum Pontificem, & ele-
git sibi nomen N.*

ktory, z Cardynalistrego vbio-
ru, w Pozoinicy: za zaraż
Transformowány Ozdobę,
Ami-

Ep

Amiclu Pap

larz miasto

dzenia) sub

na prawie c

ny Szala, y

rowan Hon

wszystkich

zadkiem pr

tego (z por

cia) Nug, Ra

tako Partis

aria. Tym

zafypáne C

Mieiscá wsz

ne, pro npta

Okna otwie

po Bazilikach

encis Triump

m
re instancie,
owane. A z
on, pulsatis
dzonych, y
nen niosac,
ego ieszcze
pokazaw
z Okna lu
tackiei.

Gaudium
m habemus.

Dominus
lectus est in
cem, & ele
?

rego vbio-
lza zaraz
Ozdebę,
Ami-

Epistolographienre
Amiclu Papali okryty, na Ot-Na Ot-
larz miasto Krzesle (do vsię- tarze
dzenia) subleatur. Tak row- rziada
na prawie cum Diuinis wazo-
ny Szala, y w takim prezen-
towan Honorze, odbira od
wszystkich Cardynatow, po- Nozi,
zadkiem prioritatis od koz- Reke.
dego (z ponizona Reueren- Twarz
cia) Nug, Rak, a potym Twarz calnie
ako Partis Celuoris de oscu- Cardy-
laria. Tym czafem znosza nali.
kafypane Conclauis Szance. Con-
Mieiscā wszystkie posklepio- clauis
ne, pro npta vestigijs czynia. rese-
Okna otwieraja. Dzwony ratur.
po Bazilikach Rzymstich, Sali-
entis Triumphu Harmonia fe-
riat.

Promptuarium

Tri-cho, y Ręczne tenuioribus
omph. Labellis strzelby, hukem
swego Wesela *Superos* pulsac.
Y cokolwiek *Incolatus* Mi-
sta, z *Confluentia* do siebie
zprowadzona, moze sposo-
bic znakow radości, iesliby
& *latenti* gdzie *subtus* *Specu*,
nie tylko w samych *Sercach*,
zawirala się *Tripudij* wdzie-
czność iaka, co toto *vulcu*,
Novemu *Obranemu* admodu-
lantur *Paszczowi*. A w *Oso-*
bie jego, *Sonant*, *Citharizato*,
& *Tibiant*, samemu własnie
Tworcy swemu. Tych pospo-
litych *Radości* *Pulsabulo* du-
ran

Epi
ante, y na
ante, postę
przodkuiać
rzyżę y Ca
Dziarz y Sw
urus Poko
leptana St
is. A w P
udzkiei, G
Bostiei, skr
zbieraiac
Tworcy swe
stosow talk
dziekowan
dzac. Y E
putowae,
obliguac s
tym z Ka

Epistolographicum

um,
 ogromne E-
 tenuioribus
 lby, hukem
 superos pulsāt.
 colatus Mi-
 atią do siebie
 moze sposo-
 dości, iesliby
 subtusSpecu,
 ych Sercách,
 ripudij wdzie-
 o toto vultu,
 emu admodu-
 i. A w Ofo-
 t, Citharizāt,
 nemu własnē
 . Tych pospo-
 Pulsabulo du-
 ran

ante, y ná przemiány Cer-
 ante, postępuie Ociec S. za
 przodkuiącym przed sobą
 rzyżę y Cardynatami, przed
 Dytarz y Świętego Pietra, Sca-
 larus Pokorą swoią Ziemie,
 septaną Stopami Vniuersita-
 s. A w Podtei Condycyei
 tudzkiej, summitatem Woli
 Roskiei, skruszoną Modlitwą
 zbieraiąc. Y tak wielką
 Tworcy swego, tudziez SS. A-
 stotow tálkę, z Gorącym po-
 dziękowaniem, infra se są-
 dząc. Y Exequowác, nie re-
 putowác, adepta sublimia
 obliguiąc się. Po wysciu po-
 tym z Kaplice S. Grzegorza,
):(ebro-

Poko-
 ra.
 Ponti-
 ficis.

Promptuarium

obrociwszy się *Ceremoniarium*
ad Frontem, y zapaliwszy na
Repra Trzcinie *Przedziwo* (ktore
sentia po Trzykroć vmiarkowanc-
Vi- mi Pálłami y Mieiscámi, con-
cissi- grue zápala) wyniosłym Glo-
endi- sem klęcząc *Nil esse aeternum*
nis pod *Niebem y Stóncem*, obwo-
Hama tywa. *Pater Sancte, sic transibit*
ua. *Gloria mundi.*

Nie pomia y *Grobow Pontifi-*
cum, idąc per *Nauim* samey
Kaplice Swietego Grzegorza,
przeplatając rekollektiją swo-
ią (między tákimi: *exultaci-*
am y *Szczęścia swietnością*)
Mella Solatij Humani, Absin-
tijis *Garzkiej śmierci*. Skończy-
wszy

F
wszy *Eleke*
stiuitatem
Białego (F
wsiędzeni
dorem lez
go) otocz
Poczet ko
y z *Polityk*
Agminis) r
Baldakinem
flow, bądź
rare niešion
Lateranum,
su & *Comi*
dnák náš on
ia, *Sirzemie*
nie *Xiaze*,
arz, gdy jest

um
Ceremoniarium
paliwszy na
ziwo (które
niarkowane-
eifciami, con-
iosłym Glo-
il esse aeternum
nicem, obwo-
cte, sic transi-

robow Pontifi-
auim samey
Grzegorza,
ollectią swo-
em! exulcaci-
wiewnością)
mani, Absin-
i. Skończy-
wszy

Epistolographicum
wszy *Elektora* disponowaną *Fe*
stiuicatem, wsiada na *Konia Equi-*
Białego (pewnie w Ozdobę *tatus*
wsiędzenia, równym Splen- *Papie-*
dorem lezdcy adornowane- *ski Koni*
go) otoczony koło siebie *Biały.*
Poczet konny z *Duchownych*
z *Politykow* (speciosissimi
Agminis) mając, y tak pod
Baldakinem, przez *Osmiu Po-*
row, bądź ab Insigni Nobili-
tate nieśionym, postępuje ad
Lateranum, Pompatico inces-
su & Comitatu. Skoro ie- *Per*
dnak na *onia per scalam* wsiad- *sca-*
ła, *Sirzemie Pontifici przytrzy-* *lam.*
nie *Xiaze*, *Krol*, lub sam *Ce-*
arz, gdy jest obecny. Y *bliz-* *Cesarz*
):(2 ko

Promptuarium

Konia ko wędził za Wudza biorąc,
 przy- przez Pasa iakizkolwiek stu-
 trzy- szny z Collegą drugim, co
 muie jest z Krolem ktorym, *Xiaze-*
ystrze ciemli iakim in defectu Krola
 mie prowadzi. Ten zaś aqualem
 Ponti- ex Proceribus, gdyby niemiał,
 fici. a ofobliwie Principibus niko-
 go pro Sociando, procz ie-
 dnego Cesarza, miec y tego
 musi. Stańte zaś Occasionę
 Kto na nieśienia na Krześle, a nie kō-
 Krze- ney Equitaciei Papiostciei, po-
 śle nie winni (ztyrei Principes, y mię-
 sie. dzy niemi *Imperator* przefens,
 na Barkach swoich, przy po-
 bożnym stawiając wyswiadc-
 zcaniu powinności, nie ad
 Onus

Epist

Onus subeu-
 norem exh
 Sellam Pontij
 cnieiszei Fa
 tego, w dżw
 sustinendi,
 stytutow co
 dności Osob
 becnych, y
 ciei krokow
 leuandi. T
 Baldachbinarij
 sienia, od C
 znei y stroin
 diq; otoczor
 Marszałek C
 lam postępu
 bo nie, d

Epistolographicum

Onus subeundum, lecz Ho-
norem exhibendum, nieść
Sellam Pontificis piei. Od mo-
niejszej *Familiei Oyca Swie-*
tego, w dźwiganiu Ciężaru
sustinendi, y odmianą Sub-
stytutow co raz, według Go-
dności Osob, pod ten Akt o-
becznych, y według propor-
ciei krokow podruznych, al-
teuandi. Takąż dyskrecyą
Baldachinarij y Alternatą mie-
nienia, od *Companiei Powa-*
żnej y stroinei *Assystētiei vn-*
dziej; otoczonei *suffulturi*. A
Marßatek Cunia, tuż ante sel-
tam postępujący, *Pieniadze* i-
nie, dla cizby *Gminu* i-

Aler-
nata.
Nofse-
uia.

Pienia
dzc
uc-

Promptuarium

rozmaitego, & in signum Ma-
iestatis. W postępowaniu
Solennizacyei takiei, zbliza-
jąc się ku Gurze Iordanowej
zachodzi też obuiam Oycu

S. (nequam Mundi angulus) y
Zydzi Zydowska Tłuszcza. Zakon
obui- swoi presentuiac klęknawszy
ant. na Ziemi, po Habrejsku pi-
To co fany. A po amplifikaciei
prossa. (wielkiemi Encomijs) Syna-
gogi swoiei, y po Postulowa-
niu Pontificem o Veneracii
Izraela swego, otrzymuią
przy skonczeniu Andycencyei,
ipso Ore Oycy Swietego, tak
brzmiący Respons.

Re-
spons

Sanctam Legem Viri Habrejs.

Epi

brei, &
neramur,
potenti D
sis, Patri
est. Obser
nam vesti
onem dan
bamus. Q
adhuc fru
postolica
aduenisse
Domnum
Christum,
Spiritu Sa
gnat in sa

Az też y Ec-
sta, przez P-
kow swoich, p

Epistolographicum.

brei, & Laudamus & ve-Zydom
neramur. Ut potè ab Omni-
potenti Deo, per manus Moy-
sis, Patribus vestris tradita
est. Observantiam vero va-
nam vestram & interpretati-
onem damnamus atq; impro-
bamus. Quia Salvatorè, què
adhuc frustra expectatis, A-
postolica Fides, iam pridem
aduenisse docet & prædicat.
Dominum nostrum IESUM
Christum, qui cum Patre &
Spiritu Sancto vivit & Re-
gnat in secula seculorum.

Az też y Ecclesia Lateranen-
ska, przez Pralaca y Canoni-
kow swoich, præstolatur v sie-
bie

):(4

bie

num Ma-
powaniu
i, zbliza-
rdanowieo
am Oycu
ngulus) y
Zakon
knawszy
re)stu pi-
lifikaciei
s) Syna-
itulowa-
eneracia
trzymuia
yencyei,
tego z tak

Viri Ha-
bre.

Promptuarium

bie vblógostławionei Prazen-
cicy *Nowego Gościa*. Do kto-
rego Kościoła *Ociec S.* acces-
sus, wprzód vsiada (od-
Prowadzony przez *Clerum*)
na Marmurze, ante *Portam*
Stercorariam, po lewym Placu
zostawiającym. Tak iednak
na nim vsiedzie, żeby accu-
bens zdał się bärzei niżeli
siedzący. Ku ktoremu *Car-*
dynali przystąpiwszy wprę-
dce, podnosząc honorificę
mowią.

Cere-
monia
przed
Late-
ranę

*Suscitat de pulvere Egenum,
& de stercore erigit Pauperē,
ut sedeat cum Principibus,
& solium Gloria teneat.*

Na

Episto

Na tych m
się bierze od
dynowanego,
nych (szcyre
przyśady Z
Metallu) Pic
y między Gm
Argentum
est mihi, q
hoc tibi do

Idzie zāt, m
pirwszei Bra
rza *Wielkiego*
Palac Lateran
in *Aulā Con*
Krzesłte przy
blicy. *Miara*
tułowaney,

Epistolographicum

Ná tych miał podnioszy
 się bierze od *Affystenta* z Or-
 dynowánego, *Garść Miedzia-
 nych* (szczyrego tego bez
 przysady *Złotá y Srebrá*
Metallu) *Pieniączy*, mówiąc
 y między *Gmin* sypiąc.

Rzu-
ca

sam

*Argentum & aurum non
 est mihi, quod autem habeo,
 hoc tibi do.*

Pie-

uia-

dze

Idzie zát, m przez *Most* od
 pirwszei *Bramy* aż do *Olta-*
ra Wielkiego postáwiony ná

mie-

dzia-

ne.

Palac Laterański, á stánawszy
 in *Aulá Concilij*, vsiada w
Krzeszle przy *Kámiennei Ta-*
blicy. *Miara Chrystusowa* oty-

Mid-

rá.

Chry-

stusfo.

tułowáney, *Otoczon Kar-*
wa
dyna-

wa

dyna-

Promptuarium

dynatow przytomnością ze-
wszad. Tam, czas iakikol-
wiek, & animus będących,
nutritur obsequio *Bostici*
chwaty. Z ktorey schodząc
do *Kaplice S. Sylvestra*, na pir-
wzym Porphirowym Sedy-
mencie ante Portam spocza-
Kirga wszy, odbira *Ferulam* na znak
Cor- Correkeyei y Klucze, wła-
recti- dzą *Otwierania y Zamknięcia*,
onis. ligandi & soluendi z *Rak*
Przełożonego. A vsiadłszy po
drugiey stronie na takimże
Porphirze, restituit nazad of-
ferenti, te Święte *Roborá y*
Fadera Zwierzchności swo-
iei. Opasany będąc od nic-
go

E
go, ledwa
wonym, z
takieże,
Dwànasci
y Odorem
Gdzie sie
gruenti a
dzonych rz
dzy lud *Sr*
titatis *Mon*
ia wyrok
Dispersio
bus suis.
in seculum
Po Trzeci
Resonancyei
Pieniedzy,
Santa Santa

Epistolagraphicum

go, ledwabnym Pastem Czer-
wonym, z Włożeniem Bursy
takieże, mającey w sobie
Dwànascie Kámieni drogich,
y Odorem Musci przy nich.
Gdzie siedząc Pontifex, in-
gruenti applausui zgromá-
dzonych rzuca trzykroć, mie-
dzy lud Srebrna, różnei Quā-
titatis Moneta. Promowując
iż wyrokem táokwym.

Dispersit & dedit Pauperi- Srebr
bus suis. Iustitia eius manet na
in seculum seculi. Mo-

Po Trzeciej słow tychże *net*
Resonancyei, y wylypowaniu rzu-
Pieniedzy, zaprowadzon ad ca.
Sancta Sanctorum, zaowu pijs
Ser-

Promptuarium

monib^o, z odkryta Głowa pąd-
szy ná Kolana, porucza Bogu
y Niebu, Opiekę swego Vrže-
du, a Redux ztamtąd do
Kaplice S. Syluestra, nic Zwy-
czaiowi Antecessorow nie
ubliżając, rozdáie *Cardynatō*
Dáie Przełożonym y *Officialistom*
Præ- Duchownym, *Præsbyterium.*
sbyte- *rium.* To iest *Numismata*, Srebrnei
riu. y Złotei *Cullury.* *Cardynat*
Vene- koždy, ponizony z *Inklino-*
ratia waną Głową, a z *Mitraw* wy-
przy stáwioną, *Dwa Czerwone Złote*
Brá- y tylož *Groszow Srebrnych*
niu. biorąc, cátuie *Pontificis* Rękę
ná znak wdzięczności. *Præ-*
racipo *Cardynatob* *Primarij*
Gra-

Gradus,
ny y *Græ-*
práwe c
Secunda
ciales, ty
Nogę dl
ciei cátu
ny, iáko
Eligendo
Honestac
Sacri Ritu
raz do *Bo*
da *Gminu*
nu, idzie n
lami. *Dalb*
tificia Loc
Gosci swor

m
Głowa p[ro]si-
rucza Bogu
swego Wzro-
st[an]i[ę] do
ra, nie Zwy-
siorow nie
e Cardynał
Officialistom
asbyterium.
ta, Srebrnei
Cardynał
y z Inklino-
z Mitrą wy-
erwone Złote
y Srebrnych
ntificis Ręce
ności. Pra-
b Primarij
Gra-

Epistolographicum
Gradus, biorąc Ieden Czerwo-
ny y Grosz ieden Genuflexi,
prawe deosculantur *Kolano*.
Secundarij *Przełożeni y Offi-*
ciales, tyłż otrzymawszy,
Nogę dla więkzey Venera-
ciei całują. Tak *Votowá-*
ny, iákom obiter wyraził de
Eligendo, Tak *Tryumphami*
Honestatus, *Festiuitatibus*
Sacri Ritus vpiástowan, nie
raz do *Boga Eleuata Mente*,
do *Gminu y Káptanow Ma-*
nu, idzie ná *Páłac z Cardyna-*
lami. Dalsz[ą] *Dignitatis Pon-*
tificie Locaturus Sedem, y
Gosci swoich (zdacli się bę-
dzie]

Promptuarii
dzie) Pracami laifatos, ludz-
kością Gospodarską ex-
cepturus

MANIFEST

TSUBMISSIO AVTHORIS.

Zyc szczęśliwiei między ludzmi
[quzita v nich Virtutis opinio-
ne, a v Bogá, Seruata pietatis actio-
ne] nikt według Platona nie może
ieno ten, który nullam partem Vi-
ta,) bez pożytku komunikowa-
nego drugim] non transmittit. Gdyż
temi medijs, in communi Societa-
te degendo, záciiaga koždy wšyft-
kich miłosc, fungitur powinności
człeka, a post fata, vix extinguitur
potomną pamięcią. Przetoz y ia,
[cal-

Ep
[calcato ie
mey wšpá
eo augusti
stior] a tá
deo, [wšp
motius, in
rey, lura b
& Politica
dzie trácto
y Censurę
poddáie, a
bie corrigi,
do, to przy:
frukt ieden
esse volo.
szcza, y pod
orum vexa,
lentią potá
przy tak in

Epistolographicum

[calcato iednak omni fastu, y ná sá-
 mey wśpárszy się modestyei, ktora]
 eo augustior, quo elatione angu-
 stior] a tą pracą moją miátką pro-
 deo, [wśpomniánemi auspicijs &
 motiuis, impulsus] in lucé. W kto-
 rey, lura Kościolá S. Rzymkiego
 & Politica, że Sacrosancte wśczę-
 dzie tráktowałem, że pod discrimē
 y Censurę Prudentum, wśzystko
 poddaie, á rozsádniejszym nád sie-
 bie corrigi, limariq; omnia conce-
 do, to przyznawam ingenué, to zá
 frukt ieden operæ, každemu testatū
 esse volo. Ná co, rozsášana zwła-
 szezca, y pod nailepszemi Corypha-
 orum vexa, præsumptia z máleuo-
 lentią potáčzona, iesliby przecię,
 przy tak intencyei dobrej cum ca-
 uib.

os, ludz-
 ką ex-

T

HORIS.

zy ludzmi
 is opinio-
 atis actio-
 nie może
 artem Vi-
 unikowá-
 tit. Gdyż
 i Societa-
 dy wśzyst-
 winności
 xtinguitur
 zetoż y ia,
 [cal-

Promptuarium

uillandi ac conuictiandi seditione,
Scorpionis vel Serpentum aculeo,
targnąć się & intrò v siebie chciąta,
sprawuie się z Lipsiusem takowym,
że nemini obesse, prodeesse tantū-
modo Patriæ, iákom powinien, y
posteritati intendo. Teraznieiszą
Minerę, scilicet primordium Ci-
uilibus officij szczuple, iáok Anten-
gnanam, przed następuiącemi po-
ważnieiszemi, Togati & Armati ne-
gotij Materjami, inuitandi studio
[da capessenda ulteriora tadem] b
własnie arbitrium per hęc pauca
iesli będę mógł placere in alio-
bus, pchnowšzy od siebie ná wi-
dok czytájącym do vwagi, zá po-
żegnánien y pomocą Bołką.

E
Nil etenim
min
Successus

P R

C Oć się
gdzie
beneuolos
correkt, ()
rych cont-
nych. Gd
bie, zwary
co, y poprz

A P P

Promptu-
cum à G
dzinski Res

Epistolographicum

Nil etenim, sine praesidio & sine Numine tanto.

Successus faciles, obtinuisse potest.

PRZESTROGA.

Czytelnikowi.

COć się w słowie ktorym, albo gdzie w sensie nie zda, proszę beneuolos, comiter accedendos do korrekt, (z Elucydacyami niektorzych contentow) in fine położonych. Gdyż Typus w mei chorobie, zwaryował za niedozorem nieco, y poprzestępował.

APPROBATIO.

Promptuarium Epistolographicum à Generoso Samuele Obodziński Regis Magiestatis Secretario

Nil

Promptuarium

no compositum, ac per nos reuifum
& recognitum, ex quo nihil con-
trarium Orthodoxæ Fidei, & bonis
moribus in eo reperitur, vt illud in
lucem edi possit, & Typis mande-
tur, Authoritate Ordinariâ, quâ hac
in parte fungimur. Facultatem da-
mus & concedimus. In quorum
Fidem præfentes, manu nostrâ sub-
scriptas, Sigillo communiri iussi-
mus. Datum Leopoli; die 7ma.
Martij, Anno Dñi. 1665.

Stanislaus Lubieniecki,
Archidiaconus & Officialis Gene-
ralis Leopoliensis.

Mp.

Locus Sigilli.

Ad Sum-

Ad sum-

Wewnatr

pisania, m

kryk

Sanctissime.

Pater. D.

In ipsa zá.

nominis

mi piszemy

inei Person

Veneratiã n

tedy tam,

minentiey)

Westrã. Sa

wiekszego C

à swoiego

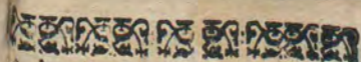
ktory excell

Supremas

nos reuifum
o nihil con-
ei, & bonis
, vt illud in
pis mande-
riã, quã hac
altatem da-
n quorum
nostrã sub-
uniri iussi-
die 7ma.
6 5.

ki,
ialis Gene-
cus Sigilli.

Ad Sum-

Ad summum Pontificem,
Wewnatrz Listu, ante seriem
pisania, ma bydz rãkowy piã
krykowany Tytul.

*Sanctissime. ac Beatissime in Christo
Pater. Dñe Dñe Clementissime.*

IN ipsa zãs serie Listu, miãsto Pro-
nominis Tu, (gdy nãprzyktãd sa-
mi piszemy sobie, oznaczãjąc wiã-
snei Persony Qualitãem, y teiže
Veneratiã nie iãkã, Wãci M. M. i. g. P.
tedy tãm, do rãk wysokiey Prze-
minentiey) pomni pisãc *Sanctitatem
Vestram. Sanctitas V. V. V. V.* Albo dla
wiãkszego Obseruãnciey Honoru,
ã swoiego tanto statui ponizenia,
kory excellit omnes iurisdictiones,
y Supremas Dignitatum Authorita-

2. Promptuarium
tes, pisz in serie scribendi, *Sanctis-*
simam Maiestatem V. stram.

Więc, iż Antiquo stylo, przed lat
circiter Trzydziecią y dąley, zdało
się Politykom, Conferencią Listow,
(Przyjacielką iakoby Officioru Go-
towski) cõsignowac formula acco-
modowaną takową *Per obne vsługi*
more zaięcā w iasce W m. M. M. F. ank,
co po Tytule wewnątrz, inscrybo-
wanym na wierzchn, subijciebatuf
zaraz, deprehēdi w wielu dawniey-
szych, y recentioris zui Listách, w
Cesarzkich. Krelewskich, tudzież
w Senatorskich, ad Sanctissimum ex-
zarowaných, podobne, y w taki cõ-
text deponowane, te scribentium
Officiositates. *Post humilem: Fialis*
Subiectionis, ac Obseruantie Rekom-
menda-

E
mendati
continua
ży Fero
mani Imp
Beatissim
Pater. Dñ
mouendo
mi Testif
Kro.
Korony na
Princeps
máto czy
dawszy ab
tę pisał (c
uantia Ti
Post Oscula
tis V. stram,
humilliman
C. vi me

Epistolographienm. 3.

commendationem, Opto Sanctitati Vestrae,
continuum incrementum. Czego za-
żył Ferdinand Cesarz Sacri Ro-
mani Imperij, (dawszy intro Tytuł.
Beatisime et Sanctissime in Christo
Pater. Dñe Dñe Reuerendissime.) Pro-
mouendo od siebie Oficio sam ani-
mi Testificatioaem.

Krol Iego Mosc Stephan.

Korony nąszey Polskiej Potētissimus
Princeps olim (ktorego Listow nie
máto czytałem ad Sanctissimum)
dawszy ab intra zwyczajny Tytuł,
tę pisał (deposita w przod Obser-
uantia Tituli interioris) Formą.
Post Oscula pedum Beatorum Sanctita-
tis Vestrae, mei, seruitiorumq; meorum,
humillimam Commendationem, &c.
&c. Vi meam, agra Sanctitatem Ve-
stram.

4. **Promptuarium**
*Artem, ad Sanctam sedem Apostolicam
Obedientiam & Observantiam, meo
verbis restaretur N. mitto.*

**Zamoiski Cancellorz y He-
rman Wielki Koronny pisywał.**
*Pist Oscula Beatorum Petrum Sancti-
tatis Vestrae, mei seniorumq, meorū
humillimam cōmentationem, &c. &c.*

Nec discedunt po dzis dzien, uni-
wersi Status, wyższych y mnicy-
szych Condycicy Persony, a For-
mulis subijciēdi siebie samych pro-
nē, Oicā S. Maiestati.

**Concluduiac zās seriem Li-
stu skōnczonego, ad inducendam
valedicendi iākoby contestationē
miasto nāszej Politycznej Obser-
wy, (ktora metipsoz prosequimur
Ceremonialiter, gdy piszemy n-
przy-**

przykła
moza W
lennius
entius co
reproduk

Wzią
miniáneg
Concluz
położona
vicissim
eamur Sa
Max. com
Speros, ass
istem nos
commend

Steph
sule, y nā
quum est

Epistolagraphicum 5.

przykład, *Lasce sie oddate z utuga
moia Wm. M. M. Pana,*) ty finias so-
lennius ad Sanctissimū y conueni-
entius contexty twoie. Sic vt infra
reprodukowāne.

Wziąwszy pro exemplo, wspo-
miniánego Ferdynanda Cesarza
Concluzyą Liitu, hāc Methodo
położoną. *Quod restat, id ipsum nos
vicissim conuitemur, & cum his, pre-
eamur Sanctitati Vestra, à Deo Opt.
Max. commodam valetudinem, ac pro-
speros, assecuratosq; rerum successus. E-
isdem nos Sanctitati Vestra plurimum
commendantes.*

Stephana Krola także, con-
sule y násládui Vale. *Quod reli-
quum est & Primum, Clementie San-
ctissimae*

6. *Prompiuarium*
Sanctitatis Vestrae, me & Regnum Vniuersum,
quam diutissime commendo, ac diligenti-
ssime deuoueo, venerorq; Osculo
Apostolicos Sanctitatis Pedes.

Zamotskiego niemniei, Inher-
reat pamięci (confectâ Literâ) ad-
iunctum takowe. Iterum atq; iterum
me, ac Humillimum seruitium meum,
Sanctitati Vestrae commendo, & c. & c.
Nec Vulgariter, y owszem cõ-
cinnè, albo percommode, kończyç
mozysz y tak. Cum his, subiectissim-
um Filialis Deuotionis studium, badz
tez, Venerabundum Humillimè serui-
tium. Pronum Reuerentissimi Cul-
tus Obsequium. Deditissima Obedi-
entia Filialis nexum, Pedibus aduoluam
Sanctitatis Vestrae. Manuip. Refe-
gno

Ep
gno. Trac
V sui. Ser
Sanctitatis
& ea serm
kazyei, a
go najlep
ti. Nie v
Formulas
rakolwiek
modulo m
Potyr
przed wy
mienia y
twoiego,
serwy za
Sanctis
sta
H

Epistolographicum.

7.

gno. Trado subiectissimi me me totum
 V sui. Seruitijs. Fructus. Voluntati
 Sanctitatis Vestrae. Gdyz mozesz,
 & ea sermonis Varietate, wedlug o-
 kazyei, a Materyei, y zdania swe-
 go nailepszego, ad Sanctissimum
 ti. Nie wszystkie oraz kładnac
 Formulas subiectionum, lecz kto-
 rąkolwiek wzurpujac sobie, pro
 modulo mentis.

Potym in calce literarum
 przed wyrażeniem mianowicie I-
 mienia y Cognominis z vrodzenia
 twoiego, tei ad Sanctissimum Ob-
 serwy zazyway.

Sanctissime & Beatissime Maie-
 stati vestrae atq; Sanctitati

Humilimus Filius & seruus.

N. N.

A4

lakoż

9. Promtuarium

IAkoż Monrchowie wszyscy
Chrześciánscy, osobliwie też ná-
si **Principes Regni**, non aliam,
neq; dissonam, subscribendi Nomi-
nis do Oycá S. consuetudinē red-
dunt, y takową.

Eiusdem Sanctitatis Vestrae

Filius & servus.

Spectat álbowiē do wszystkich,
se Filios tego, który vicariam
Aeterni Patris reprezentuie, Sy-
nom Kościolá S. Cáholicckiego, w
Osobie swoiey Imaginem. Esse &
seruos tego, który, veluti caput Ec-
clesiaz, ma to Imperiū super omnes,
vt Pastor, & Dominus Ouilis Chri-
sti, Grauitur valideq; Dominetur
cunctis.

A Sā Nissimio, do Najásnieiszych
nászych

naszych,
intro mite

Ch

Salutē

In ips

Maestrate

Tua, te k

ramur, ac p

nistri rige

nie, tak h

Nobis a

preuial

scribus

tem gra

scendam

N. Men

carus n

Ad C

ráko

Epistolographicum
naszych, ante seriem pisania, taki
intro mittitur Tytuł.

Charissime in Christo Filie

Salutē & Apostolicā Benedictionē.

In ipsa serie, loco pronominis.
Majestatem tuam. Regia Majestas
Tua, te Fili noster Charissime hor-
tamur, ac per viscera misericordiae Dei
nostri rogamus. Concluditur pisa-
nie, tak hniunt.

Nobis insuper, qui eum, tanquam
preciosissimum Filium nostrum, in vi-
sceribus charitatis semper gessimus,
rem gratam, & nunquam obliui-
scendam faciet. Datum Romae D.
N. Mense N. Anno N. Pontifi-
catus nostri Anno N.

Ad Ciuem Regni, Sanctissimi,
tako pisania occasione data, &

Promptuarium

Paszportu Xiążęcia Rądziwi-
łá, do Grobu Penskiego. Picl-
grzymującego, z niektórych
osobliwie cõtentow doccaris.

Dilecte Fili, Nobilis Vir.

Salutē et Apostolicā Benedictionē.

Doniostes to nie dawno do wiá-
domości nászej, iż z nabożeństwą
y z miłości przeciwko Pánu Bogu,
chcesz Grob Páński w Ieruzalem,
k podobno y insze zá Morzē mie-
scá S. nawiedzić, ieslic Apostolska
Stolicá S. pozwoli. A tak áby Nam,
pokornie tę prozbę twoie obwiesz-
czono, y ábyśmy tei twoiei woli
poboznei, z łáski Apostolskiej do-
tyc uczynili, stárales hę. &c. &c.

Temuz Xiążęciu z ołobná dru-
gi Paszport securitatis, ad Sta-
tus va-

cus V
goris
San
Wss

solna, K
num, Ma
nom, Pa
Kapitane
naa Okr
ckim, y
snie, abo
gym, poz
Apostolsk

Conk
Stararec
Xiozciu
zale, one
2) 4) 10)
ka-
at.

Epistolographicum

11

cus Varios, iakowy zesłał Gre-
gorius XIII. Considerui,
Sanctissimi Maiestatem.

Wszystkim wobec y kexacemu zo-
sobna, Królem, Xiazetom, Helma-
num, Margrabum, K. nicsen, Baro-
nom, Pansiwem, y ich Przeczozyn y
Kapitanom nad W. oisti Mierstunim, y
nad Okretami, y r. s. y m. P. anem. Swie-
ckim, y Nan, y S. Kościot. wi wla-
snie, abo iakimkolwiek prawem podle-
gym, pozdrowienie y Biogeslawienstwo
Apostoliste &c. &c.

Concluduiąc, ták skoneczono.
Staratec sie o to, zebyśmy was, z checi
Xrozcau przeczeczanemu pokazanei,
zalecony sine m. i. y zatak oka-
zany. Iaste Apostolista wam po-
kazany.

Tu, ad Corroborandas, siue res-
 cipiscēdas przeciwnych Rzymskie-
 mu Kościołowi dismembrationes,
 pokáže inferius, Postulzeni wo
 Bázilik Grzechich, Sanctissimo prze-
 zentowanych. Od odstępujących
 miánowicie Ertorow zawziętych,
 & gárnących się do iedności Eccle-
 sie Romanz. Y iáko w Listách swo-
 ich, Pátryárchy Konstantynopol-
 skiego odstąpiwszy, Ioan Serbski y
 Bulgárski, pisząc do Páwła V. Pon-
 tificem, Tytulował tegoż Najwyż-
 szym Pásterzem, Powszechnym
 Rzymskim Biskupem, y Namieśtni-
 kem Chrystusowym. Posłé przed-
 tym swoim, od wszystkiego Roxo-
 lanz Genis Duchowieństwa, przy-
 stira Obedientia Clemensowi VIII.
 in Anno 1605.

We
 się pod
 Ioan
 Patrya
 Riey K
 mi, ze
 stupam
 badacem
 W oiew
 Krulow
 zeflatem
 y Zakon
 klonem
 obliwani
 D
 T
 Szw
 Bugofe

Epistolographicum

Wewnątrz tedy Literarum, tak
się podpisał Ioan.

Ioan z łaski Bożej, Archiepiscop y
Patriarcha Serbow y Bulgarow, Iliry-
skiej Krainy, y innych Pomorstich Zie-
mi, ze wszystkimi Metropolitami y Bis-
kupami, pod naszej pokorności władza
będącemi, Takze, y ze wszystkimi
Wojewodami, Xiazry, Pochwanicami
Królestwa Serbskiego, ze wszystkimi
zesłatemi Narody, Zakonu Grackiego
y Zakonu Rzymskiego, z wielkimi Po-
kłonem pozdrowienie W wyjącej Swia-
tości twojej.

Desuper zaś Listu, taki dał
Tycul Sanctissimo.

Świątelnemu Ocu, y Namieśnikowi
Bogosławionego Apostoła Starszego

nad Apost. 70. S. Piotra. Wikaryo-
 wi ILEZVSA CHAISTVSA. Pa-
 wliowi Piotrowi. Namyżsemu Pa-
 pierzowi, Pasterzowi y Kzycielowi,
 W wielkiej Rz. S. Cerkwie. Namy-
 żsemu Ubst. emu Ocieu. Za usze namito-
 żsemu Panu.

Interius tego pisania, ante se-
 ricem, tak piat.

Swiatemu Oczu, y Zwierzchniemu
 nad wssy skremlat, archami y Ar-
 chiepiscopami, y Episcopami, y wssy-
 skiego iwiata Zwierzchniey Gwiazdy
 Namyżnikowi Błogosławionego A-
 postola Piotra, Starшого nad Aposto-
 łami. Wikaryowi ILEZVSA CHRI-
 STVSA. Pawlowi V. y Namyż-
 semu Papierzowi, Pasterzowi y Kzycielowi.

cielowi
 y nassem
 W Bogu
 im Zboru

Czeg
 fit) zeb
 dności
 wyzey,
 czy oba
 Przywi
 Polskich
 łowi V
 W Wil
 ctwo T
 Sup
 kiedy n
 y zapie
 ne, poc
 ma pro

ćielowi W wielkiej Rzymskiej Cerkwie,
y naszymu Zwierzchniemu. Y Panu.
W Bogu weselic się, ze wssy stk m iwo-
im Zborem Stolice Apost. i Stier.

Czego abijcere y damnare (ab-
sit) ze bys niechciał, auersus od ied-
ności znami, á wierzył expressis
wyżey, Autographum własnei rze-
czy obacz Folio 61. w Práwách y
Przywileiách, od Naiasn. Krolow
Polskich, Religiei Græckiei Koscio-
łowi Vnita, nadánych Anno 1632.
W Wilnie per Typum przez Brá-
ctwo Troyce S. objaśnionych.

Supercriptiones zás Listow:
kiedy iuz z Compáktowane będą
y zapieczetowane, hac proportio-
ne, podpisywac, & competentissi-
ma proprietate non Omittas.

San-

Sanctissimo ac Beatissimo in Christo
 Patri ac Dño. Dño Alexandro,
 Diuinâ Providentiâ eius No-
 minis Papæ VIII. Sacræ Romanæ
 Vniuersalis Ecclesiæ Pontifici
 Maximo atq; Vicario Christi. Do-
 mino Clementissimo.

Pisuiâ niektorzy. Vniuer-
 salis Ecclesiæ Romanæ Pontifici, Pa-
 troni Maximo, & Vicario Christi.

Insi, copiosius ieszeze, cum
 delectu iakoby ampliori, Powage
 Oyca Swiętego, adornuię super-
 scriptiâ (vt sequitur) takowa.

Sacræ ac Sanctissimæ Pontificali
 Maiestati. Beatissimo in Christo
 Patri, Dño Dño N. Beati Petri
 Principis Apostolorum Successori.
 IESV

IL
 era
 Da
 zin
 Kron
 tem, y
 mi Vica
 chowie
 diac S
 enciam
 zestany
 uum Pa
 rza ná ce
 metru.
 Quapr
 sis bonis
 naturâ in
 licum Orb

Epistolographicum

17

IESU CHRISTI Vicario. Sa-
era Romana Vniuersalis Ecclesie
Diuina Prouidentiâ Papa Ma-
ximo. Dño Clementissimo.

Krorego, Pontificalem Maiesta-
tem, y Bogá Naywyższego ná Zie-
mi Vicariatum, iáko nási Monár-
chowie Polscy recognoscunt, od-
dając S. Romanz Ecclesie Obedi-
entiam przez Oratorow od siebie
zestánych, excerpta Puncta ad Di-
uum Paulum z Perory, od Kázimi-
erza ná ten czas Polskiego Krolá, pe-
netruí.

*Quapropter Summus ipse Rex, tan-
tis bonis & supernè tibi collatis, & à
naturâ ingenitis, in Vniuersum Catho-
licum Orbem, in suum quoq; Regnum,*
Prin.

Principatus & Dominia, redundan-
 ribus & redundaturis, singularissimo
 Zelo, velut deuotissimè Filius affectus,
 te colit, & recognoscit, te Vicarium V-
 nicum indubitatum Summi Dei inter-
 ris tenet, reputat, & credit. &c. &c.

Teq; unicum, Summum Pontifi-
 cem, Vniuersalisq; Ecclesie Vicarium
 indubitatum IESU CHRISTI, per
 nos humiles Oratores suos proficetur &
 recognoscit. &c. &c.

Qui se Tuæ Sanctitati, omniaq; sua,
 beneuolos & deuotissimos exhibent, tunc
 quoq; Filii & obedientie se submittunt,
 grato & prono animo facturos se sin-
 gula, quæcunq; Spectare viderint, in
 tuæ Sanctitatis & Sacrosanctæ Eccle-
 siæ Honorem, Statum, Beneplacitum,

• *augmentatiorem, ad laudem indi-
uidua Trinitatis, Tuę Beatissimę
Sanctitatis.*

Z Okazyei Inscrypciei Listo-
wych, mowiąc Generaliter o wszy-
stkich, przestrzegam eo Consilio
Scribentow niewiadomych: żeby
nie ná Tytulach: tego miánowicie
abusū nieprzypisowali, ktory więc
zwykl Epistolia, albo rácei Pisa-
rzow vituperowác bárzo. Iáko po-
spolicie, accuratius snadz niektorzy
zdadza się pisac, bądź też referci-
endo Titulo prolixiori dogadzac,
nápelniajac nim częsc większą
kárty, positione quasi w Obszyrnei
Intytulaciei, Cumuli Dignitarum,
ze záległo síla mieiscá: gdy owe
niepotrzebnie apponunt słowa, *na*
bydź

bydź oddany Iego Mości. Nā coſz
 proſzę, Ocioſa y Superflua, de ma-
 niſteſtis piſać. Wzdyc iuz Iego
 Mości ma bydź oddany, kiedys go
 exprimował, á nie Szoltyſowi y
 Poditároſciemu iego, ktoregoſ ná
 Tytule niemienił. Gdycz te, y rym
 podobne Congeniácie, v niekto-
 rych Cachinum, v drugich Faſti-
 dium mouent, á o Piſzącym, ludi-
 cium Futile, bądź graue (ex Lite-
 ra congruenti) ferunt. Nie prze-
 cze ná końcu Tytułu, powtorzone-
 mu Słowu Iego Mości *M. M. Panu*.
 Bo oznaczyć Obſeruācia taka, Ho-
 nor od piſzācego wyſwiadczony
 będzie. Lecz owe przydanie, *ma*
 bydź oddan Iego Mości, *vicio ſcacer.*
 Bo Articulum Definiuum *Huicſ*
 do ko-

do
 daſ
 deſ
 wac
 z P
 Zgo
 Styl
 Do
 nala
 mo
 Ewi
 ſry
 In
 piſac
 Co

Epistolographicum 27

do kogos pisał, w wątpliwość po-
dać nie iakąs te przydatki. Et in-
definitam iescze videntur Tytuło-
wac Personam. Genitam od ciebie
z Początku Tytułu zaraz, Cui.
Zgoła minus Moralis Moraliskom
Stylus.

Do Congregathey Cardy-
nalskiej. Ac Rotam (iako
mowiemy) Cardynatow Tytuł.

*Eminentissimi in Christo Patres. Illu-
strissimi S. Rom. Imperij Principes,
& Reverendissimi Dñi Domini
Clementissimi.*

In serie Listu, loco Pronominis,
pisać *Eminentias Vestras.*

Concluzya Listu, gdy od Sena-
tu, y

tu, y od iákiego Stanu Poważne-
go, ma bydz taka Cum hie, Favori
& Gratia i munitiery n. Vestrarum
me totum dico, consecro, & quam stu-
diosissime recommendo.

Od Mniejszego zaś Stanu, Taka.
Feliciter interim, Status Emi-
nentiarum Vestrarum ac diuurne per-
tenet Quibus ego, morigerum Obse-
quium, studiosissime impensurus, con-
ruidem Clementiam, Gratiam, aduo-
lus Eminentiarum Illustrissimarum,
ac Reuerentissimarum Dominatione
Vestrarum pedibus, prona fronte qua-
ruto, eandemq; inis sensibus expedians,
iterum atq; iterum imploro obtinendam.

Przed położeniem Imienia,
tak pod Listem od Wyższych, pod-
pisał

Ems

Epistolographicum 23

Eminentiarum Vestrarum ad Obsequia Patatissimus.

*A*od Condyciei mnieyszych, Tak
Eminentiarum Illustrissimarum
atq; Reuerendissimarum Dominationum Vestrarum, Obsequen-
tissimus Client, & Humillimus
Seruus.

Może ielźcze y tak

Eminentiarum, Illustrissimarum,
ac Sacrarum Celsitudinum & Do-
minationum Vestrarum, albo, Cle-
mentiarum Vestrarum, prone man-
cipatus Seruus.

*B*adz *Subiectissimus*
Humillimus
Deuotissimus
Morigerus
Seruus.

Desuper Listu, y po Zápíe-
czetowániu, rák ad Rotam Cárdy-
nałow superscribas.

Sacra Rituum Congregationi. E-
minentissimorū, Illustrissimorum,
Sacri Rom Imperij Principum
ac Reuerendissimorū D. D. Car-
dinalium. Dñs Dñis
Clementissimis.

Takiei Superscriptiei zázytem
pomnie, ad Rotam, o Kánonizáciá
Błogosłewionego Stánisláwa Ko-
fki, Soc: IESV (ktory, Fulgore
Virtutum, iest iuz in Cztu Czlicú
Przeswítno Sacer) pisząc od lego
Msci Páná Hermáná Wielkiego Ko-
ronnego z Warszawy 1659.

Ze Cardynali, nie vblizáia y
nászym do Korony, Ciuibus Rze-
czy.

Wyposp. Honoru słusznego w Li-
stach, miałem ad manus reskrypte
na instancją pomienioną wyzey, a
podpisem takim.

*Illustrissima ac Magnifica Do-
minationis Vestra, Benevole ada-
dicti Amici, & ad Officia Tori,*

Więc też in Anno 1592 od Car-
dynała Baroniusa, do Karnkowskie-
go Arcybiskupa Gnieźnieńskiego,
przed położeniem Imienia, subscri-
ptą taką, (in Annalibus Kosciola
Rzymskiego przez Xiędzǎ Skargę
Soc. IESV wydanych) czytamy

*Illustrissima ac Reuerendissima
Dominationis Vestra*

Seruus Adiectissimus

Cesar Baronius.

B

Car-

Cardynali, iż są Præsbyteri iedni, drudzy między temiż Cardynalámi Dyakonowie, wiedząc tedy adiunctam ktoremu Præsbyteratus Dignitatem, ták pisz do niego ex competencia, superscripta Listá Tytulárná.

Eminentissimo in Christo Patri Illustrissimoq. S. Rom. Imperij Principi. Reuerendissimo D. D. Ludouico, Sanctæ Ecclesiæ Romanæ, Tituli S. Laurentij in Lucina Præsbytero Cardinali. Episcopo Tridentino. Principi ac Dño Clementissimo.

Iesliby był, de Latere Legatus S. Sedis Apostolicæ, y constaret piszącemu o tym, masz po wyrázeniu Episcopatus, zaráz subiungere.

Legat

Legato de Latere S. Sedis Apostolicas
Principi, &c. &c.

Do Cardynala non Prasbyterum,
ale Dyakona,

Eminentissimo in Christo. Illustrissimoq;
S. Rom. Imperij Principi. Reuerendissimo Dño Dño
Sacrae Ecclesiae Rom. S. Mariae in Porticu
Cardinali, Episcopi N. Principi ac Dño
Clementissimo.

Do Cardynala, ktory bywa
Prorektorem Regni.

Eminentissimo in Christo Patri Illustrissimo
Sacri Rom. Imperij Principi. Reuerendissimo D. D. N. Cardinali
Mte alto, eiusaq; Vice Cancellario, & Regni nostri

*Protectori Principis ac D. Clementis-
simo.*

Jeśli by iednak, był oraz & Episcopus, przy Cardinalstwie y Protectorstwie, nima priuari Titulo competenti adualitio. Y przed Protectorstwem, ma byde mieniony Bishop. Gdyż adesse, & abesse Procteratus, iuxta arbitrium moze. A zas Episcopatus, ad vitæ Tempora seruat. Y, jest Ecclesiz Dignitas, Politica quavis superior tunc Etione. Iakoz y z Zadna, non comparatur.

Notandum, iż Stan Regaliæ Maestatis, Grauiori vitetur substantia Titulari od siebie do Cardinalow, y te y obseruantiei (**Domino Clementissimo**) nie przydawają

Epistolographicum

29

que, Qualitatem Osob, in veraq; Perso-
narum Conditione Conseruie.
Zkąd wezmiesz informę, quid de-
ceat Priuatum, quid Statum Nobi-
liorem. Y takimu Zwyczajowi
non deroges wszędzie.

Iako náprzykład, od Kroła kro-
tego, y od Korónych nászych, con-
tribitur de super, takowy Tytul.

Illustrissimo ac Reuerentissimo
in Christo Patri Domino Virgi-
nio. S. Rom. Ecclesia Cardinali.
Regni Poloniae Protectori Amico
nostro Charissimo & Plurimum
Honorando.

In Contextu zas, siue serie
Listu, od Krolow, puzá *Illustratione*
Vestra.

Bz

Przed

Przed podpisem Imienia od
tychże

Eiusdem Illustrātis Vestrae.

Bonus Amicus.

Gdyż ten przez Listy absentium
Sermo, najosobliwsze zawarł (iá-
kom ci námienił przed tym) y zá-
wiera, te Decora w sobie.

Quis sit ipse qui scribit.

Cui scribat,

Et quibus de rebus scribat.

Cárdynálskie dostoięństwo, iá-
kieiby Przerogátywy było, (diffe-
rentiá miedzy Zbigniewem Bisku-
pem Krákovskim y Cárdynatem o-
raz, od trzech Papieżow Ordyno-
wánym, á Władysławem Arcybi-
skupem Gnieźnieńskim, zá Páno-
wánia y nasKázimierza Trzecięgo,
o miei-

o miejsce y Vororum Potioritatem
w Senacie) z Kromera (vernaculis
iego) adnotuie.

Tam wielka między Senatorami o
pierwsze miejsce, y opodawanie zdania
wyszła sie niezgoda: a to, dla Zbi-
gniewa Biskupa. Ktoremu, iż od dwu
Papieżow, pierwsi ieszcze Cardynalem
uczynionemu, Mikolaj Papież, mało
przed tym, kleiny onei dostoiności
przyśla był. Abowiem, storo Zbigniew
do Senatu przyhodził, natychmiast Wi-
dyślaw Arcybiskup, uchraniac miejsca
pierwszego utracić, ze wśy stkiemi Sena-
torami Wielgopolskiemi, ktorzy także,
Prerogatywe oncod siebie do Maopola-
kow przeniesiona mieć niechcieli odia-
łbat, W istey albowię Godności poczyna

omnia bydź kordoge Cardynala, a niź kiego
dy Bistupa, niź Arcybistupa, niź Pa-
try archa samego.

Ten Context ex Folio 442. ge-
nuinè defumowawszy, adiungo y
tę notatję, iako definitum przez
Seim, concertamen tych Stanow.
Tegoż Kromerá, de Folio 444. ac-
testante in eum sensum, stylo.

Koym Roku drugiego, pod Świd-
teczne krasy, na Sejm do Piotrkowa
Krol. ziachał: gdzie powtore radzone
z strony Bistupa Zbigniewa Kardyna-
la w niebytności onegoż. Abtwicem
sam Krol, aby był na on Sejm nie sz-
zedził, wprosił go był, zaczął w watowa-
no Prawem, aby ten w prawdzie pira-
wskiego miejsca w Senacie zazywał, lecz
od onego czasu, aby niże, ani Kardyna-
la

nalskiego Dostojenstwa, wice ani wsta-
wicznej Legacyei Rzymskiej, nie ra-
dzac się pierwej Króla y Senatu wsty-
skiego, sednać sobie ani przywłaścić
nie miał.

Stánawszy ná tym interea doku-
mencie, o Przeminentiach Cárdy-
nálskich, przychodzi mi in reflexi-
onem czytanie moie o Cárdynál-
skiej Resignaciei. Gdy miánowi-
cie in Sacro Collegio, tę swoje di-
gnitatę y Insignia, in manu Summi
Pontificis deponunt. Przetoż exē-
plar tej Ceremoniei, à Persona Du-
cis Etruriz pozostały, z Listem do
Oycá S. y Cárdynałow, perlege ni-
zei, (y tego Tytułu, Cárdynal, ob-
feruui ztąd názwanie, ze assistēdo
Sanctissimo, tak go w pieráin rada.

iako

34 Promptuarium
iako. Cardines drzewi w spieraię O-
czym Baronius Fol. 729.) á bądź
wdzięchen, ze non reticeo wszę-
dzie memorabiliū Godnych przed
tobą.

Ad Sanctissimum.

**Epistola quā Magnus Hetru-
riæ Dux Cardinalatu
se abdicauit.**

QUum iam dies appropinquet,
quem & ea, quæ familiæ meæ
aduersa euenerunt, quæq; illi
ad agendum necessaria sunt, mutā-
dæ meæ vitæ instituto præfixerunt,
cui me Deus Opt. Max. iam inde à
pueritia addixisse videbatur, & in
quo ego per multos annos inserui-
endo Sanctissimæ isti Sedi perseue-
raui, quumque neq; publicæ utili-
tatis,

Epistolographicum 35

tatis ratio, neq; huiusce populi, cui
præsum, voces, & desideria patian-
tur, vt hanc rem diutius differam :
visum est mihi, vt Romam Nicola-
um Tornabonum Episcopum Bur-
gi Sancti Sepulchri, cum meis his
Litteris mitterem, is à me per amplū
mandatum habet, cuius virum San-
ctitatis Vestræ, cum Sacri Collegij
conspectum adeat, meoq; nomine
supplex ab eo postulet, vt Cardina-
liciam dignitatē illiusq; insignia de-
ponere, eaq; Vestræ Sanctitati, ac
Sanctissimæ isti Sedi restituere lice-
at. Qua quidem in re futurum spe-
ro, vt ipsa eo benignius petitionem
meam sit acceptura, quo certi^o per-
suadere sibi potest, me non vna esse
deponiturum summam, illam inser-
uendi

sciendi Sanctitati Vestrae voluntate,
 quam ante hac eius in me non ob-
 scuris beneficijs obstrictam, ac de-
 uinctam habui, sed futurum potius
 plane reuerentem, atq; obsequente
 filium suum, eaq; omnia semper a-
 cturum, qua V. Sanctitati gra-
 ta & iucunda fore existimabo. De-
 us Opt. Max Sanctitatem V. culus
 Sanctissimos pedes humillime deo-
 scolor, diutissime tueatur, ac seruet.
 Datum Florentiae XII. Calend. Dec-
 emb. MDLXXXVIII.

**Epistola ad Cardinaliū Col-
 legium.**

ET h̄ dolorem illum, quē ego ex
 Francisci Medices Magni Ducis
 Ecruriae obitu maximum cepi,
 quod fratrem mei amantissimū mi-
 hiq;

hiq; carissimum anisi, nullo alterius
 incommodi interuentu augeri posse
 existimabam, tamen cum eo ventu
 est, vt ea mihi persona deponenda
 sit, quam viginti sex ipsos annos, in-
 credibili mea cum voluptate in ista
 Vrbe vnà cū Illustrissimis DD. VV:
 gessi, mirum profecto est, quanto
 vehementius animum meum, tanta
 iacturæ memoria refricare cepit. E-
 tenim præterquã, quod huiusce lino-
 perij moles, quam iure quidem hæ-
 reditario, sed tamen non admodū
 oprandam mihi esse video, tanta est,
 vt à curis requiescere animum nū-
 quam patiatur, totumq; vnum ubi
 me postulet, vt quo maxime oportet,
 quaq; mihi in primis opus est,
 quam commodissime perferatur. il-

C

Iustris-

Illustrissimarum consuetudine, ebor
 spectuq; quibus ego praesens fruce
 bar, vt ex iis non modo incredibilis
 lem voluptatem, sed etiam suauissio
 mos meos erga Sanctissimam istam
 Sedem, vestrumq; Illustrissimū Oro
 dinem, pietatis, atq; obseruantiæ frus
 ctus caperem. priuatū me cū sentio,
 facere non potum, quin in me hu
 iusmodi memoriae recordatio; quasi
 quodam morsu dolorem efficiat;
 DDq; vestrarum Illustrissimarum,
 denderium dentidem renouet,
 atque animum incredibiliter come
 moueat.

Qua ramen in re illud mihi maxi
 mam adhibet consolationem, quod,
 cum istinc non longissime absum,
 futurum spero, vt quemadmodum
 praesens

prae
 Apo
 VV
 ose
 hac
 tur
 V. C
 Qua
 vt ab
 temp
 uulsu
 nus d
 simar
 hi po
 tuis in
 coniu
 sed et
 me po
 vt re i

præsens cum eram, Sanctissimæ Sedis
 Apostolicæ, atq; Dominationibus
 VV. Illustrissimis libenter, ac studio-
 ose interueniebam, ita etiam post-
 hac, crebræ mihi occasiones offeren-
 tur meæ perpetuæ & cōstantis erga
 V. Ordinem testificandæ voluntatis,
 Quam quidem semper sic retinebo,
 ut ab ea me nulla, neq; loci, neq;
 temporis longinquitas nunquam di-
 uulsura sit. Atq; hoc idem, non mi-
 nus de Dominationū VV. Illustris-
 simarum erga me beneuolentia mi-
 hi polliceor. Superest ergo, ut mu-
 tuis inter nos officijs, hanc animorū
 conuictionem non solum rueamus,
 sed etiam, quoad fieri, præstarique a
 me poterit, dabo operā atq; enitar,
 ut re ipsa, DD. VV. Illustrissimæ in-

telligant, & Sanctissimæ istius Sedis
 Obseruationi, & istius Illustrissi-
 mi Ordinis commodis, paratior em
 quam me esse neminem. Quemad-
 modum ex Episcopo Tornabono
 præsentium exhibitore laus acci-
 pient. Deus Opt. Max. DD. VV.
 Illustris. in columas & saluas diu-
 tissime seruet.

Datum Florentiæ.

**Formula Ceremoniarum ser-
 uandarum in resignatione Car-
 dinalium Magni Ducis Etruriz.**

DIE 28. Nouembris 1588.
 erat Consistorium, secretum a-
 pud S. Petrum, in quo Sanctis-
 simus Dominus noster, habito bre-
 ui sermone cum Cardinalibus, de
 admissi-

Epistolographicum 41

admissione Procuratoru Cardinalis,
Magni Ducis, pro reuiganda Cardi-
nalatus dignitate mandabit eosdem
Procuratores introduci, qui præu-
tibus Magistris Ceremoniaru intro-
ducentur cum aduocato Conisto-
riali, qui dictæ resignationis negoti-
um exponet. Episcopus Procura-
tor intrabit cum cappa, Aduocatus
cum habitu consueto Aduocato-
rum, aderunt etiam duo cubicularij
assistentes Papæ, duo Secretarij do-
mestici, duo Protonotarij de nume-
ro antiquorum, duo Clerici Sacri
Collegij, & ad Summu duo alij Præ-
lati Patriarchæ, si aderunt. Procu-
ratores, & Aduocatu deducentibus
Magistris Ceremoniaru facta reue-
rentia Papæ ingressu, ibunt ad lo-
cum

42 Promptuarium
cum, post sedilia Cardinalium è re-
gione Pontificis, ibiq; omnibus ge-
nibus, Aduocatus dicit hæc ver-
ba. Pater Beatissime, Admodum
Reuerendus Pater Nicolaus Torna-
bonus, Episcop^o Ciuitatis Burgi, Sã-
cti Sepulchri, & Illustrissimus Ioã-
nes Nicolaus, Ferdinandi Cardinalis
Magni Ducis, apud Sanctitatem V.
Orator, eiusdem Magni Ducis Pro-
curatores, in solidum hoc legitimo
suffulci mandato, ad resignandam in
manibus S. V. Cardinalatus digni-
tatem, habent ad S. V. & Sacrum
Collegium litteras, quas humiliter
supplicante, vt accipere dignetur, il-
lisq; lectis, benigne audire, quid in
mandatis habeant. His dictis, Ma-
gister Ceremoniarum accipiet præ-
tata

facas
tari
tem
datur
tonia
qui i
Po
nens
refig
M
quior
admo
vt sin
curac
eis, v
per S
lectis,
dignit
gni D

Epistolographicum.

43

facas litteras & mandatū, & Secretario Sanctissimi tradet, litteras autem ad Sacrum Collegium, & mandatū, tradet, Domino Silio Antoniano Secretario ipsius Collegij qui iussu S. S. illas leget.

Postea Aduocatus adhuc permansens genus flexus, exponet negotij resignationis.

Magister Ceremoniarum antiquior, absoluto sermone Aduocati, admonet Dominos Protonotarios, vt sint rogati, de instātia facta à Procuratoribus Cardinalis Magni Ducis, vigore specialis Mandati, tunc per Secretariū Sacri Collegij perlecti, super admissione resignationis dignitatis Cardinalatus eiusdem Magni Ducis ad hoc, vt de super possit

confici publica instrumenta, & Pro-
 notarij rogabunt testes, his tantū
 accersitis testibus, quorum omnia
 nomina adnotabunt.

His absolutis omnes discedent,
 & iterum Consistorium Sanctissima
 Maieſt. Sua, rogatis Reuerēd.ſ. Car-
 dinalibus, pro tua ſingulari ſapien-
 tia diſcernet, & Reuerendiſſimi Vi-
 cecancellarij pro ſuo Officio aduo-
 cabit Decretum, quod etiam faciet
 Reuerendiſſimus Camerarius Sacri
 Collegij, vt mos eſt.

Do Legata, de Latere S. Seco-
dis Apostolicæ per Poloniã Ty-
tul. Gdyby nie byl Prouinciei
ktorēi Princepsy nie Cardynal. Bo-
y ex ſtatu Ducali Cardynali bywã-
iy. Y ex Cardinalicio Legatami.
Illuſſo

Epistolographicum 43

Illustrissimo Reverendissimoq; in
Christo Patri ac Dño Dño N. E-
piscopo N. Assistenti ad Serenissi-
mum Polonia & Suecia Regem
Potentissimum, totumq; Regnum
Polonia & Magnū Ducatum Li-
tuania, cum Facultatibus Legati,
de Latere S. Romana & Aposto-
lica Sedis. Domino &c.

Tenze. lesliby był Princeps,
powinieneś pisac. Illustrissimo Re-
verendissimoq; in Christo Patri
Principi N. ac Dño D. N. E-
piscopo N. &c.

Tenze. lesli Sāctissimi Assistēs,
y Prælatus Domesticus będąc, te-
dy wymieniwszy w Tytule Episco-
parum, tak pisz.

*Santissimi in Christo Patris, &
 Domini, Prelato Domestico, As-
 sistenti, eiusdemq; & S. Sedis Ap-
 ostoplice apud Sacram Cesaream
 Maiestatem cum facultatibus Leo-
 gati, de Latere Nuntio Apostoli-
 co, &c.*

A rāk według Krolewstw, we-
 dlu Prouinciiei, y Dynastow, przy
 ktorych Legasi asistunt, powmie-
 nes inslectere stylum. Pytaisc sie
 de Dignitatibus niemniei Legatow.
 Co oboie, nie vchybi w pisaniu, de
 skonatego Listopistwa twego, Suc-
 currenre moderna odemnie infor-
 matione.

**Do Paryarchy Apostolicz
 Sedis Romanæ, de gentem Cō-**
 stantia

Epistolographicum

47

Antipoli, hac normá pisuiá.

Illustrissimo Reuerendissimoq; in
Christo Patri ac D. D. N. San-
ctæ Rom. & Apostolicæ Sedis
Constantinopoli regenti Patriar-
che Domino. &c. &c.

Iednaki Tytul mittitur & scri-
bitur do Alexandryiskiego: Aquile-
ienskiego, y Antyochenskiego Pa-
tryarchy, y Hierozolimitañskie-
go.

Præcedentiâ Cardynalską przed
Pátryarchami, interponowatem pri-
ori demonstratione & Authoritate
Cromera. Ktorą reintrodukuie y
tu powtornie, sic prasumendam sê-
rio, wsparty drugą in Floribus The-
ologia informatiâ, o Excommuni-
caciach (hoc sensu inferiori) refer-

48. Promptuarium
uouanych Sanctissimo in Bulla Cea-
na Domini, Folio 297 alleguia-
cych.

Vndecimo, excommunicantur
omnes interficientes, mutilantes,
vulnerantes, percutientes, capiētes,
carcerantes, detinentes, vel hostilia-
ter insequentes S. R. E. Cardina-
les, Patriarchas, Archiepiscopos, E-
piscopos, Sedisq; Apostolicę Lega-
tos, vel Nuncios, &c. &c.

Spiritualem w Tytułach Ro-
manam Authoritatem wyrażając,
(ktorey, Directus iest Patron⁹, ple-
nusq; Dominus, Summus Pontifex)
podobno byłoby non incongruum,
wielu Magnificentiei Sanctissimi,
(czego zazywa, nie z żadney Pry-
warnei Pompy, lecz Stolicy Bo-
skiej

skiej y Apostolskiej indukując De-
 cora) specificatją reprezentować.
 Zebyś niewiadomy, in hac Pontifi-
 cum erogatione, vznawał onych,
 nil vnquam intermissuros, coby Bo-
 skiej Pietati y chwale, tak też Ec-
 clesiastica Necessitati, siue Dignita-
 ti, vimować się miało. Zebyc też,
 & à longè petitis rebus, choc gdzie
 niebędziesz, Experientia z Czytá-
 nia przynamniei, Scire cupida vra-
 stała. A tak, skończywszy Tytuły,
 przydam ci naprzod, Authoritatis
 Pontificiz 13. Assertiones. Ktoemi
 vindicabis Viperinos aduersarzow
 (inaczej sentientium) morsus, y v-
 mykającym vniuersalé Sanctissimo
 Potestate, uczynisz ferias (od däl-
 szego swiegotania niezycznego, y

blateracyci fałszywych) doskonałe.
 Poym Officialium, Ministrorum,
 Satellitum; Pontificis Registr sube
 iungam, doroczne reditus y expens
 sy niektore Papalium Provisionum
 wyrząc, a notattek, Antiqua Rom
 anz Memorabilia, vestigijs iakiemiże
 kolwiek ieszcze niektore maneria,
 drugie ad priutinum splendorem deo
 ducta, wymienie.

Tu iednak pratoruie niewiadomym,
 declaratione Nazwania Sanctissimi,
 Papa. Vnde miánowicie, jest tak
 appellatus. Temi tedy so
 lennibus, in Floribus Theologiz.
 Folio 510. explikowany.

Papa dictus est, quasi admirabilis,
 a Papa in reiectione admirantis
 eo quod, Vicarius scilicet Christi & Dei
 cuius

Epistolographium

52

enius est Terra. & plenitudo eius.

Pōtifex, skąd też ca nominis deo-
 signatione honestatur, breuibus ca-
 pe. Rzymianie S. aróżyrni, Regnā-
 te Numa, y Sacrificia tymże (pro-
 ritu ná ten czas Religionis) exercē-
 te, tegoż swego Monárche, Pontif-
 iceem constituerant. Ktorzy, iako
 Varro piuze, a Ponte Sublicio, (ze
 ten Most, dla swoich Ceremoniej,
 trans Tyberim odprawowenych,
 reficiebant sami,) Pontifices nomi-
 nabantur. Maiac Publica, Priua-
 taq; Sacra, iusta funebria, y w wie-
 lu sprawách consulta (iakoby Ce-
 lestia) subiecta sobie. Co namieni-
 wszy, ná stronę odrzucam Acato-
 lica y Atheistow, á tobie praescribo
 Summum Pontificem Chrześciani-

BOWI

nowi abindè Colendum, ze władzą
 od Bogá dána, iáko Namieśnik
 Chrystusow, omnium do Zbáwie-
 nia est Potens rerum, wszystko Sa-
 crá Potentia perficere w Kościele
 Bozym valet, á tak à Sacrosancto
POSSE ET FACERE, Princeps,
 Sacerdos, Summus Sanctusq; (w
 tym słowie **Pontifex**) renuncia-
 tur.

W Rzymie, Stolicá Pierwsza A-
 postolska dla częgoby, á nie w in-
 szym mieyscu osádzona byłá, dáje
 Baronius (Folio 27) przyczyny
 nizei wyrázone. A ze, lectitanti-
 bus tę Pracą moię máła, quantum-
 cunq; possum, wszędzie occasione
 oblata, od godnych notat vacare
 niezyczę, dla tegoż pomienione^o Af-
 ferto-

certora, własny styl inscribere placet.

Dla czego raczei w Rzymie, a niżli w którym innym mieście Piotr S. Stolicie Aposto'ska osadził, nie trudno się domyślić. Naprzód dla tego, aby Kościot Boży miał wieśsa powszechność y Syrokość. Bo na ten czas Rzym było iako ieden rzekł, wszystkiego Świata skroćenie, to jest, co iedno po wszystkich w Świecie było, to się w Rzymie znalazło, y prawie wszystkiego Ziemia, o ktorey ludzie wiedzieli, Panowaniu, Prawom y Pokorowi Rzymskiemu podlegała. A ktemu, aby Kościelne zwycięstwo nad Pańy Świata tego znaczniejsze było. Bo na on czas, Rzym był obronca wszystkiego Białopochwałstwa, y Stolica Szacnie

84. Prompeuarium

sta, z ktorei wyroki na zgube Kościoła
 la Bżezego wychodzą. Stawne zwo-
 iśstwo tam Szatana, y iego Baiwo-
 chwaiłstwo pędeptać y grzechy, gdzie
 najmocniejsze Kralewstwo miał, gdzie
 nieprzyacięle Chrystusowi byli najpo-
 zniejsi, tam podnozek iego postawio-
 aby między nieprzyacięłmi /wemi, iako
 Psalm mówi Panował. Do tego, aby
 sic tam zaczęła Piata Monarchia Pana
 naszego IEZUSA CHRISTUSA,
 o ktorei Daniel napisal, ktora po czty-
 rech, a nawiecei w tej czwarci Rzym-
 stwi powstać miała. Nad ktora, iuz
 innej az do końca Swiata nie będzie.
 Nakoniec, aby z takiego miejsca, kto-
 re Swiatu wśyſtkiemu rozszarowało, ta-
 eniejsze po wści Ziemi rozgłoszenie E-
 wangelii być mogło.

Do

Do Elektorow Cesarza: Sa-
cri Rom. Imperij Ducho-
wnych.

A Policity, tegoż Cesarzá Ele-
ktorowic, osobno ná mieiscu swo-
im polożeni, y Rescripti będą.

Do Arcybiskupa Mogútskie-
go, Naipirwszego Elektora.

Serenissimo Principi, Reuerendis-
simo, in Christo Patri ac Dño
Dño N. Archiepiscopo Mogun-
tinsio Elektori Sacri Rom. Im-
perij Principi per Germaniam
Primati & Archicancellario Dño
Clementissimo, &c.

Nota Bene. Ze ten Tytul Se-
renitatis, ob Amplitudinem Electro-
ratus

raus, wszystkim Siedmiu Elektorom, iednakowo służy. Nota Bene znowu. Ze ta Obserwacjá Dño Clementissimo, álbo Obseruandissimo, álbo Colendissimo, tak má bydz apponowana, iako komu competet. Vel Familiarior. Vel strictior. Będz związkem Pokrewności agglutinata. Confidentia y Paritate Gradus, tak też Dignitate Status vfundowana. Siue inferior, a zácym Cultior, y veneraciei má bydz vnizenszei.

Adnotui y to sobie. Iz Elektorowie Ecclesiastici, iako niżej patebit w Tytułach, są wszyscy Archicancellarij. Rożnych iednak Krolewitw, Officialistowie tacy.
Do Arcybiskupa Trewirskiego

Do Elektora Sacri Rom. Imp.

Serenissimo Principi Illustrissimi
 in Christo Patri, ac Dño Dño Ar-
 chiepiscopo Treuirensi Sacri Rom.
 Imp. Electori per Galliam & Re-
 gnum Arelatense ArchiCancellario
 & Primati, &c.

Do Arcybiskupa Colonien-
 skiego Elektora, takowyz scri-
 bitur Tytuł. Per Italiam iednak
 ArchiCancellario.

Nota Bene. Iż ci Elektoro-
 wie Duchowni, ktorzech tylko
 Trzech ma Ordinatos Imperiū so-
 bie ex Clero, bywają ex Ducibus,
 & Comitibus. Iako był, tempori-
 bus Najásniejszego Władystawá
 Czwártego, Ferdinandus Ernestus.
 Dux

Dux Bauariz, Comes Palatinus
Rheni, y taki (vt infra) miewał Ty-
tul.

*Serenissimo Principi Reuerendis-
simoq, in Christo Patri ac Domino
Ferdinando Ernesto Archiepisco-
po Colonienfi, Episcopo Laodicenfi
& Frisiensi. Sacri Romani Im-
perij Principi Electori, ac per Ita-
liam Archicancellario: Veriusq,
Bauaria Duci, Comiti Palatino
tus Rheni.*

*Nota Bene. Ze od Krola Leo-
go Msci Władysława, dawano mu
Tyrul. (vt antecessit) sine Gem-
nacione Dominatus. Lecz cum sim-
plici Domino. A iednak przypisy-
wano Amice & Cognato nostro Cha-
rissim.*

issimo. Co zqualiter Mogunckie-
mu y Trewirskiemu inscribatur.

Tamze, in Imperio, między Bi-
skupstwami, których jest więcej nad
wymienionych supra, gdyby był ex
Familia Austriaca Archiducali kro-
ry, chociaż nie Elektorem, a acce-
det ieszcze w teize Osobie Digni-
tas Cardinalatus, y iaka insza, Ob-
seruouatem za Najasniejszego Wl-
dyslawá, do Toletánskiego Arcy-
biskupa Tytuł taki.

Serenissimo & Reuerendissimo
Principi. Dño Alberto, Sacra Rom.
Ecclesia Cardinali. Archiepisco-
po Toletano. Archiduci Austriae,
Duci Burgundiae, Comiti Tyro-
lensi & Auipurgii, Provinciarum
Belgiae

*Belgicarum Gubernatori & Capitano Generali, Cognati & Af-
fni nostro Charissimo.*

Simili Ideá, zachowasz In-
skrypcie swoje wszystkie, pisząc do
Arcybiskupow y Biskupow, ex Fa-
miliá Austriacá idących. Wyliczá-
jąc osobliwie Titulariter Munia o-
nych, ktoremi gaudent, y o ktorych
tobie, ex accuratá exploratione (ze-
bys nie wiał nie nikomu) constabit.
Lecz, powinność in scribēdo miár-
kując competentem. Iuxta Quali-
tatem scribētis. Y do kogo piszesz
listy.

Częsta tu v mnie w Tytułách,
oborietur specificatia *Comitum, Baro-
norum, Equitum Auratorum* y in-
szych *Graduum Denotatia.* A że
Diffe-

Differ
onem
scere
rozum
mentu
takow
Co
stingu
nazyw
spektu
ms, ál
w Pro
duosc
Wtore
rouin
grauc
Trzec
czony
V

Differenciam oznaczyć, y Creatio-
nem Dignitatum takową, interno-
scere niewiadomemu, fructuosum
rozumiem (niewiadomym) docu-
mentum accedet, dla tegoż Munia
takowe, breuibus eluciduie.

Comitum Stopnie, Trzema di-
stinguuntur Rożnosciami. *Vicones*
nazywa się, z tego v Francuzow re-
spektu, (takoby *Viccomes*, *Prin-*
ces, albo *Princeps Comes*) gdy który
w Prouinciei Xiążęcia swego, Go-
dnoscia y Priuilegijs excellit. Na
Wtorei Differenciei y Dystynkcei,
Prouincialis zasiadł Comes. *Land-*
grau v Niemcow nuncupatus. Na
Trzecim *Marebio*, *Marckgrau* rze-
czony.

Vice Comes, ten bywa y bydź

D

może,

może, któryby Pięć Comitatus
 bądź więcej w jednym Xięstwie
 zawartych Possideret. Y compre-
 hendowanych, albo oraz połączo-
 nych, iunżim trzymał. Ten crea-
 turą Duce Xięstwa swego z Wiel-
 kiemi Ceremoniami. Xiążę nihilo-
 minus; nie kreuje bez wiadomo-
 ści Krola, pod którego Koronę re-
 siduje. Co tym Honorabilius na-
 dzie się *ViceComiti* w Godności ie-
 go, jeżeli Praesentia adfuerit Krole-
 wka.

Landgraff, to jest *Provincialis*
Com. s., powinien mieć Baronie
 Cztery, w jednym Xięstwie posła-
 dzonych. Kórego erigit Xiążę
 Prouinciei albo też sam Krol, za in-
 stancją y pozwoleniem Xiążęcym.

Maro

Epistolographicum

Marchio, to jest *Limitaneus*

Comes, musi mieć, Dwie naimniej, albo Trzy, z Zwyczajem y takiej Ordynacji, Baroniei wiedzym Xięstwie. Postanowiony od swego bydz może Xiążęcia, w którego Państwie, *Baronaty* trzyma.

Comes ktory, gdyby postępowat ad Ducatum, ten w tym Krolewstwie, w którym będzie odbierał Czapkę y Koronę Xiążęcą, ma Cztery *Comitatus Principales* trzymać. W każdym zaś Grąbstwie przed nim, Cztery *Baronie* także takie, ktoreby Wiara y Clientella; obowiązane były tamtym. Koronę od Krola, albo Cesarza, Perłami ozdobioną y Kamieniami, w Glównym Państwie swoich mieście, przy

64 Prompeuarium

czyli ten, ycy Gio. nádneý, Xiążat
bierze, Comesow, Baronow, y pod
Feń Solenny nád to przypadający.

Barona Creuią ex Equite Au-
rato, albo z Szlachcicą, stynącego
Titulo Scutato. Ten w Państwie
swom, miec ma Casztellanie Czty-
ry. Jurisdycjami Wielkimi y prze-
dnieimi z przywileiowane. A za
sukcefsę takowym, bierze od Krolá
Chorągiew Baronatu. Alec licco
pede & Fronte, nie doidzie stopniá
tego. Powinien Cztyrykroc fortá
Prálio probowác Krwáwego Mar-
sa. Za Pirwszym Polem, y do Bi-
twy wstępem, á dzilem tamże od-
waznym, Eques Auratus, za Dru-
gim Tribunus Militaris, za Trzec-
cim, dopiro zostáie Baro. A iáko
Eques

Equ
ia, be
form
jedn
Czo
Bella
Intra
by m
ná Z
bie,
gto.
swá C
stent
E
cá Pa
Scuta
iáceg
táka.
ne, y

Eques, nō donatur Godnością swo-
ią bez zasług y prace. (o czym, in-
formuie niżej,) tak **Baro**, musi nie
jednei chwile, pocie na Woinie
Czoto. Lecz diuturnè sequutus
Bella, mieć tyle własnego saltim w
Intratach dorocznych mienia, ilo-
by mu wystarczyć, tenendo militi-
nā Zoldzie dziedzicznym y Chle-
bie, bądź zasługami nabytym mo-
gło. Przynamniei Zolnierzow pod
swą Chorągwią wodząc 50. y su-
stentuiąc.

Eques Auratus, z Szlachci-
cā Pawężnego, to iest ex Nobili
Scutato, (Tarczą pro Insigni má-
jącego) bywa. Tego, Condycia
taka. Máiąc to Insigne pomienio-
ne, y tymze Pieczętując się, żadn-

supra hoc Przegatywa, non ex
cellit.

Condycye, do dostapienia K^o-
waleryei *Equitatus*, recituią Policie
ei Authores, Takowe.

1. Z Familiei, aby byl non in-
fimus, y nie z ubogiey pochodził.

2. Miał ad honestam Godności
swoiei Tuitionem, Possessionem
Rządną.

3. Woiny pilnując continuo y
dlugo, (a w Conflikcie ktorym,
stanałwszy tak strenue, żeby odwa-
gą iego, Gust znaczny przyniosła
Ductoribus Belli) powinien zaraz
po potrzebie, Woysk Wodzowi,
prozbę swoię (*In nomine Dei, & S.
Georgij*) gorąco y nizsko expliko-
wawszy, o Insignia Ordinis sollici-
towac.

Epistolographicum

rować. Czemu gdy annuet starszy,
dobywszy Mieczą, feriet supplicā
tem trzykroc, y tāk alloquetur re-
goz. *Ego te Facio Equum, In no-
mine Dei, & S. Georgij.*

Ad Fideliter conseruandam Fidem.

Iusticiam,

Ecclesiam,

Viduas ac Pupillos.

Alubo ktory, niewiem iako ido-
neē y Generole, zastynie Armis,
nie go to, ad Ordinem adipiscendū
nie wesprze, skoro deficient Copia
Opum, y dostatkow affluentici nie
pokaże. Albo też nie otrzyma Gra-
tuito (ob exanthlata praelare,) as-
sygnowanei ex Publico, Portici tāk
kiei, ktoraby seruaret, stanu twego
Kawalerskiego Dignitatem. Co
D 4 gdy

gdy w Historyku czytam, przypomniałem Guicciardini in Politicis przestrożę taką.

Qui Honorem, Authoritatemque desiderat, Diuitias quoque expetere cogitur. Virtutes vero, si egenus aliquis, non ornatus sit, parvipenduntur. Imò plerumque in Obscuro latent.

Specyfikowawszy Differentias Politicas Dignitatum, proximum est (ponieważ zażywam tu nie różnizmiarki *CLERVS*) abym ci, quid sit tenendum de Proprietate Nominis *Clericalis*, enodował. Descendit przetoż to słowo à Græco *Cleros*, co Laccinnik sortem, albo Hereditatem rozumie. Dla tego, *Status Ecclesiasticus*, w iakieykolwiek
Lmi-

Eminentiei Prælarur swoich y Go-
 dności constitutus, że iest de Sorte
 Domini, appellatione Fauorabili hac
CLERVS, bierze Religiosissimam
 Boskiego Dziedziectwá æstimationē,
 y super humanas Dignitates, wszę-
 dzie wyzei ma bydz ponderandus.

Elektorowie Politici Status
Cztyrei, nizeli Intitulabuntur,
 w przod ich polożę per Ordinem.
 Iako in Classe Prima (ná ktore Im-
 perij Romani Membra podzielone
 zasiadają.

1. Comes Palatinus Rheni. Sacri
 Romani Imperij Archidapifer-
 Bauariz Superioris & Inferioris
 Dux.
2. Saxoniz Dux, Sacri Romani Im-
 perij Archimarschallus.

3. Marchio Brandenburgicus. Sacri Rom. Imperij Archieamerarius.
 4. Rex Bohemiz. Sacri Romani Imperij Archipincerna.

Nota Bene! Iz Elektorow, nie tylko ztąd Prerogatywa in Imperio Wielka, że Obierają peculiariter Cezarza, ale też niemnieyszą ab inde astymacyą otrzymywa, gdy Elektor Palatinus, za wszczętą sprawę iákiei Differentiá, inter Statum a Cezarzem nie zgodną, za wskazanowionym in Curia Imperiali (ná Concordantiá) Sędem, Cezarza decedit, sententiá swojá. Gdzie deposita pro Tempore, iákoby Maiestace, dopuszcza siebie sententiariá Palatino. O czym Bodinus pisząc, nanuena wielu Xiazar Pastron

Ronnych podobne zwyczajie. Ze
 albo w swojej Prowinciei, albo w
 Cudzei Iudicia Principum wysła-
 dzonych, subire non recusant. Toż
 czyni *Krol Francuski*, Párlamentu
 Paryskiego Séntentiei y Decisei stu-
 chájac. Tak *Krol Czeski*, wzglen-
 dę Silezyci, Wrocławskiemu wyz-
 szemu nie vlega Sądowi. A respe-
 ktemi Głogowskiego Xięstwa, Pa-
 tribus Curie tamże, Przyznawa Ius
 dicendum ná siebie. *Saxonskie Xię-
 że* w Lipsku conuenitur. *Archiduo-
 ces Austria*, za wszczętemi Con-
 trouersiami ktoremi, biotę ná siebie
 Práwo, od Obránych przez się ná
 Sąd takowy Vasallow swoich.

Notui o Elektorach ieszcze
 (boć z tych Politycznych Insinua-
 ciei

ciei moich, siła cie Collegow de-
 Prehendet twoich non mutam Per-
 sonam, w Concurruiacych confe-
 renciach z sobą) ze z Miejsca Ele-
 kciei na Cesarzá, nie w przod ab-
 scedunt, aż będzie legitime przez
 nich dokonczona Ktorei, iesliby
 w dni 30. nie dokonczyli zgodnie,
 poty będą Chlebem tylko samym a
 Woda żyli (obseruiąc iniunctum
 Aureæ Bullæ) puki ich wola, za na-
 tchaniem Boskim, in vnum non
 coalescet. Oczym czytai Schon-
 bornerum in Politicis, Folio 411.

Hunc quoq; po Elekeyei, nie
 postponui pamiętac in Coronando
 Cesarzá (dla czego Triplici Coro-
 na coronatur) morem. *W Asqui-*
ganie, wkłada mu Elektor Coloni-
 enki

enki
 prze
 iac i
 lanie,
 tego
 goda
 Imper
 ska. I
 Koron
 byl c
 Ktore
 dnych
 topnie
 Nose
 pamięć
 notatur
 ni Au
 zysz si
 Election

Epistolographicum

73

eński Żelazną Koronę. Ferrum
 przeciwko Rebellizantō, nāznacze-
 łac iākoby seueritatem. *W Medjo-*
lanie, od Biskupa tāmecznego, dla
 tego bierze Srebrną, ze łaina Po-
 godą y ieyfulgor, cooperiet zawsze
 Imperium z przeminentią Cesar-
 ska. *W Rzymie, od Ojca S.* Złota
 Koronę dla tego otrzymywa, żeby
 był cnotami conformis Metallo.
 Ktore będąc ductile y flexible, za-
 dnych żulk plugawych nie exhaluie
 topniejąc, ani Odores tetros.

Nosce też to, y conserwuy w
 pamięci, o Cesarckiey Eminentiey
 notatum, (nizeli, między Asertia-
 ni Authoritatis Pontificia, nāu-
 zysz się nizey tegoż) z obrany
 electione Ecclesiastica & Politica.

E

Elca

Electorum, nie wprzod mianowac
 się ma Cesarzem, aż od Oycá S.
 confirmowany, inunctu, y koro-
 wan będzie. Oczym Cromer fo-
 lio 50 pisząc, addit condycye per
 Blondum historykã confygnowa-
 ne y te, że w Medoce (poprzedza-
 iąc Rzymskie potwierdzenie)
 Płaszcz Cesarzski ad indumentum
 bierze, a w Medyolanie, Zelazem
 párowany bywa. Omnia hæc, co-
 kolwiek przy tych Tytulach oc-
 currenter suggero, gruntuia tobie
 Ciuilis Prudentiz sensum, y w ma-
 ley Xiążeczce, wielu Authorow fa-
 taginem znoszą.

Obierając Cesarza Elektro-
 rowie, iesliby Trzech Elektorow
 inszego, a drudzy Trzeci osobnego

także

także
 gij
 Czes
 ná Pa
 Defi
 zwo
 Wied
 & Ob
 oca
 Politi
 Ele
 Od W
 Sen
 mid
 Im
 pi E
 rion
 Au

także Candydata, zgodnemi suffra-
gijs inaugurowali, w ten czas Krol
Czeski, wolen jest, alterutrum z nich,
na Pánstwo podać y Promowować
Definitywą swoją. A tak y tego
zwyczajn, nie excypowawszy od
Wiadomosci twoiej (gdyż receptis
& Obseruatis, utimur pospolicie in
occasionibus) continuic Electorow
Politici Status Tytul, porządkem.

Electori Palatino Rheni.

Od Władysława Czwártego, tak
dawano Tytul.

*Serenissimo Principi, Dño Maxi-
miliano, Palatino Rheni S. Rom:
Imperij Archidapifero, & Princi-
pi Electori, ac Superioris & Infe-
rioris Bavariae Ducis. Cognato no-
stru Charissimo.*

Osobliwe ma Priuilegium Va-
cante Imperio Palatinus, Admini-
struic Pánstwem y tegoż Prouiso-
rem będąc. Sądy odpráwuie zu-
pełną władzą. Præsentiue ad Be-
neñcia Ecclesiastica. Intraty od-
bira. Feudalia iura niektórym con-
ferre może, pod same Cesarokie
Práwo niepodległe mianowicie ná-
dając Feuda.

Electori, Saxonie Duci.

Seremissimo Principi Dño N. Sax-
onie, Iulie, Cluie, Montium,
Sturmi, Pomeranorum, Cassuborū
Vandalorum Duci. Sacri Rom.
Imp. Archimarschalco & Electori
Thuringie Marchioni, Misnie.
Burgabio Magdeburgi, Comite
Marchie & Rauensberg. Dño & c. & c.
Ele

Epistolographicum 77
Electori Marchioni Brande-
burgico.

Serenissimo Principi Dño N. Mar-
chioni Brandenburgico. Sacri Rom:
Imperij, Archicamerario & Prin-
cipi Electori. Magdeburgi in Prus-
sia, Iuliae, Cluiae, Montium, Stea-
tini, Pomeraniae, Cassubiorũ, Van-
dalarumq̃, nec non in Silesia Crosne
Czarnowicq̃, Ducis Burgrabio No-
rimbergensi, Principi Halberstadie
& Mirida, Comiti Marcae & Ra-
uensbergio. Dño in Rauenstein. Y
daley koniec, wedlug Obseruancyey
przyzwonney subie y komu insemno
do kogo Scribis.

Krol I. M. Wladyslaw pisywał,
Cognate, uti Fratri nostro charissimo.

*Serenissimo Princeps, Cognate, noster
Frater noster charissime.*

Z Okazyey Elektorow Cesar-
skich, Dignam notatu przytoczę,
że in Imperio Vltatum y Accep-
tá Zywoťá Cesarzkiego, (álbo ob-
tratem ingrauescentem Imperator-
tis, álbo dla poważnych y ciężkich
przyczyn iákie) obierać według
Constitucyey Bullz Aurez, Caroli
IV. W Norymbergu, Roku 1356.
Ferowaney drugiego Cesarzá. Co
Exemplis (in Venceslao & Maxi-
miliano I. ktorzy uiuente Carolo
nominato, atque Ferdinando III.
znowu w Ferdynandzie, że stante
Carolo V. Fratre, y w Maximilia-
nie Wtorem, w Rudolphie, że Vi-
uentibus Parentibus, in Imperato-

res Romanos, byli Electi) czytamy
bydź verificatum.

Przyczyny takowych Sancio-
torum, O obieraniu inszego Páná,
stante superstitie, de Publico Con-
sensu, (y iákoby ex Mandato sanz
Rationis) niżej polożone assygnow-
wać zwykły támeczne Status.

I.

Languentem silámi, y laty, żeby
in Administratione, Vigorolius rã-
tował, y ab Incommodis zaśzezy-
cat Reczp obrány. Et Stante Mo-
rtuo, slábości (per ztatem) Regi-
minis, że spewnieyszym bezpie-
czenstwem sumitur zá żywotá,
quam queritur po śmierci Pánuię-
cy. Z ktorey okázycy Electionis,
przypomię Memorable (w po-
dobney

dobney máteriey) Monitum, Irenes
 Cefarzowey. Ze ma bydz Prin-
 cept. ad Manum zostawiaacy, suc-
 cessiuus capiendus, (á ilo abundans
 doctibus Panowan'a) nizeli conqui-
 rendus. *Nec absentem (inquit) cõ-
 quirite, nec Praesentem, Principem de-
 monite, minore enim discrimine Suc-
 cessor seruatur* 2.

Po znartym biorac Electus zã
 zywota Falces Imperij, aby odstry-
 chnãt ab Omni spe Competytorow
 zã zãd pericula imminencia, oczy-
 scit pradecessiue: y iakoby wziãt
 in frenum, spiritus prauos emulu-
 cacych. 3.

Zeby, nie tylko Competytorom,
 ale & diuersis studijs Ciuium, kro-
 ce miewiaã, rapacissimas inser fara
 swoe

Swoie
 zka
 ta M
 szy,
 dias

C
 (Diu
 czyp
 metu
 aby
 das
 Fali

Bo

S
 z
 zã

swoich Pánow inflexiones, y mogą
 zkad miewać aduenticias zá żywo-
 tá Molitiones, wczesnie zábiegl-
 szy, vszli exitiosas Ciuiles discor-
 dias pieknie.

4-

Conseruacią, tym pewnieisa,
 (Diuinitus inspiratam quasi) Rze-
 czypospolity pokázuiąc, ze omni
 metu vicissitudinis excussa zostać,
 aby upewnili Status, ad Propagan-
 das Rei Familiaris Curas, Bonorúq;
 Felicitates.

**Bohæmiæ Regi za Włady-
 sława.**

Serenissimo Principi Dño N. Hun-
 garie, Bohemie, Dalmatia, Croa-
 tie, Sclauonie Regi, Archiduci

E 5

Au-

*Austria, Duci Burgundia, Styriae
Carinthiae, Carniola, Vitembergae,
Comiti Tyrolis. Cognate & Af-
fines Nostro charissimo.*

Electorow Ecclesiastici Status
opisawszy Titulari redhibitione, &
deposcente rychze Denominatio-
ne, spoliwszy zaraz y Politicos
należy continuowac Tytułowá-
niem Duchowne Stany. Między
ktoremi, Oyczyste. Przeminentie
Koscioła S. Koronne, tak cango.

Do Prymasa Koronnego
Tytuł.

*Illustrissimo Principi, Reuerendís-
simoq; in Christo Patri ac Dno Dño
Ne Archiepiscopo Gnesnensi Legato
Nata*

Epistolographicum 82

Nato. Primati Regni Primog;
Principi Dño & Fratri Colenaisi-
mo, albo Amico.

Teżeli komu, tá Scribendi Familia-
ritas Competet, albo ni.

Insi Politycy, nie przydawaią Pa-
tri. Lecz w Appellacyey Reveren-
disimi, zawieraiąc Ecclesiasticum
Statum, piszą Illustrissimo Principi
Reverendissimo Domino &c. &c.

Po Polsku zaś Tytułując te-
goż ná Listách, plerumq; w tem
styl exaratur.

Jaknie Oświeconemu Xiozcćiu I. M.
y Pánu, Ie^o Mci Xiozazu N. Arcy-
biskupowi Gmezniostiemu, Lega-

so Nato. Korony Polskiej Prymasowi y Xiazćiu Pierwszemu Moiemu wielee Moicwemu Panu &c.

Według Comperencyey Scribenois continuandum.

Prymates Koronni, ad Scaus Regni pisuiac, iakowym venerantur Tytulem Ordines, non fugiat wiadomosc twoię. A z uważania Rowności swey in Republica z kazdym, zes Szlachćicu Polski, y Pirwizym Xiazćtom naszym iest Confrater, szacuy nie niziko tey Aequalitatis szelicitatem.

Illustrissimis, Perillustribus, Magnificis ac Generosis DD. Senatoribus, Dignitatibus, Officiorum quorumlibet Praefectis; & toto Ordine Equoy

Epistolographicum 85
Equeſtri, Palatinatus N. Dñis &
Fratribus.

Tenże Tytuł po Polſku.

Iśnie Wielmożnym, Wielmożnym
Oſwieconym, Mościwym, Ich Mo-
ciom PP. Senatorom, Dygnita-
rzom, Przednikom, y wſyſtkim
Koronnym Woiwodztwa N. Ry-
cerſkiego Stanu Obywatelom, Mo-
im Mościwym Pánom y Bráćci

Do Arcybiskupa Lwów-
kiego.

Absq; Titulo Principatus, Ty-
tułowány bywa.

Illustriſſimo Reuerendiſſimoq; in
Chriſto Patri ac Dño &c. Archi-
epiſco-

Promtuarium
Episc. Leop. Abbatia N. perpetua
Administratori &c.

Pisua niektorzy fauorabilius, do
Arcybiskupow Lwowskich, y tak

Illustrissimo Reuerendissimoq; in
Christo Patri ac Dño Dño N. Ara
ebrescopo ad Cathedram Metropo
lis Russæ Leopoliensi, & per Ara
chidæcessim eius, Primate in Spira
nalibus. Dño &c. &c.

Do Biskupa Krakowskiego.

Cum Titulo Ducatus, tak
pisuiciny Tytul.

Illustrissimo Principi Reuerendissi
simoq; in Christo Patri ac Dño Dño
N.

Epistolographicum

87

N. Episcopo Cracoviensi scilicet D. Severia.
Dno mihi etc. &c.

Notandum Scribe ncom, iż
Kozdemu Krakowskiemu Biskupo-
wi, perpetuis Temporibus, z tego
Fundamentu (Ducis Severia)
należy Tytuł, że Zbigniew, Cardy-
nal y Biskup Krakowski, Siemowit
Kasztwo w Śląsku, od Wacława X.
żęcia Cieszyńskiego, za 6000. Grzy-
wień, szYROKICH Groszy Praskich
na Biskupstwo Krakowskie kupił.
Anno 1444. Czytaj o tym Gwa-
gniną, folio 103.

Do Biskupow, ktorzyby Prin-
cipes, nec Munio Ecclesiz, nec Ge-
nere Gentilitio nie byli.

188

*Illustrissimo Reuerendissimo^q in
Christo Patri ac Dño Dño N. E-
piscopo N. Dño mihi Colendissimo
albo Obseruandissimo.*

Podpis, pized położeniem imienia,
iesliby contextu Latino przytżłóć
dawać w Lacińskich (intus exaro-
wanych) Listách, tey w nim zázy-
way Formy.

*Illustrissima ac Reuerendissima
Celsitudinis Tue
Obsequentissimus Amicus
& seruus.*

Prcessit przy Tytule Prymasa
Koronnego, przestrogá tá móia, że
w Appellacyey Reuerendissimi, zá-
wierájąc Moralistowie Ecclesiasti-
cum

Epistolographicum 89

cum Statum, pisui Domino, nie
 imprimiue Titulum Patri. Wiel-
 kieć wprawdzie pondus, in agnato
 Paterno Vniuersali Kościoła s. Pa-
 trocinio. Synom Matki swoiey, tan-
 quam tripudij affectu szczyć się,
 Patri, (od ktorych renascimur
 przez Krześć zbáwienny) pisząc.
 Lecz nie isc y za zwyczajem Swiá-
 tá, (coraz per successum, speciosu-
 us w Elegancyey obyczaiow postę-
 pującego) iest pomiić negotium
 circumspecte Ciuilitatis. A tak,
 ut libet pisuy. Ze iednak możesz
 do Biskupow, y innego wyższego
 Clerum, post Reuerendissimos, acce-
 dere cum stylo ad Dominos, nie nie
 delinques.

Orzymales odemais, tot Au-
 tho-

thoritates Stanu Duchownego, y
 tegoż perfectiones inducowane.
 Zwyczaję niektóre położone (y
 praeuatibus occasionibus praece-
 dentie) inuestigasti. Gdy mi ie-
 dnák potrzebną explicacyą, w má-
 teryách Kosciola S. dictat moia no-
 titia, lectione deprehensa, gdzie
 też jest naypirwsze mieysce Kapła-
 now y Ołtarz, przestat nie z dowci-
 pu, ale z samego Auographu Bá-
 roniuszowego, nie vezynic cię re-
 motum ab abditis Sacrorum. A
 ten, Folio 433, opisuiąc Concilium
 Calcedonńskie, temi sonat słowy:

*Na lewey stronie, na piurwszym masey-
 seu zdziecku Postowie Papiescy, po nich
 Carogradzki y Antycki Biskupi, a po
 Prowcy, Alexandryjscy, y Ierozolim-
 ski, y*

Si yinni. We środku na Mái-sta-
 cie Ewangelia S. potozona była według
 zwyczaju. Lewa strona wchozacej do
 Kościoła. stale się siedzocemu w Oltaria
 Biskupowi Prawa: y gdy się Papiż w
 Oltarza do ludzi obraca, patrzy na swoje
 Prawej stronie na Biskupy, a na lewej
 na Kapłany. Y przeto lewa, ma przy-
 wśbne miejsce. Także na Concilium, gdy
 niewidomy CHRISTVS iakoto zna-
 czy Ewangelia, między Biskupy siedzi,
 Prawa strona na lewej jest, y dlatego
 wędwśba jest Lewa.

Do Suffraganow.

Illustri Reuerendissimoq; Dño.

Tu ma bydz adhibenda cruci-
 na. Y noticia w tey mierze nie-
 mniocy.

mniejsza, (ieśliby *Suffragan*, Biskupstwa *Externorum* Episcopatuū niemiał) obseruanda. Gdyż *Plerumq;* y częstokroć, oraz *Episcopis* Cudzoziemskie z *Suffraganiar* mi, miewają. Co skoro accedet w ktorey *Personie*, interest *scribenti*, z *Tytułem* Biskupstwa, (*Frontem* poprzedzonym przed *Suffraganią*) piśać się w *Liscie*. Ieśli też, cum *Fasciculis* *ulterioribus*, *Dignitářstw* *Duchownych* *conspicietur* (*verbi* *gratia* z *Probstwy* y *Kanoniami*,) ma byđź *Prępositurą*, po *Suffragani* *nicy* *dignandus*. A *Canonią*, *posterius* *miec* *sobie* *adnexam*.

Czego *Exemplum*, appono *Takowe*.

1616

*Illustri Reuerendissimoq; Dño N.
Episcopo Nicopolensi. Suffragane-
neo, Custodi Vicario in Spiritualibus
ac Officialibus Leopoliensi.
Præposito Vladislauensi, Varsa-
uiensi Canonico Dño & Fratri
Observandissimo.*

Niemiey ztąd proszę skrupuła
żadnego, że w tym stylu Moral-
nym, albo rączey Polityco Curial-
nym, nie przydawałem nigdziey
Tytularnego Statui Ecclesiastico
(**Dei & Apostolicæ Sedis**
Gratiâ Episcopo, albo innym
Prælatom) splendoru tego. Wpra-
wdzic, Supremū Numen, wszech-
mochy Inferioris Orbis, Cælique
Gubernator, ma bydz od nas w
koż-

94 Promtuarium

koźdey Powładze nąszey, w Po-
 tentiey y w Adiutorium ludzkim
 mieniony, bo z tych Kanałow Nie-
 bieſkich y Zrzodeł, ſtuunt ná nas
 honory; communem iednak uſum
 Liſtopis Moralny y noticiam, zna-
 iac bydz Vernaculam w tey mierze
 wſzytkim, że ſą Bogu obligowane
 tributa Authoritatis Humanae, vczyni-
 niſ Compendium w Tytułach y
 czyni, Indulgenda breuitati, non
 auferenda Pietati. W Patentách
 nihilominus, w Dyplomátách, w
 Dekretách, y innych Publicznych
 Instrumentách, continetur to De-
 cus Stanu Duchownego, lubo w Li-
 ſtách non cernitur kiedy. Y nice-
 tráci valoru ſwego przez to nigdy,
 ſni Excellentiey, y Boſkiey Proui-
 dencie

dencie
 ambul

A
 ſubijer
 hibetur
 cum D
 by nie
 peryer
 dnee
 y Opac
 Grati

In
 D
 S
 m
 O

denciey także, lubo literis non in-
ambulat ząwżę.

A iako, żadney Serybent non
subijcitur nąganie, tak też non pro-
hibetur od takiego (dawşzy Tytuł
cum Dei Gratia) pińania. Co że-
by nie zostawalo przed twoią Ex-
peryentia y Praktyką sepum, kła-
dęc Bistupa, a ktoryby, miał oraz
y Opactwo, pro Exemplo Tytuł, cū
Gratia Dei Auctorowány.

*Illustrissimo ac Reuerendissimo
Dño Dño N. Dei & Apostolicae
Sedis Gratia Episcopo N. Abba-
tia Sיעיעehomensis Perpetuo Ad-
ministratori. &c.*

Opactwa y nas w Koronie, ko-
mu ma

mu mąią byż dawane (ktora Abbatum Iurysdykcyą, Praeposituram Mnichow denotuje) y tey Godności Práva Koronne, że Proprium Primumq; Suffragium niośa naszymu Szlacheckiemu Narodowi (z kąd Szlachcieu Polski, Sancita Przodkow twoich, ktorec dopomagąią do Præminencyey w szędzie, instar Patris adorui y miłuiący Matki) przeyzrzy się w Constytucyey Anni 1550 & Anni 1588. tu nizey inferowáney.

Zygmunt August w Piotrkowie, na Seymie Wálnym 1550 Roku, ferował Constytucyą taką.

Aby nadania Klastorne zachowane

Epitolographicum.

wie bydz takwie mogly, y ponow
 iac Statutu 1538. wstawiam, byz
 den Opatem nie byl obran, ze to P. S. T.
 go y Szlacheckiego z Ojca y z Matki
 Narodu, a Godny Czlowiek. A gdzie
 by w tym Klasztorze, w ktorym Opa-
 ctwo wzkowac bedzie, nie byl Profes-
 sowany nalezion, godny Szlachcietem-
 ze, obecnie zdawna wiejskaiacy: aby z
 oneize Dyocezyei, w ktorei jest Kla-
 sztor, Szlachcic godny, Stanu Ducho-
 wnego, byl obran, posiadowan na Opa-
 ctwo, a bedac tak Obran bez Professy-
 ma bydz przez nas Locordinario pre-
 zentowan a z tym przyzenintyo-
 wan, abo na Opatwo potwierdzon, a
 ma bydz Professowan.

F

Et

Et subsequenter, w teyże
 Constatucyey (co Opaci tenentur
 ex Instituto Legis) czytay.

A poniewaz, nie jest takowy po-
 czet Zakonnikow w Klastorach, iako
 bywai przed tym; Winni będą O-
 paci pewny poczet Szlache-
 ckich dzieci w Klastorzach cho-
 wać, a one tamże, ludziom Godnym,
 naukę wyzwolonych uczyć dać: wedle
 tego iako kordemu Opatowi, Kierza Bi-
 stupionych mieisc naznaczą y Omianuo-
 wa.

Anno 1588. za Zygmunca Trzeci-
 ciego o Opactwach.

y Probostwach.

Przestrzegacie, zeby na Opactwach y
 Probostwach

Prob
 Elek
 wali,
 kem
 dac fia
 posta
 zeciu
 w K
 maia
 lekcia
 imier
 poroz
 y Zu
 Elect
 lany
 towan
 by sie
 Opact.

Probostwa Zakonu za nieporządkami
 Elekcyjami, ludzie niegodni niewstępo-
 wali, ale żeby godnie, y swym porząd-
 kem do nich przychodzili, przychyla-
 ąc się do do Konstytucji Anno 1550
 postanowiamy, aby Locjoradnary, po-
 zeciū Opata, mieli staranie o Kwalite-
 ty w Klastorach: wszakże Prawa,
 maia bydz w mocy Zakonnikom: a E-
 lekcyi Biskupi, po uznamieniu nam
 imierci Opaciei, żeby przedko składali
 porozumiewając się z nami: a Prawa
 y Zwyczaji stary zachowując, a nam
 Electa competenter, według Praw Opis-
 sanych obranego uznawali. A kto-
 by się na potym, wazył wziąć y rz, mać
 Opactwo, inaczey niż ta Konstytucja v-

czy maia sie nań sciagać Pany contra
 Ceruzanos, in Constitutionibus Anno-
 rum 1538. & 1540 wyrazone, a to
 za Seymie ad Instantiam cuiuscunq;
 ma byd.

Nota bene. Iż Opaci Infulaci,
 Insignibus Pontificalibus utentes,
 maia moe, za pozwoleniem y Przy-
 wileciem Innocentij VIII. Kielichy,
 Oltarze, Dzwony, Portatyly, y
 Puszki konsekrować. Ciz, quā-
 tum valent Dyspensami y Absolu-
 cyami, cum subditis sobie, a casu-
 bus Papæ seruatis, copiosissime ce-
 narratur in Floribus Theologie sub
 Titulo Abbas, Folio 2. z kąd y wyż-
 sza ich Facultas o konsekrowaniu,
 jest odemnie deprompta. A tobie
 może pro contingenti, valere kiedy
 przy wiadomości.
 Pic

Epistolographicum. 108.

Piękną y tu, nec triuiale ad-
lungas wiadomość o *Palliusach* Bi-
skupich, po który, do Ojca Świętego,
po Nominaciy ná ten Vrząd swoy
Pastyrski posyłaia, iáko ma bydz
interpretowany. Y iáko Sacrum,
nie tylko Illustre, ma Pretium w
Kościele Rzymskim swoie. Co, że-
byc *faciliorem* wtwierdziło *acce-*
ptionem, Clemensá Pápiezá forma-
lia, (gdy politył ná Arcybiskupstwo
Salernitańskie, Biskupowi Festań-
skiemu *Pallius*,) citowane przez
Baroniuszá, Folio 1018. profero-
tym wyrażeniem.

Z Wctny Owcei uczynieny iesło
abyś wiedział, iżes Pasterzem Owiec.
Obtaczacie, y naramieniu go nośisz,
abyś wieział, iż gdy która Owca po-
biaższ

biadzi, maś ia na dwóch ramionach
do domu Zbawienia iei przynosić. Przed
toba y za toba, Krzyż jest Pański, abyś
one słowa Apostolskie, przed oczyma
miał. Mnie Świat ukrzyżowany jest
a ja też Światu.

Pallius ten Antistinum, w Rzymie
apud Sanctissimum conquirowany,
taką Powagi praśtancyą veneratur
(iakoż, ex ut ministerij assumpti, że
trzedzie CHRISTVSOWEY, zbá-
wienie obmysla, continet spectabilis-
simum meritum wczeczenia wyso-
kiego) iż Biskup Krakowski, Lam-
pert Zula rzeczony, támeczne strá-
cił (ob neglectum, nec impetratum
Pallium) Arcybiskupstwo. Gdzie Ca-
thedra przed tym, nie samych ty-
ko

ko P
scop
Kro
Foli
czys
Moa
skie
ściá
wiel
mit
tę c
Car
nast
Bist
pomy
cycy
ry P
zitu
ry C

ko Praesulum, lecz była Archiepiscopalis Cracouientis. Czego w Kromerze na dwóch mieyscach, Folio 74. & 45 za Pánovania Mieczysława doczytasz tę. Iáko ten Mōarchá, Gniezniński y Krakowski Arcybiskupstwo (Wiarę Chrześciańską illustratus) przy Erekcycy wielu Kościołow y Biskupow, primitus zakładanych, Bogu ná chwale tę consecrauit. Miałc Aegidium Cardynala Legata, od Jana Trzynastego Pápieża (do creowania Biskupow w Polsce, y Arcybiskupow) do Swiętobliwey tej instytucycy Diuinorum zesłanego. Kto ry Pan Korony naszey, tak zárliwą zituabat chęcią roskrzewiania wiary Chrześcianickiey, iż wszystkie

obligował surowym wyrokē Ter-
ritoria y Vrzędy, aby indictio die
(to jest 7. Marca iuxta Cromerū)
w szędzie burzono Białwany Y rāk
supersticie Białwochwalstw, (arētis-
simo Vinculo trzymāne) euanue-
runt oraz. A natomiast Polacy,
Equitris Ordinis mianowicie, gdy
czyano Euāngelią S. v Mfzy, doby-
wali do połowice Mieczow, con-
ficturi niemi do gārłā z kożdym
za Wiarę Catholiczā.

Do Proboszczow, Dzieka-
now, Archidyakonow, Canoni-
kow, y do innych Ecclesiastici Sta-
tus Officialistow, (recensita Munia,
y między niższemi Altiora trzymā-
jących) pisuiemy, Perillustri &
Admodum Reuerendissimo.
Cze-

Cze

Gdy
drali
dawa
N.

Czego Exemplum, takowe Sumas.

Per Illustri & Admodum Reuerē-
dissimo Dño Dño N. Leopoliē-
si, Posnaniensi Canonico, Praposi-
to Sokotomensi, Illustrissimi &
Reuerendissimi Russiæ Primatis,
per Archidiacesim in Spiritualibus
Vicario Generali, Sacræ Re-
giæ Maiestatis Secretario. Dño
& Patrono, Fratri albo Amico,
Celandissimo badz Obseruandis-
simo iakoć kaze woi Status infle-
ctere morem.

Gdy iednák Proboszczem in Cather-
drali Ecclesiâ, który zoltâie, przy-
dawac ma sz Praposito in Cathedrali
N.

Pod

Podpis, przed położeniem Imienia, (ilo pisząc Łacińskim stylem) ma bydz takowy:

Perillustri, & Admodū Reuerendissime Dominationis Vestrae,
Chens

Albo Frater Beneuolus

Amicus Deduissimus

Badz Obseruantissimus

Ad Officia. Præptus. t̄ssim^o

Parasus. t̄ssimus.

Do Capitnly Tytuł in Comuni do wszystkiei.

Perillustri, & Admodum Venerabilis, atq; Excellentissimo, S. Ecclesie Cathedralis N. Capitulo Collegiatae, Reuerendissimis, & Maioribus
Minea

Epistolagraphicum

107

Minorisq; subsejly Spiritualis, &
Magnificis DD. Prælatis. Do-
minis & Amicis, plurimum Obseruan-
dissimis.

Pisuią niektóry Senatui S. Eccle-
siae Cathedralis Canonico, albo Capi-
tulo Collegiato. Albo Canonico Con-
clau.

A gdzie jest Arcybiskupstwo tedy
tak tam pisac; S. Ecclesiae Archiepi-
scopali N. Capitulo Collegiato.

Po Polsku do Capituły, tak pisz.

Przeoibwieconym, y wysoce Prze-
wielebnym. Spolecznie zgrymadzo-
nemu w Capitulie N. Duchowne-
go Stenu Przetozenskiu, (albo na-
pisz Senatowi) Ich Mościom PP.
Pisac

Pratatom Cathedralnym (albo
 ArchiCathedralnym pisac, gdzieby
 pro competentia iurisdyktiey ta kiej
 hac norma nalezato) mym M^oscim
 P^o y Przyaciolom.

Nota bene. Iż Praelati, dla te-
 go nuncupantur, ze iako Staru Ec-
 clesiastico, wszędzie mają preferri
 mimo inszych, tak też, hoc Titulo
 Honorario, iurydykcyą designuię,
 quod cæteris nobis prælint

Ad Clerum zaśię, (Locatum
 niżej Canonici Honoris Stanem)
 iako to do Plebanow y innych, do-
 syc iest Obsequij Tycularis, piszac,
Admodum Reuerendo Dno & Patri
in Christo Patri N. Paracho N. Ami-
co Obseruando, &c.

Nic-

Niektorzy Polyticy, przy-
dają Probofzczom Canonikom y
innym, po Tytułach Ecclesiastico
Statui przyzwoitych, Magnifico
Tytuł, in eam Formam.

*Perillustri, Admodum Reveren-
dissimo atq; Magnifico Dño N.
&c.*

W czym, częścią adeptum splen-
dorem Vrodzenia (że nie ma obli-
wiscia a Polito Viro piszącego) czę-
ścią studiosam obseruouania Oso-
by, y swoiey Moralitatis Diligen-
tiam, fouemus.

Do Generałow, Prouincyatow
Zakonnych, a mianowicie a Ciue
Patria. Ktory, Cultissima Conno-
tatio

G

210 Promtuarium
ratione pifania, powinien do koż-
dego, Politiem swoje contestari.

**Do Generała Ordinis S.
Capucinatorum.**

*Admodū Reuerendissimo in Chri-
sto Patri ac Dño. Religiofifsimoq̄
notius Ordinis SS., Fratrum Mi-
norum S. Francifci Seraphici, Ca-
pucinatorum P. N. Ministro Ge-
nerali. Artium & S. Theolo-
gie Probatififimo Doct̄ori. Dño
& Amico Venerandè Obferuan-
dififimo.*

Z ktorego Modellufzu, możesz
compellare Competenter y infze
Zakonne, przy Generalftwách prz-
fydujące Ofoby, byle pifzácemu, y
percipienti Tytuł, congruat Con-
fyde-

Epistolographicum

syderacya **QVIS** ad **QVEM**,
à Fundatora Religionis; non expers
byles.

Do Generałow Soc. IESV,
nie pisz *Ministro*, ále *Præposito Ge-*
nerali. Inistendo Zwyczajowi
tákiemu Status.

Podpis, pod Imieniē, ma byǳ
Tákowy, á ilo Láciński.

Reuerendissima Paternitatis Ve-
stra Observantissimus Amicus,
Officijsq̄ Deuotus, albo addictus.

Prouincyałow, takimże Sty-
lem *Venereris*. Przydawac tylkō
do Polskich Prouincyałow, addita-
ment táki: *Per Regnum, Prouinci-*
esq̄ Polonas, & Magnum Ducatum

312 Promptuarium
Lith. Ordinis S. N. Praeposito Pro-
uinciali.

Gdy zas innych Zakonow Per-
sona, a nie SOCIETATIS, z Pro-
uincyała zostanie ná Capicule
Custosem, lubo Gwardianem, tak
mu pospolicie impartitur Tytul.

*Ad modum Reuerendo in Christo
Patri & Dño Patri N. ex Pro-
uinciali Patri. Artium & So-
Theologiae Doctori, Domino atq̃
Amico &c.*

Plerumque z Prouincyalstwa
zstępując, zostają w Zakonách
Patres Patria, y Commissarij Prouincia-
les. Do takich Person, traktuy
in Simili Tytul.

Admo-

Sim
ga-
y R
dat
wán
ced
Eru
nou
Ty
Bac
dij

Epistolographicum 113

*Admodum Reuerendo in Christo
Patri & Dño. Ptri N. ex Pro-
uinciali Patri Patrie, Russia &
Lituania. Custodi N. nec non
Commissario Provinciali per Rus-
siam, Ordinis N. Patri. Artium,
&c. &c.*

Przeorowie, Rektorowie,
Similiter Tytułami Honestari mo-
ga. Byle aptè Vocacyei koźdego
y Reguł Insigne, álbo rączey Fun-
datorow Denominacia, exprymo-
wana byłá. To też koźdemu con-
cedatur, co czyiey służy y należy
Erudycyey w Doctrynie. Iáko miá-
nowicie Zakonnicy, sublimantur
Tytułami *Doctoratus, Professoratus,*
Baccalaureatus. Regentárstwy Stu-
dij, &c. &c.
Pod-

114 Promptuarium
Podpisu aliquando, zázyway
y takiego.

*Admodum Reuerendissima D.
Vestra fauentissimus Amicus &
ad Officia Paratus
Albo, Vestrum, siue Voster, studiosis-
simus & Totus.*

Ad Rítum Religiey Grzckiey, że
occurrūt occasiões od różnych Sta-
now Epistoládi, institutū tey zázę-
tey Minerwy iuber, neminē dedigna-
ri Honorem należącym. Scryben-
towi też Listow, spráwić się inter-
est sufficienter, ad obiectum po-
trzeby iego & Professionem. Nie
excypuiąc tedy w tym mieyscu, ál-
bo raczey, nie segreguiąc iednego
od drugich, (ponieważ de perte-
ctiōne

Stione Status, y Fidei onych, nie
 jest assumpta żadna matéria ode-
 mnie, ale tylko moralia, są same
 przedsięwzięte) należy Policyko-
 wi, dawać Tytuł *Archiepiscopom,*
Episcopom, Iasnie Wielebny, Archy-
mandrytom, (co właśnie v nich Ab-
 batis Iurisdictionem denotuje) loco
Perillustis, pisać *Wielobnie w Bogu*
Prześwictny. Ihumenom, Wiele-
bny Mości Oycze N. Protopopom,
Wielebney części w Bogu Godny Mości
Oycze N.

Więc, żebyś absq; definito di-
 scrimine, nie zdał się pisać takowe-
 go Stylu, y nie interpretował opi-
 nionem moie, a nie Praktykę samą,
 przezyrzy się in Genere Styli Se-
 renis-

renissimorum nąszych Koronnych.
 Ci w Przywileiách, y w Listách
 Prywatnych, gdy Tytułią pomie-
 nione Zwierzchnosci *Wielebnemi*.
Wielebnie Pobożnie nam mity. Wie-
lebność Wasza. Wielebnemu w Panu
Bożu Oicu &c. Pobożnie nam mitemu
 Tedyć ja ciebie, non indecenter,
 Źni impolito vinxí, że z wyższym
 Stanem nie Paragonuiącemu, ży-
 częć inflektowác ię do Obserwán-
 cyey, y do ludzkosci skłonneyszey
 Ź większey. Y oprócz tey ad Ciui-
 litatem Scribendi dyrekciey, że
 Cultus Duchownego tego Stanu,
 identicus ab Antiquo z nami, (kie-
 dy ieszcze coadunati w Koscielo
 S. zostawálismy z Grzycą, też pos-
 sedis Powagę w nązwilku swoim
 Wła.

W
 in E
 dne
 cy
 gdy
 Ecc
 Sen
 (de
 Iain
 bliw
 bny
 Re
 ne
 lent
 ori
 rey
 res

Władyka, którą my veneramur
 in *Episcopatu*, niemasz oppositu za-
 dnego dimanandi, od *Superscrypci-*
cy w Listách pomienionych. A
 gdyby (more *Authoritatis obtenta*
Ecclesiasticz Romanz) *Sessury* w
 Senacie zázywáli, powinienbys iuż
 (*decentiá Curiali*) Tytułowác
 Iáśnie Wielmożnym. Po Polsku oso-
 bliwie pisząc, á nie Iáśnie Wiele-
 bnym. Po Lácinnie, *Illustrissimo &*
Reuerendissimo &c. Bo *accessio-*
ne Dignitatis Senatoriá, ob *Excel-*
lentiam Reuerentialem, *Singulari-*
ori (á ilo natiuo *Sermone* pisuiąc)
 tey *Proprietatis honoratione* age-
 res do nich.

Do *Metropolitow Kiiowskieb*,
 G5 kto

(ktorzy, Suggestente Priuilegio Sigismundi Tertij, in Anno 1596. Vnicom danego, bywáli z námi w ziednoczeniu dobrowolnie, y ná Synodzie Florentskim, byl ieden z nich Isydor, z wtwierdzeniem Stolice Rzymskiej) submittuiąc Listy swoie, pomni im Tytuł ten przydawac ex consueto, *Archiepiscopowi y Metropolicie Kiiowstiemu, Halickiemu y wssystkiey Rusi.*

Przydawano antè, (á pomnie że przed Woyną tą Kozacką, do Mohily, *Metropolity Kiiowstiego*, pisywałem y sam, secutus morem, od Xiązęcia I. M. Wisniowieckiego Woiewody Ruskiego, iáko od Sistrzencá) fauorabiliter, gdy conso-

cyowá-

Epistolographicum

119

eyowani cum Ecclesia Romaná zos-
 stawáli, *Archiepiskopowi*, *Metropoliz-*
cie, y *Exarście Kiuowstemu*, *Halackze-*
mu, y *wszystkiej Rusi*. Co ia iu-
 dicio relinquo altiori ná ten czas.
 Lecz *Exarchy* denominatá, dla re-
 kollekcye okázyey przypadáją-
 cych, przesertim niewiadomym,
 (ktorym erudycye appendere ad
 materias competentes przyobiecá-
 tem) tak ci tłumáczyć. Iż to Imie,
Summum & Præcipuum Principem
 znáczy. Ktore *Exarchatus*, zá
 Longobardow pánowály. Gdy tá-
 cy *Gubernatorowie*, częścią pew-
 ną *Italiey* rządząc, *Vicariam Cæ-*
sarzow Græckich reprezentowáli
Porestatem. Oczym, *Mellificium*
Historicum przyezrzy, Folio 218.

Stan Duchowny w Tytu-
 waniu expedyowawczy, gdy z ta-
 kimże piorem moim, ad Politicum
 contendo Statum, Cesarzá naprzod
 Sacri Imp. Romani Euoluam Ty-
 tuł. Lecz circa Materiam Eccle-
 siasticam, że mi ieszcze occurrun-
 prisca, solenniter od ciebie czytá-
 jącego suspectanda, iákich Tytu-
 łow do Zbawiciela naszego [gdy tē
 Niebieski Splendor, Visibiliter Ziemi,
 Święte swoją obecnością radios im-
 mittebat) Agabar^o Xiążę zazywał,
 superest z Baroniusa, ex Folio 14-
 List y Reskrypt Páński, storozycznó-
 ści tak dawney, eruere [ná kárce
 teraznieyszych czasow] volumen.

*Agabarus Xiążę Edessy, Zbawi-
 tsielowi iáskawemu, który sie na granic*

Sach Ieruzolimskich w ciebie ziawit, po-
 zdrowienie. Vstyszałem o twoiey mo-
 cy y leczeniu, ktore bez lekarstw y Ziol
 czynisz. Slepym, iako iest slawa, wi-
 dzenie daiasz, y chromym chodzenie, y
 bredowate oczyszczasz, duchy gnicwli-
 we y Czerty wymiataasz, y stare niemo-
 cy wzdrawiasz, y umarłe do żywota
 wozacasz. Co gdym o tobie styszał my-
 ślitem, iż jedno z tych dwu, prawda
 być musi: abo iesteś Bogom, y z Nie-
 biśskich wysokości z slapit, abo przy-
 mamniei Synem Bozym, ktory tak dzi-
 wne cuda czynisz. Y dla tego to do
 ciebie pisze, barzo cie proszac, abyś do
 mnie przyśedł, a niemoc ta, ktora mi
 brapi y moczy wleczyl. Stysze iż ci sie

Zydowie sprzeciwiają, y chcą co złego
uczynić. Mam miasto małe, ale oche-
dozne y zacne, obciema może dostate-
czne potrzeby dać &c. &c.

Rescript Panski.

Abagare. Szczęśliwy jesteś, któryś
o mnie nie widział, w mieście wierzył. Bo
tak o mnie pisano: iż ci, którzy mnie wi-
dzieli nie wierzyli, a którzy mnie nie
widzieli wierzą, y żywość dostaną.
Co piszesz, iżbyś rad, abych do ciebie
przyśledł, te rzeczy, dla którychem po-
stany jest, y które odprawować mam
tego mi nie dopuszcza. Ale gdy się od-
prawie, a do tego, który mnie posłał odei-
de, y gdy wzięty tam będę, pośle ko-
tego

rego
niem.
sobie

T
szy,
port
rent
tym
dusza
nie t
Zma
pude
wskie
ad m
kum
też
wyni
vene

rego z *Vczniow moich do ciebie*, który
 niemoc, która cie trapi, wleczy y żywo
 sobie y twym przynieście.

Tak, rem Diuinam deponowaw-
 szy, fas est, (accescente coraz op-
 portunitate nowey iakiey occur-
 rentiey depromendz) położyc w
 tym mieiscu, y List *Pilatow do Clau-*
dijusa Cesarza pisany. Z ktorego,
 nie tylko confundi Ethnicismus,
 Zmartwychstaniu Pańskiemu im-
 pudenter niedaiący wiary, y Zyd-
 wskich Errorow a Złosci, corrigi
 ad melius (z introdukowánego do-
 kumentu) może przewrotnosc, ale
 tez do czytania podány vetustas
 wynieście (in lucem) o Pánu naszym
 venerátiones. W czym, żebyś am-
 biguus.

124 Promptuarium
biguus nie zostawał, excurras do
Baroniusa, ad Folium 17. wzglę-
dem Oryginału Listu tego.

List Pitatow.

Niedawno sie przydato, czego
sam świadom, iż sie Żydowie sami y
potomki swoje, okrutnym potępieniem
dla zazdrości pokarali. Mieli obietni-
ce Oycow swoich, iż im Bog, posłać
miał z Nieba Świętego, któryby Kro-
lem ich Rusznie zwany był, y obiecał
im go posłać przez Panne, albo
Dziewice na Ziemi. Tego, za me-
go w ludstwie Ziemi Wrzedu, Bog Ży-
dowski gdy posłał, widzieli iż ślepe o-
świecał, trędowate oczyszczał, zarazono
powietrzem leczyl, Diabły z ludzi wy-
ganiał

ganiał, umarte wstrzeszał, wiatrom ro-
 stazował, po wodzie suchemi nogami
 chodzą, y wiele innych rzeczy czynił.
 A gdy go lud wśbysiek Żydowstwi
 żywał Synem Bozym, Przetozeni z dziećmi
 zazdrością ku niemu, poimali go, y
 mnie podali, y wiele takiego a takiego
 kłamstwa nań mowili, iakoby był Cza-
 rownikiem, y przeciw Zakonowi ich
 czynił. Iam im wierzył, że to tak
 było, y w biczowazego podatem na wo-
 la ich, a onigo wkrzyzowali, y w Gro-
 bu jego straz postawili, a on przystra-
 ży Żołnierzow moich, trzeciego dnia
 Zmartwychwstał. Y tak sie daleko
 wzniećcia złość Żydow, iż piemadze da-
 le strazom onym, aby powiadali, iż V-
 czniowie

szniowie jego Ciato porwali, ale Żolnierze pieniądze w ziały, zamłcząc tego nie mogli co się stało. Świadczyli iż go widzieli Żmartywychwstałego, a iż pieniądze od Żydów pobrali. To dla tego znać dacie, aby kto inaczej nie kłamał, ani kłamstwom Żydowskim wiary dawał.

Do Cesarza Chrzescianskiego
 Cum Singulis Ditionibus Tyrul.

Sacrae ac Serenissima, & Potentissima
 Caesareae Metestatis. Principi ac Dno. Dno N. Divina
 Clementia Electo Romanorum
 Imperatori semper Augusto. Germaniae,
 Hungariae, Bohemiae,
 Dal

Epistolographicum

127

Dalmatia, Croacia, Sclauonia
Regi. Archiduci Austria, Du-
ci Burgundia, Brabantia, Sty-
ria, Carinthia, Carniola, Lucem-
burga, Vitemberga, ac Superioris
& Inferioris Silesia Principis. Sue-
uia Marchioni. Morauia Burgo-
nia, ac Superioris & inferioris
Lusatia Comiti, Habsburgi, Ty-
rolis, Ferretis, Kiburgi, atq; Go-
ricia Landgrauio, Holsatia Du-
ci, Marchia, Sclauonia, Portusq;
Naonis ac Salinarum Dño, Dño
Dño Clementissimo.

In Serie Listu pisac.

Sacra Cesarea Maiestas.

Sacra Cesarea Maiestati.

Imperiali Maiestati.

Pod.

Podpis przed Imieniem

*Eiusdem Sacra ac Serenissima &
Potentissima Cesarea Maestati
subiectissimus Seruus.*

A to według Competency Stano, tak, y inaczey; Persona Personæ deferendo, interressa należące.

Do Krola Iego Moscickiego, cum Compellatione Imienia Własnego.

Sacra ac Serenissima atq; Potentissima Regia Maestati. Principi & Dño Dño Ioanni Casimiro Polonia Regi. Magno Duci Lithuania, Russia Prussia, Masouia, Samogitia, Liuania, Smolenscia, Czerniehouiaq;. Nec non Suecorum.

Epistolographicum 129
rum, Gottorum, Vandalorum,
Hereditario Regi. Dño Domino
Clementissimo.

Do tegoz krotszy Tytuł La-
ciński, absq; compellatione
imienia.

*Sacra ac Serenissima, Polonariū
& Suecorum Regiæ Maestati.
Principi Potentissimo & Domino.
Dño Dño Clementissimo.*

Ante seriem listu wewnątrz, La-
tino Idiomate Tytuł, do Krolá Pol-
skiego taki :

*Sacra ac Serenissima Regia Maie-
stas Dñe Dñe Clementissimo.*

Do tegoz Polski Tytuł, atq;
Nota Bene naprzod, że zwyczaj-
nie

nieyszy v nas Vernaculâ Linguâ
 od Polakow, nizeli Latinâ. Iakoż
 piſać in ſerie liſtu wewnaſz po
 Polſku, a zaś deſuper Inſcriptiâ
 Tytułową inakſzym Idiomatem, y
 Panâ ſwego w Polſzcze Pânującego
 contexere, albo w ten czas peccar-
 tur in Statum ięzykâ ozdobnego
 doſyc, y iako ſłyſzemy, innych
 Narodow Sermocynaćye przewyż-
 ſzającego wdzięcznością, albo de-
 trahitur ſufficientiey Polſzczyzny
 in Enarrando. Bądź ſobie ſami
 paucioſem contractionem imputu-
 iemy Laciny y cognitionem, uſum,
 vel carditatem explicandorum w
 Piſaniu naſzym: Piſząc wewnaſz
 po Polſku, a z Wirzchu diuerſo ſty-
 lo, A ledwo congruit nie lepieya
 non denaſci od ſiebie.

Epistolographienm.

132

Polski Krotki Tytuł.

Najśnieyszemu, Polstiei y Szwedzkier Korony Maiestatowi Jego Krolewstiei Miei Panu Panu memu Miłoiwemu y Dobrodzieio-
w.

Polski Tytuł Dłuższy do
Krola.

Najśnieyszemu, Polstiei, Szwedzkier, y innych Krolewstw Korony, Maiestatowi Jego Krolewstiei Miei. A Xięstw y Panstw roznych, Potężnemu Panu, Wielkiemu Wielkiego Xięstwa Liubeuskiego, Ruskiego, Pruskiego, Mazowieckiego, Żmudzkiego, Inflanckiego, Smoleńskiego, Czer-

nie

niechorwstiego Xiazaciu. Y Szwe-
dow, Gottow, Wandalow, Dzie-
dzicznemu Krolowi. Panu Pa-
nu memu Mitocciwemu y Dobro-
dzieciowi.

Pomni y tę Przestrożę.

Nec parui refert, posłuchać Exper-
tum. Bom Okazyom takim, fre-
quentem Dexteram aplikował.
Abyś w Polsce Polak degendo,
y do Pana swego z Oycyzny (a nie
z Obcego kraju) Tabellas Listow
submittendo, Krolewskich Imion
nie exprymował. Ani dziwował
się temu, że wyżej, w wyrażaniu
Tytułow, non superductum Nomé
vbique. Decuit albowiem & decet
zawsze, Imienia Krolewskiego, nō
semoti od naymnieyszego Pamięci,
nie

nie w trącąc w Inkulkacyą tey (v
 Policykow osobliwie) Przymuwki;
 Lippis & Tonforibus notum.
 Constat álbowiem koźdemu, pod
 ktory czas Epistolamur, co za Pan
 Pánuie. Nec certum potrzebá czy-
 nic o tym kogo, w czym nikt Me-
 moryey; nie może deesse.

Do Krolowey samey, pisząc
 po Lácinie Tytuł, non confundas
 Sexum. Y nie myl się ante Seriem
 nápisawszy, *Sacra Regia Maiestas*
 Bo z listu twego, Cachinum ex-
 cytowałbyś. Ale ráczey tak, serui-
 as Stanowi. *Sacra Reginalis Maiestas*
Sacra Reginali Maiestati.

Polskiego Krolewitwa początek
 (praestat y to wiedzieć) za Bole-
 H sławá

sławá Pierwszego , názwiskem
 Chabrego, venit w Maieście swo-
 im do nas. Gdy Otton Rufus Ce-
 sarz Rzymski, Grob S. Woyciechá
 ex voto nąwiedzájąc , okazał się
 uczty & humanitate Bolesławá
 zwycięzon , mianował go Krolem,
 y Towárzyszem á Przyjacielem
 swoim. Od podackow Cesarzkich,
 y wszelákicy lurydykcicy w wolni,
 y Koronę (podług zwyczáiw Ar-
 cybiskupá Gnieźnieńskiego) sam ná
 Głowę przy Ceremoniách Kosciel-
 nych włożywszy, iemu & posteris,
 Regale Diadema vgruncował.

Od Krola Polskiego, do
 Cesarzá Chrzesciáńskiego
 Tytul.

Sere-

Loc

Ante

Pod

Epistolographicum

135

Serenissimo ac Excellentissimo
Principi, Domino Ferdinando III.
Diuinâ Fauente Clementiâ Electo
Romanorum Imperatori semper
Augusto &c. &c. Dño Fratri &
Affini nostro Charissimo.

Loco Pronominis pisza.

Maestatis Vestra.

Maestas Vestra.

Ante seriem listu wewnątrz pisza.

Serenissime & Excellentissime

Princeps Domine, Frater, &

Affinis noster Charissimo.

Podpis przed Imieniem.

Eiusdem Maestatis Vester Fra-

ter Beneuolus & Affinis.

H₂

Do

Do ArcyXiazat Rakuskich
Politici Status.

Serenissimo Principi ac Domino.
Dño N. Archiduci Austria, Du-
ci Burgundiae, Styriae Carinthiae
Carniola, ac Vnembergae. Comi-
ti Tyrolensi. Dño Colendissimo
Iuxta Statum ut expearet komu
pisac.

Niektorzy pisuia y tak.

Serenissimo Principi ac Dño Dño
N. Serenissima, Incluta atq; In-
uictissimae Austriacae Domus Ar-
chiduci. Duci Burgundiae, Sty-
riae wedlug wyzszych Tyen-
tow continuabis dalei.

No

Notui sobie o tych *Arcey Xi-*
zetach potrzebną Przeszroge. Y
 pomni *Archiducem Austria* (gdy
 z nich ktory, ad Statum Ecclesiaz
 Canonicum assumetur) po Wymie-
 nieniu *Vitembergia Xiustwa*, zaraz
Arceybistupim y Bistupim Tytułem
 compellare. Tandem, iesli ma
 Gubernę y Administracyę iaka,
 takowe munia po *Episcopiey* poloza
 a naostacku *Comitem Tyrolis* na-
 znacz.

Kładnec pro Exemplo *Leo-*
polda, *Archiducem Austria*,
 temporibus *Wladyslawá Czwar-*
tego (vt infra) tak compella-
 cum.

Serenissimo Principi & Reuerendissimo Dño Leopoldo Vilelmo Archiduci Austria, Ducis Burgundia, Styria, Carynthia, Carniola & Vitemberga, Archiepiscopo Argentoratensi, Halberstadenfi, & Passavia, Administratori in Murbach & Leeder. Comiti Tyrolensi. Cognato Fratri & Affini nostro Charissimo.

Notui y to, o tychże ArcyXiążetach, quantum mianowicie auctoritatis máią, iż in Statu Politico, między innemi Xiążęty y Pány, dla swoiey Antecellentiey, niezásiadając, mieyscem in cztu Duchownego Stanu consistere zwykli. W czym żebyś maiori probatione był
deci-

deci
Hon
slow

perij,
non
inter
dunt.

In
iag si
Nobi
di do
naiwi
mow
zda f
czasy
tamec
ac w

Epistolographicum 339

decisus, subiungo ex Praxi Politicâ
Honorij Relacyą, folio 54. temi
słowy deponowaną.

Archidux Austriae ut Princeps Im-
perij, inter saeculares Principes locum
non habet, propter ius precedendi, sed
inter Ecclesiasticos, quibus ipsi prece-
dunt.

Imperio Romano przypátru-
jąc się v Hystorikow, widzę ie bydź
Nobilissimo Regimini, y Gubernā-
di doskonałości subiectum. A co
nawiększa, præsripto Praw for-
mowanych, tak zordynowane, iż
zda się bydź, ná Wieczne iakoby
czasy stabilitum. Gdyż Cesarzow
tamecznych Iurisdycya, commu-
ne wszystkich Obywatelow respi-

146 *Promptuarium*
 cit commodum zawsze, a nie Pri-
 uatum. Co kiedy w Państwach
 ktorychkolwiek, secus euenit, tak
 kowe w conuersyą prędką, miasto
 subsystencyey spodziewaney, ida y
 gina. Toż *Imperium Romanum*,
 iż ma proximam iakąs z Koronne-
 mi zwyczaiami in Sanctionibus suis
 connexionem, y z Polskich Monár-
 chow coharet institutis, mniema-
 tem to bydz ex magna Politici Sta-
 tus parte fructuosum, wymienic
Imperatorum Iusuranda. Po Elek-
 cyey obseruowane, y z Wolnością
 Polską Proportionaliter iakoby z-
 qualizata. Aurea Bulla Carolina,
 Capitulacjami pewnemi (o czym
 Schonbornerum Folio 384 czytay)
 Reproduceta. Ktorem tedy Polity-
 kom,

kon
 by
 y di
 kro
 Pán
 dec
 ne,
 tior
 Sac
 1. C
 2. J
 3. Z
 4.
 5. J
 6. J

kom, inest Studium Togatum, że-
 by wiedział Republicarum Statū,
 y dyskursy przypadające, a od nie-
 których częstokroć (bez pewney
 Państw cogniticy) rozeimowane
 decyziami, y opaczniey tłumaczo-
 ne, przyprowadzał ad sensum Cer-
 tiorem, patrz ná niższe Cesarzow
 Sacrosancta.

1. Catholicam Romanam Ecclesiam defendat.
2. Iustitiam, aequabiliter administret.
3. Neminem, causâ indictâ proscribat.
4. Neminem, extra Imperij Terras, in Iudicium vocet.
5. Auream Bullam Carolinam confirmet.
6. Senatui Imperij, et aliis munera

- nera, non exteris, sed Originariis committat.
7. Libertatem & Privilegia Statuum Imperij, facta Testa conseruet.
8. Liberam Electoribus Potestatem relinquat.
9. Conuentus eorum, ad deliberandū de Reip. negotijs admittat.
10. Imperium Romanum, non tanquam hereditarium sed cuius ipse Administrator sit & Patronus agnoscat.
11. Ne quid ex Imperij Bonis alienet, necue ad suam Familiam transferre conetur.
12. Confederationes subditorum contra Principes Imperij, plane tollat.

13. *Novas, sine Electorum consensu non meat.*
14. *Nulla Coniuratorum indictio, aut Vectigalium impositio, nulla Belli Denuntiatio Militisue Peregrini deductio permittatur, nisi accedentibus Electorum Suffragijs.*
15. *Eos, qui Titulo non Bono, exemptionem a Iurisdictione Imperiali præferunt, ad obedientiam reducat.*
16. *Apud Pontificem, ne aduersum Pactiones Antiquas, Libertatemue Imperij quid fiat, sedulo procuret.*
17. *Bona vacantia Imperij, nemini concedat. Et si Statuum auxilium*

xilijs Prouinciam occupant eam
Imperio cedit.

18. Ea, quæ ab Electoribus, tempore
Interregni gesta sunt, rata ha-
beat.

19. Literas omnes, aut Teutonicâ, au-
t Latinâ Linguâ, conscribi m-
det.

20. Electorum Rhenani Circuli ve-
tigalia non minuat, & deniq;
Statibus omnibus & singulis,
Amorem, Defensionem, Iuri-
umq; conseruationem præstet.

Wspomniałem przedeśliuè, że
ma iákąs Proximam z Wolną Rze-
cząp. naszą, Imperium connexionem.
lesli przeto, iest co Fámiliare z ná-
mi,

mi,
gim
Virt
sui S
Pere
iac o
niu,
oster
co in
tako
lecz.

C
skie,
tur, y
mnie
rzecz
zarab
Conf

Epistolographicum 145

mi, y nam agnatum, iesli y tām Re-
gimen, nie iest Pallio, ze tāk rzekę
Virtutum inuestitum, Politico sen-
sui Scrutandum relinquo. A Kio
Peregrinus w Historyách, dyskurru-
iác o Pánstw rożnych Postanowie-
niu, bez Fundamentu, inaczey,
ostentuiác Notitias swoje, powie-
co in simili kiedy, miey Relaciones
tākowe, nie zá veriuerbia sluszne,
lecz futiliter iactatas przed tobą.

Comitia Generalne Cesar-
skie, Porządkiem iákim instituun-
tur, y w tey Máteryey Sumas ode-
mnie Informę. Nigdziey peritus
rzczy Polityk, ná vituperium nie
zárabia. A imperius, wszędzie á
Consortio arcetur Godnych. Con-
uocan-

nocantur napizod Status dla ra-
dzenia y namawiania Consiliorum
Imperio Potrzebnych. Zeby albo
tam Praeres y kto należy tylko ad
Conuentum Publicum stawali, al-
bo per Legata od siebie idoneos,
negotium Rzeczyp. expedirent.

2. Bez Elektorow wiadomości, y ab-
sende si ssiagio zezwolenia tych-
ze, Conuokac) a Statuum (lubo in-
ma potestatem Cesarz) nie stawali.
3. Tres Classes albo raczez Membra
Imperij Trina do Conuentu Pu-
blicznego zaiadać maia przy Ces-
sarzu. Pierwsza Część Elektorowie
obtinent. Druga Principes, Co-
mites, Barones, y Przelożem. Na-
trzeci locantur Libera Ciuitates
Imperiales.

4. Posłowie a Principibus y od roznych Państw na ten czas submittonani, Elektorowi Mogunstiemu Opowiadać się iako Primati Imperij y Archicancellario powinni, y temuż Listy Credensowe oddawać.
5. Cesarz na Pałac zaściadać gdy idzie ad Congregatum Conuentum, Elektor Saxonie poprzedza z Mieczem Gotym, comitans innych Assistentiá Elektorow y Principum Imperij.
6. Za posiadaniem na miejscach, według Prerogatywy każdego, czyni Perore podziskowania Statibus ieden z Xiazar, ze ad Conuentum przybli.

- 7. Potym sam Cesarz, też reiteruie
 Obseruantiya propriae uolae. Przy-
 pomina do Mourns Conuentum
 causantibus. Y zeby zdrowe Ra-
 d, Potrzehom Panstwa in medium
 Statuum przynosił zoda.
- 8. Sekretarz Cesarzski Propositio spisa-
 na, ktoro p zeczyta z karty, pow-
 stawszy Status wss, stek z mierse
 swoich, y namowiwssy krokie col-
 loquium de mutuo z soba, dekla-
 ruią przez Mogunskiego Elektro-
 ra cognitas Seimowania y Urgen-
 tes rationes. Podziekuna Cesarzo-
 wi za Opieke okoto Rzeczypospo-
 ly za Obmyliwanie. Ofiarowal
 beda we wss, stkam aplikacya, co-
 kol-

9.

10.

11.

kolwiek incumbet caloci y Digni-
tati Państwa. Prohic naostatk uo
Propositiei Copia submissē kazo.

9. Cesarz rursus za Ofiarowane Do-
bru Pospolitemu staranie podzię-
kawšy, affectuie co przedsego ad
Proposita Capita Propositionis
zdania Conuokowanych.
10. Za odprowadzeniem Cesarza, y ro-
zcięciem Statuum ad diuersoria,
n. znacza Moguntinus Arcybiskup
dzien Conuentus ad deliberandum.
11. Zasiadšy stato die, storo zgroma-
dzone Tres Classes na Seim, zgoda
sice ad Proposita oraz, albo Dux
Classium część consentiet większa,
dosz, c sie Stante Orāibus Impe-

ty w Seymowaniu. A jeśli, po-
mienione Classes, każda osobno
Strona, swoje sentire utwierdzi,
progredi z Sententjami eousq; mu-
są, az Numerus Classium eunt
cet Konkluzia potrzebna.

27. Exakto zgodnie Consilio, obliguia
sic Proceres y sam Cesarz ab inur-
cem sobie, seruanda Comitiorum
Pacta, y wydaicie Pismem ad No-
sitam Rzeczyp. wśystkiey.

Te ia tobie Polityku. y moy Leo-
ktorze, dla tego przy tych Tycu-
lách Occasionales adfero materias,
żebys oportuna hora, mogł ztąd
referre pożytek.

Do Krola Francuzskiego Ty-
tul od Krola Polkiego.

*Serenissimo Principi, Dño Ludo-
uico XIII Christianissimo, Gall-
arum & Navarra Regi Cognato
& Affini nostro Charissimo.*

Podpis przed imieniem.

*Eiusdem Maiestatis Vestrae
Bonus Frater*

Do tegoż, od Condycyey niefy-
szego Stanu

*Sacra Christianissime & Sere-
nissima Regia Maiestati, Princi-
pi ac Dño Dño N. &c.*

Do Krola Hiszpanskiego,
à Paris

Serenissimo Principi Dño Philippo
 IV. Catholicissimo, Castiliae, Legionis,
 Aragoniae, vtriusq; Siciliae,
 Hierusalem, Portugaliae, Navarrae,
 & Indorum Regi. Archiduci
 Austriae, Duci Burgundiae &
 Mediolanens. Comiti Habsburgen.
 Hantzin. & Tirolis. Dño Cognato
 & Affini nostro Charissimo.

Krol Hiszpanski Philippus,
 wyrażając Krolewstwá y Dominia,
 swey Koronie podlegte, tak się in
 Dipomatibus Publicis Tytulował.

Philippus Dei Gratia, Rex Hispaniae,
 Castiliae, Legionis, Aragoniae,
 Navarrae, Hierusalem, Neapolitis
 Siciliae, Maioricae, Minoricae, Sardiniae

lov
 wy
 (ol
 lac
 eze

Epistolographicum

153

dinia, & Insularum, & Continen-
 tis India, Oceanum Maris Rex. Ar-
 chidux Austria, Dux Burgundiae,
 Lotaringie, Brabantia, Luxem-
 burgi, Gheldricae, Mediolani Co-
 mes Habsburgi, Flandriae, Artes-
 siae, Hauault, Hollandiae, Sellaro-
 diae, Namurij, Zuepeni. Marchio
 S. Rom. Imp. Dominus Frigiae,
 Salmarum, Molines, & Vinchij,
 Queriscen, & Gracnicheni. Ma-
 gnus Dominus Asiae atq; Africae.

Francuzskiemu takze Kro-
 lowi, procz wyrażonego Tytułu
 wyżej, nie schodzi na więkzey
 (ob amplissimas Prouincias) Tytu-
 lacyey. Iakoż Relatio Boterichum
 czona a Guidone, folio 1. in Mun-
 do mi-

144. Promtuarium
do Imperiorum, mianuie pręcipua,
Krolewstwa Francuzskiego Domi-
nia table.

Richardia, Normannia, Britania,
Francia, Campania, Burgun-
gia, Aruernia, Delphinatus, Bria,
Beelsia, Turonia, Andegauensis
Ducatus, Santonia, Biturigum
Ducatus, & alia.

Christianissimi Tytuł, dla ces-
arza Krol Francuzski possedit, iż
inter Regna cętera, Wiara Chrze-
scięnskę adornowane, nayıpier-
wsze bylo (to iest wtore post-
fontificem, Vniuersale hoc Ko-
ściola s. Caput, y po Rzeczyp-
Weneckiet, z nayıpierwszego po-
czętu swego w Zakonie Chry-
stulo-

Epistolographicum

155

stusowym manētis) *Gallia Regnū.*

2. Ze też Carolus, cognomento Magnus, Krol Gallia, Imperatoria Dignitate honestowany, imie y Tytuł Christianissimi, retinebat długo.

3. Ze y przed lat, daleko więcey Tysiącem, ex *Ampulla Sacra*, durante bucusq̄, koczdy Krol Francuzski inungi solet.

Insi Politycy twirdzą y roźni Scriptores, iż ten Tytuł, od swojej (którą Bogu debet) Powinności, a od powinney Chrześciańskiego wczczéia Prærogaty wypowział. Gdyż wyrażając własność Eminency Boskiej, nâsladowaniem Wiary Prawdziwey y spraw iego Świętych,

tych, iáko zásięga ab indè zacności
 Chrześciańkiey, tak wzaiem y w
 takim posięzonym imieniu, defor-
 mowalby ię łatwo, niemáiąc do-
 skonałych Figur Creatura Creato-
 rowi. *Christianissimus enim si* (iá-
 ko Lisiecki w splendorách Trybu-
 nalskich folio 148. piszę) *imitatio*
Diuina Natura. Et si quis, nomen
Christi sumens, quæ vnacum hoc No-
mine consideratur, vitâ non expri-
mit, is Nomen ementur, personam
in animam, Humanae Figuræ confor-
matam, & assimilatam, Simia. appo-
nens.

Ioannes Pontifex VIII. da-
 wał w Listách, Hyszpańskiemu Kro-
 lowi, tenze *Christianissimi T. ród.*
 Kiedy

K
 fr
 no
 ha
 bá
 M
 co
 W
 pe
 oc
 dy
 z
 ra
 le
 tá
 pe
 in

Kiedy Alphonsus III. Maurorum, stragibus wstawiwszy się, od Pánow Chrześciańskich honestissimè habitus, wspaniałą Basilikę S. Iakubá exstruxit. A tandem z temiż Maurami, woiując *Ferdinandus*, concessum álbo ráczey abcessum Woyną od nich, gdy otrzymał zupełne *Hispania Regnum*, w ten czas od *Alexandra IV. Papieża*, y od *Cardynatow*, otrzymał *Catholicissimi* z Izabellą małzonką Tytuł. Ktora, przy ánimuszu wspaniałym, Krolewskim, co dzień samá vbogim, tak hoyne Charitatis fundebat Opera, iż namniey 100. *Czerwonych* in specie wydawała.

Baronius Folio 644. Opisując

Annales Anni 638 o naypirwszym
 Fundamencie Catholicissimi (gdy
 Krolowie Hiszpańscy, nouum hunc
 w osobách y Koronách swoich spi-
 rabant florem) testatur relacyą tá-
 ką. Ná Synod w Toledzie, zá
Honoryusa Papieža zebrány, *Cyn-*
ebilian Krol Hiszpansti, à consortio
 Heretykow abhorrens bárzo, á za-
 dnemu Dissydentowi niedopusz-
 czając in Regno mieszkać, Zydy
 przy tym wszystkie, iáko *Maximos*
Fidei Proditores, y w których z
 Cnoty, nil integrum zostáie wypę-
 dziwszy, przystát (pobożny Wiá-
 ry S. z tą prozbą negotiator (żeby
 ná Krolow Hiszpańskich, subsequen-
 ter in reum następujących, Przy-
 sięgá była Ordynowana non fouen-
 di Diss

Epistolagraphicum 119

di Dyssydentow catus. Ale samym
Katholikom tylko, zostawalo reli-
ctum do pomieszkania Regnum.
Y ktoryby Panował diuerse, żeby
był Anathemate percussu. A ska-
żany cu Aseclis, ná Głownią wie-
cznemu Ogniewi. Temu Kiolo-
wi, ácz zaráz wszyscy, Concilio
assidentes, *Katholicki Synod*, iua-
ctis Sententijs dali, niemnieysze
iednak addidit do niego pondus,
Zuc Pelagiusow, restaurowali
w Hylzpaniwy, ab inicijs zaráz Pa-
nowania swego, Koscioly od Ara-
bow y Machometow zruinowane.
A iz był od Katholika poszedł, ex
lumbo *Rychareda*, naypirwszego z
Gottow Catholika, y ktory, między
wzyskiemi Gottami, *Katholicka*
semi-

seminauerat Wiarę, a przez to od Synodu Katholik appellatus, tenze Tytuł sobie Catholicissimi assumpsit *Alphonsus*. Zaprawdę Pignus naywiększe ludzkiego Zbawienia y momentum. Baronius o tym folio 706. Annalibus Roku 738.

Do Krola Angielskiego,
albo Britanniae, od Władysława
IV. Tytuł.

*Serenissimo Principi Dño Carolo,
Magnae Britanniae, Franciae & Hi-
berniae Regi, Fidei Defensori. Fra-
tri & Cognato nostro Charissimo*

Henryk Krol Britanniae, Ko-
ścielne Dobrá, Biskupstwa, y inne
Przalatury, ad augendam redituum
Sum-

Summam deoccupowawszy cum Scandalo Wielu, stał się był iáwny Fidei offensor. Dla ktorey od Kościotá S. alienathey, subduxerat Ociec S. ten Tytuł *Fidei Defensori*. A gdy Politycy w Listách swoich, dawáli mu ten perhonor Defensoris, snadz Ordinabant reminiscentiá Tytularná, respiscendum Errorem.

Do Krola Dunskiego, á Pari
Serenissima Principi, Dño Christiano IV. Dei Gratia Danica, Noruegia, Gottorum, Vandalorumq̃ Regi. Schlemcensi, Holsatic, Sternauia, ac Ditmaria. comiti in Obdenborg, & Delmichorst, Cognato & Vicino nostro Charissimo.
 Do

Do Krola Szwedzkiego od
Stanu mniejszego.

*Serenissima Suecorum, Gottorum,
Vandalorumq; Regia Maiestati.
Magno Principi Finlandiae Ducis
Estoniae Caroliae, Brehmae, Verdae,
Stetini, Pomeraniae, Casubiae, &
Vandaliae. Principi Rugiae, Dño
Ingriae & Vissmariae. Nec non
Comiti Palatino Rheni, Bauariae,
Iuliaci, Chuae, & montium Du-
ci. Domino, &c.*

Pogladaiac, ná tę rożnych
Krolow y Xiążąt Insignia Tytular-
ne, iako ie sobie educunt per co-
pias Dictionum Maximas, przypomi-
nam itarozycznych *Monarchow*, licē-
ciośi.

tiosissimè effusum, à mniey com-
 petenter w Tytułach Stylum. Y
 owizem nád Condycyą zyszcych,
 superque sortem onych Euectum.
 Przez ktorą Dumną wynioslosé,
 conflabant sobie v wielu, inuidiey
 flammās. A miaito dobrej slawy,
 posteritati obiecowaney vpadali
 abominosé. Y z temi zarowno z-
 stimabantur, krorzy pñac hę ná
 Cedr wysoki, z Gąłęziem pochwy-
 conym ruebant do Ziemi.

Alexander Wielki.

(o czym Curtius w Xie-
 gach Czwartych) Iowissowym
 Synem, aby go nazwano, u-
 mnino przykazywala

Augustus.

Promptuarium

(co Lipsius ad Tacitum
w Xiedze pierwszej, y na wie u
miejscach) przymuszał po Pro-
wincyach Tytułowac się Bo-
gem.

Caligula.

(według Suetonium) takowe as-
sumpserat Cognomina sobie. Pius,
Castrorum Filius. Exercituum Pa-
ter, Optimus. Maximusq; Caesar.

Commodus Imperator.

(według Diona) Amazonius, In-
uictus. Felix, Pius, Lucius.
Aelius. Aurelius, Commodus, Au-
gustus, Herculeus, Romanus, Su-
perans, nazywał się oraz.

Attila.

(iako Bonfinus y Olauis pissa) pre-
zensus

Epistolographicem 165

gentiæ na Choragwiach swoich
wkoronowanego Orta, takie nad
nim Instrypcye dawał. Attila
Magnæ Nimrodi Nepos, Rex
Hunnorum, Medorum, Gotto-
rum & Danorum, Matris Urbis
Deiq; Flagellum.

Sapor.

do Constanciusa pißac (iako Mar-
cellus (i iadczy) sey insolencicy za-
żył. Rex Regum. Sapor. Prin-
ceps Syderum. Frater Solis &
Lunæ, Constantio salutem.

Ktore, dawnych Tytułow Fasti-
gia oznaczywszy, żec mogą kiedy
niewiadomemu, nancisci opportu-
nam w zażywaniu Materycy iakiey
Occaionem, subijcio zwyczaj-
nieyże Listow Ornamenta.

Do Krola Perskiego
à Principe Regni Nostri.

*Serenissimo Principi, Sebach Ab-
basi, Perjarum & Medorum Re-
gi, Amico nostro charissimo.*

Ante Seriem Listu piszą.

Serenissime Princeps.

Po skończeniu Listu.

Serenitatis Vestrae Amicus

Do Xiążęcia Weneckiego
od Krola Władysława IV.

*Serenissimo Principi, Dño Fran-
cisco Mosirio Duci Venetiarum &
Amico nostro Charissimo.*

In Serie Listu.

Serenitas Vestra.

Pod materiją Listu przed Imieniem.

Ensa

Epistolographicum 167
*Eiusdem Serenitatis Vestrae Bonus
Affinis.*

A ty, z tey Magnorum Obser-
uancyey wziąwszy przestrożę, bę-
dziesz miał podług Stanu swego,
adijciendæ Venerationis, compe-
tentem twoiey Stylographiey Ty-
pum.

Do Xiążęcia Florentckiego
á Pari.

*Serenissimo Principi Dño Emma-
nueli Duci Magno Etruria,
Cognato & Affini nostro Cha-
rissimo.*

Deklaruie czytającemu, dla cze-
go jest do Xiążęcia Florentckiego
omissus Florentiæ Tytuł. Y HE-
truria wyzey, á miasto Florenciey
poło-

położona. Gdyż *Magnus Dux Hetruria*, złączywszy Status Trium Republicarum, iako to *Florentini*, y *Pisanici Senensis*, ktora była Hetruriey Prouincyą większą, Szlachetnieyszą y Ozdobnieyszą, w tym też imieniu, iako in Supremo, y iakoby in Toto, zawieraiącym tenuiores Partes, zawarł (mutatione Publica) wyższą Prærogatywę, za Republicas wszystkie. *Hetruria* albowiem (według Hysterykow tradyciey) z Nátury swego mieysca, zda się bydz wfsytkim tym insignita, w czym drugim Prouincyõ, osobnie kozdey, indullit Przyrodzenia Sirius. W poysrzodku Wloſkiej Ziemi będąc tak, iako Vmbili-

bilicu
Maiac
w Tr
sadzo
Czwa
Rzym
ney)
prawu
Senens
rowny
Do X

Se
ci
tis
rifi
Ad I
od W

Epistolographicum 169

bilicus w Człowieku położona.
Mając Trzy Gury wysokie barzo,
w Trzech Częściach swoich wy-
śadzzone za Granice nieciakie. A na
Czwartej Partyey (morzem y
Rzymu Territorium terminowa-
ney) Munimen Artis osiadłszy, po-
prawiając Natury niedoskonalsc,
Senenski mianowicie Powiat, W...
rowny dosyc do obrony.

Do Xiążęcia Sabaudia Tyrul
à Paris

*Serenissimo Principi Dño N. D.
ti Sabaudia Principi Valemon-
tis Cognato & Affini nostro ha-
rissimo.*

Ad Infantem Hispaniarum
od Władysława Czwartego.

*Serenissimo & Reuerendissimo
Principi, Dño Ferdinando, Hi-
spaniarum Infanti S. Rom. Impo-
Eminentissimo Cardinali, Ar-
chiduci Austriae, Duci Burgundiae
Comiti Tyrolis, Prouinciarum
Belzicarum Gubernatori Generali
Cognato & Fratri nostro charis-
simo.*

Ad Ducem Vrbinensem

*Serenissimo Principi Dño N. Vr-
binensi, Eugubij, Cagli Fossom-
bronae Duci. Comiti Monfetrifjo
Suzgaliae & Pisauri. Dño & co*

*Feudatarius iest ten Princeps Ec-
clesiae Romanae, y co Rok dáie Sú-
mo Pontifici pro Censu 2200. Au-
reo-*

teorum. Czytay Politicam Hono-
rij Parte Prima o tym.

**Ad reliquos Duces, Intitu-
landos** niżej, tak też do Admira-
łow, Administratorow, Comesow,
Baronow, Canclerzow, Marszał-
kow, ad Proreges nawet, do Po-
stow różnych Exoticos, taka Pra-
xis od Władysława IV, zacho-
wywana była.

Curlandiæ Duci.

*Illustrissimo Principi, Dño Iaco-
bo, Curlanariæ & Semigariæ Du-
ci, Sincerè nobis Dilecto.*

Dla tego, *Sincerè Dilectè* piszą,
że pod Krolem Polskim, w Infant-
ckiey Ziemi to Xięstwo, z łaski

9-2. Promptuarium
P. ołow trzyma, y tymże Admini-
struc pewnemi Condyciami, iako
zleconym sobie.

Administratori Magdebur-
genti.

Illustrissimo Principi Dño Chri-
stiano Wilhelm Administrato-
ri Primatus & Archiepiscopatus
Magdeburgensis, Marchioni Ma-
gacobi in Prussia, Statini Pomero-
ranorum, Caluborum, Vandalor-
um Nec non Crosna in Silesia
Duci, Burgravo Norimbergensi
ac Regie Principi Amico & Fro-
tri nostro Charissimo.

Ducibus Brunsvicensibus.

Illustrissimo Principi Dño Iulio,
Duo

Pr

Duci Brūsiacensi Amico & Affini
nostro, Charissimo.

Illustrissimo Principi Dño Christi-
ano Episcopo Mondensi Brunsui-
censi & Lunembergensi Duci A-
mno & Fratru nostro Clarissimo.

Principi Auraco.

Illustrissimo Principi Dño Frid-
rico Principi Auraco, Comiti de
Nauffi, Supremo Bellicæ Mi-
litiæ Prefecto Amico nostro &c.

Duci Mantuæ.

Illustrissimo Principi Dño Ferdi-
nando, Mantuæ, Montis Ferati,
Duci Affini, &c.

Principi Triuultio. pisano.

Illustrissimo.

174. Promptuarium
Duci Neuerensi, pisano.
Illustrissimo.

Duci Lignicensi także. A po
wymienieniu Ducatus Lignicensis &
Brigensis przydawano mu Et su-
premo per utramq; Silesiam Capitan-
taneatus, Administratori Amico
& Affini nostro, &c.

Principi Neoburgico.
Illustrissimo Principi, Dno Vol-
fango, Palatino Rheni, Bavarico-
Neoburgi, Iulia, Clivia, Mont-
um Duci, Comiti Marchia & Ra-
uensburgi, Rauenstein Dno Con-
sanguineo & Amico nostro Cha-
rissimo.

Duci Holsatiae

Illu

Epistolographicum 175

Illustrissimo Principi, Dño Friderico, Noruegiae Haeredi, Slesenssi, Holsatiae, Stormariae ac Dithmariae Duci. Comiti in Oldendenburg, & Delmonhorst, Amico & Affini, &c.

Duci Parmensi.

Illustrissimo Principi Dño Ramulio Farnesio Parmae & Placentiae Duci Amico, &c.

Duci Megapolensi.

Illustri Carolo Annibalo, Duce Megapolensi. Burgravio à Ehrenâ, Comiti & libero Baroni in Varsemborg, Serenissimi Rom. Imperatoris Consiliario, & Generali Militiae in Silesiâ Praefecto Gratè nobis Dilecto.

Du-

Duci Monsterbergensi.

Illustri Principi Dno Erico Ven-
teslao, Duci Monsterbergensi, Co-
gnato & Affini, &c.

Principi Oekenberg.

Illustriſſimo Principi Dno Ioan-
ni Valrico de Croman, & Oekē-
berg, Comiti in Adelsberg, Libe-
ro Baroni in Postum, Sacrae Ce-
sareae Maiestatis Consiliario &
Camerario, Aurici Velleris Equitis
Amico, &c.

Lotaringiae Ducibus.

Illustriſſimo Principi Dno Ludo-
nico, Duci Lotaringiae, Marchisio
Calabrae Bahinsulariae, Marchioni
Mij. ponti, Comiti Provincia Va-
demon-

Epistolographicum 277
demonis, Lufania, Amico &
Affini &c.

Illustrissimo Principi Dño Erico
Duci à Lotaringa S. Rom. Imp.
Principi Affini &c.

Telsineasi Duci.

Illustrissimo Principi Dño Ven-
ceslao Duci Telsinensi, Amico no-
stro &c.

Duci Mediolanensi.

Illustrissimo Principi Dño Petro,
Comiti Fontium, Serenissimi Hi-
spaniarum Regis Consiliario, euf-
demq. Ducatus Mediolanensis Ad-
ministratori & Capitan. & Genera-
li Amico nostro Charissimo.

Duci

Ducibus Mechelburgensibus.

*Illustribus Principibus Adolpho,
Friderico, & Ioanni Alberto tri-
bus Ducibus Megapolitanis Ami-
cis & Consanguineis nostris &c.*

Duci Pomeraniæ.

*Illustri Principi Dño Bogustao, Ste-
zini Pomeranorum, Cassuborum
Vandalorumq; Duci, Rugie Prin-
cipi, Electro Episcopo Camminensi
Comiti Gutczouia Cognato & Vi-
cino nostro Charissimo.*

Duci Mutinensi.

*Illustrissimo Principi Dño Fran-
cesco Duci Mutinensi Amico no-
stro Charissimo.*

**Comiti de Benevento Prore-
gi Neapolitano,**

*Illustrissimo Principi Dño Ioanni
Comiti de Benevento. Proregi,
Locum Tenenti, & Capiteo Ge-
nerali Serenissimi Hispaniarum
Regis in Regno Neapolitano. A-
mico nostro Charissimo.*

Comiti Frisia.

*Illustri Principi Christophoro Co-
miti Frisiae Orientalis Dño Reisper-
ge Cognato & Amico nostro Cha-
rissimo.*

Comiti Soliano de Kroj.

*Illustrissimo Principi Dño Ioanni
de Kroj Comiti Soliano. Baroni
de Molinber Serenissimi Principis
Dño*

Promptuarium

Dñi Alberti Archiducis Austriae
 Consiliario & Cubiculario. Amico
 nostro Charissimo.

Comiti Turzo.

Illustri & Magnifico Dño Georgio
 Turzo Comiti de Bethleem Sere-
 nissimi Regis Hungariae Palati-
 no Gratè nobis dilecto.

Præfeto Militiæ Sacri
 Imp. Rom.

Illustrissimo Principi Dño Iacobo
 Boncompagno S. Rom. Imp. Mi-
 litæ Præfeto, Duci Seræ. Mar-
 chioni Vincolæ. Amico nostro
 Charissimo.

Admiralium Præfeto Maris
 in Anglia.

Illu.

Epistolographicum 189

Illustri & Magnifico Dño Georgio de Valden Vicedomiti Villerse Marchioni Euelingbau, Generalli Maris in Regni Anglia Praefecto, Equiti Ordinis Guntlerij ac Serenissimi Britanniae Regis intimo Consilio Gratè ac obsequio Dilecto.

Baronibus de Lichterslein.

Illustri Dño Erico, Baroni de Liechtenstein & Nieschitzburgi Amico nostro Charissimo.

Illustri Dño Carolo, Principi, Governatori Domus de Liechtenstein Amico nostro Charissimo.

Carcellario Bohemiae.

Illustri Principi Dño Edenshoni

L

Adob

Promptuarium

Adalberto de Lobkowitz Sacra
 Regia Maiestatis Consiliario &
 intimo Camerario. Supremo Re-
 gni Hungariae Cancellario, Au-
 rici V. illius Equitum Amico nostro
 Charissimo.

Marschalco Bohemiae,

Magnifico Iyosloao Berzica, Ba-
 roni de Mart n z in Smecina S.
 Caf. M. Consiliario & Marschal-
 co Curiae Regni Bohemiae sincere
 nobis Dilecto.

Vice Cancellario Bohemiae.

Magnifico Ortoni de Kofzyc Li-
 bero Baroni in Talkinau, Came-
 ra Imperialis Aulicae Consiliario,
 Regniq; Bohemiae ac Ducatus Sina-
 lesi

nat
 hoc

Epistolographicum 183
Vesiae ViceCancellario Grate nobis
Dilecto.

Ad diuersos Ordines & Sta-
tus, atq; Ciuitates Confædera-
tas Belgicas.

Illustrissimis, Præpotentibus, Ma-
gnificis, Generosis, Nobilibus,
Spectabilibus, Egregijs, Fædera-
tarum Belgicarum Prouinciarum
(albo Belgij Prouinciarum) Gene-
ralibus Ordinibus. Amicis nest. is
charissimis & Grate nobis Dile-
ctis.

Nota bene. Iz piszce od Se-
natora ad Eosdem Status masz uti
hocce stylo.

Illustrissimis, Præpotentibus, Ma-
gnifi-

Promptuarium

gnificis, Generosis Nobilibus, Spec-
 tabilibus, Egregijs Dominis Prin-
 cipibus, Primatibus, Administra-
 toribus Supremis, Marchionibus,
 Comitibus, Baronibus, Consilia-
 rijs, nec non Fæderatarum Belgij
 Prouinciarum Generalis Ordinis
 Inclyto Vniuerso Statui Dñis A-
 micisq; mihi Obseruandis.

Podpis przed Imieniem.

Illustrissimorum Præpotentissimo-
 rum Ordinum Vnitorum Belgij
 Beneuolus Amicus & Ad Officia
 Paratus.

Ad Ciuitates Liberas Imperia-
 les, ad Conuentum S Rom.
 Imp. Congregatas Tytul.

TCA

Ten iednak nizeli poloze, in-
terest dla lepszey Informaciey Scri-
bentibus, prarotowac pauca. Co
mianowicie iest za Essentia y com-
petentia *Liberarum Imperialium Ci-
uitatum*. Nie dla tego tedy Libera
nazywaja się, żeby nie były *Impe-
rio Romano* Miastá te podległe, lecz
iz pewnym Porządkiem, y Con-
uentione certá znaiac nád sobą
Superiorem, nie nád to non one-
rantur. A zás ná Seymách Zawo-
lanych, máia ius Sessuræ przy Ce-
sarzu y suffragiorum o rzecz Con-
silijs agitandam siue deliberandam
Ferendorum. Y lubo wszystkie
takowe *Ciuitates*, pari iure wolności
są inuestita, tenent iednakże Pri-

matum między niemi nieiako
Augusta, Asquigranum, Metis Lubeca, dla tego, że w swoich Powiatách, zárowney lurydykeycy zázywáią y tákiey, iákoby też w Prouincyách swoich *Xiazeta, Comitelo* y *Prelati* zázywáli.

Do tych tedy Miaszt Imperyalnych wolnych, ná Seym Cefarski zgromádzonych, Od Senatorá
 tak pisz & superscribas.

Illustribus Magnificis, Generosis, Nobilibus Spectatissimis atq; Excellentibus Liberarum Imperialium Sacri Romani Imperij Civitatum Dñis Consiliarijs, in Conventu Generali Comitiorũ Congregatis Dñis Amicis mihi Observandis.

Dla

Dla tego tak honoratur, czę-
 ścią, że in *Circulis suis*, do Kroy y
 są Ordynowane *Bullis Aureis Imper-*
ratorum, mają swych *Ordinū Dices*
 siue *Præfectos*, *Insignes Viros*, czę-
 ścią, iż *directo Imperio Cæsara* są na-
 go, siue *Beneficio impartito* drugie
Proceribus subsunt, częścią, iż im-
 mediatè przystępują ad *Præstantis-*
simos, nobilitaci będąc sędurą y Ra-
 dą z Cæsarem y z *Książęcy*, jak też
Elektorami jego.

Oczymales *Tytuły antecedent-*
ter, do *Præminencyey Imperial-*
ney. Ne exules iednak ab *Elegan-*
tia Ciuilitatis, y od *Politicy* tej pi-
 sania, żeby był każdy *competenter*
honestowany *Inscripcyą* twoią, &
 przy

przydawamci inferius, *Membra Sacra Romani Imperij*. Introdukuiąc eo sine perspicienda takie, quo perfectius zrozumiawszy Scatuū Dignitates, obseruouales każdego Honorem. Bo y *Xrazetom* wielom Exoticis Tytułowánym, co od *Krolow* naszycy, *Illustrissimo* pisuią, debetur od inszych *Serenissimorum* Tytuł. Iáko mianowicie *Brunsvicensis, Suxvia, Bawaria, Lotaringia* *Duces*, że są Imperij, notantur wyższą niżel *Illustres* adornacią. Przetoż informuje cię siła, *Ordo & Classis Imperij Romani*. A do wielu inaych okazyey, Scitum przebebie.

De Membris Sacri Romani Imperij.

Membra Sacri Romani Imperij distinguuntur secundum Classes & circulos. Classes, quibus distinguuntur sunt septem: Circuli decem. De singulis pauca complectar.

In prima Classi sunt septem Principes Electores: Ex Archiepiscopis tres; Moguntinus, Sacri Romani Imperij per Germaniam Archieancellarius, Gallie Belgicae Primas: Colonensis, Sacri Romani Imperij: per Italiani Archieancellarius. Ex principibus palatii sunt quatuor: Comes Palatinus Rheni, Sacri Romani Imperij Archidapifer: Dux Saxoniae Sacri Romani Imperij

L5

Archie-

Archimarscallus: Marchio Brande-
 burgensis, Sacri Romani Imperij Ar-
 chicamerarius: Rex Bohemæ; Sacri
 Romani Imperij Archipincerna.

Secunda Classis habet Archiepis-
 pos, Magdeburgensem, Salusburgen-
 sem, Bremensem, & Vesontinum.

In tertia Classe continentur Episcopi
 quorum hoc tempore viginti septem
 in Comitibus locum habent: Papaver-
 gensis, Herbipolensis, Wormaciensis,
 Spirensis, Argentinenfis, Eichelstaden-
 sis, Augustanus, Constantiensis, Hal-
 wienfis, Padetornensis, Verdensis,
 Halberstadensis, Monasteriensis, Osna-
 brugenfis, Fajjenensis, Frisingensis,
 Lestunensis, Karlsruensis, Minderfis &
 Lubo-

Lubecensis, Verdunensis, Cameracensis,
 Metensis, Tulliensis, Lcodiensis, Tri-
 dentinus, Erixensis. His adnume-
 rantur, Abbas Fuldenfis, Magister E-
 quitum Ordinis Teutonici, Abbas
 Hirschfeldensis, Campidonensis, Corbe-
 densis.

Quarta Classis comprehendit Ordi-
 nem Politicorum Principum, quorum
 hoc tempore 18. sunt Familiae. Archi-
 duces Austria, quorum dua sunt, li-
 wea & Prima Ferdinandi, qua proprie
 Austriaca altera à Carolo V. deducta
 Burgundica dicitur. Duces Bauarico
 in duas itidem lineas distincti, quatuor
 una communi nomine Bauarica, alte-
 ra Palatina appellatur. Duces Saxo-

ma, Marchiones Misnia, & Landgrauij Thuringia, Marchiones Brandeburgici: Duces Brunsvicenses & Luneburgenses, Duces Iuliacenses: quorum Familia nuper extincta est: Duces Pomerania, Megapolitani, Wurtembergici, Landgrauij Hassia, Marchiones Padenses, Duces Saxonia Inferioris, siue Lauenburgici, Duces Holsatia, Landgrauij Leuchtenbergici, Duces Sabaudia: Principes Anhaltini, Duces Lotharingia, Comites Arnbergij à Dno Maximiliano I. Imperij Principes suscepti. Quibus adduntur Radzivilij, Lithuanij Principes, qui etiam in numerum Principum Romanij Imperij cooptati sunt.

Ad

Ad quintam Classem pertinent Pra-
lati, & primo Abbates & Praepositi,
secundum matricula ordinem: Reiche-
nau, Weiffenburg, Weingarten, Sal-
mensweiler, Walckenridt, Weiffenau,
Schluffenruth, Roggenburg, Ochsenbau-
sen, Gengenbach, Odenheim, Keyfer-
sheim, Visperg, Augspurg. Quibus
Abbatissa adduntur, Quedlinburg,
Essen, Heruord, Regenspurg, vtriusq[ue]
Monasterij: Lindaw, Gerentroda, Fu-
sta, Kornmuller.

Sexta Classis Comites & Barones
completitur hac serie: Hohenzellern,
Helfenstein, Luffen. Hohen Gerol-
zeck, Utingen, Sultze, Furstenberg,
Sulms, Leiningen, Erbtruchessen, Ba-

rones im Walpurg, Castell, Hohenloe,
 Limpurg, des H. Rom. Reichs Erb-
 schencken und Semperfreyen, Erbach,
 Schwarzburg, und Hohenlandsberg,
 Hanaw, N. Ssow, Eysenberg, Salm,
 Winnenberg, Barones: Wild, und
 Rheingrafen, Zimbern, Eberstein, Fal-
 ckenstein, Sain, Tubingen, Mansfeld,
 Stolberg, Barby, Gleichen, Schwartzburg.
 Die vier Grafen des Reichs, Raussen
 Barones: Wied, Ostfriesland, Lippe,
 Oldenburg, Waldeck, Bentheim, Brunck-
 borst, Ortenberg, Schaumburg. Hi
 accedunt Barones, Schomburg, Man-
 derscheid, Kriechingen, Pirmond und
 Wolffstein, Paumgarten, Graueneck,
 Fugger, Fleckstein, Seinsheim, Herrn
 Schenck

Scheucken von Tautenberg, Herrn
von Lirnbaum.

In septima & ultima Classe sunt
Civitates liberae Imperiales, quae distri-
guuntur secundum sessionem quam ha-
bent in Comitibus, eamque vel in Suen-
eo, vel in Rhenano latere. In latere
Suenico sunt. Regensburg, Nurnberg,
Erenburg, an der Tauber, Weissen-
burg am Neckar, Donawerd, Wins-
heim, Schweinfurt, Wimpffen, Heil-
brun, Schwabischen Hall, Nœringens,
Dunkelspiel, Vims, Augspurg, Bingen,
Eppingen, Schwabischen Gemund, Le-
singen, Reutlingen, Weil, Pfulendossfr
Kaufbeuren, Überlingen, Wangens,
Ysin, Leubkirech, Memmingen, Go-
Bar

Aar, Turckheim, Verden. In Rhena-
 no latere sunt: Kempten, Buchhorn,
 Ravensburg, Piberach, Lindaw, Cost-
 nitz, Straßburg, Keyfersberg, Col-
 mar, Seblestard, Retweil, Hagenaw,
 Weissenburg, am Rhein, ober Nehen-
 heim, Rossheim, Speyer, Worms,
 Franckfurt am Mayn, Friedberg, We-
 tzlar, Cöln am Rhein, Aach, Offen-
 burg, Landaw, Cengenbach, Zell am
 Hemersbach, Lubeck, Duxmund,
 Mulhausen in Thuringen, Northau-
 sen in Thuringen, Dunsler in S. Gre-
 gorien Thal, Her verden, Camwe-
 rich.

Sic haec sunt membra Sacri Ro-
 mani Imperij, per Classes distincta.

Od

Od Krolow Polskich ad Ordines & Status Prussiae in Conuentu Congregatos.

Magnificis, Generosis, Nobilibus, Spectabilibus ac Famatis Ordinibus Ducatis Prussiae, Consiliarijs & Regentibus Vniuersitatis Terrarum in Conuentu Regio Montano Generali congregatis sincero & Fideliter nobis Dilectis.

In Serie rei pisuia.

Sinceritates & Fidelitates Vestras Concluduique pisanie pisza.

Erit id officio Sinceritatum & Fidelitatum Vestrarum consentaneum, nobisque Gratum. Cupimus deinde sinceritates Vestras, bene feliciterque uallere.

N. N. REX.

Co

Co v ciebie, żeby non pariat wzię-
pliwości, masz w Constytucyách,
Acta & Decreta Commissionis Zy-
gmunta III. między Elektorē Bran-
deburckim Anno 1609. habita &
Conuenta.

Lecz od **Senatora** pisząc ná
Liście Superkrypcyą, ad *Ordines*
Prussie, y spodziewając się Stanu
Duchownego ieszcze in Conuen-
tu Sessionem, musiałbys Tytuł, z
wymienieniem wszystkich Przemie-
nientey Amplifikowác.

*Illustrissimis, Reuerendissimis, Il-
lustribus, Magnificis, Generosis,
Nobilibus, Spectabilibus atq̃ Fa-
matis, Honorandis Inclyti Ducas-
tus Prussie Dñis Dñis Ordinibus,*
supra

Supremis Brandenburgici Serenissimi
 Status Electoralis Prelatis Ba-
 ronibus, Proceribus, Cancellarijs,
 Marschalcis, Consularijs, Regen-
 tibus, Capitaneis, Ciuitatum Af-
 fessoribus in Conuentu Generali
 congregatis Dñis & Amicis, &c.

Możesz tenże Tytuł compen-
 diować, y ná tey Formule stánąć
 Vniuerso Brandenburgico Serenissimo
 Statui Electorali in Conuentu Gene-
 rali congregato, Dñis & Amicis &c.

Status támechny ad Principes
 Regni nostri podpisuiąc się ná Li-
 stách, tey Subiekciey zażywać
 miewa morem.

Sacrae Regiae Vestrae Maiestatis
 Subditi Humillimo

Buta

*Burgrani, Barones, & Consilia-
 Provinciales, nec non ex Ordini-
 bus tam Nobilitatis quam Ciui-
 tatis Ducatus in Prussia congre-
 gati.*

Miaſt nàſzych Koronnych, oſo-
 bliwie Celnieyſzych niektorych
 Tytułow, emitto notitiam przytym
 dla tego, żebyś, ex ſtylo *Krolow*
Ich miłoſci nàſzych deprehęſo, mogli
 y vmiãł formowãc, piſania prom-
 ptitudinem, albo officium do dru-
 gich.

Do Gdanskiego Magistratu
*Nobilibus & Spektabilibus, Prae-
 Consulis, Consulibus, totiq; Magi-
 stratus, Ciuitatis noſtrę Gedanen-
 ſis. Fideliter nobis dilectis.*

Do.

Do wszystkiego Miasta Gdanskiego
od Krola legomosci.

*Nobilibus, Spectabilibus, & Fa-
matis, Praeconsulis, Consulibus,
Pratori, Scabini, Centum Vi-
ris, Civitatis nostrae Gedanensis.
Fideliter nobis dilectis.*

Tytułow takowych Urbanitatē
Gdańszczanie, od Panow naszym
Koronnych (przypadając do Gustu
roznemi częstokroć życzliwosciami)
ab Anno 1454 nabyli. Gdy
Krzyżakom, (contumaciter & im-
portune wojującym Koronę) nie-
chcąc adhaerere coniuncta hostili-
tate, większe nominis pretium w
wierności ku nam zasadzili, niżeli
w nieprzyjacielskich Praktykach
spo.

sporządzonych. Gdzie zaraz y przy wolnościach zostali takowych.

1. Ciatak na Wodzie, iako y na Ziemi mieć wolne.
2. Holdem Siedmiuset Grzywien condonati z dochodow miejskich.
3. Mtyny wbyłskie Miejskie, y Wyby z Żulawą mata otrzymali y ze Wsiami na nich. Procz trzynastu excypowanych na Krola. Et utilitatibus dotati, recreatiq; ianis, obligowani na ten czas tylko annuatim dawać 2000. złotych Cztery dni sustentować ze wbyłskim Dworem, Goszczącego w Gdańsku Pana, kiedykolwiek accedet do niska.

Czy

Czytaj, Guagnina o tym, w Opisaniu Polski Folio 107.

Do Krakowian Tytuł.

*Nobilibus, Spectabilibus, Pro-
Consuli, Consulibus, totiq; Ma-
gistratus, Ciuitatis nostrae Craco-
mensis. Fideliter nobis Dil. Etis.*

Roku 1285. Leszek Czarny, Mo-
narcha Polski, wszystkich Mie-
szczan Krakowskich, w Murze
mieszkańcych nobilitował. Wol-
nościami Szlacheckimi, plene in-
uestiuit. Y tak susceperat onych,
nie tylko w vpodobanie swoje, ze
im Clientelam omnem oswiadczał,
ale też ea beneuolentia cumulabat,
iż z nimi w podobnych szatach
chodził.

Zgubili iednak in Anno 1312

Woy-

Woyta z Magistratu, za Władysława Lokietka (& ab hinc sam Krol, iest Woyskim Krakowskim, czego Chronologicus wspomniany wyżej, probat Folio 240) z natiwe Niemiec, Woyt tameczny, był Princypałem wydania Krakowa Xiazciu Opolskiemu. Za co, in panam perduellionis, stracił życie y wszystkie dzierzawy possessionis amplx. Posterosq; Vrzedu tego, priuauit Electione Rady. Krola, sam Woiuoda Krakowski designat y obiera teraz.

Do Lwowian Tytułu, firmiter ut praeceſſerunt do Miast wyſszych ſpecificowane, zażywaią od Monarchow naszyc, iednzkowego.

Od Scanu nihilominus inszego,
quam hic Regalis, fluat tway stylus
fauentiori (tak iako nizey, a olo-
bliwie po Lacinie piszac) aff. Au.

*Magnifico, Vobis, Claris: et ex-
colet. Primario Cur: N. Senatus
totiusq; Honorate Vniuers: Prapo-
sito Magistratum, Dnis & Amicis
mihi multum Observandis.*

To Mialto, Lew X^{ty} ze Ruckie
zalozył. Syn onego Daniela wy-
sokomyslnego, & tanto Magni-
dinis campo Volaris, ktory z Xie-
stwa Ruckiego, Krolewitwo chcial
byl vformowac. Co iuz od Oycá
S. w Rzymie impetrauerat, y w
Drohiczynie od Legata zeslanego
inungi miał y Coronari, by inuira,
(ktora obietnicami ebulliuerat

swemi) Wiary Originem nie prosequował, y od posłuszeństwa Ecclesie, era sa errore przyrzeczonego słowa nie odstąpił. Páprocká w Kronice Czeskiej, enarrat Historice o tym.

Względem Tytułow Miastom pomienionym, Nobilitatis privilegio Collocowanych, non abs re będzie, z Politykow, Gradus Nobilitatis námienić.

In Primo tedy Gradu deprehenduntur ci, ktorzy y z Przodkow, y z swolej Godności, Armis claritate Szlachecká stárożytney nábyli; y innemi Cnotami.

In Secundo ci są położeni, ktorzy accedente Beneficio Principis y Rzeczyp. Praw dostąpili Nobilitatis.

Ná

Ná Třezcey Lívicy Sadewia
rych, ktorzy, do Dziedziczrych
Ornamentow Maiorum, nie w oiey
nigdy dzielności nie przydając, cre-
pant tylko o Herbách y Lygnitár-
stwach Fámiliatow. A Szláche-
stwa Vnicum fundámentum Vir-
tus.

**Ad Legatos, Nuntios, Com-
missarios Hollandicos seu Belgicos,
ad Turcam ablegatos, Tytul
od Kiola Ioskiego.**

*Illustri, Magnifico Dño N. Illu-
strum & Praepotentum Provin-
ciarum Confederatarum Belgica-
rum Ordinum, ad Serenissimum
Turcarum Imperatorem Oratori,
Gratè nobis Dilectio.*

Mz

Do

208 Promtuarium
Do Weneckiego tamze Po-
sła.

*Magnifico D. N. Reipublica Ve-
netiana ad Serenissimum Impe-
ratorum Turcarum Oratori, Gra-
te nobis Dilecto.*

Pariter, do inszych inscribes
Posłow, mając hanc z Koronnych
Cancellaryey dempromptam For-
mam. Byles inferior Stanem, nie-
czynit Syli Sociationem cum
Principe, y morum Ciuilitate, re-
dargurus nie był. Gdyż komu ex
Regibus, pilze compar Serenissimo,
ty przydaway & Potentissimo. Ko-
go ex Ducibus compellat vt Illustris-
simum ty Serenissimi exerescas cul-
tu. Komu daie Tytul Illustri, Ma-
gnifi-

gnifico, ty inscribas *Illustri, Excellen-*
ti, & Magnifico. Zawsze będąc
 Vigil, y Solers, a prawie circumspe-
 ctus in obseruanda ratione Stanu.
 Tak twoiego, iako y tamtego.
 Nakłaniając się tam, kędyć nie na-
 leży assumendæ Authoritatis wła-
 sności, ani też stawiając od niey lon-
 ge, gdy mieć możesz possidendæ
 w Stanie swoim, rectam & non ob-
 liquam Libertatem.

Naktorey doskonałości żebyć
 nie schodziło, a nie tylko w Li-
 stach, ale też w Dedykacyach Mi-
 uerw twoich, w Perorach Latij
 Sermonis, miates delectum y Co-
 piam Adiectiuorum, Zwierzchno-
 sciom służących, suppedytuieć (po
 dokończeniu wszystkich Tytu-
 łow.

łow, ex Thesauro Ioannis Buchleri,
Proprietates takowe.

Teraz, do Izby Poselskiej
na Sejm, depromo Tytuł.

Iaśnie Wielmożnemu Jego Mości
Panu N. N. Marszałkowi Izby
Poselskiej, y Iaśnie Wielmożnym,
Oświeconym, z Województwa
Ziem, y Powiatow, na Sejm
Walny Warszawski do Kolei Ry-
cerskiego, Ich Mościom Panom Po-
stom Ziemskim zgromadzonym, a
od Stranow Koronnych y Wiel-
kiego Xięstwa Litewskiego, y
Prowincyi do nich należących Ry-
cerskemu Deputowanemu, Moim
wielec Mościwym Panom y Bra-
ć.

Na

Na Seymik Woiewodztwa
ktorego Tytuł.

Iaśnie Wielmożnym, Wielmożnym
moim wielce Mościwym Panom y
Braci Lech Mościom P. Digni-
tarzom, Urzednikom, y u szyskim
Obywatelom Woiewodztwa Na
na Seymik N. zgromadzonym.

Gdzie iednak, w Woiewodz-
twách ktorych, *Xiazeta de stirpe*
Antiquâ Ducali idący, bywają y
Terrigenant, a ná Seymiku *speran-*
tur od ciebie *Conueniri* Listem,
in Genere do Braci pisánym, ci iá-
ko z Domowemi temi stárożytno-
mi *amplectuntur* y nas *Ornamen-*
tâmi (hoc teź, *est quid Egregium*,
mihi nam *ad instar* Obcych Naro-
dow

dow Principes Originarios między
 sobą Naturales) tak z Honoru y
 Politycznego v Scribentow Moral-
 nych Faworu non exuuntur nigdy.
 Y na Congressy Staruum, zarówno
 z infzemi Stary ząsiadane, (tak
 iako infra wyrażam) lucefcunt Ty-
 tulami.

Iainie Wiemożni m. Wielmo-
 żni m. Oiwiccon m. ich Moćiom.
Fan m. Dignitarzom, Xiożiom,
Przednikom, y u *ś*stkim Oby-
 wateiom *Woiwodziwa* A. na
Sejmik N. Kyc *ś*tego *Stann*
Zgromadzon m.

Z *okazyey* X *ozot* nąszych *ex*
Lumbo *Auto* *Ducum* z koźnych
Proutacicy *Antiquitate* idących,
 maa

mam pro Parte Sauginis *Ducalis*
non negligenda Consideranda.
Wprzod iednak Externorum w tey
máteryey położe Zwyczáie. In
Imperio Romano (iáko Rodericus
Suarez pisze) *Ducum* Imperij Di-
gnitas zostawáta w tey tylko Oso-
bie Personalis, ktora iei dostapítá.
Potym zás ad Hæredes, Oyczytym
nie iáko Sukcessem, y splendorem
tym zágruntowanym, translata sen-
sim mansit. W *Hispanici* (o czym
Duarenus y Heigius, obay Iurif-
cõsulti Scriptores twirdzã) *Ducalis*
Dignitas nieodnowiona per *Regem*,
nigdy do Sukcessorow dziedzicz-
nych non transibat. Teraz ia, hisce
subsumptis, Niosę *Waszym Xiazecym*
Mo-

Mościom, Iasnie Oświeceni Xiazeta,
 w Woiewodztwach naszym Ruskich
 ządziejczeni starożytnie hanc
 Lauream Claritatis, oraz & Felicitatis
 Waszey, zescie przez *Krolow* Pánow
 naszym, przez Stany Koronne, y
 Sancita Praw Pospolitych, są Solidati
 w Przogatywach *Xiazeczych* Przyrodzo-
 nych. Y co wam Dawnych *Antecessorow*
Przeiwitnych, w Tytulách waszych
 vfundowały Pergama lánne, tego y
 Oyczyzny naszej *Regia*, miec in
 Caligine nie chciała. Wyráziwszy
Przywilei Vnionis Ziemie Wolynstiei,
Xiustwa Kijowstiego y innych z
 Koroną, ze niemacie bydz
Degeneres w splendorách
 Przodo

Przodkow Successores, y *Xiazety*
 Was (przy Conseruacyey świebod
 y Praw) liquido o tytułowal Stylo.
 Æqualitate Patricia wprawdzie
 gaudetis z nami, y wszędzie z In-
 corporacyey zaśzley, nie tylko à Sā-
 guine vt Soboles Magnorum, lecz
 a Meritis y od Praw, a od społeczn-
 ności ziednoczoney Præcellitis im-
 Dotato Gentilitio Honore, wspie-
 rając go Virtutum Magnitudine,
 Bello Paceq; vstáwicznie exercitā,
 lecz y *Xiazecych*, Denominacyey
 Tytularnych, iáko nie macie prz-
 cisam decedentiam, iáko jest od-
 nowiona per Reges, y do Sukcesso-
 row dziedzicznych facultate per-
 petuā transijt *Mistr Waszych* Cõsue-
 tudo, iáko Roderykowej de
 Du-

Ducibus Imperij y Hiszpańskich Hy-
storykow o tychże Xiazstach, opi-
 mę jest od Przodkow wászych zá
Zygmunta Augusta 1569. Roku ná
 Seymie Koronnym Lubelskim pro-
 uisum, á to Wam niższe Punkta
 z Przywileiu Przywrocenia *Ziemie*
Wotynskiei do Korony przynoszą y
 Dant Lauros Vestros Ducales.

1. Punkt Folio 159. w Constytu-
 cyách tak sonat. Osobliwie
 też to, tym Przerzeczonym
 PP. Rádom nášym Duchow-
 nym y Swieckim, *Xiazstom,*
 Pánom, Vrzędai kom Zieni-
 skim, Szláchcie, y wszytkie-
 mu Ryceritwu *Ziemie Wo-*
łyńskiei, y Poddanym ich
 z łaski

z łaski naszej Krolewskiej
zostawujemy, iż wszelakie
sprawy &c. &c. Tu mając
specyfikowane Xiążęce Tytu-
ły, słuchajcie Testimonium
Tullij o tym. *Nulla voluptas
humana, videtur propius ad Di-
vinam accedere, quam ea dele-
ctatio, qua ex Honoribus perci-
pitur.*

2. Punkt Folio 158. K temu znay-
dujemy, y osobliwie to wáru-
jemy, iż Pánowie Rady nasze,
Duchowne y Swieckie, *Xia-
zeta*, Pánowie, Szláchtá wszy-
stká y koždy zosobná, Oby-
wátele przerzeczoney Zie-
mie Wołhyńskiej, to jest Wo-
N iewodz-

iewodztwa Wołyńskiego, y
 Braclawskiego, ktoregożkol-
 wiek Statu, &c. &c. Y tu
 in Titulis Denotowani, przy-
 patrzenie tej Rzeczyp. Koron-
 ney Scianom, iakowemi Pe-
 rifiromaribus poobiiáne. *Civita-
 tatem Pontic bus & Picturis, atq;
 Auri Copia conditorari pulchris
 est, sed longè pulchrius, magna
 Vnus Coronatam est.*

3. Punkt Folio 157. Jákóz spewney
 wiadomości naszey á z woli
 vprzemey á osobliwey y za
 osobliwym y dobrowolnym
 pozwoleniem Rád naszých
 Duchownych y Swieckich,
 Xiozat, Pánow, Marszałkow,
 Vrzę-

Vrz
 y w
 kie
 thy
 zár
 w W
 wra
 T
 wro
 Incc
 Liter
 ze
 nych
 Dog
 Virt
 merce
 A Na
 (ktor
 rozm

Vrzednikow Ziemskich, Szlaczty
y wszystkiego Rycerstwa y wszyst-
kicy przerzeczoney Ziemie Wo-
łhyńskiej, tym Listem Naszym iuz
zaraz w spolecznosc w czesc y
w Wlasnosc Korony Polskicy przy-
wracamy.

Takowez Demostracye w Przy-
wroceniu Ziemie Kiiowskicy y w
Incorporowaniu *Wielkiego Xięstwa
Litewskiego, o Xiążeczych Tytulach,*
ze sa w Przywileiach pomienio-
nych ekstructa, bezpiecznie na to
Dogma podpiszecie sie. *Excellenti
Virtutis Prærogativa, nulla Gravior
merces est, quam Testimonium Publicum.*
A Natales Wasze Rzymian, more,
(ktorzy wiec Reuoluciom Nataliu,
rozmaicemi Præludebant Trium-
phis)

phis) z *Ouidiuscens* w Toge taką
Przyodziańnym celebruyeie.

*Scilicet expectas solitum tibi moris
Honorem*

*Pondeat ex humeris, vestis ut
alba tuis.*

Na tychze Seymikach, ieśli się spodziewasz kiedy, Praesentiam Infułatow, osobliwie Biskupow w wielu Woiewodztwach Ordynowanych, (ponieważ y Constitucya 1565. Roku ferowana, Rádom Duchownym z Swieckimi bywać ná Seymikách, y korrygować Artykuły pozwalá) powinienes dáwać ná Liscie takowy Tytuł.

Iacnie Wielebnym, Iacnie Wiel-
możnym

możnym, Wielmożnym, Oświe-
conym Ieb Mościom PP. Dy-
gnitarzom, Xiażetom, Wzranci-
kom y wśy stkim Rycerstiego Sta-
nu Woiewodztwa N. Obywate-
lom, na Sejmik N. Zgromadzo-
nym Mym MM. PP. &c. &c.

Nie wstępuy zemną (ktoś nie
wiadom) w Zadną Quazstya o to,
żec radzę piśać naprzod Iainie
Wielebnym; Gdyż nie tylko ex pō-
dere Ecclesiastici Status) Naywięk-
szej mimo wszystkie Stany Ex-
cellencyey) iest o tákiey Obseruā-
ciey infallibile iudicium moie, ále
też, Recto hoc vsu własności tra-
ctum. Y żebyś piorá mego, eo
Scommate nie tylkał ignarus rze-
czy,

czy, że od Komży y Zákrystycy
 Zaczętem Tytuł (bo niektorzy
 nie dawáli więc Imprimować Po-
 litycy hunc sensum sobie , á minus
 sędzili Politum Stylum) masz iáko
 Szláchcie suspicere Koronne o tym
 Práwa. W ktorych vbiq; znay-
 dziez, od *Krolow Icb Mitóci* ná-
 szych y à Republicá, non diminutá
 w Tytułowaniu takim Duchow-
 nych Authoritatem. Kiedy w Cō-
 stitucyách piszą, *Naywielebnieyszy*
w Chrystusie Ociec, Xiadz etc. etc.
 á dopiro potym *Kastellanow, Wo-*
iewodow, y innych Officialium Affi-
 stentiam, circa Statutas Leges pro-
 dukuią. In Curiá nawet Regali,
 tymże sposobem pisząc *Listy,*
Ney

Naywielebniejszych y Wielbnych,
 (absque Dede ore Styli) intytula-
 cией tych zazywają. Czeniz y?
 masz bydz inakšzy Cenfor. A swo-
 iciey Moralizáciey, bądź wyższy,
 bądź scrupulozor, nád własne Mo-
 narchy indagator.

Do Trybanatu Koronnego.

Jaśnie Wielbnyim, Jaśnie Wiel-
 maznym, Wrelmoznym, Osiwie-
 conym, Trybanatu Głownego Ko-
 ronnego y Sadu, Ich Mości m Pa-
 nom Deputatom Saowym, na
 Trybunale Lubelskim zastadaca-
 cym. Moim Wielce Mośawym
 Panom y Braći.

Albo, iako cie, W Vnizonosci,
 bądź

ładź Stanu twego Powinności, du-
cet decisia Wwagi twoiey ku tym,
ktorzy są Praw twoich, y ciebie
z niemi

**Tutores,
Custodes,
Iudices, &**

Vindices Rectissimi

zawsze. Ktorzy są Słońcem O-
świecającym, wszystkie y nayskryt-
sze Sprawiedliwości, & tanquam
Altare Sanctum. Ktory jest Boskie
Dziło, **Minister Dei**

Vindex in Iram, ei qui
Malum agit. Iako Trybunał Ko-
ronny, (*Andrzej Lisiecki, Instygator*
Koronny, w Xiędze swoiey, O
Splendorach Trybunałskich wyda-
ney) takowż definiował **Dignitatis**
Astno-

list
go

nał
Rz
náz
ski,

tru
din
nier
pari

Wie

Dep

dom

ko z

náz

Pod

Offi

ltnością. Takież do *Piotrkowskiego Trybunału* masz pisać.

W Tytułach twoich, do Trybunałów drugich, (które pospolicie Rzeczp. peculiari Constitutione nąznacza y składa, iako to *Rądomski*, aby *Koronny Trybunał* nie zatrudniał się *Vniuersalny*, multitudine spraw *Skąrbowych*) żebys nie niemylił w *Obseruancyey*, życząc *pari Ornamento* pisać. Y *lądnie Wielmożnym*, *Ich Męciom Panom Deputatom Sądowym Trybunału Kądomskiego*, Tytuł sędzić. Nietylko z tey rącyei, że tam z *Senatu* nąznaczeni *assident Proceres*, *Podkomorskie*, *Starości*, y *Ziemskie Officia adiunguntur*, lecz, iż *Au-*
 N 5 *thori-*

thoritate & Securitate Iudicij Ordinarij Trybunatu Koronnego obwarowani ci Sędziowie, mają cōmunicatum ius wszystkich Splendorow, Powagi, y bezpieczeństwa, od niego. Tam ten zaś otrzymał Vicem Máiestatow Páńskich. Ztąd też (od Moralistów) & *Reges* huius Anni, którego kto sędzi Trybunał, y nań jest obrany, *laudabiliter & tublimiter appellantur.*

Przytępuy cum pari Veneratione, do *Trybunatow* y tych, które, Vigore uchwały Seymowey, designantur ad aliquem Specialem w Woiewodztwach ktorych y w Powiatách Actum. Ták też y *Commissiye*, *Commissordynowane*, omni *Maioritate* Tytułow (będące non
intra

intra minoritatem Funkceyi sw-
ich) máią bydz od ciebie honesto-
wane.

Do Akademiei Krakowskiej
(atq; hoc Indice & Obseruatione)
do innych Akadémiei
Tytuł.

Nizeli iednak eluscet Inscriptia
Tytularna, spectes ad hanc cogni-
tionem, że *Krakowska Akademia*,
Anno 1401, Wiekopomną Sprawą
y Godną, *Władysława Jagiela* za-
łożona, cum tanto emolumento
Rzeczypospolitey y Kościoła S.
Professyami floruit Nnuk, że Alu-
mnos swoich, ku Sławie y Ozdo-
bie Korony naszey, ad tanta Digni-
tatum fastigia erigebat, iż & amplif-
simā

tnam partem Senatus, y locuple-
 tem Ecclesie Romanæ utilitatem,
 Osobami swoiemi amplectebantur,
 referebantque. Tantorum Virorū
 przistanciam dignissimā, gdy intueor
 (iakoć niżej potoże Nomina &
 Numina Familiey Wielkich) nie bez
 osobliwey y sam pociechy bydz
 muszę, że z Domu mego, Gens pe-
 rantiqua Topororum, institutis A-
 kademiey enutrita, Oyczyzny
 naszey Curullibus adesse solebat.

*Jan Teczynski Roku 1456. byl Mi-
 strzem Akademiei, potym Kassel-
 lanem Krakowskim.*

*Mikolaj Teczynski Roku 1463. Ba-
 ka'arzem, potym Wojewoda Krak-
 skim.*

Miko-

Mikołaj rursus Teczynski, 1468. Roku,
Mistrzem, potym Kasztellanem
Krakowskim.

Gabryel Teczynski, Roku 1473. Ba-
kalarzem, Vir Militiae, w Wolo-
szach zginął.

Mikołaj Koniecpolski, Roku 1459.
Mistrzem, potym Kasztellanem
Rosperskim.

Zbigniew Oleśnicki, Roku 1459. Ba-
kalarzem, potym Arcybiskupem
Gnieźnieńskim.

Kmita z Wisnietza, 1463. Bakala-
rzem, potym Martis & Artis clarus
Civis Koronny.

Stanisław Korozwiecki, Roku 1459.
Bakalarzem, potym Kanclerzem
Koronnym.

Andrzej Roza, Roku 1458. Mi-
strzem, potym Arcybiskupem Gnie-
znieńskim.

Czesław Korozwiecki, Roku 1462.
Bakalarzem, potym Kanclerzem y
Biskupem Krakowskim.

Jakub Ligeza z Bobrku, Roku 1491.
Mistrzem, potym Kastrellanem
Woynickim.

Andrzej Oporowski, Roku 1460.
Mistrzem, potym Biskupem Kujaw-
skim.

Ian Lubrancki Roku 1478. Mistrzem
potym Biskupem Poznańskim,

Piotr Tumicki, Roku 1490. Mi-
strzem, potym Podkanclerzym y
Biskupem Poznańskim.

Epistolographicum

236

Bartholomiej Samowłski, Roku 1494.
Bakalarzem, p. 8. m. Godnym Sy-
nem Rzeczypospolitey.

Gerzy Myszkowski, Roku 1501. Ba-
kalarzem.

Lenard Myszkowski, Roku 1504. Mi-
strzem.

Benedykt Myszkowski, Roku 1501.
Bakalarzem.

Achasi Jordan z Zakliczyna, Roku
1506. Bakalarzem.

Ian Ocieski Bakalarzem, pułym Kan-
clerzem Koronnym Starosta Kra-
kowskim y Zatorskim.

Ian Pilecki Rektor Vniuersitatis, Ka-
nonik Krakowski Roku 1458.

Stanisław Hofius Roku 1521. Baka-
larzem.

tarzem, potym Cardynalem y Biskupem Warmińskim.

Marcin Cromer Roku 1530. Biskupem, potym Biskupem Warmińskim.

Y inſych wiele, iako in Scientijs Artium Vorſatiſſimos, tak w Rzeczy-
poſpolitey Spektatiſſimos Viros, A-
kademia Krakowſka Sacrauit luci
& poſteritatis pamieci.

Do Rektora tedy Akademicy,
gdy będzie in Sacris ktory, pro
Exemplo do teraznieyſzego
Tytuł Łaciński.

Perilluſtri, Magnifico, & admo-
dum Reuerendo Dño, D. Andrea
Kucharſki. S. Theologia Doctore
& Pro-

Professori. Ecclesie Cathedralis
Cracouicensis Canonico, Col-
legiate Sanctorum Omnium Prae-
posito. Almae Academiae Craco-
uensis Generali Rectori, &c. &c.

Do Podkanclerzego Akade-
mici.

Perillustri & Admodum Reue-
rendo Dño Stanislao Zurkowski
S. Theologiae Doctori & Profes-
sori, Protonotario Apostolico, Prae-
posito S. Floriani ad Cracouiam,
Custodi Opatouiensii. Collegij Vla-
dislaniani Prouisori, Almae Aca-
demiae Cracouensis ProCancell-
lario.

Do

o Cara Moskiewskiego Ty-
 t krocki. Nie specyfikując Dicio-
 nes Moschoru wszystkich, lecz
 tylko praecipua Essencialia
 onych.

*Boza Miłoscia, Wielkiemu Ho-
 spodaru, Caru, y Wielkiemu Knia-
 ziu, Alexiu Michatowiczu, Wsio-
 ia Wielikocie, Malsie, y Bitoie
 Rusi, Samoderzcu, y Mnobich
 Hospodarstw, y Ziemi Wschodnich
 y Zachodnich, y Siewierskich, Oy-
 czycu y Diedzicu, y Nasledniku,
 y Hospodaru, Obiadatelu, Jego
 Carstiemu Wieliczeztwu.*

In serie materyei pisac

*Waszego Carstiego Wieliczeztwa.
 Albo Waszej Carstiej Mosci.*
 Od

Odmieniac Stylu niechciej^{icb}
 Y od Ruskiego w Słowách Con-
 textu, do Polskiey (iáko Lingua
 Suavioris) compellaticy non de-
 scendas. Ináczey álbowiem, y
 discrepanter souebis Koronne z
 Moskwą Paćta. Ktoremi stabilitū,
 Ruskie do nich Idioma. Czym
 oni Religiey swoiey prospicere,
 (żeby y ięzyká odmiáną naufragi-
 um non pateretur) rozumieli. Ty-
 tułow nihilominus *Carstich*, zyczy-
 szli Amplifikacyą wiedziec, apprehendas niższą.

Dymitr Car Moskiewski,
 Zięć Mniszka Woiewody Sendo-
 mirskiego, takiego (według swe-
 go vpodobania) zążywał Tytułu,
 iáko

2 ko Gwagnin Filio 74. W Opisa
 4 aiu Moskiewskiej spomina Zie-
 mie, y wypisał nie
 inakszy.

Dymitr Iwanowicz, *wszystkicy*
Ruśi Iedynowładca. Vglickie,
Gradzickie, Włodzimirske, Mo-
stiewskie, Nowogrodzkie Xiaza,
Kazarstiego, Astrachanstiego, Sie-
biorstiego, Państw Hospodar.
Pstowskiego, Smoleńskiego, No-
wogrodu Wielkiego, y innych
Wielkich Xiastw, Pan y Wielki
Kniaz. Ziemie Moskiewskiej y
Czernichowskiej, Rzezanstiej, Ros-
soxstiej, y wszystkiej Siemistiej
Ziemie Rzadca y Hospodara Ca-
row Rusynstich, y

taki
 Mo
 niu,
 O
 stwa
 go
 go,
 kich
 abo
 skie
 sow
 na

Ziemię, Cyrkaskich, Ceremiskich
 y lubowskich Kniaziow, y wszy-
 skich Państw Moskiewskich Mo-
 narchiei Podległych, Hoſpodarow
 Hoſpodar, Pan y Dziedzic.

Wasil y Syn Wasila Iwan^o
 taki sobie przywłaſzczyl Tytuł
 Mowię dla tego o przywłaſzcze-
 niu, iż według Gwagnina Filio 40
 O Opisanu Moskiewskiego Xię-
 ſtwá, od Czáſc w Kuryká Pirwſze-
 go Xiążęciá Nowogrodu Wielkie-
 go, wſzyſcy Xiążęta Ruſcy, Wiel-
 kich Kniaziow Włodzimirskiego,
 ábo Nowogrodzkiego, ábo Mo-
 skiewskiego vzywáli, áz do Czá-
 ſow Wasila, Iwana Wielkiego Sy-
 ná Oycá Iwaná Waſilewiczá Ty-
 tułu.

tulu. Ktory Tytuł Carstsi y Imię dopi ro, niższym assumpserat wyrazaniem.

My Wielki Pan, Krol, y Wielki Car wśystkicy Rusi, Iwan Wasilewicz. Wielki Kniaz Włodzimierza, y Nowogrodka Wielkiego. Mostkiewstsi, Pstowstsi, Smolenski, Twerstsi, Iugurstsi, Permiystsi, Wiatkowstsi, Bułgarstsi, Krol Kazanstsi, Astrachanstsi Pan, y Wielki Kniaz Nowogrodu mniejszego. Czernichowstsi, Rzezanstsi, Wotochdyistsi, Rzebowstsi, Bielstsi, Rostkowstsi, Iarostawstsi, Potocki Biatowiezstsi, Vderstsi, Obdorstsi, Kondymyistsi Pan. Siewierstsi y Libanistsi. Y wielkich Krain na Wschod

D

An

W sehad Stonca, na Południe, na
Puinoc y zachod Panuacy. Pan
Wiasny Przyrodzony, Dziedzic y
Następca.

Do Cesarza Tureckiego od
Krola Polskiego Tytul.

Serenissimo, & Potētissimo Prin-
cipi Dno Sultan Amurat Chara,
Imperator Maximo Constantino-
politano, atq; in Asia, Africa, E-
uropā. Persarum Arabum, Sy-
ria, Cypri, Aegyptiq; Demino A-
mpico & Vicino naszro Charissi-
mo.

Ante Seriem Listu, tak pisza.

Serenissime & Potētissime Prin-
ceps. Dñe Vicine, & Amice
nostre Charissime.

Pod

Podpis pod Listem.

*Ad Mandatum S. R. Maiesta-
tis Proprium.*

Ktoby iednák, chciał wymie-
nić *Domnia* co celnicysze w Ty-
tule *Cesarza Turckiego*, może de-
promere z *Englerbegow*, co iedno
soat z Nuncupacją *Basow*. A ci,
ná iákie od niego, są Podzieleni
Classes, y Territoria iákoby Admi-
nistratiua, przeczytay Wszystkich.

**W Asyey Ordynowano
Trzynastu.**

To iest:

*Notolie, Caramania, Damascis
Aleppi, Tripolis, in Syria, Babi-
lania, Balsare, Caramachacona-*
mi,

mi, Edra, Linasyi, Marasy Cy-
prio

W Europie Trzey są

To jest:

*Gracia, Budensis, Tomisua-
rensis.*

**W Afryce Trzech także
Rządzi,**

To jest:

*Kaisti, Trypolsti, y Algierski Pa-
sa, a bō Bassa, Lacinnikom Vn-
garior Stylus Bassa, a w Polstwie
Stylus Pasza.*

A nad Pomienionemi Pałani,
przeest Maritimus Ieden, Beglerbey,
Brzegami Morłkiemi y Ialazani,
(Panitwu Oromankiem pod-
głemi) zawiaduiący.

O

Te-

Temuz Tureckiemu Cefarzo-
wi, Tytuł niektorzy (lecz nie
o 1 Krolow) dawają y taki :

Serenissime & Potentissime Ce-
saræ Maestati, Principi & Dño.
Dño Sultan Amurat Chan, Im-
peratori Maximo Turcarum Con-
stantinopolitano. Asia, Africa,
Europæ, Persarum, Arabum, Sy-
ria, Cypri Aegyptiq; Principi. Ce-
terorumq; Regnorum, Prouincia-
rum, Ducatum, & Multarum
Gentium Dynaste. &c.

Do Mustyego, albo Mustego,
Poty Othomáńskiey Naywyższe-
go w ich Duchowieństwie Páste-
rza y iákoby Pátryárchy, od
Senatorá Tytuł.

Kasnye

Jaśnie Oświeconemu, Najchwalebniejszemu, y między Duchowienstwem Musurmanstwu Zakonu Machometowego nayprzedniejszemu Prymasowi, Muszczemu Jego Mości, a iako Dobremu Przyjacielowi, Mnie y Najświeższemu Koronie Polskiej Zyczliwemu Sasiadowi.

Ten, Religiey Machometskiej Antistes, taką od Cesarza obseruatur Powagą, iż iego cecilia in Ciuilibus & Criminalibus, in Inferendo Bello, lubo rządząc o Okazyey Imperium Tureckie cōseruuiący, non retractatur nigdy. Ostrożny jest przecię, w tej tak ważnej Eminenciey swoiey, iako Historycy

opisuią. Gdyż na Dysguſt Ceſarſki
nie rad żarabia perſuaſiami ſwemi.
Y owſzem ad Placitum Principis,
ſtoſuie zdanie koſzde. Ták teſ Ef-
ſata rzeczone, (miárkuiać Tem-
poris opportuna) odmienia. Plinij
podobno (ze *Aula puerumq; Viri or-
alud loquuntur Principi, ta itoq; ali-
ud ſub peſtore claudunt*) praktykuiać
náukę o ktorym *Muſtiu, in Praxi
Politica Philippi Honorij Filio 114.
(iákowa induit v ſwego Ceſarza
Frontem)* doczytaſz ſię.

Do tegoż Muſtego Laciński
Tytuł.

*Illuſtriſſimo Principi. Ampliſſi-
mo Machmetani Ordinis, Ma-
gno ac Primo Interpreti. Sere-
niſſi-*

missima Porta Othomanica su-
 premo Sacrae, à Consilijs Pu-
 blicis & intimis Secretariis con-
 sultissimo Moderatoris Magnifi-
 co Dño usque, et tanquam A-
 mico, mihi, Serenissimoq; Regno
 Poloniae additio.

De Wezera Tureckiego.

Jaśnie Oświeconemu, Wulmo-
 znemu y Najwyższemu, Nara-
 źniejszego Cesarza lego Mości
 Othomanstiego Wezera lego
 Mości N. (tu mianować Imię y
 Agnomen) Passy N. iakim be-
 dzie, napisać) Przyjacielowi
 wnie Mościwemu.

Niepilza, Memu Mościwemu
 y Przyjacielowi. Zeby Narodowi
 Affe-

Affectatæ mentis, ktorzy mieć prą-
gną Chrześcian wſzyſtkich, Pari-
turos ſobie, nie oznaczateſ w Li-
ſtách Dominij Proprietatem. Od
ciebie w tey Obferuie, Memu
Mſciwemu Pánu. procumbentem.

Do Wezera Laciński.

*Illuſtriſſimo Principi. Magnifico
& Supremo Sereniſſimæ Othoma-
nicæ Portæ Veſitio, Gubernande
Prouincia N. (tu wymieniç Re-
gionem) Collocato Baſſa, Dño N.
(tu imie y Cognomen) Amico
Obſeruantia Ornato.*

A ieſli nápiſzeſz, *Amico Hono-
rando. Obſeruando, Colendo*, nie przy-
daway *Mihi*; Gdyż maſz abeſſe
procul

procul y twoy *Senator*, od ktorego
pisałbys, od tey *submissiey*, ktora-
by cię *institueret* *Ministrum* nie iá-
ko, Powadze *Othomanstier*.

Wezerow w Turcech, żebyś
wiedział *Dignitatem*, y co iest zá
Vrząd tychże, *capesse* *Informacya*
krutka. Iest *Cezrskim* naypir-
wszym *Vchem*, ktoremu opowia-
dáia, *explikuią*, *proponuią*, *momé-*
ta *wszelákie*. *Responsa* od *Cesarza*,
y *lussa* tegoż *intimuią*. *Wezer* sam
Poczry, *Ambassiaty*, *ex* *tot* *Regnis*
o *Wszystkich* *Interuenientiach* *od-*
bira y o *Progressach*. *Przez* *ręce*
iego *Vpominki* *dochodzą*. *Vrzędy*
Commeritis, *Zwierzchnosci* y *Ho-*
nory, *distribuit* od *Cesarza*. *Sam*
do *Rády*, *do* *Expedyciei* *Poslow*,

do Prouidowania Prouinciom *Oto-*
manskim, do Cryminatow, do Po-
 tocznych Spraw koźdych, iako
Procesar, y drugie *Regiminis Ca-*
put, należy naypirwei. A przecież
 Gubernę tak Wielomozną, z O-
 strożnością niemiałą, (cum spe iá-
 ko mowia & metu) z Respektami
 ná Persony y Stany, dla odmienney
Cesarskiej Náтуры, dla Inuidyey nie-
 macy amulanrow traktuie. Gdyż
 z *Cesarzem*, infzym Vrzendnikom,
 w ten czas tylko Conferęcya przy-
 godna bywa, gdy iádąc ná koniu
 zawoła ktorego. A *Vezetowi*,
 zázwie *aditus parat*, y w koźdym
 miejscu *Volny*. Tak w *Pokoiu*,
 iako ná *Dywanie*. To jest ná Pu-
 publi-

blicznym tym Auditorium, Spraw
y Rad przypadających Cesarzkich.

Do Paszy Sylistryjskiego.

Jaśnie Wielmożnemu Jego Mości
Panu N. Najśniejszego Cesarza
Jego Mości Othomanskiego, nad Mo-
rzem Czarnym Mehmetowi Wiel-
kiemu, a Sylistryjskiemu Orzas-
kowskiemu, y Okolicznych Ziem
Beglerbegowi Przysięcelowi
Wielce Mościwemu.

A po Łacinie pisząc, przydawai
Maximo Bassa. Miał z Wezer-
skiego Tytułu impet, y Normam
Concinnanda superscriptionis.

Do tychże Passow Sylistryi-
skich pisząc, pomni mu Zupetne
exhi-

exhibere Tytuły. Iáko bowiem
wszystkie Narody y Status, mnie-
máią się deformari Tytułow v-
szczupleniem, ták pogotowiu
Othomani, prágną hoc Vnguento
fragrare. A że *Sylistryjscy* Guber-
natorowie, częstokroć od Turczy-
ná, assumuntur ná *Hetmanswa*, tedy
do tákiego, który nim zostanie
(w czym ma bydz instructus peri-
tia scribent) potrzebá po wymie-
nieniu *Pastwa*, ták tu przydawać
Hetmanští Vrząd. *Beglerbegowi*, y
Wojst Othomanštích Naumorskich
Hetmanowi. *Przytacielowi wiece* *Mo-*
scowemu.

Non inani obseruatione, pisze
ia tu *Wiece Moscowemu*. Ynie z ap-
pre-

preciathey Przyjaźni (od kogo mitterur Littera) ta Comitas verbi. *Wielce* s wchodzić będzie, lecz strzegąc się Efficientem nie iako adpromissionē subagnitionis, w tym słowie *Memo Mościwemu.*

O Beklerbekách, to rozumiey, iż tē Vrząd, znaczy Rotmistrzowstwo v Turkow.

Do Kaymakana.

Iaśnie Oświeconemu Xiazeciu N. Najasniejszego Cesarza Iego Mości Osbornińskiego Kaymakanowi Przyjacielowi, &c.

Natę Vrząd, ab Origine suā Turcz instituuntur. Y z żadnym Narodem Lenia iego, procz *Atka-*

ranstym, żeby nie była zmieszána
vpátruią. A skoro przy *Moscheach*,
ad Seruitia ich *Meczetow*, y tárnze
Dogmata addiscenda, wychowan
będzie, ten ná Funkcyą *Kaymakani-*
ską, dla Administrowania Sprawie-
dliwości wszystkim, eleuatur.

Do Czauzow, Starostow,
iákoby ex solito pisuią *Stawnemu*
N. Czaußowi Othománskéy Naia-
śnieyssey Porty, Przyacielowi nasse-
mu Dobremu. Albo Przyia-
cielowi nam Zyczliwemu.

Pod Cesarzem Tureckim, iż
Wołoscy *Hospodarowie*, *Multáńscy*,
ták też *Xiazeta Siedmigradzcy*, *Con-*
micinio nam bliżscy rezyduią, y sa
tego

tego
z ná
ti. m
miej
non

Do

In Ser

tego Paná Omagiati Proceres, a
z nami często miewają konferen-
tiam Epistolandi, dla tegoż w tym
mieyscu, superscrypcie Stanu tego,
non Incompetenter produkuie.

Do Xiążęcia Siedmigródz-
kiego.

*Illustrissimo ac Celsissimo Princi-
pi. Dño N. Transilvaniae Prin-
cipi, Partium Regni Hungariae
Dño, Sicularum Comit. Dño &
Amico Observandissimo.*

In Serie pisza,

Celsitudo Vestra.

Eiusdem Celsitudinis Vestra.

Bonus, Addictus,

Fauentissimus

Amicus & ad Officia Paratus.

P

Tak

Tak iako komu, z Corresponden-
ticy z wzięty nie zda się deesse.

De Hospodara Wołoskiego.

Iasme Wilm. znemu Iego Mości
Panu N. Woiwodzie y Hospo-
darowi Ziemi Moldawskich Memu
Mściwemu Panu y Przyjacielowi
Similiter do Multanskiego pisać
Hospodara. Prouinciey tylko im-
mucowawszy Nuncupatją. To jest,
Woiwodzie y Hospodarowi Ziemi
Multanskich.

In Serie Listu.

W asia Hospodarska Mość.

W asia Hospodarska Mość.

Ante Seriem Listu wewnątrz
nie mianuicy Hospodarem, ale
tak piszemy.

10

*Iśnie Wielmożny Mości Panie
Wojewodo Ziemi Moldawskiej.
Moim Miści Pansey Przyjacielu.*

Do których, iż piszemy Polio-
riori Ceremoniâ, dając im Obseruac-
Memu Miściwemu Panu, merentur
naprzod z Wiary Chrześcijańskiej
(że tam nie bywają plerumque
Machometani, lecz ritus Greci *Ho-*
spoddrowie) eam Elegantiam Styli.
Potym, ex Contracta olim Familia-
ritate Vicinâ, iakoby z Koroną I-
denticâ, kiedy tam bywâli y nasi
Terrigenæ, Wojewodami. Alternat-
tâ potym, raz *Krolow Polskich*,
drugi raz *Ochomańska* podawani.
O czym Annales y Obseruacye Ko-
roane docent, że tam naszym lu-

256 Promtuarium
ritdykeya exercebatur. O czym
y Kromer Polski opisuiac Tempo-
ra Kazimierza Trzeciego, Anno
1456 decurrentia, folio 466. te-
formalia pisze.

W Ziemi zaisie Woloſkiej, tychze
czasow, na mieisce Hospodara,
truczna od swoichze Wolochow,
umorzonego, Piotr o którym sie
wyzej mowito, za zyczliwoscia lu-
dzi tamtych w Panſtwie, nastopnio
a wyprawuiac do Kroia poksi-
kroc Posty, zaledwie wzdy, na
rozzerwany, w tak wiela razem tru-
dności, pozwolenie y approbacia
otrzymal.

Tenże Historyk, subsequenti
folio 467. to connotuic.

Zkadze

Z
nia W
bucar

Zkądze też dochodzamy, że tegoż
 Roku, y tenże właśnie Hospodar,
 Spolecznie z Radnymi Panu swoi-
 mi, wyprawit był do Mochometa
 Cesarza Tureckiego, dokupuias
 sie w niego, baldem dorocznym
 (dwa Tysiacy Czerwonych złotych)
 Pokoim. Abowiem Turczyn,
 podbiwszy Państwo Konstantyno-
 polskie, okrutnie Wološta Ziemie
 Woiewoi. Poniewaz Polacy Woy-
 na Pruska na ten czas rozerwani
 bedac, sąsiadom y Holdownikom
 swoim Wolochoim, dodać ratunku
 nie mogli.

Znowu, Folio 413. za Pánowá-
 nia Władysława Trzeciego, Tri-
 butarios Hospodarow Woloških

Krolom Polskim alleguiac, indukue
 ie dzial *Stephana* ná *Bessarabie Krai-*
nie, y *Kiliei*, á *Heliassa* rodzonego
 iego, ná dzierzawách Gurnich y
Soczawie, przez wspomniánego Mo-
 nárche nášzego posádzonych y ok-
 dyuidowanych. Po ktorym roz-
 dziele *Heliass*, przybywszy do *Lwo-*
wa, Omagium Krolowi oddawał,
 Przysięgę wykonał, Chorągiew
 pod nogi Krolewskie pokladał, y
 Dań dorocznią (to iest sto koni do
 Staynie, Sekielskich, cztery sta
 sztuk materycy iedwabney, tyloż
 Wołow, y 200. wozow Wyziny)
 imponowaną ad exoluendū, akce-
 ptował. Co iteratō z *Stephanem*
 elapso quadriennio, conjunctim

z *Sen*

z *Senatō Włoskim* uouebat Sacramento, y exequował. A in *Vim* gratitudinis, ná instantiã swoię, *Odrowazowi Arcybiskupstwo Lwow* stie po lanie *Rzeszowlkim*, który *Haluckie Arcybiskupstwo* do *Lwowa* prezeniosł, conciliauic. O ym czytay, *Folium 413 y 359 y Foliũ 19.*
 W Opisywaniu *Ziemie Włoskiej.*

Poglądając ná tę *Munia* gospodarow *Włoskich*, ze o nich *Triticum Problema* wiedzcie (Tak ta rzecz trwała y *Pewna*, iako *W Włoskie Panstwo*) obrepic *Pamięci moiei Lógobardow* w *Odmienianiu* *vstãwicznym Principũ*, *zwyczaj*, iezeli nie *zràd Turcki* *Cesarz*, *Hystoryami instructus*, ie-

daych Vafallos twoich amolirur,
 drugich Collokuie natomiast. Gdyż
 Narod wspomniany wyzey, poſt
 Longinum Exarchā, mając Duces
 dopiro Creatos, tym Prawem Pro-
 uincyony Miſtom dawał Princi-
 pes ac Praefectos, aby ich, albo
 z mieyſc (ex vſu meliori yz ſame-
 go nawet vpodobania) odmieniał,
 albo Tytułem abdykował nādā-
 ny. n. O czym, Philippi Honorij,
 Apoteſma in Politicis, Folio 270.
 concordui z allegatā moją.

**Do Hana Tatarskiego krotki
 Tytuł.**

*Iaśnie Oświeconemu, Wolnemu
 Wolnych, y Wielkiemu Wielkich
 Orda Carowi y Hanowi lego Mo-
 ſcy*

Epistolographicum 262
ści Krymskiemu, Szemskiemu,
Czerkieskiemu, Białogrodzkie-
mu, Kipczaickiemu, Nabaickie-
mu, Vrumber, y innych Wielkich
Ord Panu. Pr. Jacielowi wielce
Mościwemu.

Do Hana dłuższy Tytuł.

Jaśnie Oświeconemu, Woinemu
Wolnych, y Wielkiemu Wielkich
Ord Corowi, Krymskiemu, Oczak-
owskiemu, Nabaickiemu, Czer-
kieskiemu, Petyorskiemu, Pere-
kopskiemu, Dobruckiemu, Kip-
czaickiemu, Budziackiemu, Bilo-
gradzkiemu, Seimanskiemu, (al-
bo Szemskiemu, gdyż wrogom
do pisujemy) Vrumber, także Ta-

tey y Tumanow, Hanow iego
 Titul y innych Wielkich y Ma-
 tych Ordanow. &c. &c.

Barzo ten Tytuł amplectebā-
 tur, gdym exacie y iako muwia, ad
 Amum, pisywał ten posledniy-
 tzy od I M Pana Hermána, specifi-
 catis Ditionibus Hanow.

Do Hana, od Krola I M.

Wielmu Wielnych Ord Carowi,
 &c. &c. a po wymienieniu Hansów
 y Carów iego, additur Przyja-
 ćlowi y Bratu naszemu.

Do V Vezera Hanskiego od Senatora.

Iasnie Wielmożnemu Iego Mości
 Panu N. N. o)wieszemu (albo
 N. N.)

Epistolographicum 263

Najwyższemu) Ord Hana Iego
Mości Krymskiego y Cara Wcze-
rowi. Przyjacielowi wielce Me-
ściemu.

In Serie Listu do Hana.

Wasza Hana Mość

Po skończonym, przed podpisem
Imienia.

Waszej Hana Mości Zyczliwy
Przyjaciel.

N. N. N.

Nie przydawają Sługą, albo
Rad służy, ale zaraz Imię y Agno-
men wypisują.

In Serie do Wezera pisać.

Wasza Wzerska Mość.

Do Sołtan Galgi.

Innie Wielmożnemu Iego Mości

P 6

Parę

Panu N. Sultan Galdze, Carowiczowi Ord Krymskich y dalei continuowac Tytuł należy, tak iako samemu Hanowi. Potym pisać Po wymienieniu Tytułów, Przynacielowi wielce Mościwemu.

Do Nuradyn Sultana.

Takż pisać, tako do Sultan Galdzi. Ktory jest Hetmanem u nich Wielkim, a Nuradyn Mniejszym.

In Serie piszą do Oboch,

Wassei Sultanskiej Mości.

Wasza Sultanska Mości

Concludując pisanie. Do wszystkich Officialistów Tureckich y Haskich, y do samego nawec

Hana

Pana, dajemy Valedicendi Obser-
 uę taką. Chęć z atym moiey do-
 bra Przyjaśni zalecaoc Waszej Han-
 skiej Mości Zycze dobrego i w Pozny
 Wiek (albo w Dlugie Lata) Zdrowia.

Zalecam sie przy tym dobrej Przy-
 jazni y Zyczliwości Waszej We-
 zerskiej Mości iako Przyjacielo-
 wi nam zyczliwemu.

A iako Valedicendo, Służby
 Vstług nie Recommenduiesz, tak
 przed podpisem Imienia, nie kładni
 Seruitoratu w tym Przydatku

y fluga.

Sac na Zwyczajiu stawac takim.

W M M. M. Pana.

zyczliwy przyaciel.

P y Ante

Ante Seriemiednak, wewnętrz
Listu, miast^o Obserwy innym *Pro-*
nincyom, *Dynastom*, y *Officialistom*
(verbi gratia) *Illustrissime*

Serenissime y iako

competierit komu oddawancy,
inaksza Methodus pisywania do
Hana, y *Vrzędnikow* iego, tak za
mnie, iako też *zuo meo*, od S.
Pamięci I. M. Pana Koniecpolsk ego
Hetmana Wielkiego *Practicabatur*.
Który vsus, *Similitudinariè* quasi,
akommoduiac *Morem Genti*, y
z niemi *zmulatoricè* (ze z *Początku*
Listu, wszystkie swoje *recensabant*
Dignitates, od kogo y do kogo pi-
sza, wymieniali) *postępując*, *wpro-*
wądzit hę y do nas.

Styl

Styl S. Pamięci I M. Pana
 Koniecpolskiego, Kasztellana
 Krakowskiego, Hetmana Wielkie-
 go Koronnego pro Exemplo kła-
 dnę, Ante Seriem listu expo-
 nowany taki.

Odemnie Jaśnie Wielmożnego Sta-
 nisława &c. &c. az do dokon-
 czenia Tytułow zupełnych Het-
 manskich. Jaśnie Wielmożne-
 mu lego Mości Panu N. Naj-
 wyższemu Ord Hana lego Mości
 Kymskiego y Cara, W ezerewi-
 Przyacielowi &c. Przy oddaniu
 całej przysazni, dobrego w długi
 wiek Zdrowia y szczęścia pomy-
 ślnego wincznie.

Dopiroż po takim Ante Seriem
 Ante

Antegressiè zacząłismy & nunc,
y za I M Pana Konicpolskiego
identycè zacząniano, Máteryą Listu,
tractando Sermoni Literatirio Ob-
uenientem.

Po skończeniu Listu, Con-
kluzyą iaką apponebamus, tá iuż
præcessit, w Hånskich y w Wezer-
skich Obseruationum Instrumen-
tách.

Hånowe Krymscy, ante omnē
Seriem pisania swego, me przę-
sente y Cancellerią I M Pána He-
rmána negotiante, ták teraz Li-
sty od siebie przysyłali.

*Najaimiejszy Mechmet Geres Han
Wielkich Ord Krymskich &c.
&c. az do końca Tytułu.*
A po

Apo Tycule wyrazonym Sub-
iungebant.

*Iainie Wielmożnemu Jego Mości
Pannu &c. &c. Przyjacielowi na-
szemu Wszelakich Bezśliwosci od
Pana Boga zyczemy.*

Conklusja Listu zawierat Vo-
tis dobrego affektu.

Podpis pod Listem, exarabat takl
*W M M. M. zyczliwy Przyjaciel
Najśniejszy Mechmet Gerei.*

A przy Imieniu, Pieczęc Sygneto-
wą przyłożoną Drukem de In-
dustria disponowanym. Na co
oni gotowe farby czarne dla Na-
cierania Sygnetow miewają.

Tandem, ciz *Hanowie Krymscy,*
pomi-

270 Promptuarium
pomiiájąc co raz Obseruancyeey,
w podpisowaniu imienia własnego
niżey, (co Scrybentowie Polscy
subscribebant po Polsku, iáko y Li-
sty do nas Vernaculo Sermone &
Stilo nostro przynoszono) iuż teź
y ná takie Amphiteatra Witępo-
wáli z Podpisami.

*Na własne Hana Iego
Mości rozkazanie.*

Sors Woienna, y z nich Afflu-
entia, w Tropy zá koźdym, z tym
Comitatem chodzą *In alto Positū
esse, & alta non Sapere, diffi. illis animū
Lutka.* Iáko iednák przed laty pi-
sywáli, niżeli nas ten motus Domo-
wy Kozacki (ruptis Postulzeństwá
winnego Rzeczyp. y Panu repagu-
lis)

lis) nádszedł, kiedy też *Pánowie*
o Sukkurs z Korony, ná Kántymi-
rá y Cára Nowego flagitabant, á by-
le by i suffulti, vouebāt multa, czy-
tatem w Manuskryptách wielu, do
Paná *Chmieleckiego*, Chorążego
Bráclawskiego, posthac Woiewody
Kiiowskiego od *Hánd*, Tyrul, absq;
liberalitate Magnificentiey Effusa,
hoc Contextu záczynány.

*Han Mehmet Gierci, Car Krym-
ski, Brat iego Sangierci Gátza.
Pobratymowi naszemu Panu Sto-
phanowi Chmieleckiemu, Chora-
żemu Bráclawskiemu, & &.*

Vicissitudo rerum y Fata Wo-
ienne, alternas plerumq; vices mi-
serat rebus. Y widzimy, anteacta
Reuo-

Reuokuiąc, Praesentia sądząc, pod-
ległe bydz Odmianom, Ingenium
szczęścia, obnoxiumq; formidini
zawsze. Więc y Państw Naiwiak-
szych Potęgi, Fastigia y Fortuny,
iako raz Eleuantur, drugi raz in-
flectuntur. Ządze Seneká, pogła-
dając ad Sublimia, niewfnym Aspek-
tem iakims, ingeminuie o nich
Przestroge taką.

**Vt alta ventos, semper excu-
tiunt luga,
Imperia sic excelsa, Fortunæ
obiacent.**

SKończywszy Tytuły (które, dū
vacat czytay, dum Necessitas
rapit zażyway,) proszę każdego
kto lepiej pisuie, acz y ia Practicata
wypis-

wypisałem, adfer animum ignoscendi. Doscé ná tym májac, zem niewiadomym, y ná takim Rytrákie, choc Lineam Primam Duxi, expedirius od nich przy zalożonym gruncie Penicillandam. Teraz, vchodzac Obiekeyey, z niewysławionych wsfyztkich, zostawiających in Orbe *Dynastię*, (iakoż correspondendo prz granicznieszych perfecti tylko) Remonstruie *Monarchow, Reges & Principis* nizey, tak wiadomosci twoie) Suppeditatos z Nomenklatur) iak o też (według Historikow) ab Originę comprehendowanych) w Possessyach (z ktorych Tytuł (si & in quantum do tak dalekich pisalbyś nascetur) doznionych.

Magnus Mogor, ex Sanguine
Támerlanesá idzie. Y ten Narod,
 (ex assertione Scriptorow) Tárár-
 skiey Leniey będąc, z tey ma Pro-
 uincyey Ortum, w ktorey niekiedy
 Massagetowie mieszkáli. Wscho-
 dnich Kráíow Narod, tym go spo-
 sobé przezwáli **Magnus Mogor,**
 iáko my Magnum (dla Potęgi) zo-
 wiemy Turcam.

Possidet Krolewstwa takie
 Regnū Citor. Mandao, & Delly.
 A w tym inhabitat sam ystáwicznie.

Siami Rex, międz Wielkie-
 mi Asyei Krolami, posledni nie iest.
 Saluagwardyei 6000. zawsze ad
 Latus trzyma á przy nich, Elephan-
 row 200. Poddánym swoim De-
 spotice Pánuie. Appetitu Humanæ
 Car-

Carnis nunquam deficiens pod nim
 Kráiná Cangigu od Wenetow ná-
 zwana, wielką ludziom Lanienam
 [z Gur swoich wypadłszy] przy-
 nośi

Continet Krolewstwá takie
 Cambojá Regnú, Siami, Muana-
 tai, Bremá, Caipumo & Chencram.

Narsingæ Rex, á od niekto-
 rych Bisnagar [po mieście swoim
 Potężnym y tak nazwanym) áppel-
 latus, na potężnieyszy fertur b. dz
 Pan między temi, ktorzy są inter
 Indum & Gangen położeni

Continet Regias, Narsingam, Bisna-
 gar, y Dominia inter Montem
 Gate & Sinum Bengalicum, in-
 ter Promontoria Guada & Co-
 morinum.

Rex Calicut, in Partibus Indiae mieszka. Przed lat siedmiąset, Pánuiąc w tym Krolewstwie Machumetanus, zamyslał Dominium Imperatorium uczynić. Odiáchawszy zaś do Mechy z Nabożeństwem, Diminutum władzą od Lusitanow zastał. A toli, Rex Calicut y teraz, ma czym swoje Máięstatem tueri.

Possidet Ciuitatem Calicut, ktore Miasto, Imię Krolewstwu daie. Trauancor, Colam, Cochín, Cranganor, Tauo, Cananor.

Ioñes Presbyter, iest Chrześcíanin y Merè Kápián. Sacramentá wszystkie Ministruiący. Początek swoi od Sálomoná, y Syná Sáby Krolowey, ktoremu imię bylo Melech prowadzi. Finem Religio-

nis
y r
spot
rężn
Insc
g
M
nes
[iák
pro
mie
iáko
szy.
Prac
b
tá
Fe
iest,
nia

nis

nis zászadził ná bronieniu Gránic,
y resistentiey Hostibus Fidei. De-
spotico iednák Imperio, mocno Po-
tężny y Opulentus Panuie.

Inscribit se, Regem Goame, Van-
gue, & Damur.

Monomotapa Pánuie circa Fi-
nes Æthiopiey. To admirandum
[iáko Relatio Guidonis testatur] iz
pro Custodiá fidissima, Pšow 200.
miewa. **Monomotapa** rzeczony,
iákoby nád inšzych Potentiá więk-
szy.

Præcipuas continet Ciuitates Zim-
bam, á drugie Miasto Benáma-
táxá názwane.

Fesse & Márochi Rex, ten
jest, ktorego Scriptores **Seriffum**
mianują. Ci Krolowie, pro legiti-
mis

278 Promptuarium
mis [Michometa] successoribus
rozumieią się.

Septem Prouinciarum Princeps, &
Tingitanæ (in Mauritania) Par-
tis Tytulie się, przy Krolew-
stwach wyżej pomienionych.

Aleć te Tytuły extra vsum No-
strum. Curau iednak y te opisać.
Iezeli non Studio zązywania y po-
żytku twego, przynamniey otio
interdum Vacuo, albo rączey Cu-
rioso Legentis. Tym czasem po-
wracam do Obietnice odemnie na-
mienionej, zem ci miał, po dokoń-
czeniu Tytułow, dla delectu Pro-
prietarum, y przysporzenia Laciń-
skim w Listach y Dedykacyách
Contextom Adiectiuorū, wyrązić
Ioan

Epistolographicum 279
Ioannis Euchleri, koźdemu Stano-
wi, Wiekowi, Sexui, Epiteta
supercripta.

Pontifex.

*Maximus. Summus. Sanctissimus.
Beatissimus. Beati Petri Apostolorum
Principis Successor. IESV Christi Vi-
carius.*

Cardinalis.

*Eminentissimus. Illustrissimus. &
Reuerendissimus. Amplissimus.*

Episcopus.

*Illustrissimus, Reuerendissimus,
Praeul Sanctissimus, Antistes Religi-
osissimus.*

Sacerdos.

Reuerendus. Colendus. Venerandus.

280 Promtuarium
Honorandus. Religiosus. Religiosissi-
mus. Honestus. Probatus. Egregius.
Eximius. Excellentissimus. Praestans. Vigi-
lantissimus. Integerrimus. Christi
Venerandus Sacerdos. Religione &
Pietate conspicuus.

Imperator,

Augustus. Inuictissimus. Poten-
tissimus. Apud Veteres Divus.

Rex,

Gallorum Christi nissimus. Hispano-
rum Catholicus. Britannorum Se-
renissimus. Clementissimus Potentis-
simus.

Dux, seu Princeps.

Illustrissimus, Clarissimus. Celsis-
simus. Excellentissimus.

Comes, Marchio.

Illu-

Epistolographicum

289

Illustrissimus, Inclutus,

Baro.

Generosus, Nobilitate Generis Cla-
rus, Generis Nobilitate Illustris. An-
tiqua Nobilitate Splendidus. Antiquae
Nobilitatis Vir.

Consul.

Clarissimus. Grauissimus. Opti-
mus & Praestantissimus, Vigilantissi-
mus Diligentissimus.

Senator.

Ornatissimus. Prudentissimus. Le-
gissimus. Honestissimus. Reipub-
licae Studiosissimus.

Prætor, Iudex.

Iustissimus. Integerrimus. Incor-
ruptissimus. Iustitiae Patronus.

Q3

The

Prompeuarium
Theologus.

Eruditissimus. I. oclissimus. Sacra-
rum vel Diuinarum rerum scientiã
Præstantissimus. Sacrarum scriptura-
rum Interpret. Sincerus. S. Theolo-
gia Professor. Eximius. Egregius.

Iure consultus.

Celeberrimus. Eximius. I. egum Po-
tissimus. Iuris Verusq; Consultissi-
mus. Cum Sapientissimus, tum Inte-
gerrimus.

Medicus.

Clarissimus. Fidelissimus. Multo
Excellentissimus. Medicinæ Doctor
Præstantissimus. Artis Medicæ Ex-
perientissimus & Diligentissimus, Va-
dequaq; Doctissimus.

Vir Præclarus.

Vir

Vr. Primarius. Omni laude dignis-
simus. Vita & moribus Ornatissimus.
Clarissimus & Laudatissimus. Pro-
bitate & Humanitate conspicuus. O-
ptimè de Repub. Meritus. Prudentiâ
& Auctoritate nobilis. Pietate & E-
ruditione insignis. Excellenti Doctrinâ
Egregius.

Pater.

Carissimus. Optimus. Plurimum Ob-
servandus. Perpetuo amore veneran-
dis.

Mater.

Suavissima atq; Optima. Carissima
Dulcissima & plurimum Observanda.

Vxor.

Optima. Carissima. Fidelissima.
Suavissima.

Q4

Fra-

Promptuarium
Frater.

Optatissimus. Suavissimus. Carissimus.
Dilectissimus

Soror.

Suavissima. Carissima. Vnicè
Dilecta.

Filius.

Mellissimus. Carissimus Dilectissimus
Suavissimus.

Pater Præceptor.

Multum, Plurimum Observandus.
Summè valdè Venerandus. Vnicè
Præcipue colendus. Apprimè, Inprimis
Admodum, Cum primis, Maiorem
modum.

Opifex.

Industrius. Sollerus. Peritus. Peritissimus.
Eximius. Egregius. Spectatus.
Cru-

Circumspectus. Exquisitus. Accuratus.
Prudens. Diligens.

Amicus.

Primus & Fidelissimus. Sincerus.
Integerrimus. Nostri Perstudiosus.
Incomparabilis. Carissimus. Percoratus.
Summe Vnicè inprimis, cumprimis
Carus, Dilectus.

Sodalis.

Amicissimus. Iucundissimus Lepi-
dissimus. Mellissimus.

Adolescens.

Ingenuus. Benemoratus. Ornatus.
Doctissimus. Liberali ingenio. Indo-
le. Eximia Indolis. Optima. Summae
Spei. Prestantissimo Ingenio. Optatissi-
mus & Humanissimus. Optimis Au-
dijs deditissimus. Summae Eruditio-

nis. Summeq; Virtutis. Spectatæ Pro-
 bitatis. Literarum Studiosissimus In-
 genuarum Artium Candidatus. Opti-
 marum Artium Studijs Eruditus Sū-
 miā Modestiam & singulari Probitate.
 Summo Ingenio. & Virtute. Præcla-
 ra, Generosa Indolis Adolescens.

Matrona.

Proba. Modesta. Integra. Hone-
 stissima. Pudicissima. Eximia Pietate
 & Virtute. Primaria Famina. Fa-
 minarum Præstantissima. Prudentis-
 sima. Lectissima. Generosa. Nobilis.

Puella.

Castâ. Vericunda. Pudicissima.
 Bonè morata. Lepida. Bella. Hones-
 tatis Exemplar. Amabilis. Iucunda.

CZESC

Pro
 Dem
 p

Postu
 dispo
 przy
 z N
 G

Mirab
 Redit

Autho
 Offici
 Leges

CZESC WTORA

Promptuarij Epistolographici
Demonstrująca Instrukcyę, (dla
pisania ex Arte Listow) y
Genera Epistolarum.

Wprzod iednak,

Postulante wyrażonych Tytułow
dispositione, tradet przyobiecane
przy nich expositie, y comparebit
z Notátami Momentow swoich
Godnych, przed Lektorem,

To iest :

Mirabilia Urbis Romæ.

Reditus & Impensas Pontificum
niektore.

Authoritates Supremas tychże,

Officiales & Ministros Săctissimorū.

Leges Antiquas Romanas.

Prz-

Præcedendencya Status Politiei,
 ofobnemi rescriptow Traktäcká-
 mi, á potym, Epistolandi Nor-
 mam subiunguiac.

MIRABILIA VRBIS ROMÆ.
De Ambitu Urbis.

MVrus Urbis Romæ habet tre-
 centas sexaginta & vnam tur-
 res. Propugnacula sex millia &
 nonaginta, & XXI millia Porticu-
 laria. In circuitu vero sunt XXI,
 exceptis Trans Tiberim, & urbe
 Leonina, & Porticu S. Petri: ubi
 sunt XX miliaria.

De Portis infra Urbem.

Portæ inclytæ sunt hæ:

Porta Capena, quæ dicitur S. Pauli.

Porta Appia, quæ ducit ad

Domine quo vadis.

Porta

Porta Latina, vbi S. Ioannes fuit
missus in oleo.

Porta Metioni vbi rivulus influit
Vrbem.

Porta Asinaria, in Laterano.

Porta Lavicana, quæ major est, jux-
ta S. Crucem in Ierusalem.

Porta Taurina, vel Tiburtina, quæ
S. Laurentij dicitur.

Porta Numentana, quæ vadit ad
S. Agnetem virginem.

Porta Salaria, quæ vadit versus S.
Sabinam.

Porta Piciana, quæ est circa Ec-
clesiam S. Felicis.

Porta Flaminia, quæ est circa Eccle-
siam S. Marix de Populo.

Porta Collina, quæ est contra tem-
plum Adriani supra pontem.

Promptuarium

De Portis trans Tiberim.

Portæ trans Tiberim sunt tres:
 Porta Septimiana, vbi videlicet
 laudes factæ fuerunt Octaviano
 Imperatori.

Porta Aurea [*imo Aurelia*] scilicet
 S. Pancratij.

Porta Portuensis.

In Porticu S. Petri sunt duæ por-
 tæ: scilicet.

Porta Castellî S. Angeli, &

Porta Viridaria.

De Montibus infra Urbem.

Mons Ianiculus, ubi est S. Petrus.

Mons Taurinus, qui dicitur Ianica-
 rius.

Mons Aventinus, ubi est ecclesia S.
 Sabinz.

Mons Quirinalis, quia ibi stabant
 Quir-

Quirites ubi est Ecclesia S. Stephani, quæ dicitur in Cœlio monte.

Mons Tarpeius, vel Capitolinus, ubi est Palatium senatorum.

Mons Palatinus, ubi est Palatium maius.

Mons Esquilinus super alios mōtes dicitur, ubi est basilica S. Mariæ maioris.

Mons Viminalis, ubi est Ecclesia S. Agathæ: ubi Virgilius captus fuit à Romanis; qui viūbilitèr exiens à carcere, perrexit Neapolim. [Nugæ.]

De Pontibus Urbis.

Pontes Urbis Romæ sunt isti:

Pons Adriani, vel Iudæorum

Pons Fabiani, iuxta præfatū pōtem.

Pons Gratiani.

Pons Senatorum, [*al. Senatorius.*]

Pons Theodosij, &

Pons Valentini [*f. Valentiniani.*]

De Palatijs.

Palatia Imperatorum sunt hæc :

Palatium Senatum, iuxta S. Sixtū.

Palatium Claudij, inter Coliseum
& S. Petrum ad vincula.

Palatium Constantini, in Laterano.

Palatium Romuli, inter S. Mariam
nouam & Cosmā: vbi sex * *Æ-*
des Pietatis & Concordiæ. vbi
posuit Romulus suam statuam,
dicens; Hæc statua non cadet,
donec Virgo pariet. Et statim, cū
B. Maria virgo perperit, statua
corruit.

Palatium Trajani, vbi est Columna
xx. passuum. Palæ

Palatium Silvestri.

Palatium Antonij (l. Antonini) ubi
est alia Columna xxxi i i passuū.

Palatium Neronis, ubi est angulea
S. Petri.

Palatium Octaviani, ad S. Lauren-
tium in Lucina.

De Arcubus triumphalibus.

Arcus triumphales sunt hi: qui fie-
bant alicui Imperatori redeunti:
sub quibus cum honore duceba-
tur à Senatoribus, & ejus victo-
ria ad memoriam eorum in arcu
sculpebatur.

Arcus Theodosij, Valentini (l. Va-
lentiniani) & Gratiani Impp. ad
S. Vicum.

Arcus Constantini Imperatoris iux-
ta Coliseum.

Arcus septem lucernarum Titi & Vespasiani. ubi est candelabrum Moysis cum arca, habens septem brachia, in pede turris calculatoriae.

Arcus Iulij, & Senatoris, ad S. Mariam novam.

Arcus Octaviani Imp. ad S. Laurentium in Lucina.

Arcus Antonij (l. Antonini) ad Columnaam.

De alijs Arcubus.

Alij sunt Arcus non triumphales, sed memoriales. Vt est, Arcus Pietatis ante S. Mariam rotundam: ubi accidit quaedam historia de paupere muliere, cujus filius occisus erat à vicinæ suæ filio: quæ petijt jus sibi fieri ab Imperatore

Traj.

Trajano, parator ie ad exercitū;
 qui se jus dixit facturum in redi-
 tu: quæ respondit, Forsan Do-
 mine non redibis: qui statim fe-
 cit ibi consistoriū, & fecit ei se-
 cundu quæ petierat, judicavitq;
 juvenem homicidam moriturū:
 quem mulier petijt sibi reddi pro
 recompensatione sui filij mortui.
 Quod ita factum est: & mulier
 fatebatur se plenum jus recepisse:
 & ditata ab Imperatore re-
 cessit. [Nuga]

De Thermis.

Thermæ dicuntur palatia magna,
 habentia maximas cryptas subter-
 raneas, in quibus tempore hyemali
 fiebat ignis maximus, æstivo autem
 tempore replebantur aquis, ut curia

396 Promptuarium

in superioribus commorans magis delectaretur: quod in thermis Diocletiani & Maximiniani adhuc vide potest.

Thermæ Limpiadis (l. Olympiadis) apud S. Laurentiū in Palisperna.

Thermæ Domitianæ Tiberinæ sunt retro ad Mariam rotundam.

Thermæ Alexandrinæ, ubi est Hospitale de thermis.

De Theatris.

Theatra sunt ista:

Theatrum Titi & Vespasiani, ad Catecumbas.

Theatrū Tarquinij Imperatoris ad Septisolum.

Theatrum Pompeij, ad S. Laurentium in Damaso: & ibi

Theatrum Flaminium (imo, Circus Flaminius.) *De*

De Angulea S. Petri. (Nuga)

Ibi est memoria Cæsaris; ubi splendidus cinis in suo sarcofagio, id est malo erco, requiescit: ut sicut eo vivente totus mundus ei subiectus erat, sic ipso mortuo omnia corpora mortuorum sibi subjacerent. Vbi in giro mali scriptum est.

Cæsar tantus erat, quo nullus maior in orbe.

Ille sed in modico nunc tantum clauditur anero.

Intra scriptum:

----- stat Cæsaris alta columna.

Regia structura, quanta non extat in aula.

Si lapis est unus, dic, quâ fuit arte levatus?

Et si sunt plures: dic, ubi congeries?

De

Cœmiterium Calepodij, ad S. Pancratium.

Cœmiterium S. Agathæ.

Cœmiterium S. Viti, ad Portam Collinam.

S. Felicis, Calixti, ad Catecumbas

Cœmiteriū Concordiani, (imo Gordiani) foris portam Latinam.

S. Agnetis, & alia quamplura cœmiteria: quæ in multis locis descendebantur per tria miliaria; ubi Sancti abscondebantur.

Loca, ubi Sancti passi sunt.

Foris portam Appiam fuit decollatus S. Sixtus, prope Domine quo vadis. ubi fuit templum Martis.

Ante S. Nereum, intus cauari.

Ad S. Georgium, domus Lucinæ:
& est

& est ibi Velum aureum.

Aqua Salvia ad S. Anastasium, ubi
decollatus fuit S. Paulus. °

Hortus Lucinæ, ubi est Ecclesia S.
Pauli & est ibi prope amphibiātū,
(amphitheatrum *scripsit Auctor,*
sed hippodromum siue circū ha-
bet Ado in Martyrolog. xi. i. Kal.
Febr.) ubi est corda, (imo clo-
aca) in quam jactatum fuit corp^o
S. Sebastiani; qui revelavit cor-
pus suum Lucinæ, dicens: In-
venies corpus meum pendens in
vico (l. unco) per pedes juxta
stratam quæ dicitur via Cornelij
juxta Girolum. (an Girolum? Sed
vide Adonem d. l.)

Arcus Romanorum, ubi B. Silvester
& Constantinus obligauerunt se

300 **Promptuarium**

abinde. ubi fuit domus Telluris.
Ante Martem.

Thermæ Lâpiadis (*l. Olympiadis,*)
ubi fuit affatus S. Laurentius in
Palisperna.

Palatium Tiburtinum, (*Pal. Tiberij, Ado in Martyrolog. 14 Idus Aug.*) ubi Decius & Valerianus recesserunt ab Laurétio mortuo.

Arcus flammeus, (*l. Flaminius.*)
Ad ponté Iudzorum, trans Tiberim.
Infra palatium Neronis, & templū
Apollinis, quod dicitur S. Petronellæ.

Ante ecclesiam S. Petri fuit Vaticanum, ubi vates, id est sacerdotes, canebant sua officia.

Ante templum Apollinis fuit castrū
Neronis, ubi nunc est ecclesia S.
Andree. In

In fastigio Pantheonis, id est, Mariæ
 rotundæ, fuit Pineæ ærea deaura-
 ta, quæ nunc est ante ecclesiam
 S. Petri; quæ cooperta erat ta-
 bulis æreis deauratis: ita quod
 à longe videbatur quasi mōs au-
 teus cujus pulchritudo adhuc in
 parte apparet.

De Templis.

Ante palatium Alexandri fuit tē-
 plum Ænez & Pompeij, mirè pul-
 chritudinis. Monumentum vero
 Pompeij, quod dicitur, marmoreū,
 decenter ornatum, fuit oraculum
 Apollinis. Et ecclesia S. Viti fuit
 secretarium Neronis. In palatio An-
 tonij (an Antonini?) est templum
 divi Adriani. In campo Martis fuit
 templum Martis: in quo eligeban-

302 Epistolographicum
tur Consules 15 Kal. Iulij, & morabantur usque ad Kal. Ian. In hoc templo ponebant Romani rostranarium, ut essent specula omnium gentium. Iuxta Pantheon erat templum Minervae. Apud Cyriacum erat templum Vestae. In Calcari est templum Veneris. Monasterium Rosae fuit castellum Iunonis.

De Capitolio.

Capitolium dicitur eo, quod erat caput totius mundi: in quo Consules & Senatores morabantur ad consulendum Urbi: cuius facies cooperta erat muris altis & aureis, vitro & auro undique coopertum.

Infra Capitolium fuit palatium pro magna parte aureum, lapidibus pretiosis exornatum; quod dicebatur valere tertiam partem mundi:

In q
quo
beb
in c
disp
pop
tur,
ver
maz
tanc
quo
Tur
ad S
nes
vinc
eiss
E
Sup
ris,

Epistolographicum 303

In quo tot statuae erant imaginum,
quot sunt mundi prouinciarum. Et ha-
bebat quaelibet imago tintinabulum
in collo per artem Mathematicam
dispositum: ut quando aliqua regio
populo Romano rebellis effice-
tur, statim huius prouinciarum imago
vertebat dorsum imagini Urbis Ro-
mae; quae major erat super alias,
tanquam Domina; & tintinabulum,
quod habebat in collo, sonabat.
Tunc custodes Capitolij dicebant
ad Senatui: statimque mittebat legio-
nes militum ad expugnandum pro-
uinciam. [*Nuga, & quidem nuga-
cissima.*]

Erant in Capitolio plura templa.
Super Arcum erat templum Cae-
sarum, & Vestae; ubi Senatores pone-
bant

bant Iulium Cæsarem in cathedrâ
 vi Martij. Et ex parte Capitoli
 erat templum Iunonis. Iuxta forû
 publicum erat templum Herculis
 in Tarpeio, & Achillis; ubi inter-
 fectus est Iulius Cæsar à Senatu, in
 loco ubi est Ecclesia Ara-cæli. Et
 fuerunt palatia simul juncta: pala-
 tium Phœbi & Carmentis: ubi O-
 ctavianus vidit visionem suam in
 cælo. Iuxta Caneparium est tem-
 plum Iani, qui erat Capitoli custos.

De Equis marmoreis, [in Quirinali.]

Equi & homines nudi, (ipsi du-
 ctores sunt) significant quod tempo-
 re Imperatoris Tiberij fuerunt duo
 philosophi, juvenes scilicet, Praxi-
 telis & Picias (imo Phidias & Praxi-
 teles:) qui dixerunt se esse tantæ
 sapi-

sapie
 lis a
 ret,
 bum
 & in
 sed r
 Philo
 marr
 signi
 Quia
 cat,
 repli
 rura
 scien
 tibus
 & re
 cum
 Ant
 pitole

sapientiz, ut quicquid Imperator illis absentibus in camera sua diceret, ipsi referrent de verbo ad verbum. Quod fecerunt, & dixerunt: & inde pecuniam non petierunt, sed memoriam sempiternam. Itaque Philosophi haberent duos equos marmoreos calcantes terram: quod significat Principes hujus sæculi. Quia nudi sunt circa equos, significat, quod altis extensis brachijs, & replicatis digitis narrabant quæ futura erant: ut sicut nudi sunt, ita scientia hujus mundi in eorum mentibus nuda & aperta est, [Nugæ. Vt & rediculum proorsus, quod sequitur: cum statuam æneam equestrem M. Antonini Pij Imperatoris in arca Capitolina hodieq; visendam, nescio quæ libe-

*liberatorem Urbis fingit. Apago
apage.]*

*De rustico sedente super equum [nu-
ga nugatissima.]*

Ad Lateranum est equus aureus
& deauratus, qui dicitur Caballus
Constantini. Sed non est sic: nam
quo volunt scire verum, hoc perle-
gant. Tempore Consulum & Se-
natorum quidam Rex potentissimus
ex Orientis partibus Romam venit,
multa strage Romanum populum
affligens. Tunc quidam rusticus,
armiger magnæ fortitudinis, virtu-
tis, & prudentiæ, dixit Consulibus
& Senatoribus: Numquid, si esset
aliquis liberans vos de tribulatione
ista, quid a Senatu recipere mere-
retur? Responderunt: Quidquid
ipse

peteret, obtineret. Qui ait illis :
 Date mihi xxx talenta auri, & insu-
 per memoriam fieri sempiternam :
 itaque equum aureum, & staturam
 meam desuper, facietis : & ab illis
 vos in brevi liberabo. Qui dixerunt,
 se omnia facturos. Ille vero ait :
 Media nocte surgetis, & omnes e-
 stote armati bene, & steteris infra mu-
 ros in spelunca : & quidquid vobis
 dixero, facietis. Et responderunt :
 Faciemus. Rusticus vero ascendit
 equum suum maximam sine sella, tol-
 lensq; falcem, exiit foras tanquam
 vellet colligere herbas: viditq; Re-
 gem venientem ad arborem pro ne-
 cessarijs suis. Super quam arborem
 cucumagia sedebat, dulciterq; ca-
 nebat. Rusticus hoc audiens, ac-
 cessit

cessit propius. Socij Regis, putantes rusticum de suis esse, clamare sic cœperunt: Rustice, ne tangas Regem; quia si terigeris suspende- ris. Rusticus vero, spretis eorum minis, per fortitudinem Regem parvæ staturæ cito arripuit, & cum sublevans posuit coram se super equum, & fugit ad Urbem velociter, clamans voce magna ad homines Urbis in cavernis latitantes: *Exite foras, interficite exercitum Regis, quoniam ipsum coram me nunc teneo captum.* Qui exeuntes ad vocem ejus, multos occiderunt: & alij in fugam versi sunt. Romani habito triumpho, solverunt ei aurum quod petierat: & fecerunt memoriam ejus, & in præsentatione staturæ suæ. nam

pos
si u
& f
dea
cum
cap
pos
rian
Reg
mar
runt

C
mag
veri
per
ubi
nes
per

posuerunt coram palatio Lateranē-
 si unum equum æreum & deauratū,
 & staturam ipsius desuper sedentē
 deauratam, extensa manu dextra,
 cum qua Regem ceperat: & super
 caput equi quandam cucumagiam
 posuerunt; ad cuius cantum victo-
 riam habuerunt: ipsam staturam
 Regis, quæ parva erat, retro ligatā
 manibus sub dicto equo colloca-
 runt.

De Coliseo. [Nugæ.]

Coliseum fuit templū Solis miræ
 magnitudinis & pulchritudinis, di-
 versis cavernis adaptatum: & coo-
 pertum erat cælo æreo & deaurato,
 ubi tonitrua, fulgura, & coruscatio-
 nes fiebant, & pluvizæ mittebantur
 per fistulas plumbeas. Et erant ibi
 signa

signa supercælestia, & Planeta cum Sole & Luna quadrigis vehi videbantur. In medio sedebat dominus Phœbus deus Solis, qui pedes ad dextram vertebat, & caput eius cœlum tangebatur: qui palmam in manu sua tenebat, designans quod Roma totū mundum regebat. Post vero multum temporis spatium B. Silvester iussit templum destrui, & alia etiam quamplura: ne peregrinū venirent Romam propte zdicia antiqua, & Deorum famam; & nō propter Ecclesias Sanctorum transirent multimoda devotione. Caput vero & manus prædicti idoli cū pomo ad palatium in Laterano fecit poni in memoriam: quæ palma & caput Sampsonis falso vocantur: à vulg

vulgo
plum
& pra
funde
nator

De S.

Ag
mano
Occid
In eju
statua
lovis
statua
Orbis
tincin
nabat
rebel
dis, tin

vulgo. Palatium præfatum erat tē-
plum Turbi, per quod intrabant:
& præfata simulatio in querimonia
fundeat tempore Consulium & Se-
natorum orationes.

*De S. Maria rotunda, & Pantheone
M. Agrippa [Nuga.]*

Agrippa præfatus subjugavit Ro-
mano Senatui Sclavos & Saxones.
Occidere fecit & iussit xv legiones.
In ejus revocatione tintinabulum
statuz præsidis, quæ erat in templo
Iovis & Minervæ, sonabat: quia
statua uniuscujusque Regni totius
Orbis in templo illo erat posita cum
tintinabulo ad collum: quando so-
nabat, Regnum id cognoscebatur
rebelle. Hujus autem statuz præsi-
dis, tintinabulum audiens sacerdos,
qui

qui erat in spelunca in hebdomada illa, nunciabat Sacerdotibus. Senatores autem legationem hanc prefato Agrippæ injunxerunt, ut iret ad Persas subjugandum. Qui omnino renuens, & dicens se non posse pati tantum laborem: tandem victus, petijt consilium trium dierum: intra quos quadam nocte ex nimio cogitatu fatigatus obdormiuit, & quædam fœmina ei apparuit, quæ ait: Agrippa, quid cogitas? in magno es cogitatu; consolare, & promitte mihi templum quale ostendâ tibi, & dicam quomodo eris victurus. Qui dixit, Faciam, domina. Illa ostendit ei in visione templum rotundum ad modum Pantheon. Ille vero dixit: Domina, quæ es

tu?
bel
mir
ris,
erin
Agr
Ser
ver
par
tum
& p
ma
fec
rat
bel
hui
tur
pos
for

tu? Quæ respondit: Ego sum Cy-
 beles mater Deorum, fac mihi liba-
 mina & Neptuno, qui est Deus ma-
 ris, ad honorem meum, quia tecum
 erimus, & vinctes omnes rebelles.
 Agrippa vero surgens recitavit hæc
 Senatui, & civitates acquieverunt
 verbis suis. Igitur cum magno ap-
 paratu navium & v legionibus mili-
 tum venit ad Persas & debellavit,
 & posuit sub tributo Senatui Ro-
 mano annuatim. Et rediens Romã,
 fecit templum fieri quod promise-
 rat, & dedicavit ad honorem Cy-
 belis matris Deorum, & imposuit
 huic nomen Pantheon, & fecit sta-
 turam Cybelis deauratam, quam
 posuit in fastigio Pantheon super
 foramen, & cooperuit eam mirifi-

co tegumento aereo & deaurato.

B. vero Bonifacius Papa post multum temporis videns id templum tam egregie dedicatum ad honorem Cyberlis, antequam Christiani perturbarentur aliquoties a demonibus, accessit ad Christianum Imperatorem (*Phocam*) rogans eum hoc templum sibi tradi. Quod Imperator concessit eidem libenter. Papa vero cum populo Rom. 1. Kal. Nov. dedicavit idem, & statuit ex illo die Romanus Pontifex cum populo Romano, ibi conveniret, & populus communicaret sicut in die Nativitatis Domini: & eodem die per universum orbem B. V. Mariæ & omnium SS. celebraretur.

*De Octaviano Imperatore & ecclesia
S. Mariæ Ara celi.*

Post vero multum temporis, Senatores videntes Octavianum tanta pulchritudinis & prosperitatis, & quod totum (*orbem*) tributarium fecerat, dixerunt: Volumus te adorare, quia divinitas in te est; si hoc non esset, non emergerentur tibi prospera. Qui renuens, inducias postulavit: & ad se Sybillam Tiburtinam vocari fecit, cui quod Senatores dixerunt, recitavit, & quod spatium trium dierum petijt ut sibi consuleret: in quibus artum jejuniu[m] operata est. Post tres dies respondit Imperatori: Sit iudici signu[m], tellus sudore madescit, de cœlo Rex venit per secula futurus illico. Postquam dixisset hoc, cœlum apertum est, & splendor maximus

S a. irruis

irruit super eum, viditq; in caelo
virginem pulcherimam, & puerum
in brachijs, tenentem super altare
Dei, quod miraretur valde. Audi-
vit vocem dicentem: HÆC ARA
EST FILII DEI. Qui statim pro-
cidi. in terram, & adoravit Chri-
stum venturum. Quod recitavit
Senatoribus. De quo mirati sunt
valde. Et fuit hæc visio in camera
Imperatoris, ubi nuuc est ecclesia
S. Mariæ in Capitolio: & ideo vo-
catur S. Maria Ara-cœli. Et est ec-
clesia Fratrum Minorum.

*Exemplar, unde hæc Mirabilia
typis descripta, est impressum Ro-
ma per Ioannem Besicken Ale-
mannum, Anno Mccccv.*

Descriptio ecclesie S. Mariæ rotundæ.

Vbi nunc divæ Mariæ rotundæ,
 & omnium Sanctorum ecclesia,
 apud gentiles templum Iovis Ultoris fuit. Aliquando Cybeli sacrum:
 cujus deæ caput antiqui operis &
 saxi muro templi inclusum adhuc
 cernitur: à M. Agrippa Pantheon,
 quasi Pantion Teon, dictum: Marti
 tandem ac Veneri, qui auctores
 Urbis & populi Romani habiti sunt,
 consecratum. Ado Viennensis Ar-
 chiepiscopus in veteri Martyrolo-
 gio Romano, Kalendis Novembris,
 Pantheon vetus fanum, à Domitia-
 no prius factum scribit. Hoc Boni-
 facius III Pontifex a Phoca Impe-
 ratore acceptum B. Mariæ & omni-
 bus

bus Sanctis dicavit. fuitq; primum dictum, *Virgo ad Martyras*: sicuti nunc à circulari forma, *S. Maria rotunda*. Altum est pedes cXLIV, totidem latum. Congnationes æneis trabibus canalium modo compactæ, pedum XL, ut testatur Baptista Leo. Valvæ ingentes, item trabes ex ære Corinthio, & inauratæ. Lichostrotum varij marmoris. Aræ duæ marmoreæ, sex marmoreæ. Intersticia sex columnarum spatio distantia. Parietes olim marmore incrustati fuerunt, nunc latericij sunt. Testudo templi laqueæra, vacuis circumquaque spatijs relictis, ne nimio pondere premerecur. Caret totum fenestris, & penitus clausum, nisi in meditullio cõ-

vexi foramen rotundum zneis in-
 auratisq; trabibus fultum, quod lu-
 men præbet: eiq; in pavimento sub-
 jectum ad imbres excipiendas im-
 pluvium. Ad foramen illud XL.
 gradibus plumbeis ascenditur. Sed
 priusquam eo perveniatur, bini am-
 bitus sunt, ad quorum primum ex-
 imo templi per CL gradus est eū-
 dum. In tecto nunc sunt plumbee
 laminæ, quæ olim argenteæ fuerunt
 quas Constantis Imperator Constā-
 tini-Junioris filius detexit, & in usū
 suum trantulit. Gradus znei ante
 templum sublatis, & saxeis permu-
 tati sunt. Ascensus ad templum fuit
 per gradus XXI. nunc per totidem
 descenditur. Ex quo intelligimus,
 quam alte ibi sit ex ruinis solum ex-

320 Promptuarium
aggeratum. Inter omnia Urbis o-
pera, nullum admirabilibus, sive
molem, sive artem, sive inpensam
spectes, nullū etiam ex antiquis-
simis integrius ad hæc
vsq; sæcula perdu-
rauit.

REDITVS ET EXPENSÆ
ECCLESIAE & P. R.

VECTIGALI Romæ elocari solent
plurimum offerenti, ad noven-
nium, pro triginta quinque Corona-
torum millibus quotannis persolvē-
dis: de quibus, subductis omnibus
regalibus, augmentis, fraudibus,
quæ committi solent, vinis a vecti-
galibus immunibus Legatorum, &
locoru piorum, alijsque privilegijs,
Re-

Reverendæ inferuntur, finito loca-
tionis tempore, Camera coronat.
17000.

Salinæ Romanæ elocantur quoq;
plurimum offerenti ad septennium,
& subductis omnibus regalibus &
expensis redeunt ad Camerâ quot-
annis Coronati 8660.

Impositio duorum Carolinorum
pro frumenti Romæ molitione, in
montem perpetuum à Julio 111 re-
posita, & postea ampliata vsque ad
coronatos 21333. 3. de quibus sol-
vendi quotannis septē coronat. cum
dimidio, qui à Pio V ad septē sunt
reducti; qui proventus Fabricæ mi-
nistris est assignatus, ejusque admi-
nistratio populo Romano commis-
sa, ita tamen ut unus ex Camera
offi-

officialibus ei prælit: Infert coronat. 16000.

Impositio quadrantis in libra carnis Romæ in montem perpetuu reposita, pro septē *per cento* a civibus Romanis persolvendis: quorum fructus ad Montistas pro ejus montis extinctione redeūt coronat 20000.

Impositio quatuor Iuliorum pro amphora, populo Romano concessa, eidem Monti applicata, ad ejus extinctionem insurgit ad coronat. 3000.

Impositio quadrantis in libra carnis, status Ecclesiastici, exceptis Roma, Bologna, Camerino & Benevento, elocari solet pro sexaginta coronatoru millibus: de quibus subductis expensis alijsq; regalibus, rede-

redeu

Præ

totius

solet

subdu

nis,

2000

To

ta oliv

lavici

nis: d

coron

stis ac

norum

hil ad

sæpius

Mo

ronatis

Cer

redeunt ad Camerā coronati 5000.

Præpositura veredorū Romæ ac
totius Status Ecclesiastici elocari
Solet pro 5000 coronatis, de quibus
subductis expensis & compensatio-
nis, Cameræ remonent coronæ
2000.

Tolfanzæ aluminis fodinz eloca-
ta olim fuerunt Domino Tobiz Pa-
lavicino pro 64500. coronatis an-
nīs: de quibus ipsis operarijs cedat
coronati 36500. reliquum Moni-
stis atq; alijs, præter regalia Domi-
norum Cameralium: ita ut hinc ni-
hil ad Camerā perveniat: quin imo
sæpius ut sufficiat.

Mons aluminis elocatur pro co-
ronatis annuis 3000.

Census D. Petri insurgunt ad
31000.

324

Promptuarium

31000. coronarorum millia, quæ
quotannis in festo Petri recipiuntur
31000.

Cleri pro spolijs compositi pen-
dunt quotannis in festo Sancti co-
ronat. 2160.

Quarta Fratrum Regularium in-
fert quotannis coronat. 30662. De
quibus 14960 penduntur Monti
Navinali Fratrum, qui paulatim ex-
tinguuntur: & 15702. Monti pro
recuperationum vacabilium, ita ut
& hinc nihil ad Cameram redeat

Subsidium triennale Marchiz in-
surgit ad coronatorum aureorum
millia, numeratis undecim Iulijis pro
coronato, quotannis. De quibus
subductis 400. pro fabricis Anno-
næ: & 1000. pro fabrica murorū

Fani:

Fan

Nov

loar

cor

sis

457

pen

400

nat.

- S

surg

de c

legi

qui

cia,

de i

legi

pro

stor

Fani: & 1160. pro muris civitatis
 Novæ: & Monti Cosero Domino
 Joanni Georgio Casarini venditis:
 coronat. & coronat. 25. & diver-
 sis gratijs aut donis: & coronat.
 457. pro Quæstoris provisione:
 pendit depositario singulis mēibus
 4000. coronat. & annuatim coro-
 nat. 49358.

Subsidium triēnale Romanæ in-
 surgit ad coronatos 37807. aureos.
 de quibus subducendi 2223. privi-
 legiati, & Venetorum: item 223.
 qui relinquuntur Quæstori Provin-
 ciæ, pro custodia Illust. Legati, qui
 de ijs rationes reddit: & 5400. col-
 legio Illust. Clericorum Cameræ
 pro tribus adjunctis: & 203. Quæ-
 stori, qui dictum hoc subsidiū col-
 ligit

326 Promtuarium
ligit, pro sua provisione, & pecuni-
arum Romani deportatione. Super-
sunt itaq; coronati 29758.

Subsidiū triennale Vmbriæ ascē-
dit ad coronatos 39701, numeratis
decimi Iulij pro coronato, de qui-
bus subducuntur 741. gratia eorum,
quibusdam terris cōcessa: itē 9485
qui quotannis Peugiz Quæstori nu-
merantur ad supplementū solutio-
nis quæsturæ: in posterum vero ho-
rum quoque major pars recipietur:
& 290. pro provisionatis, & depor-
tatione pecuniarum; de quibus pro-
visionato cedunt 200. remanent ita-
que Cameræ coronati 13076.

Subsidiū triennale Campaniæ Ma-
riticæ Latij, & Sabinæ quotannis
ascendit ad coronatos 15650. his
addit

addita terrarum taxa sunt coronati aurei 20480. qui año MDLI è prædicto Papa ad coronatos 17765. reducti sunt. Anno vero MDLXXI. à Sixto V ad 1553. coronatos aureos redacti: de quibus subductis 770, qui propter impossibilitatē & exemptiones non exiguntur, & pro exactoribus & pecuniæ deportatione, supersunt coronati aurei 14643 ut bonæ monetæ ad Camerã redeant circiter coronati 13632.

Taxa, quã vocant *De Cavalli morzi*, Marchiæ ascendit ad coronatos 77721. Quæ illius Provinciæ Quæsturz assignatur, tanquam ejus Quæsturz redditus coronat. 77221.

Taxa eadem, Patrimonij est coronatorum 978. de quibus in assignatione

T 2 natio-

nacione 997. relictī sunt Locatori
 vectigaliū & quæsturarum dicti Pa-
 trimonij, reliquum exigitur seorsim
 coronat. 978.

Eadem taxa Romaniz ascendit ad
 coronat. 5027. bonæ monetæ, quo-
 rum pars in compensationē impen-
 ditur pro molendinis Ravennatibus:
 & pars cedit Collegio Montis Pa nō
 vacabilis: ita ut ad Cameram saltē
 redeant, qui ex quæstura Romaniz
 percipiuntur, circiter coronari 800

Tivolum seu Tibur censum dat
 annuū coronat. 200. qui olim Car-
 dinali Ferrariz concessi fuerūt: ho-
 die vero Depositario numerantur
 coronat. 200.

Augmentū studij triennalis Mar-
 chiz, carnis porcine extinctæ loco,
 exur-

exurgit ad coronat. 10134 numeratis undecim Iulij pro coronato, de quibus subducuntur cor. 202. pro causa onerosa, & 114. pro exactore, & pecuniarū vectura. Superfunt itaq; Camerae coro. 9842.

Dictum augmentum Provinciae Romaniae est coron. 6512. in auro: de quibus subducuntur 114. propter Terras quae minus solvunt in subsidio triennali, & 73. pro provisione exactoris & pecuniarū vectura, ut ad Camerae perveniant coronat. 6325.

Dictum augmentum Provinciae Patrimonij, est coronat. 2482. in auro: à quibus subductis 305. pro terris quae nullum pendunt subsidiū & 100. pro exactore, & pecuniarū

330 Promptuarium
Vectura: Camere manent coronati.
2423.

Quæstura Marchiæ, una cum taxis quas vocant Caballorum mortuorum, (*di cavalli mortui*), ejus Provinciæ elocari solet pro coronatis 62015.

Quæstura Romanæ elocari solet pro coronatis 3597. numeratis decem lulijs pro coronato: à quibus subductis pro gubernatione Provinciæ, & pro Regalibus Cameralium & Depositario 1270, remanent Camere coronati 2327.

Tenetur etiã Romanæ Quæstor Camere numerare residuum Legationis, dum in dicta Provincia Legatus non fuit, pro quo ex subsidio triennali soluti sunt coronati 2720.

& 2
330
Bol
de c
visio
stor
V
eloc
quia
Reg
tum
C
per
Sed
par
245
C
taxa
vinc

Epistolographicam 338

& 2000. pro Legati provisione : &
3360. pro custodia, & 2220. pro
Bol. qui simul faciunt coron. 10300.
de quibus subductis 1700. pro pro-
visione Vicelegati, & 1068. pro cu-
stodia, supersunt Cameræ cor. 5538
Vectigal & Quæstura Patrimonij
elocari solet pro coron. 6377. Sed
quia multa sunt subducenda hinc
Regalia, & variaz expensæ, non mul-
tum Cameræ inferitur. 6377.

Quæstura Cameræini elicari solet
per novennium pro coron. 24500.
Sed quia multa hinc subducuntur,
parum icidem ad Cameræam redit
24500.

Quæstura Perusæ in Umbria, &
taxa Caballorum mortuorū dictæ Pro-
vinciæ elicari solet per novennium

332 Promptuarium

pro coron. 20300. multa autē hinc
subducenda Regalia & aliz expensz:
unde parum quoq; Camerz restat
-emolumentis, 20300.

Quæstura Afculi elocari solet per
quinquennium pro coronat. 6354.
de quibus propter varias expensas,
parum Camerz superat. 6354.

Quæstura Campaniæ dat coron.
11000.

Sed & hinc propter varias expen-
sas parum ad Camerā redit. 11000.

Quæstura Noriciæ M. Nicolaus
Spinelli in potestate habet, pro ex-
posita pro Camera pecunia: & quo-
niam de ejus redditibus communica-
ti rationem reddit, ad nullas tenetur
Camera rationes.

Quæstura Calceiz anno 1572. mē-
se A-

se-Aprili vedita est cuidam Iosepho Hieronymi Foligniano, pro 500. Coronatis aureis Camera persolutis: unde nec hujus in Camera habetur ratio.

Quæstura Beneventi tenetur à M. Emilio Peretti, ex cujus proventibus cor. 454. Cubicularijs, 428. in diversis salarijs alijsque expensis consumuntur. 768. gubernatori, & 50. cor. ipsi quæstori cedunt, ita ut parum hinc ad Camera redeat.

Vectigal Spoleti, M. Baptistæ Blachi Spoletano per septennium locatum est, pro 4260. coronatis annuis de quibus Quæstori Perusino 781. & Gubernatori Spoletano 1260. cedunt Restant Camera 2219.

Vectigal Anconæ elocatum est

Monti pio recuperatorum pro cor.
 3500. annuis, qui collegio assignantur
 eu : & 100. Somis frumenti : &
 quando hz Somz non solvuntur, pē
 duntur Camerez pro ijs 1000. coroz
 pro quolibet anno, & cor. 479 pro
 Regalibus Dominoꝝum Cameraliū
 coronat. 3500.

Vestigal Ancaragi & civitatis No
 az elocari solet per quinquennium
 pro coronatis 1300. annuis, cum o
 nere cor. 117. Secreta ijs Aposto
 licis solvendozum, & Monialibus
 Viterbi. supersunt Camerez 1010.

Vestigal Biedz elocari solet per
 quinquenium pro cor. 1080 qui
 depositorio numerantur. 1080.

Casale Magiotti reddebat quoz
 annis Camerez coronat. 9240. 2

Pau-

Paulo IV. Hospitali S. Spiritus vendicum. 9240.

Impositio quadrantis in libra carnis Bononiz, ascendit annuatim ad coronat. 6030. qui Monti Augmentii Bolognez assignantur. cor. 6030.

Subsidium triennale Bononiz assignatum est dicto Monti pro coro. 9900. & fertur assurgere ad coronatorum quinquaginta millia quotannis: eorum autem officialibus assignatur. 9900.

Impositio Talorum advocatiorum olim oppignorata M. Rutilio Albertini, sed hodie liberata infert Camera cor. 350.

Census Rietenus olim Iohanni Baptistæ de Serena oppignoratus pro coronat. 400. postea Petri Pauli

336 Promptuarium
li Mignanelli filio concessus profert
Cameræ coronat. 816.

Locationes Ripæ vendebantur o-
lim pro 250. coronatis: quondam
oppignorati M. Francisco de Fonte,
& demum possessi à M. Hieronymo
Ceolo. 250.

Minura Cæcellariæ reddunt quot
annis coronatos 10000. qui fere o-
mnes officialibus & Papæ domesti-
cis assignantur. 10000.

De fructibus Montis Religionis
cedunt Cameræ quotannis cor. 16.
338.

Vestigal vini Bononiæ locatum
fuit olim M. Virginio Ghislieri pro
cor. 600. aureis 600.

De depositaria Fani, super Male-
ficijs Quæstorii Marchiæ assignatis,
super

Superfunt proventus, quorum habenda ratio, & circiter 100. coronatos annuos ferunt. 100.

Terræ siccatae aquarum clavibus & diversionibus pendebant olim annuos coronatos 140.

Locatio salis Sclavoniae profert annuatim coronatos aureos 750.

De fructibus Montis Pij extingui bilis percipiuntur quotannis coronati 2350.

De residuo Montis Avenionensis recipiuntur quotannis coro. 616.

Nota Provisionum à Papa Cardinalibus dandarum.

Cardinalibus à S. B. provisionatis dantur quotannis coronati 1320
Quibusdam plus, & alijs minus.

S. B. Domus prefecto aut Occo-
nomo dantur quotannis ad ordina-
rias suas expensas cor. 6000.

Eidē pro aulz auxilio cor. 1200.

Et pro revocatione credentiz bis
quotannis coronat. 200.

Pro vestibus familiz in festo Na-
vitatiz coronat. 1720.

Pro vestibus stabulariorum, bis
quotannis; nimirum in festo Iohan-
nis, & Nativitatiz, coronat. 1350.

Pro quibusdam expensis Secre-
tarij Papz, singulis tribus mensibus
cor. 83. sunt annui coronat. 332.

Scribz in Cancellaria Papz dan-
tur quotannis coronat. 180.

Cantores Capellz Papz habent
pro omniū provisione cor. 4656.

Aromatario p̄duatur quotānls
pro

Epistolographicum 339

pro cera in Capella Papæ, cor. 2500.

Eidem pro cera ad candelabrum
dantur quotannis coronat. 1500.

Pro pannis viridibus 240.

Pro expensis diei Iovis ante Pa-
scha, coron. 250.

Pro Palmis aut ramis olearū 270

Pro rosa aurea, quæ alicui dona-
tur, coronati 240.

Pro gladio, cingulo, & pileo
margaritis adornato, cor. 380.

Pro pallijs holosericis auro inter-
textis pro Salvatore & Matre virgi-
ne, 3000.

Pro tentorijs Corporis Domini,
& ejus apparatu, 250.

Stipendia cubiculariorum & scu-
cariorum, quorum cuique in mense
dantur coronat. 20.

340 **Promptuarium**
lis qui in Archivis sunt datur sin-
gulis mensibus coronati 25.

*Provisiones Nuntiorum Aposto-
licorum.*

Nuntio qui apud Imperatorē re-
sidet datur singulis mētib⁹ cor. 230.

Nuntio qui in Francia residet dā-
tur singulis mensibus cor. 145.

Nuntio Veneto 230.

Nuntio Sabaudō 115.

Nuntio ad Ducem Hetruriz 57.

Nuntio Germaniz 115.

Nuntio Poloniz 230.

Nuntio apud Germaniz Princi-
pes 130.

Nuntio Neapolitano : : :

Nuntio Hispaniz : : :

Epistolographicum 348

Stipatorum, seu S. B. corporis custodum stipendia.

Stipatorum praefecto dantur annui coronati 2400.

Hujus Vicario vel Locū tenenti, 639.

Custodi equorum cassidū 1077.

Helvetijs quocannis dantur cor. 10932.

Iisdem pro vestibus 2600.

Iisdē pro pileis & pennacijs 200.

Pro insignibus majoribus & minoribus 1000.

Equitibus pro donativis in festo Nativitatis & alijs, 2000.

• Helvetijs dantur etiā, pro equis, quando Sua Beatitudo Roma spatium egredietur, coronati 150.

AVCTORITATIS PONTIFI-
CIAE ASSERTIO.

Summarium.

1. Pontifex dignitates distribuit, in-
consultis quibuslibet Principi-
bus, in quoslibet.
2. Reges creat, & deponit.
3. Imperij moderatorem se gerit.
4. Electores ab Ecclesia Rō: dependent.
5. Electio indiget Pontificis confir-
matione.
6. Iuramentum Imperatoris limita-
tum postremis temporibus.
7. Pontifex Imperatorem deponit.
8. Renuntiatio Imperij in manu PP.
facienda.
9. Titulus sacer à sacrorum Antistiti-
um.

10. Pontifex dignitates dat, & dimittit.
 11. Magnus Etruria Dux titulum &c.
 PP. debet.
 12. Guiscardi olim Reges à PP. creati.
 13. Prærogativa Principum comitijs
 dijudicata.

1. **P**APA, supremus Christianorū
 Pontifex, omnes Ecclesiasti-
 cas & Seculares dignitates indiffe-
 renter distribuere potest, neq; mi-
 nus in liberos homines, quā in quos-
 cunq; cæteris Principibus subjectos
 Quod attinet ad Ecclesiasticas di-
 gnitates: explorati juris est, Papam
 creavisse, & creare solere Cardina-
 les & Episcopos diversarum natio-
 num, sub diversorum Principū im-
 perio constitutos, inconsultis ipsi-
 met Principibus.

Quod

Quod ad Seculares spectat: asse-
ro, Reges Poloniæ atq; Lusitaniz e-
lectos fuisse à Romanis Pōtificibus,
eorumq; populorū Principes, olim
titulo Duces, creatos ab ipsis fuisse
Reges, atque coronatos.

2. Innocentius III. Romæ Petrus
Regem Aragonum, uxoremq; Re-
ginam in æde S. Pancratij creavit:
Coronavit quoq; Ioannem Regem
Angliæ & Hiberniæ, qui ea regna
Sedi Apostolicæ tributaria esse vo-
luit: item Rex Daciæ, Bulgarorum,
innumerique alij à Pontificibus cre-
ati, atq; diademate insigniti fuere:
quemadmodum in Registris Inno-
centij III. Honorij III, & Gregorij
IX. quæ in Bibliotheca Vaticana as-
servantur, videre est.

3.
magis
ijsdem
gno ac
Angliæ
Ex
tificiz
ut Pon
magis
quæ ju
Apost
autem
nume
bus el
tem c
shenti
hac c
queun
magn

3. Vtq; Pontificiam auctoritatē magis asseram, ajo, non modo ab iisdem Reges institui, sed etiam regno ac dignitate spoliari; ut Regem Angliæ Innocentius III.

Ex hac assertione auctoritatis Pōtificiæ super Reges sequitur illud, ut Pontifex in rebus Imperij multo magis sese immiscere queat, vtpote quæ juris Pontificij sunt, Sediq; Apostolicæ immediate subjectæ. Id autem probarur, quia Gregorius V. numerum Electorum instituit, quibus eligendorum Cæsarum facultatem concessit: Et quanquam authentica exempla Bullæ aureæ, quæ hac de causa edidit, proferri nequeunt, [NOTA] nihilominus, cū magnū susceperim laborem, vt hujusce

346 **Promptuarium**
susce rei dilucidam veritatem com-
perire, plerq; patentes literæ ed-
earum exemplaribus ad manus meas
devenere, quibus antiqui multi Do-
ctores expresse fatebantur, suam se
authoritatem summis Pontificibus
acceptam referre: quemadmodum
in arce Sancti Angeli in Thesauro,
& in tribus libris, quibus titulus,
PRIVILEGIA IMPERATORVM
videre est, nec non in Bibliotheca
Vaticana, ubi exempla sunt desum-
pta ex ijs, quæ in arce S. Angeli cu-
stodiuntur.

4. Ex quibus clare patet, Ele-
ctorum auctoritatem, eorumq; in-
stitutionem, à S. Romana Ecclesia
dependere. Quæ ut magis compro-
bentur, in medium afferò, pro di-
v. etc.

versis temporum occasionibus Electores a diversis Pontificibus eligendi privilegio spoliatos esse: quemadmodum olim Ioanes XXII. id effecit. Sed & Leo X. Ducem Saxoniz privavit: Clemens autem VII. electionem Caroli V. validam fuisse etiam absq; eiusdem Ducis suffragio, sustentavit, atq; asseruit: quod admodum in libro quodam, qui corio rubeo integitur, cernere est, cui libro titulus, CAPITVLATIONES PRINCIPVM, & conseruatur in Pontificio promptuario.

5. In Registris autem Leonis X. & Clementis VII. in Archivio Camera Apostolicæ hæc auctoritas lucidius apparet: nam statim atq; Rex Romanorum, vel Imperator electus est,

est, Electores a Pontifice confirmationem petunt, sapiusque, cum Papa consensum non praestitisset, ad novam electionem devenum est: quemadmodum in dictis libris si diligenter attendantur, observare est.

6. Præterea apparet, Regem Romanorum, vel Imperatorem electum, statim solere in manum Pontificis juramentum fidelitatis, obedientiæ & reverentiæ transmittere.

Cernitur quoque, Pontificis auctoritatem supremam esse in Imperio; & occasione juramenti ultimi Imperatoris magnæ fuerunt obortæ contentiones, dum ipse reverentiâ polliceri, & jurare tantummodo volebat: & necesse esset, multas per-

leger

leger
à vir

7-

privat

tore

adm

adve

Regi

& G

in R

othe

to p

veni

rule

Schi

nior

per

tem

tiz

legere scripturas, quæ tunc temporis
à viris peritissimis cōscriptæ fuere.

7. Adhæc dicimus, Pontificem
privare posse, ac deponere Impera-
torem electum & confirmatū: quæ
admodum hac usus est auctoritate
adversus Fridericum, ut legitur in
Registris Innocētij III. Honorij III.
& Gregorij IX. & adversus Bavarū,
in Registris Ioannis XXII. in bibli-
otheca Vaticana: de quo argumen-
to plurimæ allatæ sunt scripturæ A-
venioæ, quæ in sacco quodam ce-
ruleo asservantur, cui titulus *De*
Schismatibus. Allati enim sunt Ave-
nionæ quadraginta circiter libri su-
per schismate Urbani VII. usque ad
tempora Martini V. quod Constā-
tiz terminatum est, ubi multa legū-
tur

350 Promtuarium
eius scripta à Baido Oldredo, alijsq;
de Pontificis auctoritate, dum Im-
peratori, alijsq; Principibus illorum
temporum responderent.

8. Neq; minus ad hæc cognoscē-
da conducere, si quis suspiceret a-
cta renuntiatiouis Imperij, quã Ca-
rolus V. in manus Electorum emisit
in favorem fratris sui Ferdinandi.
Quæ res tempore Pauli IV. à doctis-
simis viris multū agitata, atq; dispu-
tata fuit, dicente Pontifice, Impera-
torem non posse renuntiare Imperiū
in manum Electorum tanquam sibi
inferiorum, sed in manum Pontificis
resignandum esse; atq; ita in Con-
sistorio decertum fuit, nempe Impe-
rium tunc vacare, & Pontificiæ di-
spositioni reservari. Hæc omnia in
Prom-

Promptuario Pontificio exstabant,
ac fortassis inter-scripturas Pauli Re-
stauri Perusini, vel saltem in Addi-
tionibus ad ejus tractatum De Im-
peratorum &c.

Tempore Pauli III. cum Carolus
V. & Franciscus I. Gallorum Rex
ad singulare certamē descensuri es-
sent, inter cætera, quæ Carolus al-
legabat, illud erat, se filium esse ac
defensorem S. Sedis Apostolicæ,
cui jurejurādo obstrictus erat, se de
seipso quidquā decernere non pos-
se, cum alijs rebus speciosissimis.

9. Præterea compertum est, do-
nec electus & à Pontifice confirma-
tus Rex Romanorū Coronam Impe-
rialem manu Pontificis, vel ejus Le-
gati non recipit, nunquam Impera-

352 **Promptuarium**
sorem absolute vocari, sed Electū;
sicq; possumus asserere, adhuc no-
men illius ab auctoritate Pontificis
dependere, quemadmodum etiam
S. Majestatis titulus, qui ei conce-
ditur, à S. Sede, utpote res sacra,
dimanat.

10. Ex quibus omnibus firmum
derivatur axioma, si Papa creat, &
privat Electores imperij, confirmat-
que, probat, reprobat electos ab i-
psis imperatores, eo magis posse cui-
cunq; principi ab imperio depeden-
ti quamlibet dignitatem cōcedere,
& ab eodem quomodolibet aufer-
re. Igitur necesse est dictos tres li-
bros inspicere, itidemq; Registra
Innocentij III. usque ad Gregorium
IX. in Bibliotheca Vaticana, ubi si-
mili

missiter servantur Registra, alterum
 Gregorij VII. alterum Tiberij & Fe-
 licis: quæ proderunt ad vindicandâ
 Pontificis, qui eo tempore cum Im-
 peratore super schismate contēde-
 bat, auctoritatem: reperietur quo-
 que alterum Ormisdæ nec non Epi-
 scopale Clementis IV. separatum
 ab ejus Registris. Adest præterea
 libet quidam Nicolai Aragonij, &
 alter Celsi Camerarij, in quibus ad
 hanc rem Bullæ innumeræ colligū-
 tur. Allata etiam sunt Avenione
 omnia Registra Clementis V. usq;
 ad Gregorium XI.

11. Verum ad hæc libet anneSta-
 re creationem Celsitudinis Ducis
 Etruriæ: Papa enim huic principi
 titulum Magni Ducis Etruriæ, non

Florentiz, aut Senatum, concessis :
 id autem effecit tãquam rei suæ ar-
 biter & moderator : quandoquidẽ
 in donationibus imperatorum alio-
 rumq; Romanæ Ecclesiæ factis, tota
 etiam continetur Etruria, quam pro
 parte solummodo possidet. Quod
 si quis diceret, Pontifici earũ rerũ,
 quæ non possidet, nihil superesse, ni-
 si titulum ; pariter responderetur, Pa-
 pam hujus Principis Celstrudini so-
 lum titulum concessisse.

12. Postremo, vt efficacissimum
 Pontificiæ auctoritatis exemplũ sug-
 geram, dico, Guiscardos antequam
 Neapolitanum regnũ Ecclesiæ feu-
 datarium esset, creatos fuisse, & co-
 ronatos Reges ab Anacleto, vel In-
 nocentio II. nisi fallar : totum enim
 ferme

ferm
 tinc
 rum
 libro
 serv
 cui t
 1 :
 eis F
 acta
 press
 regẽ
 gem
 Regr
 In his
 tican
 renti
 cis Fe
 OFF

ferne regnum illud tunc Constantinopolitani imperatoris erat, aliorumque: sicuti videre est in quodam libro, qui corio rubro lectus est, & servatur in Bibliotheca Vaticana, cui titulus: *De Regno Sicilia.*

13. Quod pertinet ad rem Ducis Florentiz, necesse est, diversorum acta inspicere, quæ nunquam impressa fuerunt: ubi clare videtur, regem Galliz semper antecessisse Regem Hispaniz, & pleraq; alia inter Regnum Poloniz & Portugalliz. In his libris, qui in Bibliotheca Vaticana custodiuntur, Cratoris Florentini locus reperitur, itemq; Ducis Ferrariz.

OFFICIALES ET MINISTRI
PONTIFICIS.

Innumeri sunt & multi, & superat illius Aula magnificentia omnes Christianorum Principum: & tanta est ejus observantia, ut ne Cardinalis quidem, qui dignitate Regibus comparantur, urbe exeat, nisi petita & impetrata licentia Cardinalium in urbe semper ad minimum XL. si non L. sunt: interdum Lxx. plus minusve, juxta Pontificis arbitrium, & creationem. Archiepiscopi ad hoc plurimi, & Episcoporum magnus numerus. In familia Pontificis:

Auditores Rote	xii.
Clerici Camera	viii.
Thesaurarius	i.
Auditor Camera	i.
Regens Cancellaria	ii.
	Proo

Epistolographicum 357

Protonotarij Apostolici	vii.
Subdiaconi	vi.
Acolythi	viii.
Secretarij Apostoloci	viii.
Corrector Cancellariæ	i.
Summista	i.
De Consuetis	i.
Abbreviatores majores	xii.
Abbreviatores minores	vi.
Custos Cancellariæ	i.
Secretarius schedularum	i.
Ostarius Cancellariæ	i.
Scriptores Apostolici	ci.
Cubicularij Apostolici	Lx.
Scutiferi vel Dapiferi Aposto- lici	cxL.
Milites S. Petri	cccc.
Milites S. Pauli	cc.
Scriptores Brevium	Lxxxv.
	Pro

358	Promptuarium	
	Procuratores pœnitentiæ	xxiv.
	Scriptores pœnitentiariæ	xxv. l. i. l.
	Collectores plumbi	civ.
	Correctores pœnitentiariæ	l. i.
	Sollicitatores de lanizeris	c.
	Correctores Archivij	x.
	Scriptores Archivij	x.
	Magistri plumbi	l. i. l.
	Secretarii bullarũ salariatarũ	v. l. i. l.
	Registratores bullarũ earundẽ	lv.
	Magistri registrarum bullarũ	lv.
	Auditores Contradictarum	xlv.
	Magistri Supplicationum	vi.
	Notarij Camere Apostolicæ	lx.
	Scriptores registri Supplicationũ	xx.
	Notarij Auditores Camere	x.
	Notarij Rotæ	xlvi. l. i. l.
	Notarij Vicarii Papæ	lv.
	Notarij Gubernatoris civilis	lv.
		Notæ

Not
Nor
Præ
Por
Cur

Scr

Equi
Bom

Helv

Inc

Epistolographicum

359

Notarius Maleficiorum

1.

Notarius Cancellarie

1.

Præsidentes Ripæ

cxli.

Portionarii

Dcxii.

Cursores

xix.

Armorum

xxiv.

Servitores { Virgæ rubæ

xvi.

{ Catene sacri Pal. Lxii.

{ Portæ ferreæ xxvi.

Equites levis armaturæ e. vel cc.

Bombardarii milites vel sclo-

petarii

Helvetii, custodes portarum

Palatii Pontificii, & quo-

tidianas excubias agentes cc.

Interdum etiam

ccc.

De

De

LEGIBVS ROMANIS

Quotuplex sit lex, & Ius.

Ius pluribus modis dicitur. Naturale, quod est commune omnibus animalibus. Ius gentium, quo gentes humanae utuntur. Ius civile, quod ex legibus, plebiscitis, senatusconsultis, decretis Principum, & auctoritate prudentium venit. Ius publicum, in Sacerdotibus & Magistratibus consistit. Ius privatum, ad singulorum utilitatem. Ius etiam dicitur locus in quo ius redditur; ut meminit Paulus De lege, & legis origine. Lex (ut Chryippus definit) est divinarum & humanarum rerum notitia. Lex dicitur rogatio,

& ob

& ob
dogma
citios
est, im
tere.
quod v
perand
hac leg
sapien
stat quo
tumqu
omniu
vbi lex
non est
mos sap
niam an
ad Deu
est, & M
putat C

& obnūciatio. Lex donum est Dei,
dogma hominum sapientum, cōer-
cicio [prauæ] voluntatis. Legis virtus
est, imperare, vetare, punire, permit-
tere. Lex est æternum quiddam,
quod vniuersum mundum regit, im-
perandi prohibendiq; sapientia. Ex
hac lege lex nostra est, ratio mensq;
sapientis, æqualis Dei est lex, con-
statque ad salutem ciuium, ciuita-
tumque in columitate n, vitamque
omnium quietam & beatam. Igitur
vbi lex non est, quies & beatitudo
non est. Et apud illos antiquissimos
sapiens lex erat, id erat quo-
niam antiquitas proxime accedebat
ad Deum. Lex magistratibus præ-
est, & Magistratus populo. Optime
putat Cicero, Magistratum esse le-

gem loquentem. Imperandi, & obtemperandi modus debet esse: nam & qui bene imperauerit, aliquando obtemperet necesse est, & ipsi mortales non solum obtemperare & obedire Magistratibus debent, sed eos colere atque diligere. Potestas est facultas a populo, seu principe, publice data. Magistratus dici coeptus est, cum a populo creatus fuit Magister populi, id est Dictator.

Prima fertur Ceres dedisse leges mortalibus; postea ipsi sapientes: Phoroneus Argiuis dedit, Moyses caelo lapsas Hebraeis; Aegyptiis Mercurius Draco & Solon Atheniensibus Minos Cretensis, Lycurgus Lacedaemoniis, Thuriis Charondas, Romanis Romulus.

De Alia [Alia] & Fusia LL.

Allia & Fusia LL. resistebatur
 perniciosis legibus in ciuitate, quae
 ideo erant propugnacula & muri o-
 tij & tranquillitatis. Sed P. Clodi-
 us Trib. pl. L, Pisone & A Gabino
 Coss. quatuor leges tulit, ex his se-
 cunda fuit, ne quis per eos dies,
 quibus cum populo agi liceret, de
 caelo seruaret. Et quarta cauebatur,
 Ne quem Censores in Senatu le-
 gendo praeterirent; neue quae [qua]
 ignominia afficerent; nisi qui apud
 eos accusatus, & vtriusque Cen-
 soris, sententia damnatus esset. Hac
 lege diminuta est Censura, quae est
 magistra vitae & modestiae.

De L. Aurelia.

Aurelia lege communicata sunt
 iudicia Senatui, Equitibusque Ro-

364 Promptuarium
manis, & Tribunis ararijs. Eam
tulit L. Aurelius Cotta prator.
De L. Acilia.

Manius Acilius Glabrio legem
[Aciliam] tulit De pecunijs repe-
tundis, in qua ne cōperendinari qui-
dem reum sinit.

L. Piso primus tulit legem De
pecunijs repetundis.

De L. Annonia [Clodia.]

P. Clodius Trib. pleb. De anno-
na legem tulit. Ut frumentū quod
antea * senis aris [1, semissibus] ac-
erientibus in singulos modios daba-
tur, gratis daretur.

De L. Annaria.

Ea lex annorum modum definit
quibus Magistratus capiendi potes-
tas sit.

Epistolographicum 365

De L. Aternia. [Aternia.]

Hæc lex, cum mos priscus fuisset irrogandæ multæ per Magistræus, ouis aut bouis nomine; ouis ære deno, bouis ære centeno definit.

De L. Aquilia.

Aquilia lex ab Aquilio. [Trib. pl.] hæc, De dolo malo, De fraude, De deceptione, De similitate.

De L. Cincia.

M. Cincius legem tulit, qua cæuetur antiquitus, Ne quis ob causã grandam donum, pecuniamue acciperet.

De L. Calpurnia.

Calpurnia lege pecuniaria pœna inter alias pœnas adiecta fuit. Eam tulit L. Calpurnius Piso, [Fragi.]

Cornelia lege cauetur. Ne quis legatis exterarum nationum pecuniam expensam ferret. A. Cornelius Cos. tulit. Et idem [C. Cornelius Trib. pl.] aliam tulit, Ne quis in Senatu legibus solueretur, nisi ducenti adfuissent; Neue quis, esse solutus esset, intercederet, cum ea de re ad populum ferretur. Tulit idem Cornelius, Vt Praetores [ex] edictis suis ius dicerent.

Lex est à Cornelio quodam lata ut homines, qui parricidij causa telo accincti sunt, gladio persequantur.

De L. Cassia.

M. Cassio Longino [Trib. pl.] lex lata est Cassia, Qua populus per-

tabet

tabellam suffragia terret. C. Mario,
C. Flacco Cos. alia ab eodem lata,
Ut ille, quem populus damnasset,
cuius imperium abrogasset, in Se-
natu non esset.

De L. Fabia.

Fabia lex à Fabio lata, Qua ad-
iecta poena est illis, qui deducunt
& sectantur candidatos in comitia.

De L. Falcidia.

Lege Falcidia, à Falcidio lata,
cauetur, Ne plus dodrante legare
liceret: propterea, quod multi hæ-
reditatem recusabant.

De L. Flavia, [Fabia.]

Flavius [immo Fabius] legem
tulit De plagiaris, Cum quis dolo
seruum, aut pecus a Domino, &
filium à patre subtrahit.

Frumentaria lex à C. Sempronio Graccho [Trib. pl.] lata est, Qua frumentum è publico distribueretur à Pom. Rom.

De L. Gabinia.

A Gabinius (Trib. pl.) legem tulit Qua bellum Cn. Pompeio Magno contra piratas datum est; contra C. Trebellij Trib. pl. intercessionem.

De L. Hortensia.

Q. Hortensius (Dictator) legem tulit, vt eo iure, quod populus statuisset, omnes Quirites tenerentur.

De L. Iulia.

Iulia lege puniuntur Adulteri, Etiam Iulius Caesar tulit. Idem legem tulit De peculatu in eos, qui Rem-
publ.

publ
tibus
entes

Iu

Cof

Iunia

diu p

prop

De

C

bus c

stori

cic.

A

P.

Q. M

mus.

ciab

pūbl. vël sacra furati sunt vel furantibus auxiliati sunt, vel furta scientes susceperunt.

De L. Iunia.

Iunius Siluius [*immo Silanus*] Cos cum Q. Cæcilio Metello legē Iuniam tulit, bello Cimbrico; quod diu prave & infeliciter gestum est, propter diminuta militiæ stipendia.

De L. Lectoria, [siue Latoria]

Cum adolescentes in contractibus circumueniri solerent, Q. Lectorius pœnam Deceptoribus adiecit.

De L. Licinia, (& Mucia.)

P. Licinius Crassus Orator, & Q. Mucius Sæuola Pontifex maximus, legem tulerunt De regundis ciuibus, vt in suæ quisque ius ciuitatis

370 Promptuarium
tatis redigeretur, cum multi Itali
cupiditate ciuitatis Romanæ tene-
rentur.

D. L. Manilia

L. Manilius legem tulit, vt quan-
dores a nobilibus aduersæ gestæ fu-
erant, illi ad Magistratus gerendos
dimitterentur, quorum maiores in
Rom. Repub. magistratum non ex-
ercuissent: huiusmodi autem *noni*
appellantur.

De L. Oppia.

C. Oppius (Trib. pl.) legem tu-
lit, Ne superfluo ornatu mulieres
Romanæ uterentur: Neue pilentis,
id est rhedis pensilibus, ueherentur:
neue plus uacia in auribus appen-
derent.

De L. Otthonis.

Otho

Otho Trib. pl. legem tulit, Ne quis cum ordine Equestri in spectaculis sederet, nisi sestercia quadraginta possideret. Quod si contingeret, quisquis esset, siue ingenuus, siue libertus, inter Equites spectare liceret in gradu XIV.

L. Roscius Otho Coss. (immo Trib. pl.) legem tulit, Ut in theatro Equitibus Romanis ordines XIV. spectandi gratia darentur.

De L. Papia.

Lege Papia prohibentur Peregrini uti vrbe Romana.

De L. Plodia, (siue Plantia.)

M. Plotius Silanus Trib. pl. Cn. Pompeio Strabone & L. Porcia Cato Coss. legem tulit, ut singulis Tribus quinos denos ex eo numero

suffragio crearent, qui eo anno iudicarent.

De L. Pompeia.

Cn. Pompeius Strabo lata lege veteribus incolis Transpadanis ius Latij dedit, quod ceteræ Coloniae Latinae habebant, ut petendi Magistratus & ciuitatis Romanae ius adipiscerentur.

Cn. Pompeius Magnus legem tulit, ut Quæstor suffragio populi, ex his qui consules fuerant, crearetur.

Idem Pompeius legem tulit, qua asperrima pœna patricidas afficit, ut, Si quis parentis, filijue fata properauerit, clam & palam, insutus culleo cum cane & gallo gallinaceo & vipera & simia, in mare aut in flumen proijceretur.

De L. Roscia.

L. Roscius Otho legem tulit,
 Ut equitibus Romanis in theatro
 XIV. gradus, siue ordines, darentur.

De L. Satur.

Satura lex est, Quæ vno rogatu
 multa & varia comprehendit.

De L. Scantinia.

P. Scantinius legem tulit, Qua
 puerorum concubitores graui sup-
 plicio afficiuntur.

De L. Tutelari.

Lege Tutelari cauetur, ne quis
 tutor per simulationem pupillum
 fraudet.

De L. Valeria.

Valerius Publicola legem tulit,
 Ut nulli magistratui liceret corpus
 (caput) Romani ciuis indicta cau-

374 Promptuarium
sa condemnare; liceret que damna-
tis, ad populum prouocare.

De L. Variana. (sive Varia.)

Q Varius Trib. pl. legem tulit,
vt quæreretur de his, quorum ope
confilione socij (contra) P. Rom. ar-
ma sumphissent.

De L. Voconia.

Voconius legem tulit, Ne quis
census, hoc est pecuniosus, here-
dem vnicam relinqueret filiam, E-
rat autem census ille, qui e milia &
professione detulisset.

Præcedentiæ Status Politici,
Od Zásiadania w Senacie naprzod,
Iásnie Wielebnych, Iásnie Wielmo-
żnych, Wielmożnych, Koronnych
y Wiekie° Xawa Lith°: Ich Mściow
PP. Senatorow, consignantur.

Z ktog

Z tkorego Porządku, (Legibus
 Publicis ordynowanego) inopia nō
 laborabis, gdzie komu, według
 Jurysdykcyei iego y Godności, na-
 znaczyysz przy okazjach Wisyt. Cō-
 gressow iakich, y v siebie przypa-
 dającej kiedy Hospitalitatis, miej-
 sce. Jest to albowiem Diadema
 Nominis & Fanz, Tessera, y Prz-
 miū Virtutis, wyzej siedzić. Gdyż
 iako samá Naturá w ciele naszym,
 iedne członki nád drugie, dispari
 locatione vkontentowawszy, te
 przesadzitá nobiliori loco, ktore
 znaczniejsze contraxerunt decus,
 tak y człowiek każdy, ilo ieden
 nád drugiego przstat, zawsze mo-
 uetur Interessem Antelatici wła-
 snaci. A co należy Paritati, bądź
 też

376 Promptuarium

też czyiey Disparitari, to otrzymywać, sicu sobie competenti prągnie. Iżkoż, o tych summæ Inimicq; sessionis condecoratiach, wielkie Contentie y Quæstie, między znacznemi Monarchami wraitały. Za Philippá Hiszpańskiego, á Henryká Francuskiego, inter Legatos, y między Canclerzem Caroli V. Imperatoris, nizeli przyzedł do Cesarzkiej Korony, iaka Litium differencya záchodziła, táčno obaczyć in Cathalogo Glorix Mundi Parte 2. consideratione 29 Albo, Ioannes Sylua, Comes Cifontanus, iako jednego certi Regni Postá (oczym Ferdinandus Pulgar. Illustratum Virorum cap. 8.) magna animi Magnitudine, za wzięcie sobie Prawei

Prá
co.
gnie
zost
w C
cium
Eta
si
gnie
leu
Bog
fali
(Q
in
tia
spod
dex
X ca
tylk

Prawej Ręki in sessione, eiecit lo-
 co. W którym Praeinentiei prá-
 gnieniu, nie tylko moralis Politics
 zostawała zawsze, nie vnizaiąc się
 w Cenie należący swoiey, y ludi-
 cium contextu attentowała tego,
 Et angusti animi, atq; demis-
 si est, Triumphi Honorem, Di-
 gnitatemq; contemnere, imò,
 leuitatis est, Ale też, y sam Pan
 Bog, náganiwszy mimo Godność
 fatuolam Ambitionē temi słowy.
 (Qui Potestatem sibi assumis-
 iuistē, odietur) uczynił cogni-
 tią Honoru, Maiestati swemu
 spodobanego, rzekłszy, (Sede à
 dextris meis) dosyć nieposlednią.
 Y tak specyalną, która samemu
 tylko licet, a nemine capi & pos-
 sideri

lideri bez niego nie może. Tancz
 zaś Fastigij Krzesło, non nisi emer-
 ritę Virtuti, Dignitatiq; z wsze-
 chmocności swoiey eriguie.

S V B S E L L I A

Senatu, Republicę Polonię.

Arcybiskup Gnieźnieński.

Arcybiskup Lwowski.

Biskup Krakowski.

Biskup Kujawski.

Biskup Wilnieński.

Biskup Poznański.

Biskup Piotcki.

Biskup Warmieński.

Biskup Lucki.

Biskup Przemycki.

Biskup Zmudzki.

Biskup Kulmeński.

Biskup

Bisk

Bisk

Bisk

Bisk

W

Kas

Woi

Wo

Woi

Woi

Kas

Woi

Woi

Kas

Woi

Star

Woi

Biskup Chetmski.

Biskup Kiowski.

Biskup Kamieniecki.

Biskup Wendencki.

Woiewodowie Przednieyszy
y Casztellani.

Kasztellan Krakowski.

Woiewoda Krakowski.

Woiewoda Poznański.

Woiewoda Wilniczki.

Woiewoda Sandomirski.

Kasztellan Wilnienski.

Woiewoda Trocki.

Woiewoda Sieradzki.

Kasztellan Trocki.

Woiewoda Leczycki.

Starosta Zmudzki.

Woiewoda Brzeski.

Woie

Woiwoda Kiewski.

Woiwoda Inowrocławski.

Woiwoda Ruskij.

Woiwoda Wołyński.

Woiwoda Podelski.

Woiwoda Smoleński.

Woiwoda Lubelski.

Woiwoda Połocki.

Woiwoda Białski.

Woiwoda Nowogrodzki.

Woiwoda Płocki.

Woiwoda Witebski.

Woiwoda Mazowiecki.

Woiwoda Podlaski.

Woiwoda Rawski.

Woiwoda Brzeski.

Woiwoda Kulmeński.

Woiwoda Miścisławski.

Woiwoda

Woiwoda

Woiwoda

Woiwoda

Woiwoda

Woiwoda

Woiwoda

Woiwoda

Woiwoda

Tu

Kaf

Kaf

Kaf

Kaf

Kaf

Kaf

Kaf

Kaf

Kaf

Woiewoda Malborski.
 Woiewoda Bracławski.
 Woiewoda Pomorski.
 Woiewoda Minski.
 Woiewoda Wandenski.
 Woiewoda Pernawski.
 Woiewoda Czerniehowski.

Vigore Constitutionis 1635.

Tu ma mieysce po Pernawskim.

Kasztellani Starsi y Przednieysii.

Kasztellan Poznanski.
 Kasztellan Sandomirski.
 Kasztellan Kaliski.
 Kasztellan Woynicki.
 Kasztellan Gnieznieski.
 Kasztellan Sieradzki.
 Kasztellan Leczycki.

Kaßteellan Zmudzki.
 Kaßteellan Brzescki.
 Kaßteellan Kiiowski.
 Kaßteellan Inowroclawski.
 Kaßteellan Lwowiski.
 Kaßteellan Wotynski.
 Kaßteellan Kamieniocki.
 Kaßteellan Smolensti.
 Kaßteellan Lubelsti.
 Kaßteellan Potocki.
 Kaßteellan Betzsti.
 Kaßteellan Nowogrodzki.
 Kaßteellan Plocki.
 Kaßteellan Witebsti.
 Kaßteellan Czerwiniski.
 Kaßteellan Podlaski.
 Kaßteellan Radwiski.
 Kaßteellan Brzescki.

- Kaßellan Kulmenſt.
 Kaßellan Mſciſiawſki.
 Kaßellan Elbiazki.
 Kaßellan Braciawſki.
 Kaßellan Gdańſki.
 Kaßellan Mińſki.

Kaßtellani Mnieyſi

- Kaßellan Sadecki.
 Kaßellan Miedzyrzecki.
 Kaßellan Wiſlicki.
 Kaßellan Biecki.
 Kaßellan Rogozińſki.
 Kaßellan Radoſki.
 Kaßellan Zdwichoſki.
 Kaßellan Lecki.
 Kaßellan Szremski.
 Kaßellan Żarnowſki.

Kaßell-

- Kąstellan Mielogostki.
 Kąstellan Wieluński.
 Kąstellan Przemyski.
 Kąstellan Haliński.
 Kąstellan Sanocki.
 Kąstellan Chełmski.
 Kąstellan Dobrzyński.
 Kąstellan Polaniecki.
 Kąstellan Przemycki.
 Kąstellan Krzywieniski.
 Kąstellan Czechowski.
 Kąstellan Nakielski.
 Kąstellan Rospiński.
 Kąstellan Biechowski.
 Kąstellan Bydgoski.
 Kąstellan Brzezinski.
 Kąstellan Krzywicki.
 Kąstellan Oświęcimski.

Kąstellan

- Kąstellan Kąmienński.
 Kąstellan Spiczynski.
 Kąstellan Inowłodzki.
 Kąstellan Kowalski.
 Kąstellan Santscki.
 Kąstellan Sochaczewski.
 Kąstellan Warszawski.
 Kąstellan Gostynski.
 Kąstellan Wiski albo Wisniewski.
 Kąstellan Rdziarski.
 Kąstellan Siepiński.
 Kąstellan Wysogrodzki.
 Kąstellan Rypinski.
 Kąstellan Zakrocimski.
 Kąstellan Ciechanowski.
 Kąstellan Lwowski.
 Kąstellan Stonski.
 Kąstellan Lubaczowski.

Kasztellan Konarski w Sieradzkiem
Wojewodztwie.

Kasztellan Konarski w Leczyckim
Wojewodztwie.

Kasztellan Konarski w Inowrocławskim
Wojewodztwie.

Kasztellan Wendencki.

Kasztellan Derptcki.

Kasztellan Pernawski.

Kasztellan Czerniehowski.

Koronni, y Wielkiego Xięst. Licz.

Wielcy Urzędnicy, do Senatu y
do Porządku Senatorskiego
należący.

Marszałek Koronny Wielki.

Marszałek Wielkiego X. Lit. Wielki

Kancierz Koronny Wielki.

Kancierz Wielki X. Lit. Wielki.

Podkanclerz

Podkanclerz
Podkanclerz
Podkanclerz
Marszałek
Marszałek
Ty
stwie
sus nay
do Sen
N
gmunt
dy coll
rządki
sonat
fa rea
omi
I
czas

Podkancelerzy Koronny.

Podkancelerzy W. X. Lit. W. skie

Podstarbi W. skie Koronny.

Podstarbi W. X. Lit. W. skie

Marszałek Nadworny Koronny.

Marszałek Nadworny W. X. Lit.

Tym wszystkim, przy dostoięństwie
Vrzedow swoich, jest accessus
nayblizszy y nayprzedniejszy do
Senatu Naywiększego.

Nota iednak Benè, iż za Zygmuntá
Augustá, pomienione Vrzedy collocowane
w Senatorikim Prządku, takowá
zás [iáko nizey sonat Constitucijá
Anni 1635] są reássumowane.

O Mieyscu w Sennacie Pieczętarzow.
IZ Controuersya od dawnych
czasow między Pieczętarzami

Wiel: Xięstwá Lit. o mieyscu w
 Senacie z Márzálkami naszemi Na
 dwornemi Koronnemi y W. X. L.
 zachodziła. Za instancją Koła Po
 selskiego one vspakaiaemy, y ná po
 tym postanawiamy, áby po ześciu
 ábo przeniesieniu ná wyzsze Go
 dności pomienionych Vrzędnikow
 naszých, terażnieyszych Márzál
 kow Nadworných, tak Koronne
 go, iáko y Wielkiego Xięstwá Lit.
 Pieczętarze Nasi Wiel: X. Litew
 zaráz po Márzálku Wielkiego X.
 Litewskiego, á Márzálkowie Na
 dworni, po Podskárbich Wielkich,
 tak Koronny, iáko y Wiel. Xięst
 Lit: mieysce swe w Senacie mie
 li y zásiadáli.

Vrzed.
 Koro
 vide
 n

H
 H

Hetma
 Hetma
 Mie

przyla
 Senac
 dla zas
 bnych

Rotmij
 Sekre
 Refere
 Refere
 Refere

Vrządnicy, do Senatu nienależący
Koronni y W. X. Lit: oczym
vide Folio 273. w Guagui-
nie w Opisanu Polskim.

Hetman Koronny Naywyższy.

Hetman W. X. L. Naywyższy

Hetman Koronny Polny.

Hetman W. X. Lit: Polny.

Miewaią iednąk, ci Vrządnicy,
przyłączone zaráz Dignitářstwá
Senatorskie przy Hetmãnstwách
dla zãsiadãnia, dla Consilia potrze-
bnych Rzeczypoisp: swoich.

Rotmistrz Rycerstwa Krolã Iego Mci.

Sekre:arz wiesszy Koron: Duchowny.

Referendarz Koronny Duchowny.

Referendarz W. X. L. Duchowny.

Referendarz Koronny Swiecki.

Referendarz W. X. L. Swiecki.
 Podczaszych Oboygá Narodow dwa
 Krdycznych Oboygá Narodow dwa.
 Miecznych dwa.

Podstarbi Nadworny Koronny
 Podstarbi W. X. L. Nadworny.

Podstarbi Xiestwa Pruskiego.

Starostowie z Jurisdykcyą.
 Assesorowie Sadow Zadwornych.
 Pisarz Spraw Zadwornych.

Pisarze Cancellaryey W. X. L.
 Regenci obudwu CANCEL: koronnych.
 Instygatorowie &c. &c. y inni.

Urzędy Powiatowe Ziemskie,
 według Constytucyey
 Anni 1611.

Podkomarzy.
 Sedrosta Sadowy.

Cherazy

Sk
 A
 sz
 Not
 se
 2

Epistolographicum.

301

Chorąży.

Sędzia.

Stolnik.

Podcząsky.

Podsedek.

Podstoli.

Cześnik.

Lowczy.

Woyści.

Pisarz.

Miecznik.

Woyscy mnieyszi.

Skarbnikom per Constitutionem

Anni 1638 po Woyściach mniey-
szych, mieysce detygnowano.

Nota Bene, iż Vrządnicy Ziem-
scy Wołyńscy, według dawne-
go swego Porządku zasiadają.

Y 4

Co

Co im wárowano Constytucyá
Anni 1613.

Urzędnicy Dworu Krolewskiego,
iuxta Guaguinum Folio 285.
w Opisaníu Polskim.

Podkomorzy Naywyższy.

Podczaszy.

Krączy.

Chorązy.

Koniussy.

Kuchmistrz.

Obozny.

Łozniczy.

Trukczaszy.

Podstól.

Podkoniuszy.

Łowczy.

Dwórzánic.

Sekretarzen *et. et.* Vize

Vrzędy Woyskowe Vprzywileio-
wane dożywotnie.

Po Naywyższych Hetmániech oboygá
Narodow, Pisárze Polni *utrinusq[ue]*
Generis.

Po nich Oboźni.

Po nich Straznicy Oboygá Na-
rodow.

Vrzędy Woyskowe, Arbitrio He-
tmánow podlegaiące y nie
dożywotnie.

Oboźny Woystowy.

Straznik Woystowy.

Sedzia Woystowy.

L I S T O P I S T W A
M O D E L .

A Naprzod, o Listách, Generis
Deliberatiui agitandus. O ná-
radzaniu

radzaniu się jakoby (z zdaniem, y
 coąptowana *per deliberantem* namy-
 słowi swemu *Sententią* v drugich)
 służącym. Ta Materya, od Mo-
 narchow do Senatorow, *ad Cives*
 & *Territoria Regni*, w rożnych sprá-
 wách *Republicam* zachodzących,
sumitur pospoliście *de Consilio dan-*
do. Więc też, y między poto-
 cznieyszemi Stanami, jako to przy-
 iaciami y *Confidenty*, otwierac
 im *intentie*, y ich zasięgać Rady
 z wyklá. A z tamąd wzajemnie,
 (*ob communicata negotia*) odbira
rationes rozumienia pewnego, *ad*
exposita od siebie.

Tych przetoż *Epistolandi Form-*
tes, które bieżą *ad Naturam Delib-*
eratarum, nie *specificuiac* ci, *ob*
compem-

compe
 go,
 zumi
 brze
 Meth
 dym

TE
 m
 ciel,
 náfza
 jako
 ná R
 spafab
 by,
 wne,
 kowá
 lekt

compendium pospiechu Drukowego, zycząc obseruować, (y rozumiem *non assernaberis*, iako dobrze *expromptum* sobie w szędzie *Methodum*) *dictatas* niżej, w kożdym pisania terminie *Instructiones*.

S V A S O R I A.

TEgo Listu, *eo nisu & Fundamento* zázywamy, żeby Przyiaciel, albo ktożkolwiek, *Persuasiją* naszą *exequował* nie inszym, (ieno iako doradzamy) *effektē*. Zaczym, ná *Rácie* y ná *motiua stimulantia*; *spasabiąc* się iakowe mamy, ktoreby, nie tylko wąpliwe y nie pewne, albo potrzebne okazyc *ratyfikowały*, ale też, *convincere* intelekt, *suscipientis* *pisanie* mogły.

Do

Do czego pomaga barzo *Consiliū*,
pokazujące *Decis & Famam* rzeczy,
doradzeniu podpadającej. Iako też
y samey Osoby, *suasum* y wykonywa-
nie *amplectentis*.

Pomoga *expositie*, albo poży-
tku iakiego, *liquide* z *persuasiey* y
efektu sprawy wynikającego; albo
własney takiej potrzeby moment
nadeszły, że ten inaczey *absolui*,
euinci, bydź dokonány, *vel frangi*,
tylko dziłem zaczętym nie może.

Pomnoza *Studium Suasora*, y
Conatum agentis, pokazane z zaczętey
sprawy *Falicitates*. Tylko z niey po-
ściech wynikających. *Expectaciey Opti-*
morum. Tylo nawet zawisnych nie-
przyjaciół, *Setiam* poniewolnych con-
grat ula-

gratulacyei, tylo ad merendum, y do
 w, chwalania ochot) re arrepti & per-
 feclâ, od radzacego.

Zâchodzili teź, in negotio subeo
 undo, niebespieczenstw incidentia
 iakich. Kres dâremny z zawodu
 prâwy. Vszczerbek y szkody
 tentanda rei. Ignominia vczynku
 przedsięwziętego: nie czyni im-
 pulsus w tym râzie persuasyami,
 do Exequouania.

Czasu przytym, (iako iest wla-
 nei pory, iako bezpiecny, trudny abo
 acny do czynienia) biorac reflexia, y
 mieiscâ (w ktorzych proposita perfici
 naia) expenduac consideratiami, sita
 o kozdym inklinacyei trabes, ad ne-
 ocia aggredienda.

Z

Przykta-

Przykładami podobnemi (bo *nil nouum sub sole*, a *Authoritas* po
 przedzonych kiedy *antegestorum*,
 szczęśliwie, bądź *secus* prowadzo
 nych, *animare* & *deterre* może
 zmocnić też masz zdanie swoje
 A *Fine* zgoła, miarkując zamysł
 każdego Działu y Rady.

W ktorey *Persuasyci*, nie z
 wadzić *modestya* własna namienion
 k *Staltnie*. *Extenui*ac swole *Prudenti*
 A *Przyaci*el *re altiores* solzac *pr*
soba sensus, *Ani* temuz, *ka*zawşy *pe*
re ab arbitrio proprio, *z*amierzając swo
*imperio*se zdanie. I *ecz* co kolwiek *sua*
des, *ze* albo *y* niego, (gdy *mi*anowicie
Pr *u* *ne* *intercedunt* *r* *ecz* *y*) *cap*
ies *merendi* *occasionem* *a* *bo* *Posp*
 (S)

(gdy Publica interueniunt) seruas
dobro.

To zaś Consilium twoie, gdy
arrideret, masz mu vouere, nie tyl-
ko consumationem Fælicis cursus,
ale też własne przyobiecować stu-
dia y życzliwości powinienes.
Nád to, z vsługiwaniem álbo z
pomocą, (quancum bydz moze)
non dimoueri od niego, adpromissi-
ami swoiemi obligowany zosta-
wasz.

To agos w Listach Compar ad
Parem. Gdy tednak principes relibe-
rant, y rzecz iáká suadent, tam samá
Exposycja imminentium, badz potrzeb
iáká b. authoritatiue dekladowána by-
wa. Ceremonie na stronie auelluntur.

A Maiestas retinetur y Stánowi
 samda. Y to tylko proponitur, co
 commodius przypada, albo co aduersa
 ri moze. Co perturbatum Rzeczyposp
 munit y affligit statum.

Subiungią przytym Monár
 chowie Rzeczypospolitey catość
 Akcesy, albo zgubę. Paternam so
 licitudinem o dobrze pospolitym
 edisserunt, y suppeditują. A zdro
 wie własne, (gdyby nim, agenda
 saluare przyszło) ofiarują. Zeby
 tez incumbat do otworzonego pro
 positum Ciuis, żeby colligat v
 bie omnes consulendi rationes,
 nie słabe medicinas morbo aptowa
 wszelkimi obowiązkami & Sa
 cris, tudzież wdzięcznością obli
 gant y respektami.

DISSVASORIA.

Tych Listow concinnata, zawarta identicam z Persuasyam formam. Wszystkie dedukując contrario Stylo y Proposytiami argumenta, ktore przywodzily się komu, doradzając ineundá. A co tam szczęściem, Emolumentami, politycznością, additamentem poćiech, zdrowia, Nieprzyjaciół poniewolną Gratulacją amplifikowałeś, to tu szpe- Zebnym, nieużytecznym, zgubnym y go przedniebezpiecznym progressem, Mille v siećko mówią incommodis, & incertis, pro exitu, á nieżyczliwych posmiechowiśkiem y insulcem, o mierząc z. Samie zapomnisz.

Wiec, y roznych omina, Judicia

w tej sprawie przypominaj Osob, miejs
y czasu, przykładow dotykaj Y z an
nych, wyprowadzaj euentus, nie do
bre, persuadendo.

Przyczy y położyć, przedsię
wziętej dissualiei moż sz że to spe
tat, albo do powinności twojej
iż chcesz w koźdych successach
Przyiaciom opitulari, niezyczysz
ná odia niechętnych przychodzić
niechcesz bydz inciulis w vmyk
niu Przyiacielowi swych przestrog
Poniewaz necessitudinum, na pier
wsze to iest vinculum, bene velle
swoim. Y nie ma bydz Przyiaciel
w tym deses, gdzie zachodzi Przyiac
cielskie incommodum iakie.

Obtestari takze godzi sie w tej
mater, ei przez wszystkie macia, ktore
poważ
molli
Zás dr
re. kto
mniez
gl ab
corr
is iest
iacie
niege
wpew
swoi
żesz
N
W

miejsz poważniejsze osoby y rozsadne, etiamsi
 z in molli affectu, odwieść á proposito mogą
 ie do Zás drugich, nie zdwądzi w oburgar-
 re. ktorzyby duriori (iako wporni y
 edsig mnter Sensac.) calcari egerent, a mo-
 o spe gli ab arbitrio pendere tuo.

Ná ostácku, iáko powtornią
 correspondentią (bylebys in dubi-
 is ieszcze niektorych, był od Przy-
 iaciela prouocatus, áni retusus od
 niego w dyssuafci wezynionei)
 nykać w pewnić, tak gotowosciá okazyey
 ft. og twoich koźdych, ássekurować mo-
 zesz.

RESPONSORIA.

Ná List Persuaduiący. Kiedy
 Confencis.

WYrażisz z razu, żeć wiele
 conyderacyei, wiele wátpli-

Z 4

wosci

wości y ratiei, in vtramq; partem militantium occurrebat: czyniącemu z sámym sobą consilium o tákłej sprawie.

Przyznasz interim, że iáko záwsze multum valuit powaga y suavioria przyacielska, ták dissipauit y concoxit, wszystkie cruditates, (dziła namysłowi podpadáiącego) zastaná teráznieisza.

A te, iáko rozsádna, Prudentiei y Consilij agni, żeś nie tylko complexus opowieś, lecz poniekad admiraberis szczerość, Religionem, poffatość, Fidem q, ku sobie Przyaciela. Y iáko, jest rzecz wielka, mieć tákiego, a szczęście ofoblwe, venne in consuetudinem & familiaritatem tak prawdziwych przyaciól Dobrych. Przej

Przytoczysz też, y osobliwą
 consolacją swoje, ex tantâ volun-
 tate ku twym Progressom amici.
 Ze mniei meruisti, aby consulerec
 całego, bądź dignitati rzeczy two-
 ich, referes. Szukać sensum iego in
 omnibus, y temuż obtemperować
 po ofiarujesz się. O conseruacją,
 iednostainei miłości vpraśzać bę-
 dzieisz. A za to, coć wyświadczył
 z affektu y candoru prawdziwego,
 nie ieno vberrimè podziękujesz,
 lecz y vsługi pollicitować powinie-
 nes.

RESPONSORIA.

Ná List Dissuadujący. Kiedy
 dissentis.

Z Tą proponowaną Rádą, ieśli-
 bys vniformis nie zostawał, á

Z 5

miales

miales impedientes y bärzciei vincentes rationes Dyssuasora twego, nie zärzaz duriusculè chciei z pöczätku pisanä, improbare Przyiäcielä.

Przyznä siä mu pierwei wielkä miłość ku sobie. Ze o niei nie non suspicaris, aby in malam partem kiedy, vel nunc, nädciągäi dehortatnei swoich. Y powiä siä, ze idä z dwojbe, akäzywädä siä z nädznie y szczyra, cäk proxima a cessit ani demantä teraz niey siä tego przyiäzn.

Ktöry, ieśli skrewniony, bädzä intima familiaritate zäspösobiony bädziec, nie zäwädziä inlinuowäc, ze go do tey Dyssuasiey coniunkcyä, miłosc Stärozy na Domow, consuetudo zächowania [iäkowym zädä-

Zadatkom, communia należą ami-
corum, y nie mogą excludi od za-
dnei poufalskości y sprawy] impulsit.

Przyczyny potym swoje ze non
desunt, poważne iakie, wyczerpniono
albo od trudności y ciężkości rządnych,
albo dla szkod, niebezpieczeństw, Honoru
władzy y respektu, czasow y przyjaćiel
innych obseruacye. y cokolwiek zgoda
obuenit słatecznego, a chwalebnie po-
zornego potoz wosky, uprasza nie iako
powinieneś, być nie miał za zle non
gerenti morem przyjaćiel wi. Inie tra-
cit przez to do ciebie serca, że w tej spr
wie *hastas* prawdziwie, coby wzy-
nić miałeś, ale w inszych okazyach
przyrzecyś mu *obedire* stonnieste
swoie.

OBSERVATIONES.

W Máteryách Proponowáuyc
tych Listow, y Responso-
ryách ná nie.

ZE Suasye y Dysuasye koźde
złączenie nie iákie z vpominá-
niem maia, constant ieszcze (dla
informy doskonálszei, y według
máteryei podánych, dla ratiei po-
ruszájacych) requilita, pro & con-
tra nizsze, Ktore Listopisca pru-
dens, według Person, Rzeczy, y
czásu álbo lenier, álbo teź vche-
mentius promet.

*Affektami tedy, że narabidć ná-
lezy w rákowiei skázyci, pomni per-
suaduiac, polozywšy Honory, Stawie
consolacie, Augmentu, y innych Facul-*

saturni

atum
lowi
Dign
otwor
occur
anim
bá.
denti
mo p
cie i
się os
rem
slawy
bus S
bym
coby
Ciue
wšzy

eatum korzyści, przed oczym przyjacielowi, nadzieie także wynikających Dignitatum y Nagrod à Republicâ otworzyuśy temuz iakoć namieniono, *occurrere z stimulo*wan. em takim.

Teraz iesli kiedy, *magnum animum Viri Fortis*, mieć potrzeba. Tu się pokazać należy, co prudenti, co powaznemu, co alto animo przystoi Teraz pląc, poświęcić i *immortalitati* imię swoje. Tą się oświecić sprawą, iako splendorem największej iakiei potrzebą sławy. Tu bym smiał wiązać *omnibus Sacris, Diuinis & Humanis*. Tu bym mowił, *Incumbe per Deos*, coby w tobie Oyczyzná kochała, Ciues powazáli, przez cobyś w *wszystkich* słynął, czymbys in-
 fizyka

szcych do Imitacyei zaciagnal &c.

Gdy też, chcesz od czego odwieść,
 idk podobnym odrazai exponowaniem
 Strzedz sie iesli kiedy. tedy w tym ra-
 ze trzeba, zebysmy nie wpadli w szaton
 Rzecz jest ignominiei, zalu, obyd
 niebezpieczestwo, blizsa niz Slawy
 Pomni na powage, na Fortuny, na por-
 teritatem, na Czczyzny zdrowie y do-
 lość, zebym to wszystko non cadat. Ze-
 by macula & turpitudine, non inqu-
 netur &c, &c.

Pobudzisz nie mniej do pro-
 sequowania momentu wielce, mi-
 łoscią tych, dla których co uczyni
 twoi przyjaciel. Odprowadzisz
 captis, vel cogitatis, surowością
 nieprzyjaciół, gdy od nich euerfus
 zostanie

Zostanie
 albo
 Bogam
 luz
 stam
 certa
 lam r
 wiwst
 kusili
 rune
 Spusc
 mu p
 protef
 toba
 cze y
 cyei
 dzn.
 futur

Łoſtanie. Gdy do niego nápiſzeſz, albo tak Emphaticè. Flecte te dla Bogá ináczci, & respice caſum. Iuż cię drudzy oplakali. Iuż iniuſtam contentionem oſądziwſzy & certamen że non vereris Bogá, pa-lam mówią. &c &c.

Upamiętaj nieladaſiak y tym, (ſta-wiwiſy mu amulata wielu, iáko ſie kuſili, y glorioſe podobne acta exogorunt druzzy) do expektacyei ſwoiei. Spuſcić iakże z animuſſu każeſz, gdy mu poſfale y beſpiecznie w piſaniu proteſtujęſz ſie temi ſłowami. Bogiem, zoba ſamem, ſwiadtem y ludzmi, ſwiad-cze y bede ſwiadczyl, zem tei Senten-cyei nie byt, zem á temeritate odwo-dził, zem widziat iáko in ſpeculo, ter & futura mala.

leżeli

leżeli też kto z natury, Genērosus będzie, y tak vehementi inflammatione do prosequowania negotiorum, iako ferociori wzajem cohibitione od vmysłonego działa, nie ma bydz compellatus, ku takowemu lenius postąpił.

Szykując Styl Listu twego na przykład z Początku, ad conciliandam benevolentiam przyiacielá. Ze piszesz w tej materyei, nie dla żadnei do niego doskonałego swego rozumu ostentacyei, wiedząc iż y on sufficienti pollet, lecz z miłości. Zeby conferat motiua swoje, z ratiami twemi, y co proponderat bárziej, tego się trzymał. Zeby twoię szczyrość, zá importunitatem nie osądził, ále sollicitudini

dini
iacel
lauda
no w
to eg
jest o
gdym

nych
możej

I
tr
cielsk
szkoc
maro
niene
casum

dini & curæ Amici, o dobro Przy-
 jaćielskie przeczytał. Ten, który
 laudabilium Studiosus, bázciei fre-
 no wewszystkim, niżeli incitamen-
 to eget. Y a languentibus, dáleko
 jest odśadzony. Cum temerarijs ni-
 gdy nie æquatus. &c. &c.

*A tak z tych impetow namienio-
 nych, similia & plura, conceptyzować
 możesz. &c. &c.*

CONSOLATORIA.

IV z powziętei nowiny, Vicissi-
 tudinis ktoreikolwiek Przyja-
 cielskiej, z żalu, nieszczęścia,
 szkody y przypadku ięgo, parem
 marorem wyswiadczywszy, powi-
 nięś to piśać, coby mogło leuare
 casum & Luctum Amici.

Nay-

Naipierwiez rednak, postárzys^z
 sienie iako, na dowcipu swego tensi-
 tatem, ze w tak wielkim Przyziaciel-
 skim utrapieniu, ad deponendum w ser-
 cuiego malum, z ledwie w ciebie n di-
 dnieß medium. Pietatis rednak, y w
 takim rzcie Powinności, ze ea studia
 tenere musiß, keoreby, prostratum za-
 lem, przynamniei subleuouac, ielsi de
 zoto relaxare nie mogly Przyziaciela,
 a przynamniei zepomniec y zanie-
 dbac in aduersis, zeby nie zdał s^z ieden
 drugiego, nec s^zitat^m pisama y rum-
 pendi silentii desidiám nicheoc miec,
 cui patam, decreu. s^zi adesse listens
 twaim.

Potym skromnemi insynuaciam
 mi, auocare ab agriudine ammi
 vsitue

vsitu
 mu
 przy
 & di
 della
 ko p
 ba ce
 fra
 ny]
 conc
 mu
 dach
 zafu
 imy
 den
 grau
 sobi
 Ze
 runc

vsilui przyjacielá. Przekládając
 mu przed oczy, co w takowych
 przypadkach, viro prudenti, graui
 & digno. relictum. Ze summa Me-
 della zálu, in Ratione sita. Ze cięż-
 ko przyimować non decet z Nie-
 bą tego [ktore immittit aquè sini-
 stra & prospera ná nas ná przemiá-
 ny] co iest snadz culpa & merito
 contractum koźdego. Ze to iest
 munus Boskie, po zálu y przygo-
 dách, znouu ad pristina commoda,
 zasmuconych przywracać. Za-
 śmy, ná to práwie stworzeni, y za-
 den eá lege non solutus, śbysmy
 graues casus nie ponošili. Y nigdy
 sobie nil noui venisse nie rozumieli.
 Ze podobne calamitates, tetige-
 runt wielu. Ze ielczeze tot sequen-
 tur.

415. Promptuarium
tur. Dżisieiszych y po nas succe-
dentes, angent ludzi.

*Ieśli też wśystkim dostał sie Com-
munis angor, co czas zamieszánei Oy-
czyzny przynosić w ec solet, tym bār-
ziei abstergendum fatum; ani in ma-
lis numerandum, że publicè sauije na
wśystkich iednako.*

A że żalem y frąfunkiem impe-
dita osobá, baczyć się rzadko mo-
że, przypomnieć mu, że Vir non
est, qui in maximá rerum difficul-
tate, erectum animum nima. Przy-
toczyć eam Magnitudinem, ktorą
w Wielkich okazyach agebat, kto-
rą drugich, od impotentiei w frą-
funkách declinabat, że dáleko so-
bie samemu, in tolerandis propriis
miałby

miął

hanc

zosta

ma c

od s

albo

niech

I

przy

w sw

szcz

swoi

curse

sweg

vbliz

że z

ten

potá

miálby bydz non aduersus.

Pokazywać: (gdy zrozumieš
hanc maroris causam) ze mu wiscei
zostawia, niz abstulit Fortuna, ze sie
ma omnino recolligować w zalu, ieśli
od siebie abicere sensum praclarum,
albo też communem naturæ humanæ
niechce, y na taxę podać sie drugich.

Na ostátku y tym conuenias
przyaciela, gdy ieszcze tanti, áby
w swym rázie, (iáki go premit)
szczerze referował grauitates
swoie, ze mu z tym wszytkim suc-
curssem praesto bédziesz, ze mu
swego niwezum ministerium nie
vbliżysz, lubo ieśli praesentiei eget,
ze z nią non deeris w prędcie, byle
ten všmierzył y reláxował zákło-
potány áffekt.

RE.

RESPONSORIA.

Na List Cieszący. Kiedy acquiescis consolationi.

OSwiadczyysz ab initio pisania wdzięczny affekt, którym zostales cumulatuzozwania się Przyjacielskiego. A ilo z takiego, w którym suxisti magnum fructum, nie tylko życzliwości; ale też prudentiei, vicissitudines humanas contemnentis. Y przeciwko złym Fortunom viriliter armata.

*Zd. co podziękowawszy, ze conuul-
sus zalem spiritus serca twego erexit,
przyznaś sie bydz z pawzieteri consola-
tioni. w znossniu przypadku fortio-
rem. Y ze in niemuloyś bydz quid turpe, nie
násładowe cōak grauem, benecolum, y
sadnego przyjaciela.*

M
pon
sis m
Ze,
pen
dno,
asser
ipfis
que
Ze,
uec
podo
bedz
sola
ny,
swo
dale
wa
dear

Możesz ad hæc y swoie iákíe (ob
 pondus optimæ, erectæq; in aduer-
 sis mentis) przyłożyć dogmata.
 Ze, Fortunæ instabiles vices, & re-
 pentinæ commutationes. Ze tru-
 dno, quantumuis beatis hominibus
 asserere, quam diu Fælicitas, sit
 ipsis duratura. Ze, Omnia quæcun-
 que agimus, mille casibus subiecta;
 Ze, Ingens Fælicitas, nec diuturna,
 nec sine insigni calamitate Y tym
 podobne effundendo zdánia.

In reliquo, rzeczyć cale za siobie
 bedziessy polliceri, ze zádá kiem con-
 solatier Przyjacielstwa vkontentowi-
 ny, calis prozen od molestiei zalow
 swoich. Prossac, aby paribus studijs, y
 daley wezysstym z toba, tak postepo-
 wal, zeby ab omnibus, vni esse vi-
 deamini.

R.E.

RESPONSORIA.

Ná List Cielzący. Kiedy, non acquiescis consolatori.

Nie zezidzie się y tu [choć non remittis z sercá, zá przyiaciel- ská Consoláciá subministrowaná, angoru swego záwziętego] aperce záraz & temerè, zdać się contemnować bencvolentiam submissam do siebie. Powinienes, iáko Polityk, affrontu auersa ceruicis nie czynić, y w skłonności Amici ku swym okázyom, mentis errorem nie iáko nie wytykác, gdybys oraz bez okolicznosci przystoinych, miał respuere consolatorias czyie.

Nápißest Primo, barzo w tym Tobie defuisse prosperos successus, y prá

wie

wie d
mieć
przy
afek
b, s, m
cium
Nara
pitia
ope w
kora
auger
praw
dam
Pe
nie,
iacie
gnit
kob

wie defecisse felicitatem od ciebie, że
 mieć nie mogli presentem in illo casu
 przyaciela. ktorego, idko reputas w
 affekcie swoim carissimum, tak tussyt
 b, s, w utrapicam zastym, widzieć so-
 cium proximum vehementis doloris.
 Narzekać iednak na fata, minus pro-
 pitia bedziesz, że cie na ten czas, omni
 ope wyzuty. Y priuarunt ta clementia
 ktoraby lenare mogła zal tvoi, albo
 augetet sensu aquali przyaciol, ieśli jest
 prawda co rzeczono, & flere est que-
 dam voluptas.

Porym do tego descendes kształ-
 enie, z nie taką depradykacyą przy-
 iacielskiego animuszu, sercá, ma-
 gnitudinis, y prudentiei iego, ja-
 kobys wszystkie benigna widział

Bydź ad futura lobe, przytomnym
 w przypadku mając, y mogłbyś
 brąc miarę z niego, quantum de
 humanis sądziby obecny y ieśliby
 nie wypuścił im, wolnych mæroris
 wodzy, kiedy tak studiosè, præco-
 wicie, y applicatiuè ni medyk nai-
 doskonalszy, zupełnych ruszył le-
 karst w y plattrow, na zágoienie rá-
 ny ciężkiej twojej.

*Wspomniſt tandem, quantis solda-
 tijs, albo facultatibus dostatkow, spoli-
 atus iestis. Ze samo wspomnienie tych
 zaktw twoich, nie tylko istotna zgubá
 onych mitigare niemoga zdwozietego zá-
 lu. Ze sic nec carius nie zda, ieno scimo-
 di mærore, y iakieś pietatis timetur
 opuſzczenie, gdybyś plakać nie miał.*

A z k.

A
 niewa
 solo c
 y nos
 um te
 niemo
 wszyn
 prosić
 nie tyl
 pozwa
 [quac
 zabop
 iako id
 V R
 Pe
 voluif
 vczym
 li, iż

A zą tym deklarowawszy, (po-
 nieważ znaczne y wielkie aduersa,
 solo concessu doloris conquiescunt,
 y nosse sortem suam. że iest solati-
 um iedne calamitaris; namieniwszy y
 niemai, iż najsładni zdrow-
 wszym, dawać consilia infirmis.)
 prosić cieszącego będziesz, abyć
 nie tylko interstitium iustum że by
 pozwoił iako homini, ale y sam
 [quantum licet] sentiat obecny
 z obopólnie z tobą indictas plagas,
 iako inimus przyiaciel.

P E T I T O R I A.

VRasta nie szczupła trudność
 Petitoriarum. Adoriri ea quæ
 voluisses Y związać słow prozbą,
 y czynność ludzką skutecznie. Ato
 li, iż częstokroć, intentia naszą,

hæc habet manibus, quæ comprehendit, loquiturq; piorem doctri-
 znych Person, tractanda tā mat-
 rya, w ten Model ma bydz.

Jeśli z kim maś takie zadatki,
 zisgo w okazyach podanych, singulari
 propensione, studio, y wygoda sama
 opime prosequutus, z tym confidentius
 poscipiac, napisseß, iz pro veteri
 solia necessitudine, y dla rei miłości,
 ktorącie copulati, wßystek cußus mo-
 mentow wäßych, tuendas zobopolnie
 quasuis contendit rationes. Y tak iest
 przyaciela twego beneuolentia ku sobie
 w tci mierze perspecta, illustrata, ac-
 comodwana nie raz, ześ nigdy nie
 wacpiť, nie ieno necessaria, dle
 cima; od niego zasiegac postulat.

Z tad,
 ieno ex
 cedent
 wßelak
 iacielst
 ped, or

A
 wolno
 požad
 mentu
 cherni
 Trzyn
 tym pr
 káia o
 biora
 żytku
 ciągáia
 samą p
 asobae

Scias, contracta hac familiaritate, nemo exponere debet vniuersum, y intercedentia sua, ale te obtestaberis, vniuersa mentia necessitudinum przyiacielskich, aby intelligat y effectiue expedjował potrzeby twoje.

A żebyś, iako ręką uiał, powolność przyiacielską do swego požądania, dodał mu wagi y momentu motiuis, kłoniącemi affekt chetniejszy do vczynności jego. Trzymając petita doniesione w tym prawidle, że się nie vmykają od mniemania vczciwego, że biorą początek zobopolnego pożytku, że zadnej wielkiej nie zaciągają trudności za sobą, że się z samą potrzebą wiążą, że szczęście osobne y solatia zawierają, że też

vtwierdzonego miales roznemi y
 częstemi ofiarami przyiaciela. Ze
 gdy uczyni, wielką sumes graciom,
 gdy nie efficiet, wybaczy/z trudno-
 sciom. A tak, z tych y innych do-
 kumentow, zakładai fundament
 petitoria w przyiazni, ktorac z
 kim poufna intercessit.

Nd ostatku, ieslis elongowat ob-
 seruiet pisante, excusowac materijes
 okazya [ze iura Precum, contendunt
 ad minus persuadendi] mozesz. Y
 wzaiemne obicuiac uczynności, ktor-
 ymby podorac mogly facultates twor-
 ie, upewnisz, ze nie sšacowac dla przy-
 iaciela, appreciatie nie bedziesz.

Iesli zaś, conuenietur od cie-
 bie osobá taká petitoris, z ktora
 nie

nie m
 fami
 ściar
 lenti
 nize

szym
 kosi
 d. b.
 e.
 a c
 anim
 wy
 inter
 bney
 fti P
 my

skus

nie masz consuetudinam, y strictam familiaritatem. z taką, okolicznościami idąc, żebyś miasto beneuolentiei, nie nabył disgustu, tak jako nizei postąpisz.

Pobudzać go masz do ochotnei w czynności, depradykacya dobroci, ludzkości, y wspaniałości ku wielom jego. *Ad. 1.* ita, z swore beneuolentie, dobroci, y optimas ku wszystkim *animationes*, conciliowai miłości, sławy, y affektu sobie. Z tad, non secus, contentia twoid, ze w pozyskaniu podobnej Fortuny versatur, emtendo do ta-
sti Przyrucielskiej na mieniwss, y exponny rzecz same y prosbe.

A po wyrażeniu onei, żebyś skuteczniej zapłynął do Portu po-

trzeb vmyślonych, prouidui sobie
 captacią conciliatiei takiei. Ze
 niewątpisz, ani ignoras, iaki w kła-
 dasz nád zastugi wszelakie ná przy-
 iaciela ciężar ze cię conantem o to,
 y verecundia samá, iako meritis in-
 opem odrazála, leez te myśli zwy-
 ciężyla, iz wrodzona tá ku wszy-
 stkim skłonność iego, że nec pe-
 tentibus, ledwo kiedy y expectan-
 tibus, żadnym nie gardząc, plus
 lum nawet niz kiedy potrzobowa-
 no, largiebatur, sentis y siebie w łá-
 sce przyiacielskiej, nec aspernan-
 dum, nec negligendum.

*Ieśli też iestés persuasus o samym
 sobie, że kiedy aliqua contulisti in eo y
 mowne, y bezodrze przyiacielowi, albo
 w szych Antecessorow, zndczue mie-
 dz y*

dzy lu
 czynn
 anasz f
 S
 żywa
 cow
 neces
 mych
 string
 re, B
 zanie
 pensy
 to fut
 endu

zei, n
 ad ex
 iel,

dzzy ludzmi confidentie, wygody y v
 czynności extiterunt, tym studiosius
 mañ sie ratować in petitione.

Sama (náprzykład] zemną o-
 żywa się słusznosc, sama z Rodzi-
 cow nászych, exacta vinculorum
 necessitudo in tonuie, miłosc nas sá-
 mych omni zycia cursu copulata
 stringit, ve zynnosci moie [za kto-
 re, Bog zna, nie non exigo, aby
 zanie nie zdał się odbirac recom-
 pensy] zdádza się vpraszac, ze bys
 to suscipere raczył, y obrocił ad tu-
 endum, wszystkie posse swoje.

Motina takie, namienionych wy-
 zei, nie podawšy obliuioni, v pewniñ
 ad extremum, ze żadna lařka przyia-
 ciel, tak obfitowac nie bedzie, ktoreiby
 wdzic.

wdzieczność twoid, zawierac wrac
 mnanie mogła zamiana, albo nie wy-
 glada (o ktore y pros) koczego ad
 merendum rostawia.

RESPONSORIA.

Ná List, Petitoriam Expedyuiacy.

GDy tak przyiemna będzie v
 ciebie expostulacia Przyiaciel-
 ska, że jego delidriis, dogodzie
 effectiue zezwolisz zaciągac mo-
 zesz w dalszą vorzewinose coniu-
 gtionem tey przyiazni, sic vt infra
 zaidnoczonei, fobie.

Przentui y wyraz, ofobliwa
 z rad consolaria swoie, gdye iaka
 obuenuit merendi facultas v Przyia-
 ciela Y zes sie ná tych szczegul-
 nie zasladzil okazyach, zebys mogli
 gratia-

E
 gratifi-
 dym P
 tegoz,
 tym w
 zalece
 tak eff
 wiesz P
 wac, be
 dowal,
 nie iak
 cznie m
 skich.
 obsekro
 Cze
 ze w ty
 najmn
 nac byle
 przyiac
 Wsogo m

gratifikowac expectacyom ko-
 dyu Przyjacielskim, y vocacyom
 tegoż, powolnością swoją. Która
 tym wdzięczniej okrasysz, gdy
 zalecenie potrzeby doniesionei,
 tak effusa sollicitudine, mniej po-
 wiesz petenti należało promowo-
 wac, bo cię tą impetracją skonfun-
 dowal, y krzywde zdał nie vezynić
 nie jaką, wyglądającemu vstawi-
 cznie nutus a nie prozb Przyjaciel-
 skich. Vpominania raczej, a nie
 obsekrowania gorącego.

Czego, y przyrzadowawszy quasi,
 żeś w tym umacniany, co benevole za-
 najmnieś, m namienieniem exequo-
 nac byleś gotow, y nad przyrzecze
 przyjacielá, nie nigdy mielszego y wis-
 tego nie porczytas, osiduy y io ad-
 implere.

implere o coſ poſtulat, *upewni*
altioribus, *ktorymby* tylko *podole*
zwoie Poſſibilia y *facultates* *zdo*
 Ponieważ, *magno loco maſſ* *w*
Amicos, y *nie mniej tego*.

Przy Concluzyci liſtu, ſtwier
 dziwłzy *žadanie ſkuteczną* *uczyn*
noſcią, y *nádzicią* *zálóżywſzy*
ka, że *maſz honor* w *tei mierze*
 gdy *ſtas à mente* *przyaciela*, *p*
proſisz áby *cię ſæpius* *wzywał*, *y*
więkſzych momentách *náidui*
ſam w *ſucessách*, *iá* *ko* *naſzczę*
ſliwſzych *obſitował*, *addicere* *v*
ea *swoie* *możesz*.

RESPONSORIA.

Petitorijs *gdy* *nie czynisz* *doſyc*
M *lec* w *ſequeſtrze* *v* *ſiebie*
Przyacielską *prozbę*, y *opu*
ſcie

ścić skutkiem desideria Petentis,
nie tylko iest minus apta iakoby
existimatio v nas osoby concurruią-
cei o co, ale y owszem (ob dene-
gata) reprehensibilis niemal. Zeby
tedy, ani sami recusando uczynno-
ści, nie bylismy morositate aliquā
norati, ani Przyziaciel significetur in-
gratus v nas, należy odmowną be-
nevolentią, łagodnie saltem, iezeli
nie powolnie absoluouać Respon-
sem,

A tak, utaris zrazu, iako najwie-
ksza condolentia swoia, ze cie w tej klu-
bie, albo rationes (ktore oppones) albo
Possibilitates Fortun, trzymajia, iż za-
jedno poczynaś nieszczęście sobie, nie
wpiastować, nie ieno nie prosequi vo-
catiei Przyziacielstiei. *K*torego conser-
uowac

nować Przyjazn, eo studio zyczysz, że
nie tylko denegować quidquam pura-
bas kiedy, ale owšem officiose mnie-
mateś pleraq̄ wykonywać. W czymś
ieślis kiedy zostawał promptus y addi-
ctus, mozesz przypomnieć, że mu ta mi-
łość twoid, przesłami okazjami, satis
perspecta była.

Wolą przetoż samą, propensam
ku Przyjacielowi, szezyrą ochotę
contestowawszy, że swoje ledwo
sustines onera, albo że tego przestā-
re dla tak wielu przyczyn, ruinuia-
nych reputacyą, Facultates swoje
non vales, poprosiwszy enixè abyc
nā czas ignoscat, y miłości [ob-
sublata) nie odmieniał, będzie
obiecował w inszych terminách,

cupi-

cupi
nem
powe

F

by

sens

despon

icb ve

efficien

C

C

E

M

tu

ie ty

niem,

chciał

chęcią

adź r

cupidissimam admerendi susceptio-
nem, y bez exceptiei wszelákich
powolność.

*Przydai insuper y te kortezę, że-
by miał confidentia, y choć mu ad pra-
sens non satisfactum, na potym non
despondeat, ani byt w okazyach swo-
ich verecundus, oznajmować tobie, de
efficiendis.*

COMMENDATICA.

Epistola, Osoby iákiey.

MAterya táka, magnum alimen-
tum requirue Piora. Zeby
nie tylko wdawanie twoie zálece-
niem, perspicere látwo y grátiosę
chciał przyaciół, ále téż exciteret
ad amplectendam Personã, na
wadz rzeczy ktorei estymowane-
com, cb

Promptuarium
 commendatorijs twoiemi. A iż we-
 dług Seneki, Nemo gloriari, nisi de
 suo debet, przetoż decorując po-
 chwaleniem kogo, pokazaj attributa
 o nim, vel hæc, optimè sentiendi.

Swoie własna naprzód importunita-
 tem excusowawszy, (ze nie tylko same-
 mu sobie zwykłej czestewi okazami
 prodesse w przyjaćciela, ale y inszym
 wsituiess bydz adiumento) pros aby
 wszystko, cokolwiek promoueret
 æquum, prz ydawdo cunulum zwy-
 kiej ludzkości jego, Honorowi y Di-
 gnitati. Ktoremi beneuolentijs, tak sa-
 bio deuinxit wszystkich, ze bydz ornati
 aucti, & defensi Protekcja tanti viri
 quorquos sunt, pragna.

Z tąd zaraz remonstruiesz com-
 mendan

commendandum, iak wiele confidował
 sumptis za sobą od ciebie literis, y
 conceptâ spe o obseruantiei, o wspa-
 niâłości, o inclinaciei ad refugos
 Przyacielskiei, y że y sam confir-
 matus non vulgari wszędzie tracta-
 tione, będąc z Rodzicow, z Vro-
 dzenia znaczego, z postępkow
 godnych, z experientyei y nauki,
 wzięty v wielu & probatus, nie-
 mógł diffidować adiunctis własnym
 Pogotowiu commendaciei twoieci.

Co gdy patietur wykonać, że zale-
 conego, bydz septe *gratum existimabit*,
 że mu tribuet tantum, iako za nim
 instas tasta, totum hunc fructum do
 siebie samego referui, znać za własna
 przynność obietni, liberaliter w poda-
 nych

nych zawołaniach, y honorifice przyrzeka
 kar redintegrować, a żeby suffragijs za
 ussem iuorum ignoscat, & optat.

RESPONSORIA

Gdy akceptujesz Zalecenie.

O Powiesz, żeś się nie dopi ro-
 zoluował, bydz respondendo
 wszystkim okazyom y Prouokacy-
 om Przyjaćielskim. Ze y owzem,
 za iedno solatium poczytasz, otwo-
 rzone sobie z iakieikolwiek częśc
 munia, w ktorychbys affektu swe-
 go contestował promptitudinem
 Przyjaćielowi. Ze vltro pragniesz,
 dla Stárożytnei przyiazni, dla v-
 grontowanei y zawiętei miłości,
 dla wyswiadczenia powinnei ob-
 seruancyei, praecaueri, vel commo-
 neri

mer
 mia
 Kto
 nex
 zác
 mo
 Roz
 iego

obla
 nego
 bez
 tifica
 zost

P
 imu
 ria,
 opp

meri od Przyjaciela, wczymbyś mu miał kiedy ádelle totá voluntate. Ktorego, tak masz z sobą spoione nexus, tak omni studio zyczysz się záchęcać mu, ze siła y wzystko może záfzyc, Powaga, Zdanie, Rozsádek y námiennienie v ciebie iego.

Powiniezowawšy interim sobie, oblatam modernam zalecenia doniesionego adhibitionem, z wielką chęcią, y bez molestyei wšelakiei, upewníš gratificatum Przyjaciela tym, czym zostateš praecipuus.

Podziękujesz niemnicy, że przyimuie do Promotiei takowe negotia, ktore concedunt Przyjacielowi opportunitatem bene merendi.

Przyznaś, że to właśnie ingeſit y
 naraził zaleceniem, czegoś cupere mogło.
 Tak acceptam, Godna y razem Qualis
 ficatam, inſtytuowawſzy do niego
 Rzecz albo Osoba.

Z kąd, iemu y oſobie, życząc
 Sławy, tak ſwoi interpretui áffektu,
 iż tantum conſules zaleconemu,
 tylo mu vdzieląc będzieſz, ilo ży-
 czył Przyjaciel, ilo licebit y czę-
 ſom twoim, by też kiedy y naytru-
 dneyszym. Ilo y ſpoſobności w ſo-
 bie ad conſulendum & perficien-
 dum opus porozumieſz.

RESPONSORIA

Gdy nie akceptuieſz zalecenia.

Y Tu Státeczność nieiáką Przy-
 iáźni (byś też niemiál woli
 ſatiſfa-

Tatisfacere intentioni Przyjaciel-
 skim, y byleś exclusus toto posse od
 tego) że z niei absolutè nie kwi-
 tuiesz Przyjaciela, choć nie mo-
 żesz onemu gratificari, denegując
 commendata, potrzebá zostawić.
 Confice przetoż sam siebie zalem,
 że intima przyjaźń, ktorej żadne
 studium y powinność deesse nigdy
 nie miała, ná taką teraz incidit ini-
 quitatem, Ratiei, (ktore expones)
 trudności, y czasów twoich, iż ex
 omni naturâ podobieństwá, parere
 rebus Amici nie możesz. Ten miá-
 nowicie człowiek, ktory posita Of-
 ficia swoje, w szczegulnym vkon-
 centowaniu Przyjacielskim zakła-
 dasz. A præcipuè temu, siebie, &
 quæ vellet, radbyś skutecznie con-

sekrował. Dasz przytym ex antecessis przyczyny, ktorec przypadac̄ consultò, do zdania doniesionego kázaty y doradzaty. Poniewaz ingratas postulationes, nie zdarzyłoc̄ się poczytać, lecz capessere iako affabiles przygadzało ząwſze przyiacielskie. Ná ten czas, że albo powazny respekt iaki, existimacia obchodzący, albo tenuitas twoia nie moze venire ad profectum & Statum Przyiacielá, veniam prosząc obiecu sereniori horá, compensowác obficie pratermissa. Y gerere morem woli iego. Tak też dosyc czynić wszystkim, ktorym on fouet.

EPISTOLA OFFI-
CIOSA.

TAkie Listy, roskrzewiać zwy-
kły y pomazać Przyziacielski
áfekt. A choć żadna non interce-
dit okazy y wola Amici, vltro szu-
kają complacentiam iego. Tak wy-
świadczaiąc ochotne vstugi, w kto-
rychby godności mogły, iako też
oznáymując, że pragną reciproko-
wać wzajemnym connexiom y mi-
łości Przyziacielskiej.

*Miui te dy Primordium Pisania
twego abinde. Ze osobliwie tades y
angustia torqueris nie iaka, gdy ob-
seruancyei swoiei [do ktorei cie obli-
guia consuetudines, vetustates, przyia-
zni, Godność y Powaga Przyziaciel-
ska)*

sta) nie oddaieś ozywaniem sie swo-
im onemu. Ze zdaś sie czas consume-
re daremnie, gdy sie nie pytaś o powo-
dzeniu iego, gdy non postularis do ia-
kciei przystugi, Y przez to samo, mnie
maś sie sepeliri zapomnieniem w przy-
ziaciela. Ten który, iakimizkolwiek
zadatkami, by y najmniejśba powin-
ska swoia, pracować in rebus Amici,
rozumieś bydz siebie carissimum Offi-
cium, y owśsem Godności arbitrium
iedno. Ktory, Dobrodzieystwem wła-
śnie, bydz wraczony interpretaris,
kiedy przypadaś ad nutus, ad velle
tegoz.

Takiemi tedy, y tym podobne-
mi Significatorijs, deferowawszy
Operas swoje Przyziacielowi y ode-
zwanie,

zw
cess
kie,
scri
a na
mor
y re

swoi
pow
na k
ale
rus,
mu
wie
rosta
stwo
zwo

Epistolographicum. 444.

Zwánie, proś go (jeśli w nim inter-
cessit zawańowane interstitium iá-
kie, á miewales zwyczaj similiarum
scribendi) zebyć Vicio non vertat,
á ná iákie interruptie złożywszy re-
moras, pilnieiszym bydz obiectui,
y refarturas omissions vpewni.

Przydai potym y te imprecatie
swoie, zeby o tobie y twei ku niemu
powinności, tak iudicet, ześ nie tylko
na kózde zawańowanie praesto futurus,
ale też y w zadnym nigdy non defutu-
rus. Y ze, tak iesteś animatus ku nie-
mu, y iego Domowym, krewia osobli-
wie potaczonym, iż konkurrować z
osługa y tam, gdzieby ledwa podobień-
stwo byto, gotowieś. Byle te studia
swoie, amicissime przyjmowat, intel-
ligat,

ligat, y żarzywał ich bezpiecznie, a cze-
sto Przyjaciel.

O co przy Conkluzyei Listu
cum desiderio prosząc, wszystkie-
go siebie w szafunek Przyacielo-
wi, w wielkich y najmniejszych
sprawach, w trudnych y łatwych,
fortuito y vmyslnie przypadają-
cych, spontè oddawai, a tegoż am-
plitudinem, przystugiwaniem am-
plectendam, życz sobie.

RESPONSORIA

Ad Officiosas.

JAko cie zniewolił deklaracyą,
oświadczoną ochot swoich po-
walnością, Officiosus Przyjaciel, tak
zówną chęcią, nie tylko go wi-
mienś reskryptem Kochać, vpe-
wniać

wniać nadzieją wzajemnych ży-
 eźliwości, zahołdowywać sposo-
 bność wszelaką swoją, ale też za-
 szezycać, promouować, ozdabić
 (zachowując w tym wszystkim
 competentiam Persony) affirmabis.

Primario tedy, vmiey korzystać
 Piorem w Przyjacielu takim. Ludz-
 kości, y miłości jego, agnoscas studia
 Depradikui libertatem tak pr. lixam
 affektu, ze sie wczasować dla ciebie z
 najtrudniejszą wstuga niecbce, ze sie
 wśedzie zapuścić ad rationes twoich
 momentow nie pobrania, y dziekui mi
 za tak stateczną intentia ku sobie.

Pocym (in vim maioris Stimuli)
 abyś go zniewolił eo magis iefzeze,
 a gdy będzie miał bydz locandus w
 ytm

tym Polu y Placu, napisz ześ nie tylko wdzięczzen singularis animi Przyaciela, ale też w nim samym, że satisfaciet okazyom, votis y nadzieiom twoim, pokładasz adiutoria wszystkie.

Ze zaś pensatā benevolentia Amici, nie ieno słowy, lecz y rzecz sama, zyczysz bydz soluendo, nomini iego obowiązawssy dożywotnia memoria tantorum, káz sie zwac impudentem Virum, dopuszczai obnazyc w Cnote wse-laka, ieslibys w tym samym sollicitus nie byt, abyś mogt proficere u Przyaciela, rozumieniem przynamuiei dobrym, iezeli nie samym okontentowaniem.

Wyswiadczy tę Elegantiā Moralitatis

ralitatis twoiej, iż ieśli by kiedy przyszło, w czym zażyć Przyjaciela, tak wiele tylko poważysz się onego onerare prozbami, quantum powadze y zabawom altioris curæ, godziłoby się iego.

MANDATORIA

TE Materya, iako nie trudną, y ktora zawira władzą nad podlegającymi komu, a potrzeby instillue do exequowania mandantis, praterendum słusznie mniemam. Łacno albowiem, zdobędzie się na affekt y słowa ten, który własne negotium proponuie, który zakazać prohibenda może, który nagrody, Pænas y niedzięki, obtemperaturis mając w ręku, nie artificium pisania

piśania, lecz necessitatem woli swojej, mouere miewa zwyczai.

Atoli, roszczający subiecto sobie, ma mu zalecć wszelaka wiara, Pilność przykazywać, Industria interponować, aby nic nie przychodziło in dubium u tego, którego fungitur wola y powinności, y pro virili zarabia na tasie ma dantis, a tam contendat z vsługami, gdzie czynić dosć expektacyei o sobie powinien Państwie.

EPISTOLA
EXPOSTVLATORIA.

EMinet popolicie Styl Listow takich w okazyei tej, która subest Incusatorijs Przyjaciul, krzywdami iakiemi podrażnionych, albo też, w powinności Przyjacielskiej

Kieci opuszczonych. Lubo, w affe-
kurowanym słowie, w uczynności,
y w którym przyrzeczeniu zawie-
dzionych. Accedit y Polityczna
częsem Expostulandi częśćka (a ta
bywa comis & lenis) gdy się zanie-
dba przez czas ktory, certamen mu-
tuum Listownego odżywiania Ami-
corum.

Jeśli tedy, w taka zasta Głębizna,
zaprowadzona zaciągiem przeciwnym
Przyacielskim, Expostularya twoja,
ześ został pomieszanym słusznym affektem
y Zalem, a smaczniejszyc zyczyć so-
bie zadatkow y Poćtech, możesz z po-
czatku zaraz pisania, zakolatć indy-
gnacya niejaka, y zaostrzyć się ma-
rore perpeffo. Ze ledwo się zdobyć, ma
dk

eak humanum Consilium v siebie, albo
 accuratam Pietatem; y ludzkich oby-
 czajow culturam możesz; ktorecby com-
 moueri in manifesta iniuria & illata
 impudenti culpa Przyiaciela twego,
 nie depuszczaly. Ze widzac omnia di-
 minuta, co miato conseruare dobro
 przy iazn, slawe imienia twego, Powag-
 ge u ludzi, Przyklad przystoiny dru-
 gim, uznawasz totam Religionem
 Amicitia, bydz tym progressem Pollu-
 tam Przyiaciela. Zes nigdy nie spo-
 dziewal sie, nie tylko starza iaka, Li-
 zera, lecz y najmnieyszym pomysleniem,
 albo nawet Cery swoieci zamarszer-
 niem, conuenire tego, ktorego co-
 lere obseruanter pragnales zawsze Ze
 cos, nie tylko przyjscia ad probrosam
 obliuio:

obliuionem Amici, lecz go wysadzo-
 nego uznateś, ab omni niemal Pieta-
 tis & Humanitatis ratione. Ze za
 wynurzowe, y otworzone serca twego
 ku niemu zyczliwości, nie ieno zna-
 teś znizona ku sobee perfide miłość, ale
 go widzisz rozprzazonego z Existimatio
 dobra, tracacego przykłady ludzi go-
 dnych, żadna powaga, y Praw suro-
 wych opatrności, nic sie nigdy nie-
 miarkuiacego. Ze sie osadził tak lako-
 mym na cudze duchem, iż sie czotga
 rzeczewicie, w oczu wśstkich, po sa-
 mym Przysłowiu niewstydu znaczne-
 go. Ze to y niego Pospolita zabawa,
 za Oponczu od Dżdza, mieć tylko Przy-
 gaciela, y miasto wzajemnych Powin-
 ności, obiegać go patocznym konuerso-
 waniem,

waniem, y owsem wzgardzac niemi
ingratitude immanis

Potym (gdy tak volubilem w
przyiazni, y impudentem censes,
ze na wymienione zadzialal expro-
bratie) bierz samegoz za swiadka
Progressu, ktorymes exagitatus. Y,
wymien ad amulim energie to
czym cie przywital y poczestowal
Amicus.

Maiae nihilominus przestroze y te
ze swoje Modelka, (w iawnym sie wi-
dzac ukrzywdzeniu y zalu) wolisz do-
nosic starga innym Przyiaciom, z
ktorychby on cognoscere expostulatus
swoie. nizelibys mu, sam miat proferre
sanguine siebico

A iakożkolwiek, pro Officio &
qualica-

qualitate vczynku y osob, commo-
 dius zdać się będzie, fundere gra-
 uia ex postulanti, tak w oczy iniuri-
 oso, iako też drugiej Personie, ob-
 iasniai dobrym vđaniem sprawę za-
 szła, y gruntui ją nã tym demon-
 strowaniu, że wykonała wszystkie
 terminy, aby się vtaić nie mogła, y
 milczeniem zapadając, postronne-
 go, nie tylko sąsiedzkiego, bądź
 przyiacielskiego, rozgłosu nie za-
 ciągała.

Co sđawiać (iako mowia) na ży-
 wych y nie wartwych nogach, przyss-
 cz-piac vczynek zadany do wssystkich
 tych zelzywości, ktoremi brzydzić się
 y banbić Pobożność ludzi enotliwych
 powinna, czego Prawã Swieckie y Bo-
 stie nienawidza, zwyczaie nie chwala.

natura

natura nawet, przysposobić do siebie
nigdy nie może,

Pokaż, że to patratum, non re-
dolet trefunkowy przypadek, że
nie ma cadere pod color erroru iá-
kiego, ále pátrzy, ná vmysłny za-
wod, consultá origine vszykowány.

Zec też niesprzyáno namniei y
temu, któryś nikogo nie zwykł za-
lámi, despektámi karmić, który o-
strożnie, nie tylkoby wrażliwie,
tráktowác Przyiazń vmisz, który
y od nieprzyaciela, w niewinności
swoiei, przy wieku poczesnym swo-
im, wrodzeniu nie potocznym, za-
slugách w Oiczyźnie pomnożo-
zonych, przymiośách ná Przyiaciel-
skie dexteritates poświęconych, iná-
kíże odnosiłbyś zawdzięczenia,
możesz

moż
pert

kich
dzec

dyke
lany

czar

Przy
grzej

prawi
mi p

przy
li, J

Gurii
potny

A V
do

możesz y te singulariá (ieśliś w nich perfectus) adnotować.

A pa wystawionych Censurach takich zalu swego, potrzebui po krzywdzonym ciebie Przyjacielu, aby sie kiedykolwiek baczyl, reflektował w wyłanych zawodach. wziat w br. egi obyrazie rozpasane, stanował reuerencius Przyiazni ludzka, enota sie rzadzi, nie grzeszył ku tym, którzy go kochają, poprawia zadatkę, y zassie disgusty lepsze mi pociosat zwyczajami. Zaco, ze przyda sobie slawy, przyiaciel twesci, y przestie offensy ze eradicabit, augurium zaprowadzisz, y brac mutakie, potuśysz nie omylnie w pominki.

AVGMENTA PVNCTATIM
do Expostulowania vrazliwego.

Nle odmienienia nigdy, ani bliz-
 kość skrewnienia, ani wciśk af-
 flictorum, natury y nałogu (kto-
 rym incumbit, ná wszelakie nefas)
 tego człeka, A cokolwiek czyni
 factó, to miewa zá Pochwałę in
 Primá radice Oris, ten swoi y taki
 żywot, radby miał pro nomine z-
 ternitatis, á zá náipozorniejszą nie-
 mal sukcesyą po sobie. Iuż záwo-
 żanym wszędzie został in Publicá
 ignominiei Famâ. Iuż zacność nie
 tylko swoje, lecz Przodków swych
 wyfokie Elogia, Domu w godno-
 ściach doskonałość, zámienit próbris,
 y zámienit w niesławę. Co było
 wzorem Pobożnym, Dochodem
 dożywoćnim, zródłem Cnot ad
 posteritatem zlewaiącym sie, to on
 wſzy-

wszystko zagarnął ad Dedecora
 maculafq; turpes. Kogo miał, za
 Wielkie uczynności, krępować do
 dalszych wdzięcznością, oddawać
 Dobrodzieiſtwá ińkoby pozyczone
 sobie, przemieszkać ludzko, V-
 cciwie, obseruanter, y Pobożnie z
 Przyacięciem, tym on vmknął
 wszelákiei vcciwosci, nie zároveň
 im zamiar, iednákiei miarki, y o-
 wſzem doſtatek surowosci, á zło-
 ſliwego prawie okrucieńſtwá żadał.
 Ktoż za iego ſtatek, y obeście z lu-
 dźmi Przyiązne, bydz ſponforem
 moze, kto mu patrocina bitur niená-
 gannie, kto da o nim iudicium le-
 pszei reflexyei, kiedy nikogo nie
 conſeruouat abſq; periculo, gdy
 wſzytkich podeizrzeniem y ſcru-
 pulo

pulo insolentiarum, y daleki iest od rozumienia dobrego. Woli iuz koždy, winowac w nim y skarzyc, a podobno y oppugnowac zlosci, nizeli pragnac poprawy, Wiary y obescia przyitoinego, albo insuper, glos slyszec iego v siebie, pogotowiu na conspekt (zeszpecony fronte libera dobrego czlowieka) poirzrec. Temi y podobnemi (za insynuacją tą moją) expostulatorijs, inuehere mozesz, na obojętną, nieszcyrą, krzywdzącą, szczypiącą siebie, y wdaną w zbytki, nie wbtogoslawną w Cnoty Przyiazni twoię.

RESPONSORIA

Na Listy Expostulujące.

BYwa miękka, y skromności przystu-

przys
go ni
zefron
samyr
nas v
Expo
y acri
us cu
kow
cnot
bie.
masz
dnak
Instyt
dyscy
Z
lonym
winie
Razwie

przysługiująca Responsorja, gdy ko-
go nie powiązały właśnie, y nie
zefromociły progressy takie, ale
sąmym złym wdaniem, osławily
nas v Przyiaciela, ná iákíe vtyskuie
Expostulatorias známi. Bywa, teź
y acior czásém, kiedy kto consci-
us culpæ, nie chce się dać convin-
kować, ze ma przewodnią z Nie-
cnotą, ale rad refutuie obiešta so-
bie. Tei oboici szkoły Præcepta,
masz niżej położone. Bądź ie-
dnák zyczęć Mistrzem, pierwszei
Instytucyei, á posłedniei, y con-
discypulem, chron się oznaczác.

Zatui sie bydz znamienicie zaza-
lonym, (iesli non obnoxius zadnei
twinie y przyczynom) ześ tak sinistre o-
razdion, y oskarzony do Przyiaciela.

Przez co, (asperius, nizeliś zarobil
na to) na wżgarde nie mata, y na re-
prebensia contaminowana przyszedłiś
przez accusatia zanieiona. A ile,
dobrze sobie tuśac, żeś nie tylko z so-
ba spoionym, ale y obcym, nie ieno
dobrei existymacyei ludziom, lecz y
naigotšym osobom, nie zwykt zarabiać
na żadne offensy. Ze uczynkiem ze-
spećić sie ignominiei takiej, y tawa-
rzyść y z takimi, ktorzy infami conti-
persi sunt notâ, tak zycyś, jako kto
Godny, enotliwy, y zacny, rad po-
myśla o tej zabawie. Ze nie tylko no-
sić na sobie, bezecny, naganny, y zły
ktory Tytuł wolisz, w zwiazek tako-
wy wkraczać pragniesz, lecz przez
gdybyć sie taka skaza reuelowata, ^{scilicet} _{keo-}
rabyś

rabyś
sie m
ka o
schro
mnie
ab E
wisn
kora
breg
list i
zywa
row
nyw
ptius
dobra
B
c
nier

rabyś obrazat Przyjaciela, y odwazyć
 sie miał na niesławę, zabiegłby w dzi-
 ka od wszystkich ludzi Pustynia, na
 schronienie się zamierzonego (vel so-
 mnio) złego. Ześ spodziewał się, tak
 ab Expollante, iako też y od wiena-
 wisnych cności swojej (naleźliby się
 którzy, inhumanus vexator obęcia do-
 brego na świecie twego) inak się przez
 list insynuacyei y takiej, ktoraby wsta-
 tywała accessione Fortuna a Hono-
 row Przyjacielskich, nie vraz wyke-
 nywanie. Ponieważ, nic nad to prom-
 ptius y capacius, iako służyć y życzyć
 dobrze, niemiates Przyjacielowi.

BRonic się potym (gdys extra
 culpam castigatus) objaśnie-
 niem linistr: concepta opinionis

powinieneś, y expurgować doskona-
 nale Przyścielowi. Wczym cię
 fulcier nie pomąfu, vzwawanie iá-
 koby y wyliczanie Przyścielskich
 Cnot, Dobroci, y slawy, miedzy
 wlystkiemi, obcemi nawet Pro-
 bácia zalecona. A tego, ze żaden,
 z komitywą swoią nierozprzega,
 ze nikt do niego nie tráci sercá, nikt
 mu dotkliwie commissá nie wyrzu-
 ca ná oczy, ztąd pokázywać bę-
 dzieisz, samego siebie nie schylo-
 nego ad hunc casum, ze byś miał
 dobrze affectum okáz yom kózdym
 swoim, pomnazáiącego zamysły
 wszelákie twoie, pieczołuiącego
 się o twe pożyczki y sprawy, prop-
 rantem cum merendo do ciebie,
 chcieć vdrażnić y poiątrzyć Przy-
 ściela.

ściela
 ki prz

W

ia.,

mniej

za poz

dicta

iny,

rzyć,

inter

zytow

Z

Pod

tus,

cepta

miej

stare

mai.

iąciela. Y owszem naimnieiszy iaki przedceptać maleficij stopieñ.

Wyprowadziſz y to excusatia ſwo-
ia, zec nie niszariazaloby ſie nai-
mnieiszego ziad ſzezećia, żadna impre-
za pozysku nie wraſtala, ale raczej in-
dicta cuncta znacznei wynikaly ru-
iny, gdybyſ ſie miał rozlaaczyć, pobu-
rzyć, y zoſtać iakiemi dyſſenſiami
inter ſtrepitum Przyiacielſkich checi in-
zytowany.

Zabirac ſię interim, ná czás, ná
Podobieñstwo, ná Pogodne cona-
tus, icſlic ich dopuſcić mogła res-
cepta, y opportunitas iaka twoia,
mieiſce wczyakowi ſpoſobne wy-
ſtarczało, rzecz potrzebną mnie-
mai. Y gdybyć ſię godziło glorio-
leia-

le iactare z naturą swoją, mieć się
za takiego, że cię ab omni poskro-
miła inhumanitate, nie w tobie o-
strego nie zaśadziła, nieśtateczne-
go nie dokàzuie, pysznego nie af-
fingit, chciwego nie suggerit, nie
słusznego nie immittit, nàgànnego
nie nàrzuca, czymby wszystkim v-
przeimość. Przyjacielska traciła
smàk swój do ciebie, lecz bàrziej
pomocnać ku ludziom do tãskàwo-
ści, à ku Połączonym, nie ad la-
psum, àle do stàtku, y do vsług
vniża y chyli

Przeſte tez *progressus*, kzo remi tra-
ktowalàs Przyjaśn, (a to wſyſtko in-
tegritatis conscius) przywodzac na pa-
mieć, przyczytai *inimicas suspiciones,*
iakiemis v Przyjaciela *conſperſus,* ma-
leuolent-

leuolent
przyjaśn
Amico
Piekiel
de rez
rzecz
mowion
conficta
ſcientia
zwac na
In re
dentiei
pſzei P
dziesz
circum
pentès
in Amic
y plynà

leuolentior tych, co nie radzi widza z
 przyiąznionych, co gassa *Vitales ignes*
Amicorum z zazdrości, co execrantur y
 Piekielnemi czasem imprecationsi zgo-
 de rezerwana sąsiedzka. Y ześ, ani
 rzecz sama, ani umysłem, ani wy-
 mówieniem, nie przystąpi, co na cie
 confictum. Moześ (gdyś tutus con-
 scientiâ) & Ionem, in Testem we-
 zwać na ostatku.

In reliquo, iako nie wątpić o Pru-
 dentiei, Moderatiei, y Reflexiei le-
 pszej Przyiacielskiej, tak prosić bę-
 dzieś, ze by był w Calumniach
circumspectus, Auctores erum-
 pentes z nowinami nie tait, ganit.
 In Amico dobrze explorata, a Wią-
 y płynącym temere powieściom,
 ładá

ładaiak nie dawał. Co też debetur Przyiaźni istotnei, w tym wszystkim sponsonem y obietnicę taką (ktoreiby acquiescat Przyiacil) przyłoż y oddai.

RESPONSORIA

A confesio, Culpa commissæ.

KSztaltnei tu Polityki trzeba wiać słowami winę popelnioną. Y poheblować (iako mowimy) poiątrzone albo Przyiacielskie affekty, albo też nasze sekowate sprawy. Gdy ieszcze tak są iawne, że ani złożyć na inszych cofecka przed siebie nie możemy, ani wysłać trudno tego na stronę mamy, cosmy przyśadzili do własnych Errorow naszych. Zeznac zaś iustu & obiecta,

Peccata, (laboć confessio culpe me-
retur veniam) wielkie bydz musi
natury Dobrodzieistwo, nie zapo-
wać się wstydem, Lecz, iż wycią-
gnąć z złego rázu (zálgnawszy w
niam) expedit, vimui molli sermo-
ne, obduratum Amici Peccus.

Sita tedy miłości ku sobie Przyja-
cielskiej suscitabis, y goraca żagiew do-
wra jego ad ignoscendum włożył, gdy
Paczatku pisania osadził y wyznał,
nawarto na cie Expostulatio a star-
lednio nie nie słusna. Y żeć nie-
wymknieła nic takowego, co byś miał
interpretować zalem, mniemać za cie-
ność iaka, ale przyimuięś inuekty-
za zaśluzona kara, y za Godna ob-
gata akceptowateś one. A choć

acerbè, zostatei exagitatus Listem, na
 brać ty nihilominus Przyjacielowi nie
 destya taka swoje, ze cie nie tak incen-
 sował, aby miał wrócić w Przyjacielowi
 lecz zeby pozyskał correkcya doskonalsze-
 nego, jako człowiek Rozsądny, w
 gi pełen, y który układnością w
 laka a nie ostrością; Scyrym candorem
 nie złością, approximue zawsze do
 bie Przyjaciul.

Demonstrui potym, (dla redi-
 tegracyei wrażonego) przeciwno-
 iakies (nád intenta swoje) szczęście
 accessisse w ten czas, gdys przyjaciel
 snął za zafraszowaniem Przyjaciela
 la, y náodmianę zarobit affektu
 go. Nie szukając iednak vmyslnie
 żadnei okazyei, y wysworowan-
 niem

niem
 wiści
 gotow
 wi, lek
 w sobi
 recepc
 zec, z
 dany.

Pro
 dykom
 wek s
 im, (k
 żność
 nawet
 że ma
 na sie
 mi pr
 ściencz

niemaiąc do niezgody, do niena-
 wiści, y płoehych obyczaiow, po-
 gotowiu szkodliwych Przyiacie-
 wi, lekkomyślności y porywczosci
 w sobie. Maiąc z nim initum &
 receptum nexum, tak ulubiony,
 zec, za dimidium Animaz iest przy-
 dany.

Produktui iestche (zbierdiac do era-
 dykowania oraz, Venustates wymo-
 wek swoich) złączona z postepkem swo-
 im, (ktorym peccasti) bydz nie ostro-
 żność, na trafunek stada, y porzeby
 nawet (ieśli stania nad karkem tak
 że inaczey nie mogłes podać rzeczom
 na sie spadłym) dotkn, z trudnością
 mi przyciezei na cie nadesstemi. Wy-
 ciezacz commissa mozesz y laty, przez
 D d 2 ktorych

ktorych niedostanatość, nie wśędzić
 rzuci okiem, coby sie equiparować z
 Experyencya dobra mogła. Ieslić ie-
 dnak, ta annorum imbecillitas, we-
 dling twego postanowienia, służyć be-
 dzie.

W co ześ zaśzedł, zdobywai
 się na osobliwe panitere, iako za-
 łuiesz nie vszanowania Przyziaciel-
 skiego, miłości nadwередzonci, i
 iako cię pudet zakołatania z skar-
 gą Amici, iako vpadać, imperfe-
 ctioni przyczytano ezteká. Tu-
 dziez nadzieią wáruí Przyziaciela,
 lepszych in posterum postępkow,
 obiecui na żadną condemnatię nie
 zarábiać y nagánę, y spafabiai sup-
 plices permouétes, y iak najlepze,
 ad igno-

ad igno

Ne

V Ca
zb

bárzo

Gdyż

titer,

cie oc

y expo

wnemi

ni, ref

bądź si

gná, c

ci zár

tem ná

tegoz

bydz f

ad ignoscendam sibi.

RESPONSORIA

Negans culpam commissam.

VCzynek Prawdziwy y iáwny,
zbyć cōtrádykeyą prosta, rzecz
bárzo dispar od skutku enitentis.
Gdyż ná owe Dogma, **Nega for-**
titer, miewáią Lynceos póspoli-
cie oculos Aktorowie insurgentes,
y exostulują z dokumentámi pe-
wnemi. Ktorzy iednák obwinie-
ni, refutują obiectas noxas sibi,
bądź się twirdzą bydz iniuria ma-
gná, oraz y sztuznym w niewinno-
ści zárzuconych zalem, álbo ogu-
tem nágániwszy ostre exostulata,
tegoz godniejszym exostulandi
bydz sadzą, który się porwał z skár-

ga, Fundamentu niemáiącą żadnego. W czym, ze się nie poezu-
wáią, y ráczej są extra omnem sus-
picionem wezynku żądanego, re-
tatione, simili condemnuią institu-
tam accusationem. Y bárzciei con-
suetudini progressy tákowe adiudi-
cuią skárzającego. Częścią też po-
kázuią do drugich Person drogę,
ze do nich delata, są właśnie falsa,
á przy tákrych náiduią się prawdzi-
wie exacta. Przyiąwszy tedy mo-
lestam expostulowania interpella-
tionem, nie potrzebuia w wdaniu
záfzłym, absenti sobie relinquenda
alteram aurem, ále się znájąc
offensos, nie proszą veniam winie
imputowánei, y owszem o podob-
ne obietta, áby nie wezáfzczá-
ły wię-

ty wi
rzeb
kości
wży
pisz
żył P

K
culpá
Straß
ga by
nes,
conu
Publ
Wtk
wez
da,
depr
ame

ly więcei, obtestantur. Niepo-
 trzebnei szczyrosci, a raczej lek-
 kosci Przyjacielskiej przeczyta-
 wszy, ze y wierząc plotkom, y
 pisząc o nich, daremnei fатыgi za-
 żył Przyjacił.

Kiedy zaś, wynika iakikolwiek in-
 culpa commissâ poter, ze iez nie od-
 strasza expositulowania pogrom, y mo-
 ga być apparentes defendendi ratio-
 nes, chociaż barzicy exurgunt con-
 convincentes, w ten czas ad statum
 Publicznej w rzkomo okazyci, y po-
 zyka nie prywatnego, z pretextem
 rezynku recurrunt, a nie incommo-
 da, lecz w nim adiumenta, sbco mieć
 deprebensa. Y bytyli kiedy podobne
 amœcia, przez innych wyprowadzone,

pogladać na Przykłady pozostawiają-
ce kaza. Jeśli ięszcze, nie uitaio sja
te exempla, między potoczniemi, ale
znaczących Person inuoluunt reputa-
cya, Powagi wszędzie pełna. Zgotan
in re malâ, melius minus eligere ma-
lum, quam illud male fuisse factum
fateri, rozumieia.

ADIVMENTA

A Conscio Culpa, do reconcilio-
wania Przyjaciela.

NAmieniai, ze wszedłszy w to
iärzmo, w ktore cie w przy-
gły same nie ostroznosci, bądź
wielu młodego twego. Errory,
ześ na odmienny zarobił Przyja-
cielski affekt, wielkiej existimacy-
ei v cie-

ei v ciebie y wżędzie będącego, nie tytkobys z tropu tak złego, rad iako naiprędzei wybrnął, ale też, na samo wspomnienie postępku, zalewasz się wstydem, y vszu (gdyby można) nie nadstawiałbys przygodzie zaszłej.

Ze lubo przypadaś z pokora, do nog Przyjacielskich o przebaczenie supplex, y nie hamuiecie od tej vnizności prasumptia zadna, lecz do niej powabia Godność y suśność lasi, probuiesz szczęcia v tego, v ktorego nigdy nie przeciał, gniew naiwiekszy li-tości, jeśli cie też nie zapomni w niej, y da teraz jeśli kiedy, swei ku tobie experiment miłości.

Ze swoim, szwankować in Ca-

su, pogotowiu w affekcie przyrodzonym, gdy dla tego przynajmniej nie godzi się dopuszczać, iż propria viscera, factus identicos, tueri nie gubić mamy, ma eam Humanitatem, raczei clementiam, adferre temu, ktoremu, częściei się stękać nãzaszły progres zdarza, nizeli nãrzekãć y zãłować Przyaciãelowi, częściei iniurioso nie zdãć, nizeli passo displicere grafiã.

Zei sam sobie, stat sie wicksa, nizeli Przyaciãelowi Ruina Ze w wto mność (absit) powtornia przypadek takiego, gdybyś miał wopaddć, dopuścisz sie liberẽ wssystkima w przod wyszãgnãć Pana, nizeli o przebaczenie prozbons

pro
nais
zech
Z
men
exi
na
uer
Pie
tis
go
y d
int
wf
str
da
R

prozbom. Ze sie ogladać post hac, na
 naisurowsky Dekret Przyacielski nie
 zechcesz.

Ze ma zázyć Przyacił, trákta-
 mentu miękšzego nád Grzych twoi
 exindè choćiaz, ze acerbè huma-
 na. nie máią bydz ab homine ad-
 uertenda. Ze wrodzona ludziom
 Pietas, certare cum casibus incer-
 tis humanis niekaze. Ze vpádte-
 go, nie dodeptác, ále pozyskác,
 y dzwignác do pokrzepu, nie ad
 interitum wepchnác, Gloriosius zá-
 wfze. Co temi y podobnemi, ná
 stronie swojej saluatiami, condoná-
 das venias piástowác mozesz.

RESPONSORIA

Reconciliatiom y Excusatiom zá-
 chodzącym, zezwaláiąca.

IEśli Excusatią przyimować bę-
dziemy, y tam rzuciemy oko,
gdzie ma winnemu affulgere prze-
baczenie nasze, nie potrzebá re-
sponsorijs stawić się in humanum.
Y owszem expedit wyrazić, (byś
reż dobrze tej nie był mentis, Po-
litiem iednak obseruiąc.) Ześ o-
czekiwał, iáko od vwaznego czte-
ká, ále consultò dla modestyei
swoiei, nie requirowałeś intencią
chciwą, Deprecatiei Przyiąciel-
skiei. Częścio zeby, nie była mu
rubori, częścio wątpliwosci za-
dnei o swym áffekcie, tak w má-
tei, iáko w naiwiększei sprawie,
zebyś nie uczynił Przyiącielowi.
A toli, nie opuszczone zanedbá-
nie iego, pochwaliwszy in explen-
do

do
wszy
iázn
ze ni
iura
redz
pom
abso
dzke
Rec

S
trib
reflex
klare
krzy
przy
wim
dzic

do officio Amicorum y przyzna-
wszy mu Religionę nie jaką Przy-
iązni, bądź też tej ingenuitatis,
ze nie chcąc utracić necessitudinum
iura, ściga (gdy praesensit) nadwe-
redzoną miłość, y przynosi w v-
pominku wyznanie winy, a oraz
absoluenda commissa vpraśza, lu-
dzko akceptui y admittere pomni
Reconciliatią, zaslana, do siebie.

*Sam potym z soba, y z swemi ar-
tributami, czyniac jakoby calculum
reflexionis, postapiś natychmiast do de-
klaracyei takiej, że w ciebie kozda
krzywda, pograzona głęboko zostaje
przyacięstwa. Ze nie przerywa Po-
winności Amicis. Y do tej zachod-
zić nie zwykła Kompaniei, gdzie
D d 7 pierz-*

pierzchliwa wraź popedliwość pánuię,
 y Gniewow voluuntur saxa. Ktoremś
 ćistać na obcych, pogotowiu na swoich
 conuersacya, znaiomością, albo pokre-
 wnością sposobionych, dobroć y stro-
 mność Natury przyrodzonei, nigdy
 nie pozwala. Choć też, exorbitancya
 czasem drugich, napadaia na sußna
 commotia offens twoich. W których
 przecie, postponuieś memoriam windi-
 ctę, a vpokorzeniem, y najmniejßa
 submissia kontentuiac sie, exercec pla-
 canda, a nie punienda.

Gdy zaś, nie nastąpiły wraży
 takie, dla którychbyś z Responso-
 ryą twoią kierował ostro, albo y
 tak replikował lentè, mozesz z
 początku pißania pokazać, man-
 fuctu-

Epistolographicum. 482

suetudinem y tei ku Przyjacielowi
chęci, ze nie miał zadnei tak iá-
wnei y słusznei przyczyny, z kto-
raby przychodził excusatus, bądź
do ciebie deprecabundus. Y dá-
lej, według rzeczy á Osoby, nie-
maieci vczynku, progredi z piśá-
niem.

*De reliquo, oświadczy sie bydy in
haec Sententia firmum, że oświárowa nie
do twei Przyiazni Excusantis, za wła-
sność poczynaś. naiprawdziwośta, że te-
go affektu pozyczać nigdziei nad siebie
samego nie bedzie, ze swych słow y
obietnic, sam z dawśse arbiter y Sedzia
kostanie, y żeć okráśi sie wśbelakim
wspomnieniem dobrym, a zalicz w
obfita Przyjacielska miłość.*

RES.

RESPONSORIA

Excusatiei nie przyjmująca.

PRzyznasz, lepszą bydz condy-
 tią excusantis nąd siebie z tą,
 ze ty w zadanych krzywdách in-
 gemiscis & doles, & tamen ciebie
 pomieszawszy niemi, śmie tuć,
 szczegulną tylko exkusą pozbyć.
 Ktorą, miasto refrigerij, przypomi-
 naniem popełnionych rzeczy, refri-
 cauit ranę, y przydał nowego żalu.
 Przez co, Beatum bydz go affirmui,
 a siebie molestą zadaną, minimè
 vacuum cense. Y lubo tegoż, pœni-
 tet facti, ciebie zaś maxime confu-
 sionis, pudet.

*Co exaggerowawszy według mat ryci
 przypadającej, wnaipierwszym pisania
 twego*

swego prazencie, y porozumiawszy qua-
 litatem facti y Persony iakosie ma-
 listowme sepic na to oboie, wyraz exku-
 ze iego, y siebie eo laborare effectu, zeć
 omnia dura przepowiada ad ignoscen-
 dum. Y zeć niefortunat wter mierze,
 obstantibus pertinaciter rationibus z
 swei strony, abys tak iacno mogli bydz
 absoluendo, nie zawadzi deklarowac.
 Na ktore ratie, zawieraiace defensya
 twoie, a tamtego conuinkuiace, zamno-
 zywszy sie, wikszatatus ie iako naipo-
 rzadnier, Wiedzac (zako mowia) swe-
 go Domowego, y excusantis mola.
 Zkad haurus, re benè perspecta, opor
 y odpor, refugientis do ciebie o przeba-
 czenie,

Wic ieslis Prarogatywa nie vpo-
 sledzon

śledzon, a twój suplikant, nie correspondit y w tei, miernie namionowšy potioritatem swois, zdawaj sie na rważnych ludzi discrimen, iakoc leuare animum od zalu tego kaza. Y z ich decisyei, obiecui miarkować sprawe.

Co wszystko nim confumabitur, zafądzić się y przy tei cautiei możesz, iż iesli ponowa iaka świzych non intercedet dysgustow, iesli Honoru twego, albo innych (iakoc suggerent momenta) circumstantiei będzie lepszy respekt, łatwiejszym y skłonnieszym do complanacyei Przyiacielkiei zostaniesz.

A bedzieli takiej y ciebie Censury
zebyś go do tozo od iachio y od pomiar-
kowania

Kowania nie odrazit, poloż gdzie mie-
 dzy temi indukcyami, ze swoie propen-
 sya, ze z Przyjacielem complanuiacym,
 wssytko conficies dla tego, ze naden,
 sbocis zadziat, cariorem niemafo.

EPISTOLA

Querulatoria.

TV, albo do swoich calamitates,
 wabimy Przyjacioł, y skarzy-
 my się przed niemi na nasze aduer-
 sa, albo, na vmknioną, czyią Po-
 winność, złość zadaną, życziwo-
 ść odmienioną indolemus, y nie-
 anniei indignamur.

Ze cię oraz wszystkie solatia de-
 fecerunt. Ze podobnych Przy-
 kładow vicissitudinum, ledwo gdzie
 naidniesz. Ze w tym vstawi-
 cznym

cznym, by w wiecznym iákim za-
 lu swoim, masz iuż y zdrowia wła-
 snego infestas horas. Ze zakámie-
 niawszy płaczem, więcei non lu-
 ges, ále sercem tylko gemis. Ze
 wypisać zalu, ob afflictum animū,
 á prawie z pociech wszytkich spo-
 liatum nie możesz.

Co takimi zrazu, y podobnem
 enukleowawszy affektami, iakoś por-
 cussus aduersis, pokazui Przyjacielowi,
 tyns cylem bydz od siebie instituians
 starga, zebys (ex communiōne Amici-
 tia) nalazi w niego riclinium zalu,
 y moznali, dopadi in miserrimâ cala-
 mitate, resystencyci iakie. Ponieważ,
 zrednoczone armny z przyjacielmi,
 zdadza se iakoś kamowac persuasos
 squalo-

Squalo-
 zego,
 rekurs
 wzalo
 jej fan

Tan
 ście,
 záhai
 le rac
 wał.
 mano
 sze,
 fideria
 tychz
 rátuie
 uentia
 lekcy

Rz

*Squallores. Do ktorei consuetudinem
iego, iesliis ochotnie in prosperis czyni
rekurs, daleko barziew niechcesz tracic
wzatosnych akcessach, zawrzutey swo-
jei familiaritatem.*

Tandem, y na tę vboleiesz szczę-
ście, ze cię non effugit, abys nie
záhaiał infortunijs Przyaciela, á-
le raczei v niego, optata depono-
wał. Ze iednak, ex consilio hu-
mano, non succedunt nádzieie ná-
sze, exclamui y skarż się, ná de-
sideria żyjących, á ná Prywatia
tychże secundorum. W czym,
rátuie cie singulariter, y własna in-
uentia twoia, gdy nád nią rekol-
lekcei przyłożył dobrei.

*Rzecz zaś sama wymieniwszy affli-
kcei*

keyei swoiey, poradziſz z ſoba, z iakich okoliczności zaciagać będzieſz, ten ſwoi zał y przypadek wielki. Jeſli wgodził nowym, rzadkim, y ledwo zwyczajnym trefunkiem: Jeſli nadſzedł pod chwile niebeſpieczna. Jeſli od przyiaciela wrazoney in praſentia wielur czym acius bolięſz, y pod Akę iaki, na congreſſie ktorym, gdzie nie miarła poſtać inconuenientia taka. A gdy ięſzcze wgdziad w twoi Honor, y ktorym alterować ſie muſi zdrowie ſame, y odbieraiaca iako reka właſnie; Fortuny nawet chudoby twoiei.

Concludować będzieſz, powtórzoną ingeminacyą żalu, a oddawſzy go w ſzafunek Przyiacielskiej zyczliwości, doznana metieris y

zad

zrad niemnie, iżą, gdy cię poza-
 tuie szczyrze. Za co mu w we-
 selfzych okazyách (byleś wydo-
 tał uokácynom iego) deesse ze nie
 zechcesz, dotrzymać tei powinno-
 ści pollicearis.

RESPONSORIA

Querulatorijs aplikowána.

Powinczuiesz sobie samemu
 náprzod, tei w Przyiacielu two-
 im confidencyei, státeczności y
 beneuolencyei wyświadczonei, ze
 w przypadkách zálosnych swoich,
 zámteąd wygláda ráctunku, ászu-
 ka afflictus póciechy, z kąd zátro-
 skánym (osobliwie w ánimuszách
 vpryziáznionych) nádzieia róśnie
 póciechy, y moderátia wyniká za-
 lu. Gdzie póchwaliwszy opinio-
 nem

nem Querulantis, że optima sentit o pomocy w każdym terminie twoim, że non dedignatur wspierać się suffragijs Przyjacielskimi w desperowanych sukcesach swoich, że anteponeit Amici rady nąd własne, y tychże (sam pollens nieuposledzonemi) humaniter szuka, masz niemaieci dziękować, że się zdaż mu tak bene meritus ad curandum iego. Prosząc oraz y o to, aby twą in Amicitia exequenda Powinność, do kożdei Fortuny tarczył, colere nieprzepominał, y miał ją między naibliższymi presentem sobie.

Vtwierdzić go powinieneś potym, wyrażeniem anterioris familiaritatis, że communio Przyjazni waszych, w
czym

czymkolwiek perneceſſaria zachodzą, tak w
 iako coniunctiſſimos znata, tak w
 najcięższym przypadku, nigdy diſ-
 iunctos nie może wczynić. *A* zoregoz
 non deſeris w donieſionym teraznier-
 ſzym, nie tylko wu denegueſſ wzaiem-
 nej w affekcie ſwoim compaſſyei,
 iako do ciebie zdrowno deriuatur wſzy-
 zko, co durius euenit Przyiacielowi,
 ale też naidować media, y lenimenta
 idonea bedzieſz amouendi w nim ma-
 roris. Cieſzyć ſie z tad wel maximè
 obiecuiac, gdy arbitrio cedit perſuadu-
 zacego zyczliwie, y animatus zoſtanie
 nie priuſſemi exemplis, auferentibus
 propoſita y ſolatia ludzkie.

Co wſzytko, z vgruntowánei
 in marenre imprezy, wydzierając
 E e ratiami

raciámi podobnemi, circumstan-
 tie inferui tákíe, ktoreby álbo in-
 iuriam czásow, mieisc y Fatorum
 obiecta, tudziesz y inſze ácciden-
 tia importowály, á z ſwych indy-
 kacyci, wykorzeniály apprehen-
 ſya querulantis.

*Y pomniec modeſte naoflatek, z przy-
 miſhana prozba, zebý colligat proſtra-
 tum animum, zachowal zdrowie ſer-
 moribus, nieumowal go Przyiaciolom
 Familiei & poſteris oſzczedzal, nie za-
 pominaiac, ſzczyćie ſie ex impetratis
 tantis ſpondeas, a ſwoie wſzedzie ſtudia
 & uſługowaniu dedicabis.*

EPISTOLA

Gratijs collatis, & Beneficijs
 respondens,

Iáko

IAko každé donum, gratius est
 quod venit ante preces według
 Seneki, také Dobrodzi eistwá, non
 redditione aut re, ut soluantur (we-
 dług Lipsusá,) sed agnitione &
 grato animo szacuią się. Ktorych
 zazywšzy, gdy zá nie dziękuiemy,
 tam przywodziemy słow samych
 pomoc y dowcip. Gdy ie zádzia-
 lYWać reciprocę chcemy, tam
 wskorác ináčzej trudno, ieno po-
 ciagnąc cum talione uczynku tá-
 kiegož, bądź y większego, iako-
 wym munerati zostálišny od Przy-
 iaciela. W czym, co ma bydz zá
 ceremonia, miánowicie oddájąc
 Grates, co zá vis ingenij zgodzi
 dotwego pišania, attende ad me-
 hodum, nizei pręscriptum.

A tak, wdzięczności w ciebie wy-
 mayduac iako najlepsze miejsce, ktora-
 by tłumaczyła y prędykacya affektu
 twego, y przyjaźnielstwa weczynność am-
 plifikowata obseruanter, bedzieś sie
 zdać honorifice przynosić dzięki, gdy
 wyższe y choyniejsze afferes bydz sobie
 collata, nizlibyś y słowy godnemi, nie-
 tylko skutkiem iakim, mogli im satisfā-
 cere kiedy. Ze oszacować przystoinie
 iasę powziatych, in angusto statu be-
 dacych, pro dignitate niezdolawśy
 dla swojej tenuitate, podziękowaniem
 przynamnieć honorować accepta mu-
 śisz, gdy żadna męara nie mogą bydz
 od ciebie, iako à deuictio Dobroczyńno-
 ścia dissimulowane. Ze magnitudo
 Dobrodziejstw otrzymanych, wwiad-
 sy od

sy
 di, z
 chetle
 dziek
 zenie
 tak
 z wśp
 nowa
 ani-
 pom
 recon
 liezy
 com
 iac
 wyci
 inize
 go,

Sy od ciebie omnes facultates referen-
 di, zostawiać tylko sama intentia y
 chetliwa proposita ad respondendum
 dzieła, y jeśli contiget godnie; z astu-
 zeniem iakim. Za Fortunie twoiey
 tak szczerze, ma z miłości ku tobie, y
 z wspaniałości animaszu swego impu-
 nować Przyjaciel, iz ani rzecz sama,
 ani uświetowaniem ktorym, nawet ani
 pomysleniem skutecznym, niemożesz
 recompleć, a ledwobyś zdołał y wy-
 liczyć, obertates Przyjacielskich checi.

Ktore amplifikuiąc temi en-
 comijs y podobnemi, pokazu-
 iąc ie iako naiwiększe, a swoje
 wycieńczaiąc rationes iako na-
 inizei do referowania wzajemne-
 go, przydai tymże wyższego pre-
 tium

497 Promptuarium
tium ab effectu. Powiedziawszy,
iż Quod merenti datur, ius est non
Beneficium. A do siebie stosowa-
wszy, żeś na taką rolę zadnego do-
zniwa nie rzucił nasienia. Iż mu-
neris Gratia maior, quo minus diu
pependit.

*A tobie predko, ledwo inuitante
stimulo namienienia iakiego, sa exhibi-
ta uczynności lucra. Iż Beneficium
dici debet, quod sentitur cum utilitate,
y restaurat amissorum damna. A to-
bie według czasu: gdyś sie zaciagnal w
egestatem, gdyś ledwo mogli kogo solli-
citować o to, gdyś Powagi czteka iak
znacznei, nie tussyt interpellować, gdy
ratio beneficij reportari, mogia bydz
cum odio drugich, gdyć między inne-
mi,*

mi, by też *pracipuo Viro* wyswiadczo-
na jest, że ta *cumulata* taś okaz-
nych *accessito*

Z czego się *vweselać*, że cię
związał *Przyacił omnibus preci-
olis, colloqui one extra obliuionē*
w siebie, *obiecui ille mozesz, fz-
nerari collatis*, każdą godzinę
śądź bydz *proximam ad natus*
Przyaciela, poprzedzić *vokacye*
tego *affirmui, vlttricem ingratitu-
dinis Bogá w zywai*, tegoż do *cō-
pensowania* za siebie *obsecrui*, y
z zadnego ciężaru, by był włożo-
ny *naiwiększy*, niewymawiać się.

Naosť atku, doznane munificentie
tego y liberalitatis, polecivóšy sic, prosić
*(si habilem do takjegorkolwiek zastu-
zenia*

zenia widzi) aby cie zawsze non desererat w respektach Dobrodzieystich.

RESPONSORIA

Czyniącemu Dzięki.

Congraudebis nie iako sobie, y też poćiechę twoię obroćisz ad cognitionem Agentis Dzięki, ze iest tak dobrze dispositus do twoiei Przyiaźni. Y tak wdzięczną reminiscencją, ze vpiástował twe chęci. Małe uczynności, nie tylko przyjmując ochotnie, ale ież największe v siebie poczytuując. Zdobiać y in altum euehendo tákami acceptami, ktore profusis liberalitatibus, nie ieno tym szczupłym sufficerēt abúdanter. Czym zwyciężony będąc, rzez wiei indulgen-

dulg
vot
czel
ei ie
też
tudi
życ
niw
zało
P
ea so
czyta
periu
signif
wiece
dozna
bent
cia na

dulgentiore Fortunâ, podoływac
 votis Przyacielskim zechcesz, o-
 czekiwac deklárovanych intenti-
 ei iego będziesz, á ze parem, bądź
 też maiorem, condycyei y magni-
 tudini iego (si & in quantum slu-
 żyć tá komu obseruantia może)
 niewyświadczyłeś beneuolęciam,
 żałowac nie iako powinienes.

Potym, tenże List Przyacielski, in
 ea solennitate składai, iakobyś go nie
 czytał, ale żywemi oczema, na tak
 periusundas przyjaciela wdziecznego
 significaciones, patrzat. W czym, ze
 wiecei Cuorum sivoim fauebat, niżli
 doznanei rzeczy (gdyz pospolicie, li-
 bentius homines iniurias, quam benefi-
 cia meminimus; & vltioni, według
 Lipsi-

Lipsum, quam Gratia parati sumus)
 illustrowawşy w tej mierze integrita-
 tem iego pochwata taka, bierz sie do
 verecundyei iakoby za dzieki zaślane.
 Y pokaz, żeć zaślacone sa non vulga-
 riter, ale sowoito collata, przez tak
 promptam gratitudinem, y Gratiarum
 Adrices.

A żebyś modestyą swoją, mo-
 derował Dziękującego submissią,
 zostaw przy nim na dalsze czasy tę
 instytucyą, że przyacielskie powin-
 ności, nie wyglądają żadnych kre-
 densow, remunerare bawic się nieu-
 mieią, podziękowania pamiątki
 nie fundują, lecz wzajemnerai stu-
 dijs. przynoszą rekompensy sobie.

De cetero, odnawiać przyrzekac
 powola

powo
 neces
 nie p
 zyc y

M

dac,
 gdzie
 sławy
 A ofe
 sem
 plecto
 kto.
 nus,
 Hero
 pcwn

powolność tożsiew, quæties bybyż
necessitatus do niej, nie mogąc miec
nie præclarus y požadańszego, iako su-
zyc y morem gerere Amicis.

EPISTOLA
Gratulatoria.

MAterya winczowania, amplif-
simum Virtutis Præmium bę-
dąc, tam pospolicie collocatur,
gdzie doskonałe Godności czyiei y
sławy, Honestamentum splendet.
A osoby iákiei, Dziłami y sukces-
sem známitei, probandum & am-
plectendum studium wynikac zwy-
kło. Ktore, congratulationum Ge-
nus, nie tylko zawiera Magnorum
Heroum præclarè gesta, ale też. iest
pewnym základem statecznego ku
Przyja-

Przyaciółom affektu, gdy plenis
 (iako mówią) vlnis, y vwefele-
 niem naszym, piąstuiemy Amico-
 rum Felicitates. Gdy zaś, ani po-
 łączonym z nami, tymże powin-
 czowaniem dobrze ominamur,
 wrodzonei ludzkości (Nemini
 nocere, omnibus benè velle) indi-
 ces wyftawuicm, y exercemus co-
 lendę Ciuilitatis actus. Do tych
 tedy traktamentow, iakim maſz
 poſtąpić krokiem, inſtruktarz nize-
 ſzy, vberiori ingenio Minerwy
 twoiei ampliandus formatur. Tak
 bowiem z Foetę rozumiei, że y
 tobie nie zeidzie na Dowcipie,
 chwalić rzeczy ſławne, iako y go-
 dnym ſławy, nieſchodzi ad altiora
 co raz na animuſzu, gdy Gradibus
 aſcendunt Honorow.

Deniq;

Deniq;

E:

Wy

peculia

wſze p

tari

y dopi

ci For

zowar

niatko

rzyiac

wynu

ales, r

x Paſtr

how,

m ieg

a obſe

*Deniq̄ non paruos, animo dat Gloria
vires,*

*Et facunda facit, pectora laudis
amor.*

Wyświadczyś przeto naprzod,
peculiariter intentią swoię, żeś za-
wsze prągnął gestire, y owszem
satiari secundis Przyjaciela swego.
Y dopiro stawaś in portu pożada-
nei Fortuny, kiedy tenui powin-
zowania sibi illo, albo rauco dla
niatkości twei oraculo, mozesz
przyjacielskie sonare Felicitates.
Y wynurzyć in apricum iskierkę
ales, rozzarzonei intus Fociechy,
x Pastu cohonestaciei, z Tryum-
now, y z pomnożonych clárita-
m iego. Zec fors twoia, dopi-
obite cumulauit Tripudium.

y cinxit znácznemi ornamentis ,
 gdyć vzyczyłá (imprecandi fausta)
 powinnei ku Przyiacielowi Obser-
 uancyei, á niemniei póścignionei
 Religioem. Zes w krysie własných
 póćtech, immoto vestigio iest de-
 fixus, gdy Laureati Honoris Przy-
 iaciela, iezeli nie Panegyrista,
 conscius exiguitatis, przynamnie
 spectator, conscius optima spiran-
 di, álbo iáko Minister Proprij Ma-
 cenatis, z vsługá propensæ volun-
 tatis stánał.

*A po wyrażeniu tych y tak podob-
 ných przychylności, harebis w pisa-
 niu dubius nie iáko (a to dla większe-
 go v Przyiaciela Favoru, tak tez y
 magnitudinis iego) komubys barzieli*

przy-

przyswicić większa powinczowania
 miał jasności. Czyli Oiczyznie, że
 morui piastować w sinu takiego czle-
 ka, czy sententiei Conferentiu Honor,
 e w obieraniu Osoby do niego, y w
 Præiudykowaniu Honorowi, w oboi-
 u tym nie pobladził. Czy teize Go-
 ności Possessorowi, zyczacemu sobie z
 nozy wprzod, a nie z iakiei Eminen-
 tei, winezowania y chwaty.

Z czego, ciesząc się intime, ze
 actus Przyiacil occasiones Gratu-
 andi, Personę iego depredicabis.)
 e wielu iudicia y coniektury, suf-
 agia zycliwych, tych ktorzy nila
 egant bonis, ktorzy vincuntur,
 odnością, nie inszei obrady po-
 ebant, tylko go widziec in Fa-

uore Principum, in curulli Tryum-
phatorow, in apice choru najwiek-
szych.

Ze z tym Honorem, na Gościnnie-
rotowanym Antecessorow Rotie, y
nie nowy w osobie iego, lecz successi-
ua refulsit. Ze sie dostal, nie zlotem
osypany, ale meritis emptus. Ze ta
Godność, nie dosypata ieszcze własne-
miarki promeritorum, lecz w dugim
perennandi Nominis iego pozostala.
Ze go szukać Honory inuitum etiam
y na Reluctantem nastepować beda.

Otrzymanei Godności Ampli-
tudinem explanui. Ze ma swoje
wieką zstymę. Ze do większych
Honorow, nikt nie może postąpić.
Ze powagą iego, muneris functi-

one v
pamię
votá
ria by
wanie
Oczy
szczy
czas
gdym
punk
mym
N.
tolerit
z swie
Honor
być cz
foby
zaimie
one

one v bogácona, vindicabit od nie-
 pámięci inię iego. Ze non extra-
 vocá wielu concurrentow tá colla-
 tia była. Y vftáwicznym korono-
 waniem zasług quarebatur. Ze
 Diezyżny communem salutem zá-
 szezycza y spectat. Ze pod ten
 czas Honor do niego maturavit,
 gdy wszystkie Rzeczypospolity rá-
 tunki szwáńkowály, y w nim fá-
 mym nádzieią zawárly.

*Na ostatku, wzbudzać w sobie spem
 ulteriozem Powinczowania bedziesz,
 z swiezszych co raz [dla Godności)
 Honorow. A zaby tymze proſit y do-
 dyć czynit, stromnie (pro competentia
 ſoby) expoſtulabis. Ze fortem votis
 rzymasz, ze wiaksze co raz*

Honorow status, y tobie imprecacie
 Falicium przybada. Ze sie w tej po-
 winności wprzedać nikomu nie dopu-
 ściś. Ze nigdy nie uskapiś tuzyczi-
 wości, kiedykolwiek venerari potomna
 sława, & Premium Virtutum Przy-
 iaciela, okazy. przystapi. Ze tak pro-
 uidentia Bosta Pieczętnieś Insignia
 iego, aby ich żadna Inuidia, y Tinea
 Rodens, wygryzać, a y tknać nie wa-
 zyla się. Ze y takiemi consulis re pu-
 tacyei iego voris, aby te Funkcyo
 wziawşy in sinum, pokazal się bydz
 par ferendo. Aby nie tylko opinioni,
 Collationi Godności, lecz y integritati
 correspondował. Aby omnes nexu
 Virtutum spafabiał. Aby susurrum
 ięzykow ludzkich damnosum, & mi-
 nima

nima
 Nebi
 lakie
 ności

G
 W

y f
 cze
 go
 bā
 na
 di
 y f
 hib
 po
 Z

nimas maculas emitovat. Pzzy ktorych
Nobilitatiach, ofiarui mu wstugi wsta-
lakies, testes amoris, obseruy ypowol-
ności swojej nieustawiajaci.

RESPONSORIA

Gratulatorijs wyswiadczenym.

W Dzieczny bydz wyswiad-
czysz Przyiacielski affekt,
y studium doniesionego powin-
czowania, in adhibita Publiczne-
go Honoru cumulatione. Ze cie
bárzo zniewolila, ta zywa inter-
na mentis contestacia, gdyc Ly-
dium Lapidem szcyrei przyiazni,
y sponionem miłosci swojej, ex-
hibuit Przyiacil, communicacya
pociechy takiej z Honoru twego.
Zes nigdy nie wátpil o tei iego chc-

911 Promptuarium

ci, iż ná cię wlewać się miały so-
 laria iego, á nań accessus y ozdo-
 by twoie. Ze niemiął tardare,
 do successow twoich, cum abun-
 dantiâ miłości. Ze miał poczytać
 omnem statum Przyziaciela swego
 za własny. Congaudere Faustis
 iego, annuere secundis, y z nim
 w Kompánię w chodźić, ad perfru-
 endá prospera zâwsze, ze nie miał
 zaniedbywác gotowości takich.

Potym excurras do zalecenia samey
 przyiazni. Ze to sprawuje moc, Fru-
 ctus, Consus, afflatus Amicitia, con-
 fluero do przyziacielskich szczesliwosci.
 Ze kordei przyiazni ten jest vultus,
 et Fronc, obyczai, et sa tacita Arca-
 na, vivere in Amico. Z presencye
 iego

ego
 copia
 stich
 towa
 pozy
 lepszy
 tata
 C
 wino
 com
 Zeb
 ri,
 gate
 by y
 scere
 cych
 spon
 iom

ego cieszyć się, z absentei tabescere, copia progressu fortunę Przymi-
 stich refrigerari. Ze przyjaźń zagruntowa-
 nana, będąc między Przyjaciółmi
 pozyciem przyjemnym, za żywot naj-
 lepszy interpretatur, zobopolnemi do-
 tata pociechami.

Czyniąc potym extenuacyą Po-
 winczowania, namieniai, iż e En-
 comia odbirasz in vim Exhorty-
 Zebyś mógł takim wszędzie vide-
 ri, i takim compellaris. Ze vbie-
 gales od Honoruw dla tego, że-
 by y vano Fastu, nie zdał się tume-
 scere v zadnego, Ze vota zyczą-
 cych, eo loco składasz, zeby re-
 spondeas godnie Elogiis, y nadzie-
 iom o sobie concypowanym.

3 Promptuarium

Wyraz tandem ciężar Honoru conferowanego, że do niego accedere, nigdybys nie śmiał, by nie młócić Oiczyzny, inaczej suaderot.

Przydai consideracie, z sił swoich słabości, że obeundo muneri impar będąc, adleuaris po części beneuolentią Gratulantow swoich.

Przeczytai własności Principis, że immerita wywyższyć, Rzeczypospolitei fauere nie osobom, (aby miała fruzem ex Ciuibus Honorami naznaczonych) ich to jest osobliwe Munus. A to życząc, meliores coraz, uulioresq; eundere illustratos od siebie.

Powinczować niemniei Rzeczypospolity, tej Fælicitatem możesz. zenie jest procliuis inuidendæ virtuti,

Epistolographicum 514

tuti, w kimby ią widzieć należa-
 ło. Ze praëudykowac maleuo-
 lentiã, nikomu niechce. Ze ad Bo-
 num alterius, nie zaostrza ięzykã
 zazdroznego, lecz euehit Digni-
 tates Patricias ochotnie.

Concludui obietnic studio magno,
 że pro virili dosyć czynić munio ze-
 chceß. Expektacyei ze wßystkích re-
 spondebis. A zyczliwośc G ratulua-
 cym, wzaiemnym candorem
 y za sluga, nie przepomnißß
 recompensowac

PRAXIS LISTV

WINCZOWNEGO,

Stylem moim, do le^o Mci Pána
Lowczego Ziemie Lwowskiej
Pułkowniká le^o Krolewskiej Mci
ad reducem z Seymu, in Anno
1665. piśanego.

Zawierająca Genethliacam
materiam oraz, post susceptū
ná ten czás infantem, IOZE-
PHA IGNACEGO z Silnice
SILNICKIEGO, Ortum ex
stirpe materná Familiei Ich
Mciow Pánow Jordanow, z
Iei Mci Pániei ANNY z Za-
kliczyná SILNICKIEI, Lo-
wczyny Ziemie Lwowskiej
ducentem.

Reduci

R Educi Wm. M. M. P. (z tei Seimowej gosciny) szczęśliwego gratulor powrotu. Tanto altius, quanto feliciter ad domesticos powroconemulares. Tym ochotniei, im propensius nutrior sam w sobie, skutkami propozicow moich, ad secunda Wm. M. Pána, dożywotnie w áffekcie moim destynowánych. Tak iáko instituta powinność moia postulat, wielą zyczliwych chęci, łask y Dobrodzieistw Wm. M. M. cumulis deoccupata y aucta. Często kroc hoc ipso, in meliorem statum reuokowana, gdy mię kiedy ktore naiduią (lubo extra vota illa supersum) okáže merendi Wm. M. M. Pánu. Acz iani sądzą, ab eventu ista

F f 6 nunquam

nunquam abfuisse, gdy magnū quid-
 quam contedēti, fufficit & folū vo-
 luisse. W czym przecię haften^o de-
 fisto, fortunaturas ac faeneraturas ży-
 cząc sobie horas, iterum winczuie,
 reddito nam wszystkim & explica-
 to redditui Wm. M. M. P. Cariori do-
 mowym, quo magis desideratori.
 Zastaiącemu niemniei in penetrali-
 b^o tak serca, iako y w oczu swoich,
 tę tandem opátrność, y to hoin-
 prmium Boskie, ktorego, spe cō-
 ceptâ, habituri one in sinu paterno,
 czekálisście auidè Wm. M. M. Pań-
 stwo. W tei affluencyei Niebieskiej,
 y otrzymánei szczęśliwości, nale-
 zy Rodzicom laxare animum tri-
 pudijs, dare pectus gaudijs, á przy-
 iaciół życziwych in cumbit officio,
 mentem & linguas plausui y pracō-

nijś
 nizf
 prog
 tati
 pow
 Vro
 fim
 Z
 iste
 Sei
 lio
 ná
 blic
 ska
 ko
 (c
 bu
 hau
 tw

nijs ośiarować. Ia certa omina z
 niższych fundamentow adscribo,
 progenitæ Wm. Mci. Pana posteri-
 tati y ex solidis coniecturis consi-
 powanych ostendo. Pod Woynę
 Vrodził się Mężczyzná, vt certis-
 simum pignus belli za Oiczyznę.
 Z kąd go Mars sobie (Meus est
 iste) vendykować będzie. Pod
 Seim, z kąd Pallas (że Hic consi-
 lio Patriam formabit) inuituie go
 ná swoię stronę. Pod Funkcyą Pu-
 bliczną Poselską od Woiská Oicow-
 ská, iáko successurus w podobne, y
 koźde pregressus potomek. Zimie,
 (co apud Antiquos fortem & ro-
 bustum designabat) lucis auspicia
 hausit. In Metropoli Woiewodz-
 twá Ruskiego (gdzie solium y Dia-
 dema

dema Regale, z Xięstwá impetra-
tam w Rzymie, iuz figebatur)
transferował spartanczykow do
siebie dzieciná zwyczaj, ná Tar-
czách po vrodzeniu zaráz sadzán-
nych.

(*Reptasti per signa puer, Regumq̄
feroces*)

Exunia, tibi ludus erant.

Ze Patricius, ad fasces swei zie-
mie obeundos iest iuz initiatus. Ad
insignia Miašta tego (scilicet Lwá)
recubans y vagiens w kołysce, áby
Lwie serce in Heroicis máiac, był
zawsze.

*Aacide similis, vulcaniaq̄ arma
capebat.*

Po solennizacyei Trzech Krolow
názaiucz apparuit, eò zeby był
fæliciox

fælic
ná sw
ehris
Mirr
ac m
corp
sili.
tus in
cápe
prosp
dzie
była
brow
tibus
go y
wdz
iego
in pr
henc

felicior ortu, quo illustrior tractus
 ná swiat, memorabili quondam &
 christiano contingenti. Złoto,
 Mirrhe, Kadzidło (fructifera omnia
 ac misteriosa) Krolowie, in paruo
 corpore Bogu, w ten czas przyno-
 śili. Ná nowo zaczątym Roku edi-
 tus infans, zeby à capite temporis,
 cáperet capita & cuncta renascentia
 prospera, na swoi wiek cały. W
 dzień, nie w noey, bo niepowinna
 była żadna caligo tegere y obum-
 brować tego, ktory vtrifq; paren-
 tibus, lucé dierū praefert, zznacznego
 y rodowitego vrodzenia. Nie
 wdziedzicznym mieyscu, áby mu
 iego sortes & fata pokazały, że non
 in propria sede, lecz vbiq;, forti &
 bono viro, patria est ampla satis.

Nic

Nie ná W'si, ne numine etiam ple-
 beia auræ ac infimæ, afflatus videre-
 tur, obstrepatq; illa agrestis indoli
 cultiori. Między Kosciółami, y v-
 stawieczną chwałą Bożą, áby ką-
 piel Krzescianska, Lauacrum Krztu
 Świętego caeleste, proximè vżyczą-
 iąc lię co prędzei lustrando, tegoż
 sobie oznaczály Sanctificandum.
 Między przydzwiękiem Zegarow,
 Trębaczow codziennych y dzwo-
 now, żeby sławą swoią, tandem
 pulsaret aera Orbis. Pod znakiem
 Zodyacznym Wagi, iákoby Sacri-
 ficium iustitiæ oblaturus, w koź-
 dych sprawách od siebie pocho-
 dzących. Dniem iednym przed
 ostátnią quadrą Miesiácá, żeby
 cum luna decrescence, occumbat
 sílã

siła y światło Othomanicz Gēntis,
 Iunari Gēntilitio gaudens. Tei go-
 dziny, gdy aspekt Marsa in Trigo-
 ne zostawał, pod który (według
 Astrologow) Vrzędy Wojskowe,
 zaciągi Krolewskie y Hetmánskie,
 optime cedunt. W Roku po Przy-
 byszowym wtorym, ktorego wła-
 sność, przychylnieysza iest ad qua-
 litates ascendentes, nizeli descen-
 dentes. Przed zacmieniem słoń-
 ca, ktore pirwsze dnia 16. przy-
 pada Lutego, zeby poprzedził no-
 cinas Ecclipsiū operationes tenell^o,
 y vszedł opposita tychze, poniewaz
 na Polskim Horyzoncie, nie będzie
 solaris Ecclipsatia (ale tylko w Afry-
 ce y Persyei) widziana. Pod gu-
 bernium annum Venery, ktora,
 quieti

quieti & consuetudini pacis wſzy-
ſtko tradit. Pridie Theophila S.
(ktore imię z Grzckiego, Bogu
amabilem ſonat) ze nima diſtare
od tego, cokolwiek complacebit
Dijs. In decurſu Oktawy Nowe-
go Látá, testimonio iákoby ſwe-
vigilancyei, ná nowe primordia
znowu reuoluentis Anni. Przy kte-
rymby z Poetą ten context zaczy-
nał.

*Phosphore redde diem, quid gaudia nos-
tra moraris.*

Masculus extat nie Fzmella, vt
à potiori ſumeret denominationem.
Zeby y Symbolicis, (Filius eſt ima-
go Patris, eſt definitio tacita eius
& alter Pater) wygodzić zdał ſię
de toto. Po gągáſzeniu vrodził
ſię Coz

ſę Comety, ſwiecaſci przez kil-
 ką cząſow) ktore effluſiones ſy-
 derum, ſunt prznuntia feralium
 calamitatum) aby extra portenta
 oſtenſus na ſwiat, renuntiował Oi-
 czyźnie ſwoiei bydz aduerſa euer-
 ſa, quin into radicitus deleta, ani
 zá wieku ſwego, zkądkolwiek
 prodigioſe conſtanda, y od właſnei
 iákiei ſobie ſamemu noxy deciden-
 da. Pod Pánowaniem Iagielloni-
 cz ſtirpis (zkąd naiwięcei mamy
 Koronnych ſwiebod) infans for-
 matus & natus, zeby adultus zá-
 ſmákowawſzy wolności Rzeczy-
 poſpolity ſwoiei, y poznawſzy o-
 ne, przyznawał Monárchom, ze
 à Magnis porrecta maxima, á oſo-
 bie (iáko Equeſtris Ordinis Ciuis
 mawiał,

mawiał, ze vix aliter nasci Polonum decuit, quam sub Ioue libero. Pod znâkem Scorpionis die 10. Ianuarij, Bogu przez święte Bap-
tismâ, do computu zbâwiennego, ad librum vitæ adscriptus, Hercules drugi, do kołyski swojej przy-
chodzące dławiąc węze.

*Geminos Tyrintibus angues
Pressit, & in cunis, iam Ioue dignus
erat.*

Zeby wyszedłszy aduersus Nie-
dźwiadkō, nieprzyjaciolō dufnym,
quasi dimicaturus z niemi, poka-
zał im ze ma iuż mocną od ich
złego straz y zâstone, inter Tri-
umphales salutis fontes.

Quando egressus fueris aduer-
sus hostem in pugnam, custo-
dies

Pe
du
nal
ten
co
kra
wd
piu
spe
âm
bie
ra
lâki
dy
plex
M.
raca

te ab omni malo. *Deuteron. 23.*

Zeby animalium venenatorum
 Pestes, in figura Niedźwiadka nái-
 dujących się, cokolwiek ex origi-
 nali labe zostawało, ezhálował ná
 ten czas per poros corporis, con-
 coctione ognia wzrzodle tym
 krztu S. zostáiącego. Który, ze
 wdzień soborni suscepit, Princi-
 pium regulatum optimè, conceptæ
 spei fructum relinquit. A tę feri-
 ám między inszemi, despondit so-
 bie Mátká czélestis y elegit, missu-
 ra ná Ziemię supplikuiącym, wsze-
 lákie błoogstáwieństwo. Gdy te-
 dy incidunt, wszystkie te, ad am-
 plexum nowego w Domu Wm.M.
 M. Páná Gościa indicia, zadátki
 raczei certæ fælicitatis iego, à Pa-
 rentum

rentum y Parentium, erekeye nie
 iákieś przyszłe póciechy aperian-
 tur y sławy, consalutue tym we-
 seliei, tą wyfokiego da P. Bog o-
 czekiwania nádzieią Wm. M. M.
 Pána. Więć, ze enixos fatus, bie-
 rzesz Wm. M. M. Pan in sinum pro-
 prium, dni kilka Nouilunium po-
 przedzaiąc, aplikui im Orientem
 cum lemmate Lunam CRESCERE.
 Respondeant sydera pari consensu,
 seruiant Elementa zyczę. Aleć te
 oracula, moderno piurá mego sug-
 gestu deprompta, chociaż są mo-
 ie, choc odemnie (deriuata a pos-
 sibili potestate constellacyei con-
 kurruiących y innych przyzná-
 kow) auguriósę pochodzą, da-
 wnieisze affulgent nádte moie vo-
 rá, y

tá,
 rei
 fort
 Dor
 rozy
 Gen
 necc
 vena
 bus
 Rzy
 tek
 lali,
 scen
 tiei
 I G
 bre y
 etatis
 mi ián
 diósę

tá, y vterius ieszcze, obuiam ida,
 rei Wm. M. M. Paná posteritati,
 fortunata y fortunanda. To iest
 Domu illustria iego. Gdzie, stá-
 rózytnei krwie zacnei, Oiczysta
 Generositas zawiázala się. Iákáści
 necessitas posterorum, praelare vi-
 vendi, iasniejaca in accensis faci-
 bus Antecessorow godnych. A ze
 Rzymianie, przy rodzinách dzia-
 tek swoich, tylo pochodni zapá-
 lali, ilo liter w imieniu gerebat na-
 scens, wziąwszy ia do consydera-
 ciei nomina iego, IOZEPH,
 IGNA CI, mam zá omen do-
 bre y te Eloquia Titularnei propri-
 etatis, contexta splendidissime sve-
 mi iáśnościámi, ze kózde i mię stu-
 diose iákoby z sześciu iest zlozo-

ne y instar facium zaświcone liter.
 Superuacuum zadnei, nád swoje
 iugatum Par niezostawiwszy lite-
 ry. Cetem y parzysto, bez lichá
 (co pospolicie vulgariori ludo ná
 Ruśi refertur y defertur) sonando,
 zeby robur inesse in coniunctis wi-
 dzac, trzymał y w imieniu swoim
 absq; disiuncto, non minutá szczę-
 ścia wszelákiego tutelam. Z szczę-
 ściu insuper Herbowych fulgorow,
 imie koźde (consulto niemalz pro-
 uidentiei Boskiej, artificio Rodzi-
 ców wynaidzione) suppeditatum
 otrzymał, gdy Trzy Kopie SZAR-
 VSZOWE de Paterno stemmate
 máiac, sponsonem właśnie za sie-
 bie czyni, ze vbi Achillis hasta,
 ibi vigebit & Achillis manus, à de
 mater-

mate
ogła
mi,
da P.
im E
floric
przy
mon
wem
M

K
tá vo
surcu
aby
A tá
kich
Owo
dług

materno Trzy Trąby prezentując,
ogłasza nie co innego Classicis te-
mi, ieno iż y te, z czynow nati
da P. Bog, parient concentem swo-
im Baccas, Laurosq, sonabunt re-
floridos coraz. Szczepiac mu ie
przykołysce, z obseruantiei re-
monstrowanych stemmat, takó-
wemi słowy.

*Miles, & in medijs (cunabula
præbuit) armis.*

Ktore Wm. M. M. Pánu, itera-
tâ voce consecrując Symbola, y
surculo dopiro germinanti, życzę
aby optatis nostris annuat cælum.
A tá rozczká szczepow tak wiel-
kich, excreseat w owe złotych
Owocow drzewo, z ktorego (we-
dług Virgilium) choć kto co vr-

wał, confestim temiż znowu pullu-
labat kleinotami.

- - - Tamen vno anulso,
non deficit alter,
Aureus, & simili frondescit virga
metallo.

MOdelluszu Listopistwà
dokończywszy w zwyczaj-
nieyszych matériach tylko Poli-
tykowi, zyczę Equestri iuuentuti
polonæ. aby swą desudacją w
przod w náukach, á potym ge sto-
rum magnitudine in aprico Orbis,
spasabiáli sobie Elogia Listowe od
tákich Homerow, iákiegośmy Po-
lacy z Alexandra Wielkiego mieli,
piszące w ten context niższ (iáok y
w Kro-

w Kronikách Czeskich iest wyrá-
zon y) List do Sclawow Anteccef-
sorow nášzych.

*Nos Alexander, Iouis supremi De-
orum Filius in Cælo, & Philippi Re-
gis Macedonum in terrâ. Vnâ manu
Orientem, altera occidentem tangens.
A meridie ad septentrionem imperans.
Triumphator, conculcatorq; Regno-
rum, Medi, Persici, Syria, Græci,
Babilonia, &c. &c.*

*Vobis Illustrissima, honestæ Scla-
uonica Genti, Amorem, Pacem, &
Salutem à nobis, & successuris nobis
in Imperium.*

IDecirco quod nobis semper fidem
vestram probaueritis, addictiq;
& propensâ in nos, veraces, in

ferro & armis constantes, bellatores indefessi atq; inuicti semper estis, damus vobis atq; donamus, & perpetuis temporibus inscribimus omnem Regionem, à Septentrionali magno Mari, Oceano glaciali, vsq; ad Italicum Mare petrosum, sub meridie situm. Legeq; id cautum æterna volumus, ne quis audeat hic sedem sibi, domumq; figere, præter Inelitam stirpem vestram, illustresq; posteros. Quod si quis exterorum secus fecerit, vester seruus ac subditus cum omni familiâ suâ, ac nepotibus suis in æuum subsit. Datum Alexandriæ in Vrbe à nobis fundata, supra nobile flumen Nilum. Anno Regni duodecimo. Approbantibus Magnis

gni
ner

Z

lici
tym
dzi
do
telm
tior
row
ná,
38.
(in
con
niu
occ

gnis Dijs, Ioue, Marte, Deaq; Mi-
neruâ.

Errata sic corriges.

Z Aden Autor, purum partum
ingenij obscurare niechce. Sol-
licitam iednąk obseruationem w
tym przedsięwzięciu moim, ze nie-
dźil kilku eneruoualá zgra valetu-
do, do tych mancamentow Czy-
telniku accedas cum boná discre-
tione proszę. A ze z correkto-
row y Typographiei emánauit wi-
ná, przypomni sobie Liuium libro
38. tak piszącego o tym. Vnde
(inquit) orta culpa est; ibi pæna
consistat. Iednąkże, w wydawá-
niu Xiąg ná swiát, ze to viciũm
occurrit niemal familiare, adnotuie
poczynione Error y indigitá-
cyą niższą.

Errata.¹

Te przetoż Errata naprzod in preliminarib⁹ naiduiące się, ná tych kártách, ktore żadnei na sobie nie máią in folijs lidzby, ták w czytaniu należy corrigowác.

Kártá poprzedzájąca Votum subiectionis Sanctissimo Wierzámí od Autora, ma error w tym texcie: *ad Oica S.* czytai, od.

Kártá przed zaczęciem Elekcyei Sanctissimi, wyrazájąca auctoritatem Ciceronis, ma error *praestantorem*, czytai, praestantiozem.

W Elekcyei samei ná kárcie wtorei ad margines, *apparat koto ciata taki*: czytai, iáki.

Od tei kártý ná wtorei, *suffragiorum pastu*, czytai *pastum*.

Od tei ná czwartei, *cunfessu*, czytai *confessu*.

Errata

Od tei Pirwsza ad margines *errore*
Pokora conclavis, czytai Pokoie.

Tę zaś przewróciwszy, *Exau-*
thoritati, czytai Exauthorati.

Od tei wtora ad margines, *com-*
promis: *compromis*.

Támże ad margines, *nieizgory*,
czytai nie zgory.

Item od tey wtora ad margines,
Carnat, czytai Cardynał.

Itē od tei Piąta ad margines, *Re-*
presentia, czytai Repraesentacya.

Item od tei wtora ad margines,
alernata, czytai alternata.

Item od tei pirwsza in contextu,
Pralaca, czytai Prałata.

Ná tei zaś ná przewroconci, *ac-*
cubens, czytai accumbens.

W Mánifeście Authoris, tuż zá-

raz

Errata.

raz przed złączającemi się Tytułami, położono error *Cicuius*, czytai *Ciuis*.

W tymże *Antengnanam*, czytai *Antesignanam*.

Errata Pagin Poślednieiszych Li-
dźbę na sobie mających, gdyc się
co niezdł w czytaniu, tak confor-
mui vt infra.

Folio 6. *aduolu*, lege *aduoluo*.

Fol. 7. *Cagnominis*, l. *cognominis*.

Fol. 27. *Eminentissimo* in Christo.

Patri przeſtąpił.

Fol. 41. *Aduocatu*. l. *Aduocatum*.

Fol. 45. *Ppincipi*, l. *Principi*.

Fol. 79. *Reczp*. l. *Rzeczpospolitą*.

Fol. 81. *pewnieisa*, l. *Pewnieiszą*.

Fol. 142. *Adminiſtator*, l. *Admini-
ſtrator*.

Fol.

Fol.
Fol.
Fol.

Fol.
Fol.
Fol.
Fol.

Fol.
Fol.
Fol.
Fol.
Fol.
Fol.
Fol.
Fol.
Fol.

Errata.

Fol. 146. *Legato*, l. *Legatos*.

Fol. 187. *Cesaoza*, l. *Cesarzá*.

Fol. 190. *Salusburgensem*, l. *Salif-
burgensem*.

Fol. 197. *Ducatu*, l. *Ducatus*.

Fol. 201. *Pretinm*, l. *Pretium*.

Fol. 205. *sinistra*, l. *sinistram*.

Fol. 209. *circusspectus*, l. *circumspe-
ctus*.

Fol. 221. *nietylkał*, l. *nietykał*.

Fol. 227. *eluscet*, l. *elucescet*.

Fol. 241. *Kaiski*, l. *Kairski*.

Fol. 240. *Notolia*, l. *Natolia*.

Fol. 245. *mianomac*, l. *miánowác*.

Fol. 247. *Ceszyskim*, l. *Cesarzkim*.

Fol. 261. *Corowi*, l. *Carowi*.

Fol. 262. *Czarstw*, l. *Carstw*.

Fol. 289. *Piciana*, l. *Pinciana*.

Fol. 295. *Paratorie* l. *Parato ire*.

Fol. 296. *Vide potest* l. *videri potest*.

Errata.

- Fol. 320. *Veſtigali*, l. *Veſtigalia*.
Fol. 306. *quo volunt*, l. *qui volunt*.
Fol. 310. *propte*, l. *propter*.
Fol. 313. *deauratum*, l. *deauratam*.
Fol. 314. *berlis*, l. *bellis*.
Fol. 315. *totum urbem tributarium*.
l. *totam urbem tributariam*.
Fol. 297. *malo erco*, l. *malo ereo*.
Fol. 324. *exactiorious* l. *exactoribus*.
Fol. 338. *navit atis*. l. *natiuitatis*.
Fol. 276. *de Ioanne Præſbytero*, y
mereatu Kapłan czytai y *merè* ká-
planom, *Sácramentá* wſzytkie
collatione ſua miniſtruiący. bo
een ſens przęſtąpił y zwáryował
Typus. Cztera parui momenti,
oko łáſkáwego czytelniká
expunget.

Epistolographicum

ELVCIDATIA

Contentow in opere poprzesztych.
wánych od Typographa.

Folio 191. de Virgilio (Nugę)
niedolozył, *aby intus osadzony,*
miał virtuosum corpus compa-
rendi foris. Co tylko, de glorifi-
catis od P. Bogá sentiendum.

Folio. 295. (Nugę) niedolozył,
mieć duch komu wiešczy, de non
redituro z Woyny. Y z restytucy-
ei homicidę cieszyć się pleno affe-
ctu w iacturze Syna nar. *lugo.*

Folio 297. ad Anguleam S. Petri
(Nugę) niedolozył, *de Nerone.*
Kzoremu ani Swiat, byt y jest ka-
mu subiectus, ale Bogu. Ani iplen-
didus Matricidę cinis, w świę-

H

tych

Promptuarium
tych tylko Boskich coruscans y
refulgens.

Folio 303. (Nugz) niedolożył,
aby kto miał wierzyć, że *ars Mathem-
atica, tintinabula sonabat.*
Raczci Magisterio Cacodemonum.

Folio 305. o Philosophach Nugz,
opowiadac im futura. Bo same-
mu Bogu praescientia ta sluzi. Y
Urbs (gdzie mansit Vicariatus
Christi) nie Statuy Antonine-
we, ma liberatorem exponowa-
ne, lecz praesidem, Obronce, y
resistentia Boga.

Folio 306. (Nugz) niedolożył,
wziac Krola pod Woystiem, com-
militonami sociatum.

Folio 309. (Nugz) & quidem va-
na antiquitatis, wystawowac ta-
kich

Epistolographicum

*kieh impens cudá curiositati, a nie
Bogu na chwats. niedołożył.*

Folio 311. de S. Maria Rotunda &
Pantcone, tu przestąpił przydać
sed de M. Agrippa Nuga. Bo
apparitionem Somnij, (dla
emunkycy Populi) finxit sobie,
y tributá zaniost.

Folio 324. *Clari pro Spolijis compositio*
przestąpił, *Census.* item przestą-
pił *S. Petri.* dawszy tylko *S. sa-*
me, Tu notet lector, compo-
sitią de censu hoc, subsecutam z
insurrektorámi ná *S. Stolicę*
Apostolską, kiedy się zaś vnizáli
znowu reflexi pokornie, y co
gdzie redituum despoliarunt, re-
stituowali.

Folio 314. Notet lector, *antequam*
Ha pertur-

Promptuarium

perturbarentur Christiani aliquoties a Daemonibus, że idola eiećta per Pontificem z Kościoła Cybelis, niektórym ad seducendos, z nárzekaniem y grozbą pokazywały się w Domách. Iáko & temporibus Mieczysława, przy burzeniu Bałwanow, pchnięty ieden w Wisłę, wyskoczył, poćiskem ná gmin cisnął, y kilku zabił. Czytaj Kromerá o tym.

Ad Extremum, de reditu annuo Pontificum y Expensách, masz wiedzieć, że ia Anno 1572. cónotowane y specifikowane były. De Legibus Antiquis Romanis, że per Pomponium Lætum consignatz.

Melius est habere quod
Leprey est pranda Lenic sig
Albo na miton nix pube
Lepz iako Lepza serom o te pad
Phoc Lene Suetone mid

cōno
De Leg
per

